

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

600016580Q

600016580Q

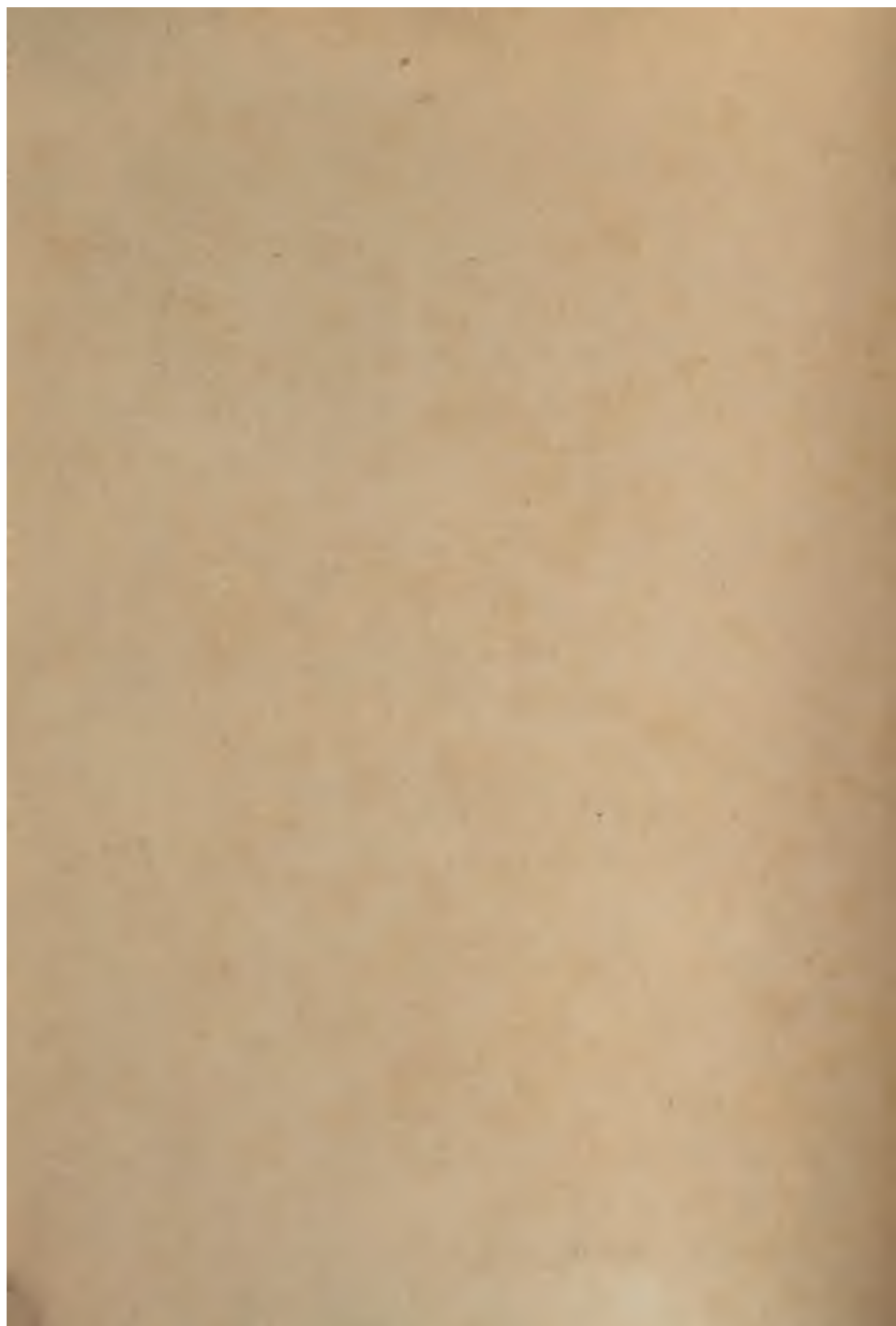
600016560Q

2

17

1000. d. 15

an Herrn Johann Anton Lepp

RITUALE
ECCLESIAE
VERONENSIS.

Olim Jussu Illustrissimi & Reverendissimi D.D.

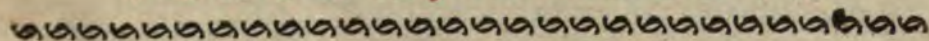
ALBERTI VALERII
EPISCOPI VERONENSIS & COM. &c.

Editum

*Nunc autem nonnullis documentis ad idem Rituale, & ad
ejusdem Ecclesiae disciplinam spectantibus auctum.*

VERONÆ, MDCCLVI.

Apud Jo. Albertum Tumermanum in Vico Artium.

SUPERIORUM PERMISSO.

ILLUSTRISS. AC REVERENDISS. D. D.
JOANNI BRAGADENO

Episcopo Veronensi Comiti &c. &c.

Jo: Albertus Tumermanus.

Uum inter plurimas pastoralis officii cu-
 ras ea maxima sit, ut Sacramenta per
 quæ sanctitas & justitia significatur & ef-
 ficitur recte administrantur; mirari ne-
 mo debet, summam singulis temporibus
 ab Ecclesiæ Antistitibus diligentiam ad-
 hibitam fuisse, ut illa solemnibus quibusdam ritibus
 ac cæremonijs & conferrentur & susciperentur. Id enim
 & mysteriorum, quæ tractantur, Religio postulat, & eo-
 rum, qui ad illa accedunt, utilitas, in quibus per sa-

*

2

cros

cros ritus fides excitatur & charitas, per quarum alteram ad sublimium rerum cogitationem erecti ea, quæ in Sacramentis myſteria continentur, clarius agnoſcunt, per alteram ad uberiores gratiæ fructus percipiendos idonei fiunt (a). Porro aliqui ex his ritibus ſemper ubique & ab omnibus ſervati ſunt, quos propterea ad apoſtolicam traditionem pertinere nemo dubitat; alii pro Eccleſiarum, in quibus vigeant, varietate varii fuerunt. Singulæ namque, ſi paucas exceperis, quæ metropolitanae Eccleſiæ ſuæ ritus ſequebantur, habebant proprios rituales libros, ſeu *Sacramentaria*, ſeu *Ordines conferendi Sacramenta*. Huiusmodi ſiquidem libros in lucem edere, ad examen revocare, quando neceſſitas poſtulabat, aliquid eiſdem addere, vel detrahere Episcopalis muneris erat. Quam rem etſi innumeris confirmare poſſem exemplis; attamen ut brevitati conſulam, unicum in medium adducam, illudque non longe accerſitum, ſed domeſticum, rituale ſcilicet librum, quem anno milieſimo quingentefimo trigefimo ſexto imprimendum curavit Joannes Mathæus Giberus Veronenſis Eccleſiæ lumen clariffimum, cui titulus: *Liber cathecumenorum ad uſum Eccleſiæ Cathedralis Veronæ*. De quo verba faciens ſuis in conſtitutionibus (b) jubet, ut in conferendo baptiſmatis Sacramento ea forma ab Univerſis adhibeatur, quæ in eo libello præſcribitur. Verum nedum Veronæ ſed etiam Bergomi receptus fuit laudatus libellus, ut manifeſte conſtat ex ejuſdem editione Brixia facta anno milieſimo quingentefimo ſexageſimo ſexto, quæ hanc inſcriptionem

(a) *Catb. Rom. part. 2. de Sac. in gen. t. 18.* (b) *Tit. 4. cap. 24.*

nem præfert: *Ordo baptizandi secundum ritum Ecclesiæ Bergomensis atque Ecclesiæ Veronensis*. Immo etiam Venetijs recusus fuit anno millesimo quingentesimo septuagesimo tertio accedentibus ad Cathecumenorum librum Ordinibus communicandi & ungendi infirmum, commendationis animæ, sepeliendi mortuos tum adultos tum pueros, & processionum in Dominica Palmarum & die Purificationis. Quæ editio jubente aut saltem consentiente Augustino Valerio videtur confecta, cum ejusdem stemma in fronte exhibeat.

Soluta vero Sacrosancta Tridentina Synodo, a qua illorum error damnatus justissime fuit, qui sacros ritus ab Ecclesia Catholica receptos & approbatos aut contemni aut sine peccato a ministris omitti posse arbitrabantur: & eorum pertinacia confRACTA, qui eosdem ritus in alios novos per quemcumque Ecclesiarum Pastorem mutari posse dictitabant (a); & illud denique sapientissime institutum, ut sacræ cæremoniæ & ritus in Ecclesia retinerentur & confirmarentur, (b) innumeri fere in lucem prodierunt Rituales libri. Inter hos autem eminet, tum rituum sanctitate ac majestate, tum gravissimis, quibus Sacramentorum ministri imbuuntur, theologicis institutionibus, tum sanctissimis, quibus jus Parochiale in iis præsertim, quæ ad funera pertinent, firmatum est legibus, Rituale Ecclesiæ Veronensis, quod multa industria elaboratum multoque labore perfectum anno millesimo sexcentesimo nono paterno affectu Confacerdotibus suis exhibuit celeberrimus vir ac vigilantissimus Pastor Albertus Valerius ejusdem Ecclesiæ Episcopo-

*

3

fco-

(a) *Concil. Trident. Sess. 7. can. 13.* (b) *idem Sess. 22. cap. 3.*

scopus (a). Qui liber cum rarus admodum nostris temporibus evaserit, & a plurimis desideretur, optimum duxi ipsum iterum typis mandare, ne injuria temporum periret, quod summa cum laude majores nostri confecerunt, neve frustratum remaneret tam justum multorum desiderium.

Novæ autem huic Ritualis editioni nonnullas adjecimus hujus Ecclesiæ Episcopales leges, quibus & abusus quidam, qui in Domum Dei contra Ecclesiasticam disciplinam irrepere incipiebant, eradicantur penitus & dissipantur; & modus statuitur, qui ab Ecclesiasticis personis variis in rebus servandus est; aliaque decernuntur, quæ ad jus parochiale firmandum, & ad discordias & lites a Clero tollendas ac removendas necessaria erant. Adiecimus etiam aliqua hujus Curia Episcopalis judicia, quæ ad contentiones circa funera dirimendas lata sunt: Unde percipere Parochi facillime poterunt, quid in similibus casibus sentire, quave ratione se gerere debeant. Adiecimus & pastorales litteras, quibus fidelis populus & a malo revocatur, & excitatur ad bonum, & sacerdotes modum edocentur, quo morientes juvare possunt per plenariam Indulgentiam, quam Benedicti Papæ XIV. feliciter regnantis religiosissimus zelus fidelibus in articulo mortis constitutis concedere atque elargiri voluit. Adiecimus denique Serenissimi Principis atque Excellentissimi Senatus Veneti decreta, quibus Rituale Veronense in iis, quæ ad funera attinent, non semel sed pluries confirmatum fuit: & sapientissima, quæ idem Serenissimus Princeps

in

(a) *In ejusdem prefatione.*

in suis Collegiis edidit statuta, quibus illorum conatus confracti sunt, qui jus Parochiale aliqua ex parte violare, & ad privatas, quibus præessent, Ecclesias transferre aliquando tentarunt.

Verum sicut hanc legum atque decretorum collectionem bonis omnibus jurisque Parochialis amantibus gratissimam spero futuram; ita vereor, ne quis nos accuset, quia in hac adornanda Ritualis Veronensis editione exemplaria secuti simus, quæ mutila videntur, & in quibus decem integræ paginæ desiderantur: a pagina enim sexagesima quarta transitus fit ad paginam octogesimam quintam. Integra siquidem exemplaria diligenter conquirenda erant, iisque in præsentī editione utendum. At quisquis hanc de nobis jactaret querimoniam, sciat opus est, nos integra exemplaria & perquisivisse diligenter & non difficulter invenisse; attamen paginas quæ passim in antiquis Ritualibus defunt, omisisse, quia ex certis conjecturis didicimus, tale fuisse Alberti Valerii, cui Rituale debemus acceptum, consilium atque judicium. Et quidem, si nonnulla, & quidem pauca excipias, in nullo ex antiquis, qui supersunt, Ritualibus paginæ illæ inveniuntur; quod clare demonstrat, paginarum illarum defectum non casu evenisse, sed ex certa editorum sententia. Præterea paginæ illæ continebant *Petitiones*, *Remedia* & *Protestationes* morientibus suggerendas, quæ ex Sacerdotali Romano, cujus Gibertus in Constitutionibus (a) meminit, excerptæ, & in vernaculum sermonem redditæ in Rituale intrusæ fuerant.

Qua

(a) tit. 4. cap. 24.

Qua in re multipliciter peccatum est. Et primo petitiones illæ inter Ordinem ministrandi Sacramentum Extremæ Unctionis & ordinem Commendationis animæ male locatæ erant, cum earum locus proprius esse videatur post caput illud cui titulus : *Quid præstare debeat Sacerdos, ut eos, qui moriuntur adjuvet* (a). Deinde vitio non caret ipsa etiam precum italice conscriptarum cum latinis in uno eodemque latino Rituali permixtio. Demum neque petitiones & protestationes illæ omnes probandæ erant, cum aliquæ earum aptæ essent ad timorem ac perturbationem æquo majorem in Morientium animis excitandam. Qua in re illud etiam animadvertendum est Caput illud, cui titulus, *quid præstare debeat Sacerdos* &c. in paucis illis exemplaribus, quæ italicas illas preces continent, duplici in loco reperiri, & ante easdem preces, & ubi nunc etiam habetur. Ex quibus certo coniecimus, illas petitiones & protestationes a Rituali Veronensi dum cuderetur, ab Editoribus ipsis fuisse expunctas. Quare in præsentī editione easdem omisimus, quia non placuit in Rituale iterum inferere, quod iustis de causis ab ipso expulsum fuit.

Rituale igitur Ecclesiæ Veronensis, quale nobis primum dedit Albertus Valerius, dum iterum in lucem prodit, nonnisi clarissimo nomini tuo inscribendum erat Præsul Amplissime. Quum enim pro ejusdem Ecclesiæ bono & elaboratum, & editum primo fuerit, & nunc iterum prælo mandetur, cujusnam nomen præferre debebat, nisi illius, qui ad summa pro Ecclesia

Ve-

(a) pag. 63.

Veronenſi agenda natus eſt? Ut enim ſilentio præteream præclaras virtutes & egregias animi tui dotes, quibus Eccleſiam Tibi creditam mirum in modum adjuviſti & exornaſti; quis non miretur excellentem prudentiam Tuam fortitudinem atque conſtantiam, quibus Eccleſiaſtica jura & propugnaſti & defendiſti? Equidem quum in cæteris omnibus præclariffimis Veronæ Episcopis prædeceſſoribus tuis Te parem effeceris, in hoc viciſti univerſos ac ſuperaſti. Quis enim juriſtum Episcopaliſtum, tum Parochialiſtum deſenſionem aut Te prudentius unquam aggreſſus eſt, aut conſtantius proſequutus aut feliciter exſecutus? Profecto quæ cæteri ne tentare quidem auſi ſunt, Tu ad optimum finem perduxiſti. Unde Te Paſtore, Te Duce Veronenſis Eccleſia ea pace gaudet & tranquillitate, qua majorem exoptare non poteſt; eaque unitate ſe donatam videt, quam hætenus deſiderare quidem valuit, obtinere non niſi per Te valuit. Eoque magis gaudet quod hujusmodi unitate ac pace perpetuo ſe fruituram confidit, cum ad eam ſtabiliendam, ſummam Sacerdotii & Imperii auctoritatem non ſine mirabili ſupremi Numinis providentia conſpiraſſe cognoſcat (a). Libellum itaque, qui ea potiſſimum de cauſſa emittitur, ut Eccleſiaſtica jura, pro quibus tuenda tanta cum laude elaboraſti, ab omnibus dignoſcerentur & ſervarentur, ea, qua maxime polles benevolentia ac comitate obſecro excipias, illiusque editorem, qui ſe Tibi obſequentiſſimum proſitetur, humiliter oro, benigne velis reſpicere.

IN-

(a) *Benedictus XIV. in Conſtit. quæ incipit Regis paſifici. An. 1756. XVI. Kalend. Junii; Excell. Senatu in Ducali die XXXI. Julii 1756.*

INDEX CAPITULORUM,

QUÆ IN HOC RITUALIS

VOLUMINE CONTINENTUR.

DE SACRAMENTO BAPTISMI.

D E ejus Definitione, ac necessitate .	pagina 5
De Materia, & Forma .	pag. 6
De Ministro, & ejus intentione .	pag. 7
Modus in Libro scribendi baptizatos .	pag. 8
De Suscipiente Baptismum .	pag. 9
De solemnibus Baptismi Ritibus, & Cæremoniis .	pag. 10
De Susceptoribus, seu Patrinis .	pag. 11
Monita puerperis a Parocho danda .	pag. 12
Ordo Baptizandi .	pag. 13

De Pœnitentiæ Sacramento .

De ordine administrandi Sacram. Pœnitentiæ .	pag. 21
De Potestate, Scientia, Prudentia, Bonitate, Sigillo Confessarii .	pag. 21 24
De observ. a Confessario ante Confess. In Confess. Post. Confess. .	24 26 27
De satisfactione, seu pœnitentia .	pag. 28
De Absolutione Sacramentali .	pag. 29
De observandis in Absolutione ab excommunicatione majori .	pag. 30
Forma Absolutionis ab Excommunicatione .	pag. 30
Forma Absolutionis Sacramentalis .	pag. 31
Canones Pœnitentiales .	pag. 32

De observandis in administratione Euch. in Ecclesia .

De Ministro Eucharistiæ .	pag. 38
De Suscipiente Eucharistiam .	pag. 39
Fructus Sacramenti Eucharistiæ .	pag. 40
De Ritibus in asservatione Eucharistiæ in Ecclesia adhibendis .	pag. 41
Ordo Communicandi in Ecclesia .	pag. 42

De Observandis in administratione Euch. pro infirmis .

Ordo Communicandi infirmum .	pag. 45
------------------------------	---------

De observandis in administrat. extremæ Unctionis .

Quid sit extrema Unctio .	pag. 50
De Materia, Forma, & Ministro .	pag. 50
De Ritibus, tum in asservatione, tum in collatione servandis .	pag. 51

De

I N D E X .

De effectibus extremæ Unctionis .	pag. 52
Ordo administrandi extremam Unctionem .	pag. 53
Ordo Commendationis Animæ .	pag. 58
Quid præstare debeat Sacerdos, ut eos, qui moriuntur, adjuvet .	pag. 63
Symbolum Sancti Athanasii .	pag. 64
Orationes maxime piæ pro agonizante .	pag. 66
Passio D. N. Jesu Christi .	pag. 78
Responsoria pro anima egressa de corpore .	pag. 82
De Exequiis Defunctorum .	pag. 84
De Eleemosynis, & Funeralibus .	pag. 86
Ordo Exequiarum .	pag. 89
Ordo servandus in Officiis pro Defunctis .	pag. 96
Ordo ad sepeliendos pueros .	pag. 97

De Sacramento Matrimonii .

De nomine Matrimonij, & ejus duplici ratione .	pag. 101
De Definitione Matrimonii .	pag. 102
De Materia Forma, Ministro Fine, & Effectu Matrimonii .	pag. 103
De Personis Matrimonium contrahentibus .	pag. 104
<i>De Observandis</i> (Antè Matrimonium .	pag. 105
In ipso Matrimonio .	pag. 106
Post Matrimonium .	pag. 107
De Sponsalibus .	pag. 108
De impedimentis Matrimonii .	pag. 109
Ordo Celebrandi Matrimonium .	pag. 110
Benedictio Annuli .	pag. 111
Benedictio Mulieris post partum .	pag. 112
Officium Defunctorum .	pag. 114
Psalmi Graduales .	pag. 139
Protestationes morientium .	pag. 143
Psalmi Pœnitentiales cum Letaniis .	pag. 146
Ordo ad faciendam Aquam Benedictam .	pag. 152
Benedictio contra aereas tempestates .	pag. 154
Benedictio super Peregrinos exeuntes .	pag. 156
Benedictio super baculos, & capsellas .	pag. 157
Benedictio super Peregrinos domum redeuntes .	pag. 157
Benedictio Vestium Clericalium .	pag. 158
Benedictio Domus a dæmonio vexatæ .	pag. 159
Benedictio segetum, seminum, olerum, & leguminum .	pag. 159
Benedictio Vinearum .	pag. 160
De Processionibus .	pag. 161
Post Processionem .	pag. 162
De Litiis majoribus, & Minoribus .	pag. 162
In solemnitate sanctiss. Corporis Christi .	pag. 166

I N D E X A P P E N D I C I S .

D E pulsandis Campanis a pag. 171. usque ad	pag. 172
De Jure Parochorum, & de Cappellanis Confraternitatum seu Oratoriorum a pag. 172. usque ad	pag. 183
De Matrimoniis a pag. 183. usque ad	pag. 188
De Baptismo, & Funeralibus puerorum a pag. 188. usque ad	pag. 189
De Funeralibus a pag. 190. usque ad	pag. 200
Epistola Pastoralis de Benedictione in articulo mortis a pag. 201. usque ad	pag. 208
Modus pro opportunitate temporis servandus ad impertiendam Benedictionem in articulo mortis a pag. 208. usque ad	pag. 209

~~~~~

N O I R I F O R M A T O R I

Dello Studio di Padova.

A Vendo veduto per la Fede di Revisione, ed Approvazione del P. F. Gio: Paolo Zapparella Inquisitor General del Santo Officio di *Venezia* nel Libro intitolato *Rituale Veronese con aggiunte Ms.* non v'esser cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per Attestato del Segretario Nostro, niente contro Principi, e buoni costumi, concediamo Licenza ad *Alberto Tumermanni* Stampator di *Verona*, che possi essere stampato, osservando gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite Copie alle Pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 24. Aprile 1756.

(Z. ALVISE MOCENIGO 2.º Riform.

(

(BARBON MOROSINI Kav. Proc. Riform.

Registrato in Libro a Carte 37. al Num. 293.

Giacomo Zuccato Segretario..

Adi 28. Aprile 1756.

Registrato nel Magistrato Eccellentissimo degli Esecutori contro la Bestemmia.

Francesco Bianchi Segretario.

ALBERTUS VALERIUS^I

DEI, ET APOSTOLICAE SEDIS

G R A T I A

EPISCOPUS VERONÆ, ET COMES

Omnibus, & singulis Civitatis, & Diœcesis dilectis
Fratribus Parochis, & Sacerdotibus salutem
in Domino sempiternam.

DUO Sacrorum Ministrorum genera in Ec-
clesia DEI a CHRISTO Domino fuisse
divinitus instituta, & meminit Sanctiss.
& Antiquiss. Pont. ANACLETUS, &
tenuit perpetua ab Apostolis accepta traditio, & San-
ctissimorum SACRAMENTORUM in primis digni-
tas, & necessitas requirit. Ea siquidem semper inter
Ecclesiæ Dei Ministros distinctio fuit, ut Episcopi, veluti
Apostolorum successores legitimi, licet præstare possint,
quæ inferiores Ministri possunt; verbi tamen Dei præ-
dicationi, animarum regimini, sacræ Chrismatis admi-
nistrationi, Clericalium Ordinum collationi, Ecclesia-
rum denique, & Altarium in Civitate, & Diœcesi to-
ta intenderent consecrationi: reliqui vero Sacerdotes,
animarum curatores præcipue, vices Discipulorum Chri-
sti gerentes, in suis Parochiis, Christi Sanguine redem-
ptas oves curarent, regerent, doctrina, exemplo, & Sa-
cramentorum administratione pascere, & educarent.

A

Qui-

²
Quibus sane divinis utriusque Ordinis Ministrorum muneribus, sicuti divinum numen nunquam defuit, ita semper, eiusdem afflata Spiritu, sancta Mater Ecclesia præsto fuit. Hæc Episcoporum, & Sacerdotum illæsam retinuit dignitatem, munera declaravit, disciplinam proposuit, ritus denique, & cæremonias, quibus Sacramenta ipsa pro muneris dignitate, & Christiani populi utilitate ministrarent, præscripsit, auxit pro tempore, perfecit; Testantur Sacerdotibus, & Parochis, (ut de Episcopis sileam) tam multa, quæ circumferuntur cæremonialia, seu ritualia, ut vocant, in quibus certum, tum universalis Ecclesiæ ratio, tum cuiuscunque Diocesis proprii Sacramenta administrandi ritus continentur; Quorum sane rituum ea fuit totius Romanæ Ecclesiæ in Sacrosancto Concil. Trid. exstimatio, ut eos contemni, aut sine peccato a Ministris pro libito omitti, aut in novos alios mutari, minime licere, decreverit. Et iure quidem; Sacramenta namque novæ Legis a Christo Domino, nostræ salutis auctore, instituta, proprio Sanguine sanctificata, & Spiritus Sancti gratia, ut essent idonea humane reparationis instrumenta, referta, quemadmodum ad salutem sunt omnino necessaria, utilitate uberrima, sanctitate augustissima, ita profecto & sanctissime sunt a Christiano populo suscipienda, & religiosissime ab Ecclesiæ Ministris pertractanda. Hinc ortum duxit, fratres carissimi, consilium illud nostrum, vetus Ecclesiæ Veronen. Rituale, & cæremoniarum Librum, qui denuo, ob defectum voluminum, imprimi debet, augendi, & in novam formam, non quidem mutatis, sed explicatis, & ordinatis riti-

ritibus redigendi. Quem sane animi nostri sensum, ³ non-
dum plane obfirmatum, cum multis ex vobis superioribus
diebus aperuissemus, non cessastis, ut executioni quam-
primum demandaretur, efflagitare. Fecimus, quod ho-
nestum Parochis, utile, & percommodum visum est, quod
jamdiu ab omnibus expectabatur, quod a multis postula-
tum est, & antiquum Ecclesiæ Veronen. Rituale, sic au-
ctum, & ad meliorem formam redactum in lucem edidi-
mus. Atque, ut cæremoniarum ordo illustrior fieret, &
eorum Sacerdotum studium, qui exigui sunt ingenii, fa-
cilis redderetur, & iucundius, & ut in iis tandem, qui
ex improvisis accidunt casibus, in promptu sit, quid sen-
tiendum, & quid agendum fuerit, addidimus ad singu-
lorum Sacramentorum Ritus brevem quidem, ut opus po-
stulabat, sed dilucidam, & communiter approbatam eo-
rumdem Sacramentorum Doctrinam; praxim præterea,
& usum iamdiu receptum, Sacramenta ministrandi, De-
functorum funera peragendi, sanctarum precum, et Ec-
clesiasticarum benedictionum munera pie, ac religiose
exercendi.

Hoc igitur Rituale, multo labore perfectum, multa in-
dustria elaboratum, amore autem paterno exhibitum, vo-
bis, Consacerdotes nostri cariss. quammaxime commen-
damus. Et, ut omnibus, quorum interest, plane inno-
tescat, et clare pateat, nostræ intentionis esse, ut Liber
huiusmodi omnino introducatur, et in ipso contenta,
quantum fieri potest, in Civitate, et Diœcesi univer-
sa servantur, præcipimus, et in virtute Sanctæ obe-
dientiæ, ac sub pænis arbitrio nostro reservatis, di-

⁴
*strictè mandamus vobis omnibus , et singulis Ecclesiasticis personis , tam Sacularibus , quam Regularibus , Parochi officium , et curam Animarum in Civitate , et Diœcesi Veronen. exercentibus , ut omnibus aliis caeremoniarum libris , quos omnino interdicimus , omis-
sis , Rituale hoc , uno post editionem mense in Civitate , duobus vero in Diœcesi tota , habere debeatis , et eam , quæ in eodem præscripta est , Parochialis muneris formam et inviolabiliter observetis , et in vestris Ecclesiis omnino observare faciatis .*

Vestrum igitur erit , Fratres Cariss. qui Sacramenta administratis , et alia Pastoris Officia exercetis , eadem non modo Sanctiss. et Religiosiss. ut semper fecistis , pertractare , verum etiam , ut caeremonia , et ritus , hoc ipso noviter impresso Rituali Libro præscripti , quam diligentissime integri , et inviolati apud vos sint , curare . Quod certe , pro vestra in Deum pietate , in Veronen. Clerum observantia , in nos amore , et benevolentia , facturos vos esse , confidimus . Pax , et gratia Domini Nostri JESU Christi sit cum omnibus vobis . Amen .

Dat. Veronæ in Episcopali Palatio Die 29. Aprilis.

Anno Domini M. DC. IX.

DE

D E

SACRAMENTO BAPTISMI,

A C P R I M U M.

De ejus definitione, ac necessitate.

BAPTISMUS est SACRAMENTUM regenerationis per aquam in verbo (a).
 Est autem Baptismus, ut omnium Sacramentorum primum, sic & maxime necessarium, cum, sine ejus gratia, nulli pateat aditus ad vitam æternam.

Qua necessitate præ oculis habita, in Constitutionibus Synodalibus (b) statutum est, ut nutrices, obstetrices, & parentes, infra decem dies a partu, quamprimum infantes ad Ecclesiam deferendos, & baptizandos curent.

Quapropter eorum impietas non satis reprehendi potest, qui abortum procurant, cum, præter homicidium, infantem, ut plurimum, tam necessario ad salutem æternam quærendam remedio privent; & ideo ex constitutione SIXTI V. qui abortum in fœtu animato procurant, excommunicationem latæ sententiæ incurrunt, cujus absolutionem GREGORIUS XIII. Episcopis, & eorum ad hoc specialiter delegatis reservavit.

Quare tenetur Parochus, ea omnia perfecte servare, quæ ad eum rite peragendum sunt necessaria, quæ inferius adscripta per quædam capita cernere licebit.

D E

(a) *Catech. Rom. par. 2. c. 2. sect. 5.* (b) *Tit. 5. c. 17.*

DE MATERIA BAPTISMI.

MATERIA Sacramenti Baptismi est aqua elementaris, sive calida, sive frigida (a); neque enim licet, baptizare in saliva, vino, vel in aqua rosacea, seu quacunque alia aqua artificiali, sive liquore. Sit autem, iuxta Constitutiones, (b) in unaquaque plebe, aut Ecclesia Parochiali, in qua est Fons baptismalis, super eodem Fonte unum ciborium tutum, & bene clausum cum sua clavi, in quo semper reneatur parata aqua Baptismalis, quam singulis annis in Sabbato Sancto, & ubi est consuetudo, in Sabbato Pentecostes, juxta Missalis Romani formam, (c) benedicere Curati debeant, exceptis iis, qui tenentur adire in Sabbato Sancto matrices Ecclesias, qui alio die in Paschate, juxta uniuscujusque Ecclesiae consuetudinem, cui non derogetur, proprium fontem benedicant, Fonsque ipse bene custodiat, ne quis aqua baptismali abuti possit. Et, ut tale Sacramentum nitidius, ac reverentius tractetur, teneatur vasculum aliquod honorabile ad hunc usum solum destinatum, quo aqua baptizandi caput inspergatur.

Quod si infra annum corrumpatur, vel deficiat aqua, Parochus poterit privatim superpelliceo, & Stola indutus, saltem cum Clerico novam aquam privatim benedicere, ut in Missali, incipiendo ab Antiphona: Sicut cervus (d).

DE FORMA BAPTISMI.

FORMA Baptismi est: Ego te Baptizo, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen (e). Seu vulgari lingua: Io ti Battezo, In nome del Padre, e del Figliuolo, e dello Spirito Santo. Amen.

Quæ continuata pronuntiatione exprimenda est, nihil addendo, omittendo, aut temere commutando: nam si aliquod verbum de præscripta forma omissum fuerit (præter Ego, vel Io, & Amen.) infans baptizatus non erit.

Quod si dubitaretur, an aliquis esset baptizatus, necne dicendum est sub conditione: Si tu es baptizatus, ego non te baptizo: si tu non es baptizatus, ego te baptizo, In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen (f). Seu lingua materna: Se tu sei batte-

zato,

[a] *Constit. sic. 9. cap. 14.* [b] *Tit. 3. c. 15.* [c] *Tit. 4. c. 27.* [d] *Rit. Rom.* [e] *Matth. 28.*
[f] *Constitut. Tit. 3. c. 14.*

zato, io non ti battezo : se tu non sei battezzato, io ti battezo. In nome del Padre, e del Figliuolo, e dello Spirito Santo. Amen.

Hæc ita vulgariter tradidimus, ut obstetrices, quod sui muneris est, a Parochis instituantur, & populus instruatur, ut si quis fortasse alicui infanti occurreret, quem nesciret, an esset baptizatus, necne, & cum in extremis laborantem cerneret, his verbis, sub conditione prædicta, eum baptizaret (a).

DE MINISTRO, ET EJUS INTENTIONE.

MINISTER Baptismi duplex est; unus necessitatis, alter ex officio. Minister ex officio est Parochus, qui jus habet solemniter baptizandi, & privatim baptizatum cathechizandi, adhibendo cæremonias, de quibus inferius.

Summopere autem cavere debet Sacerdos, ne ullo modo, in peccato mortali existens, solemniter hoc SACRAMENTUM ministret (b), ne graviore scelere se obstringat : potest autem contritione adjuvari.

Caveat insuper, ne, dum hoc SACRAMENTUM peragitur, dissolutiones, risus, aut clamores in Ecclesia fiant (c); sed Sacerdos, & qui assistunt, devoti valde esse debent; illeque puerperarum convivia omnino evitet, cum in illis multa sæpe, quæ Ecclesiastico statui minus conveniunt, & dicantur, & fiant.

Formam vero, quam superius expressimus, & baptizandi modum memoriter teneat Parochus, & omnia, quæ ad baptismum necessaria sunt, prompta, ac parata habeat (d), cum non semper sit otium librum consulendi, & necessaria tam repentine quærendi.

Baptizans autem illud facere intendat, quod intendit Ecclesia: quæ sola intentio ad conficiendum Sacramentum sufficit.

Sed solemniter infantes baptizandi facultatem in hac Civitate, & Diœcesi illi Parochi exercent, qui in propriis Ecclesiis fontem habent baptismalem (e). At ex antiqua consuetudine Rever. Archipresbyter, & Ministri Ecclesiæ Cathedralis, Archipresbyterique Sancti Stephani, Sanctorum Apostolorum, Sancti Joannis in Valle, & Sancti Proculi, eorumque delegati quoscunque ad suam Ec-

(a) Ibidem. (b) *Constit. tit. 1. c. 29.* (c) *Constit. tit. 1. c. 24.* (d) Ibidem. (e) *Constit. tit. 4. addit. ad c. 25.*

Ecclesiam, etiam irrequisito proprio Parocho, allatos: at cæteri suos Parochianos tantum baptizare possunt.

Nullus vero extra Ecclesiam, sine Illustriss. ac Rever. D. Episc. aut Ejus Vicarii Generalis licentia, quæmquam solemniter baptizare potest.

Nullus insuper infidelem adultum, sive infidelis filium, vel filiam, cujuscunque status sint, extra casum necessitatis, nisi prius Illustrissimo, ac Reverendissimo D. Episcopo insinuetur, & responsum ab eodem habeatur, baptizet (a), tum ob alias causas, tum, præcipue in adultis, ne fraus per fictionem Sacramento fiat, cumque indagandum prius sit, an baptizandus fidei rudimenta satis edoctus sit.

Habeat tandem Parochus librum, in quo, juxta formam Constitutionum Synodaliæ, per Alphabetum baptizatos, eorum parentes, & compadres, gratis omnino, ad omnem avaritiæ notam tollendam, nominatim describat (b), quem tanquam cognationis contractæ inter supradictos testem successoribus in cura animarum dimittat, quemque, omni adhibita diligentia, custodiat, ut de hujusmodi cognatione spiritali, baptizatorum ætate, filiationeque per quemlibet sua interesse putantem cognosci valeat.

MODUS SCRIBENDI IN PRÆSCRIPTO LIBRO.

Anno tali, die tali, talis Mensis.

N Filius, vel filia N. & ejus uxoris N. baptizatus, vel baptizata fuit per me N. Archipresbyterum, seu Rectorem, vel Capellanum talis Ecclesiæ: N. & N. levaverunt de Sacro Fonte.

Si autem fuerit spurius qui baptizatur; scribat ut supra, mutatis verbis, ubi de parentibus, dicens: filius incerti patris, vel matris.

Si vero fuerit baptizatus sub conditione; addat: baptizatus fuit sub conditione.

Si vero puer fuerit tantum catechizatus; loco illorum verborum Baptizatus, vel Baptizata scribat Catechizatus, vel Catechi-

[a] *Constit. tit. 3. c. 17.* [b] *Pastor, par. 2. cap. 3. Concil. Trident. sess. 24. c. 2. de ref. matr. Constit. tit. 4. c. 25.*

chizata, & loco illorum verborum, Levaverunt de Sacro Fonte, scribat, tenuerunt.

Jam vero Minister necessitatis hujus Sacramenti est quilibet homo, sive masculus, sive fœmina, usum rationis habens: siquidem omnes, cogente necessitate, sine solemnibus cæremoniis, baptizare possunt, & debent: fœmina tamen præsente viro, parentes præsentibus aliis, laicus item præsente Clerico, tum Clericus coram Sacerdote, Baptismi administrationem sibi sumere non debent. Quamquam obstetrices, quæ baptizare consueverunt, improbandæ non sunt, si interdum, præsente aliquo viro, qui hujus Sacramenti conficiendi minime peritus sit, ipsæ illud exequantur. Expediret autem aliquando, testem Baptismo privato, si commodum fuerit, adhibere.

Quapropter det operam Parochus, ut omnes, qui ejus curæ subiiciuntur, intelligant, quænam sit necessaria materia, & forma hujus Sacramenti, quamque intentionem, qui baptizat, habere oporteat, ut cum necesse fuerit, illud, ut par est, conferre sciant: præcipuè vero obstetrices instruuntur, quæ, ob repentinos casus, illis sæpius occurrentes, sub peccati mortalis reatu, hæc omnia callere debent: ac proinde formam latinam, & vulgarem, quæ superius tradita est, dum Missæ Sacrificium peragit, sæpe doceat (a).

DE SUSCIPIENTE.

POST Evangelii promulgationem, præceptum divinum generale est, omnes, tam parvulos, quam adultos comprehendens, ad baptismum suscipiendum obligans, sine quo in re, vel voto suscepto, nullus, de lege ordinaria, salvatur, juxta illud Jo: 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto; non potest intrare in Regnum Dei.

Quoniam vero, dum nascitur infans, aliquoties periclitatur: ideo, si manum, vel pedem tantum emiserit; obstetrix partem illam extantem abluat, cum forma Baptismi: veruntamen, si natus vixerit: erit iterum baptizandus sub conditione, Si es baptizatus, &c. Quod si infans caput emiserit; baptizetur, nec postea, si natus supervixerit, erit denuo baptizandus (b).

B

Rite

(a) *Constit. tit. 5, c. 24.* (b) *D. Tho. 3. p. 9. q. 68. ar. 2. ad 4. in 4. sent. d. 6. q. 1. ar. 1. qual. 2. ad 3. Palud. ibid. q. 1. Soto d. 3, q. 1. ar. 7. Suarez To. 3. disp. 29. sect. 2. Nav. in man. c. 22. n. 7.*

Rite vero semel privatim baptizatus, non est iterum a Parocho baptizandus, etiam sub prædicta conditione: quod illud, sine magna Sacramenti injuria, fieri non possit.

Quinimo in nativitate, ut proxime dictum est, a privato Ministro quocunque modo baptizatum, ad Ecclesiasticam sepulturam Parochus admittere debet.

In adultis autem multiplex dispositio ad suscipiendum Baptismum præcedere debet: intentio scilicet, saltem virtualis, illum suscipiendi, fides, dolor de peccatis commissis, & instructio in rebus Fidei (quorum ultima adeo exacta, urgente necessitate, omitti potest) ipseque, non autem patrinus, interrogationibus in Catechismo, & Baptismo, respondeat.

Accedant autem, præcipue adulti, ad Baptismum, absque superfluo vestium ornatu; neque enim vanus ornatus, cum abrenunciationibus, quæ in Baptismo fiunt, satis convenit.

Nomen autem baptizato imponendum, vel alioqui, si adultus ille fuerit, sibi sumendum est ab aliquo, qui in Sanctorum numerum relatus est (a): ita enim facile fiet, ut quivis, nominis similitudine, ad Sanctitatis, & virtutis imitationem excitetur, eumque sibi advocatum fore, patronumque, & speret, & precetur. Gentilium vero nomina, & præcipue scelestorum, tanquam impietatis incentiva Christianis hominibus, maxime vitanda sunt.

DE SOLEMNIBUS BAPTISMI RITIBUS, ET CÆREMONIIS.

QUANTI Catholica Ecclesia semper hoc tam necessarium Sacramentum fecerit, ex eo colligi potest, quod tum in Fontis baptismalis benedictione, tum in conficiendo Baptismo, tot solemnitates, cæremoniasque semper adhibere solita fuerit.

Quapropter Constitutionibus Synodalibus (b) sancitum est, ut quot annis in Sabbato Sancto Rectores omnes Ecclesiarum, seu Capellarum, quæ alicui Plebi subjectæ sunt, ut supra dictum est, Fontis benedictioni, cæterisque divinis officiis interesse teneantur.

Dum vero conficitur Sacramentum, ejusdemque solemnitates fiunt, prope Baptisterium candela saltem una, qua fides charitate inflammata, quam baptizatus accipit designatur, semper accensa maneat: ipse vero Sacerdos cum superpelliceo, & Stola alba illud administret.

E.

[a] *Constitut. tit. 5. cap. 20. Cath. Rom. sess. 75. de Bapt.* [b] *Tit. 4. c. 27.*

Et quoniam, inter præcipuas cæremonias, quæ in Baptismo conferendo adhiberi solent, sunt Salis in os immissio, Olei Cathecumenorum unctio, & signatio verticis Chrismate (a); ideo Parochus Vas Chrismale stanneum, vel argenteum, non autem ex aurichalco, propter rubiginem, habeat, in tres partes æque divisum, in quarum una Oleum Cathecumenorum, in altera Chrisma, in tertia vero Sal benedictum reponatur.

Habeat insuper Parochus cunam paratam in medio Ecclesiæ cum pulvino laneo, vel serico, ut in ea puer, dum fit exorcismus, recipiatur; neque enim ullo modo infans aut in terram demitti, aut super Altari recipi debet.

Baptizetur autem in capite sub trina ablutione, juxta ritum Ecclesiæ Veronen., eodem tempore & aquam infundendo, & verba enunciando.

At vero quibus Baptismus, ob imminens mortis periculum, verborum tamen forma servata, & ablutione saltem semel adhibita, rite collatus fuerit; solemnes aliæ cæremoniæ, si evaserint, debent in Ecclesia adhiberi, sacra ipsa ablutione, & forma omiſſis.

Cætera, quæ ad solemnitates, cæremoniasque Baptismi spectant, in Ordine conferendi Baptismum, inferius videre licebit.

DE SUSCEPTORIBUS, SEU PATRINIS.

SUSCEPTORES, seu patrini, qui Catechismo interfunt, baptizatumque de sacro Fonte levant, juxta normam a Sacrosancto Concil. Trid. (b) traditam, unus tantum, sive vir, sive mulier, vel ad summum unus, & una, ante Baptismum, designandi esse debent; inter quos, ac baptizatum ipsum, & illius patrem, & matrem, necnon inter baptizantem, & baptizatum, baptizati-que patrem, & matrem tantum spiritualis cognatio contrahitur. Quod si alij, præter designatos, baptizatum tetigerint, cognationem spirituales nullo pacto contrahent.

Solus masculus, tanquam sexus dignioris, de sacro Fonte, cum unus, & una baptismo interfunt, levet, Sacerdotique interroganti respondeat; fœmina vero, præſente masculo, in Catechismo Orationem Dominicam, & Symbolum Apostolorum, una cum Sacerdote, & patrino, recitet; in actu vero Baptismi, manibus baptizatum tangat.

Insuper excommunicati, suspensi, aut interdicti, seu illi, qui eo anno, Paschæ tempore, iusto cessante impedimento, non fuerint confessi, & Sacram Eucharist. non perceperint, ad levandum de sacro Fonte baptizandum ne admittantur: neque ij, nisi aliud necessitas postulaverit, qui rudimenta Fidei, Orationem scil. Dominicam, Salutationem Angelicam, & Symbolum Apostolorum ignorant (a).

Præterea, juxta Constitutionum Synodaliū decreta, nullus Prælati, Rector, vel Clericus sæcularis, seu regularis cujuscunque Ecclesiæ, de sacro Fonte, absque Illurif. ac Rev. D. Episcopi licentia, levare possit (b).

Si quis autem, procuratorio nomine, susceptoris officio interesse velit, nisi procuram Notar. manu subscriptam attulerit, sub pænis in Constit. contentis, rejiciatur (c).

Moneantur, post baptismum, patrini, ipsos fidejussores apud Deum extitisse pro eo, quem susceperunt, ac profecto indignum esse, ut patiantur, illum a se deferi, quem semel in fidem, & clientelam suam receperunt; sciantque, sibi hanc curam incumbere, ut ille discat Symbolum, Orationem Dominicam, Decalogum, & cætera Christianæ Religionis rudimenta; teneri item, ad eum monendum, ut castitatem custodiat, justitiam diligit, & charitatem teneat.

MONITA QUÆ DAM PRÆCIPUA PUERPERIS A PAROCHO DANDA.

DOCEAT Parochus, ne Christianorum puerperæ, ut etiam Sacris Canonibus, vetitum (d) est, Judæorum infantibus, propter scandalum Fidei, lac præbeant.

Frequenter etiam matres, & nutrices admoneat, ut infantem ab omni fortuiti eventus periculo custodiant, utque præcipue secum in eodem lecto eum non teneant, propter suffocationis periculum, quod sæpe evenire solet; ex quo parentes ipsi parricidij rei fiunt (e): attamen, si necessitate compulsi, aliter tenere nequeant, ita eos accommodent, ut nullum periculum subesse valeat.

Tandem parentibus sæpius in memoriam redigat, ne proprios filios

(a) Const. tit. 5. cap. 18. (b) Ibidem. (c) Constit. pœna quindécim libr. Veronen. & suspensio a divinis ipso facto incurrenda tit. 5. c. 21. in addit. Constit. tit. 5. cap. 16. Cathec. Rescrit. 22. de Baptismo. (d) c. Judæi, sive Sarraceni, ad hoc, & si Judæi, de Jud. & Sarraceni. (e) Const. tit. 9. cap. 20.

B A P T I S M I.

13

lios ad Hospitale Pietatis exponant (a); hoc enim est contra pietatem, & charitatem, & incidunt in Excommunic. latæ sententiæ, nisi forte, propter nimiam paupertatem, egestatemque, ad id compulsi fuerint, aut alias, ex legitima causa expositis, alimenta in eodem Hospitali subministraverint.

O R D O

A D C A T H E C U M E N U M

FACIENDUM, AD USUM ECCLESIAE

CATHEDRALIS VERONÆ.

SACERDOS indutus superpelliceo, & stola albi coloris, cum delatus fuerit infans, ante januam Ecclesiæ, seu paulo intra, si id temporis injuria, seu infantis imbecillitas requirat, interrogata obstetrice, quid factum sit circa puerum, & quomodo se habeat, faciat eum teneri a Patrino super brachio dextro: deinde, accepto nomine baptizandi, interroget, & dicat;

JOANNES, aut MARIA, Quid petis ab Ecclesia? R. Fidem. Interroget Sacerdos: Fides quid tibi præstat? R. Vitam æternam. Dicat Sacerdos: Hæc est vita æterna. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota mente tua, & ex omnibus viribus tuis; & proximum tuum, sicut te ipsum. In his duobus mandatis universa Lex pendet, & Prophetæ.

Deinde exsufflet ter in faciem infantis in modum Crucis, dicens:

EXi ab eo, spiritus immunde, & da honorem Deo Vivo & Verò, & Jesu Christo Filio ejus, & Spiritui Sancto Paraclito.

Hic

(a) Const. tit. 4. cap. 26.

Hic, repetito nomine, cum pollice signet frontem ejus, dicens:
JOANNES, aut MARIA.

Accipe signaculum Dei Patris omnipotentis, & Filij, & Spiritus Sancti. *R.* Amen. *V.* Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

O R E M U S.

OMNIPOTENS sempiternus Deus, Pater Domini nostri Jesu Christi, respicere digneris super hunc famulum tuum *N.* quem ad rudimenta Fidei vocare, dignatus es; omnem cæcitatem cordis ab eo expelle: disrump ab eo omnes laqueos Sathanae, quibus fuerat colligatus: aperiei, Domine, janua pietatis tuæ, & signo sapientiæ tuæ imbutus, omnium cupiditatum fœtoribus careat, & ad suavem odorem præceptorum tuorum lætus tibi in Ecclesia deserviat, & proficiat de die in diem, ut idoneus efficiatur, accedere ad gratiam Baptismi tui, percepta medicina. Per eum, qui venturus est judicare vivos, & mortuos, & sæculum per ignem. *R.* Amen.

Benedictio Salis dandi Cathecumeno, qui si semel fuerit benedictus, omiſſa benedictione, dicat Sacerdos: N. accipe Salem.

EXORCIZO te, creatura falis, in nomine Dei Patris omnipotentis, & in charitate Domini nostri Jesu Christi, & in virtute Spiritus Sancti: exorcizo te per Deum vivum, per Deum verum, per Deum sanctum, per Deum qui te ad tutelam humani generis procreavit, & populo venienti ad credulitatem per servos suos consecrari, præcepit, ut in nomine, Sanctæ Trinitatis efficiaris salutare Sacramentum, ad effugandum inimicum. Proinde rogamus te, Domine Deus noster, ut hanc creaturam falis tu, Domine, sanctificando sanctifices, & benedicendo benedicas, ut fiat omnibus accipientibus perfecta medicina, permanens in visceribus eorum. In nomine ejusdem Domini nostri Jesu Christi, qui venturus est judicare vivos, & mortuos, & sæculum per ignem. *R.* Amen.

Hic

Hic de ipso sale ponat Sacerdos in ore infantis, dicens :

JOANNES, aut MARIA, Accipe salem sapientiæ, qui propitiatio sit tibi in vitam æternam. *R.* Amen. *Abstergat sudario . V. Pax tecum . R. Et cum spiritu tuo .*

O R E M U S.

DEUS Patrum nostrorum, Deus universæ conditor veritatis, te supplices exoramus, ut hunc famulum tuum *N.* respicere digneris propitius, & hoc primum pabulum salis gustantem, non diutius esurire permittas, quominus repleatur cibo cœlesti, quatenus sit semper divino spiritu fervens, spe gaudens, tuo semper nomini serviens, & perduc eum ad novæ regenerationis lavacrum, ut cum fidelibus tuis promissionum tuarum æterna præmia consequi mereatur. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

Hic pollice signet infantem signo Crucis, dicens .

In fronte: Signo tibi frontem ✠, ut suscipias Crucem Domini.

In auribus: Signo tibi aures ✠, ut audias divina Præcepta.

In oculis: Signo tibi oculos ✠, ut videas claritatem Dei.

In naribus: Signo tibi nares ✠, ut odorem suavitatis sentias.

In ore: Signo tibi os ✠, ut loquaris verba vitæ.

In pectore: Signo tibi pectus ✠, ut credas in Deum.

In scapulis: Signo tibi scapulas ✠, ut suscipias jugum servitutis Dei.

In toto corpore: Signo te totum ✠ in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, ut habeas vitam æternam, & vivas in sæcula sæculorum. Amen.

O R E M U S.

PRÆCES nostras, quæsumus, Domine, clementer exaudi, & famulum tuum. Dominicæ ✠ Crucis expressione signatum, perpetua virtute custodi, ut agnitionis tuæ rudimenta servans, per custodiam mandatorum tuorum, ad regenerationis gloriam pervenire mereatur. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

O R E

O R E M U S.

Æ Ternam, ac justissimam pietatem tuam precor, Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, Auctor luminis, & veritatis, splendorem tuum infunde super hunc famulum tuum N. ut digneris, eum illuminare lumine intelligentiæ tuæ: munda eum, sanctifica eum, & da ei scientiam veram, ut dignus efficiatur, accedere ad gratiam Baptismi tui: teneat firmam spem, consilium rectum, doctrinam sanctam, & aptus sit ad percipiendam gratiam tuam. Per eum, qui venturus est judicare vivos, & mortuos, & sæculum per ignem. *R. Amen. Oremus.*

Hæc Oratio dicitur, si infans est infirmus.

M Edelam tuam, deprecor, Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, quam distribuis humanis infirmitatibus, infunde super hunc famulum tuum N. Christe Redemptor, erige eum, ægritudinis languore depressum, & dignare, eum tuis visitationibus confovere, quatenus adoptionem tuam possit cum gaudio percipere sanitatis. Expelle itaque ab eo cuncta ejus bonæ valetudini adversantia, ut ad gratiam tuam lætus perveniat: releva eum, quem redemisse gloriaris, ut Baptismus sit in illo vitæ palma, non mortis, & gloriosum semper bajulet, quod a te acceperit, signaculum Crucis. Qui vivis, & regnas, &c. *R. Amen.*

Hic dicatur Symbolum, & Oratio Dominica.

CREDO in Deum Patrem Omnipotentem, Creatorem cœli, & terræ.

Et in Jesum Christum, Filium ejus unicum, Dominum nostrum:

Qui conceptus est de Spiritu Sancto, natus ex Maria Virgine:

Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus:

Descendit ad inferos, tertia die resurrexit a mortuis:

Ascendit ad cœlos, sedet ad dexteram Dei Patris Omnipotentis:

Inde venturus est judicare vivos, & mortuos.

Credo in Spiritum Sanctum.

Sanctam Ecclesiam Catholicam.

Sanctorum Communionem.

Remissionem peccatorum.

Car-

B A P T I S M I.

17

Carnis resurrectionem.

Vitam æternam. Amen.

Oratio Dominicalis.

PATER noster, qui es in Cœlis, sanctificetur nomen tuum.
Adveniat regnum tuum.

Fiat voluntas tua, sicut in cœlo, & in terra.

Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.

Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.

Et ne nōs inducas in tentationem.

Sed libera nos a malo. Amen.

Hic admittat eum in Ecclesia, data extrema parte Stolæ in manibus baptizandi, vel portantis, & dicat:

INtra in sanctam Ecclesiam per manum Sacerdotis, ut habeas partem cum Christo in vitam æternam. Amen.

Hic, posito infante in cuna, exorcizet eum, dicens:

NEc te lateat, Satan, imminere tibi pœnas, imminere tibi tormenta, imminere tibi gehennam, imminere tibi diem judicii, diem supplicii, diem, qui venturus est, velut clibanus ardens, in quo tibi, atque universis Angelis tuis æternus veniet interitus. Proinde, maledicte Diabole, recognosce sententiam tuam, & da honorem Deo vivo, & vero: da honorem Domino Nostro Jesu Christo Filio ejus, & Spiritui Sancto, in cujus Nomine, atque virtute præcipio tibi, quicumque es, spiritus immunde, ut exeas, & recedas ab hoc famulo Dei, quem hodie idem Dominus noster Jesus Christus ad suam sanctam gratiam, & benedictionem, fontemque Baptismatis, immensæ suæ Misericordiæ dono, vocare, dignatus est, ut fiat ejus templum per aquam regenerationis in remissionem omnium peccatorum. In nomine ejusdem Domini Nostri Jesu Christi, qui venturus est iudicare vivos, & mortuos, & sæculum per ignem. R. Amen.

C

Dein-

Deinde tangat ei nares, & aures pollice, vel indice de proprio sputo intincto, & dicat ad aurem dextram:

E Phphetha, quod est, Adaperire. *Ad nares:* In odorem suavitatis. *Ad aurem sinistram:* Tu autem effugare Diabole; appropinquabit enim Judicium Dei.

Abstergat sudariolo: his peractis, accedat ad Fontem: deinde interroget nomen ipsius, dicens:

JOANNES, aut MARIA. Abrenuncias Satanæ? *R.* Abrenuncio. *Interroget:* Et omnibus operibus ejus? *R.* Abrenuncio. *Interroget:* Et omnibus pompis ejus? *R.* Abrenuncio.

Tunc Sacerdos de Oleo exorcizato Cathecumenorum faciat Crucem liniendo in pectore infantis, & inter scapulas, sic dicendo in pectore:

ET ego te linio Oleo salutis ✠ & in scapulis: in Christo Jesu Domino nostro, propitiatum sit tibi in vitam æternam. Amen.

Et abstergat sudariolo: tunc interroget.

CRedis in Deum Patrem Omnipotentem, Creatorem cæli, & terræ? *R.* Credo. *Interroget:* Credis & in Jesum Christum, Filium ejus unicum, Dominum nostrum, Natum, & Passum? *R.* Credo. *Interroget:* Credis & in Spiritum Sanctum, Sanctam Ecclesiam Catholicam, Sanctorum Comunione: Remissionem peccatorum: Carnis resurrectionem, & Vitam æternam. Amen? Credo.

Hic patrinus, & matrina admoveat manus baptizando, & expresso nomine baptizandi, Sacerdos baptizet eum sub trina ablutione, dicens:

JOannes, aut Maria, Vis baptizari? *R.* Volo. *Sacerdos autem dicat:* Ego te baptizo, in nomine Patris ✠, & abluat semel: & Filii ✠, & iterum abluat, & Spiritus Sancti ✠, & tertio abluat.

In

In baptizato in casu necessitatis, Parochus in Ecclesia, omissa hac interrogatione, & forma, & absolutione, cætera omnia exequatur.

His expletis, Sacerdos faciat ei crucem de Chrismate cum pollice in vertice, sic dicendo:

Deus Omnipotens, Pater Domini nostri Jesu Christi, qui te regeneravit ex aqua, & Spiritu Sancto, quique dedit tibi remissionem omnium peccatorum, ipse te liniat Chrismate salutis ✠ in Christo Jesu Domino nostro, propitiatum sit tibi in vitam æternam. Amen.

Hic albo sudario abstergat caput infantis, dicens:

Accipe vestem sanctam candidam, & immaculatam, quam perferas ante Tribunal Domini nostri Jesu Christi, ut habeas vitam æternam in sæcula sæculorum. Amen.

Deinde tradat candelam accensam in manu Patrini, dicens:

Accipe lampadem irreprehensibilem: custodi Baptismum tuum, ut cum venerit Dominus ad nuptias, possis ei occurrere una cum omnibus Sanctis suis in aula cœlesti, ut habeas vitam æternam, & vivas in sæcula sæculorum. Amen.

Deinde dicat ad Altare Evangelium S. JOANNIS.

IN principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt: & sine ipso factum est nihil, quod factum est. In ipso vita erat, & vita erat lux hominum: & lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt. Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Joannes. Hic venit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc Mundum. In Mundo erat, & Mundus

per ipsum factus est, & Mundus eum non cognovit. In propria venit, & sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem, filios Dei fieri, his, qui credunt in nomine ejus : qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. ET VERBUM CARO FACTUM EST, & habitavit in nobis, & vidimus gloriam ejus, gloriam quasi Unigeniti a Patre plenum gratiæ, & veritatis. R. Deo gratias.

Hic aspergat Aqua benedicta infantem, & astantes, & moneat patrilos de ipsorum cura, & officio, & tandem baptizatum in libro describat.

ORDO

O R D O
A D M I N I S T R A N D I
S A C R A M E N T U M
P Æ N I T E N T I Æ.

SACERDOS, confessiones aditurus, ante omnia, mentem suam ad Deum elevare debet, illum orans, ut rite, ac recte tantum SACRAMENTUM administret, ipsumque unum Deum præ oculis habeat.

Ac ut fidelium mentes magis huic Sacramento tam necessario afficiantur; Sacerdos, qua majori potuerit, decencia, ac frequentia, illud ministrabit. Quapropter indutus superpelliceo, & stola, tempori accommodata, Dominicis, & aliis festis diebus in Confessionali, loco decenti, in Ecclesia collocato, sedebit, frequentiusque, saltem diebus Quadragesimæ, & Adventus, & quibusdam aliis, solemniore dies festos præcedentibus, adeuntium Confessionibus assiduum se se exponet.

Tunc autem recte suo fungetur Officio, si quinque, Confessario necessaria, habuerit: Potestatem scilicet, scientiam, prudentiam, bonitatem, & sigillum.

De Potestate.

CONFESSARIO, ut Pœnitentiæ SACRAMENTUM possit administrare, duplex potestas est necessaria: una ordinis, ut nempe sit actu Sacerdos: altera jurisdictionis, quæ itidem duplex est, ordinaria scilicet, & delegata: ordinaria, quæ per
be-

beneficii animarum curam habentis collationem confertur : delegata, quæ tum ab Ordinario conceditur, tum a Parocho ab eodem Ordinario approbata datur.

De Scientia.

SCIAT Confessarius quænam sint peccata necne, quæve mortalia, aut venialia sint, discernere.

Non judicet aliquid mortale, nisi certo sciat esse mortale.

Noverit peccatorum circumstantias, eas scilicet, quæ peccatum veniale reddunt mortale : eas quæ speciem mutant, vel multiplicant : quæque in eadem specie valde gravius illud reddunt.

Noverit peccata tum famæ, tum pecuniæ, aut damni illati restitutioni obnoxia : contractus licitos, illicitos, usurarios, simoniacos, injustos.

Vincula, a quibus non potest absolvere, ac propterea casus reservatos, censuras, notas, irregularitates, vota, a quibus absolvere, dispensare, seu illa commutare respective non valet.

Casus iterandæ Confessionis, qui scilicet sunt.

Ex parte pœnitentis: cum ipse, excommunicatione innodatus, non prævia excommunicationis absolutione, a peccatis absolvitur.

Ex parte Confessarii: quando non habet potestatem, de qua supra; quando est censura aliqua, publice denunciata, nominatim irretitus, vel publicus Clerici percussor; quando ignorantia tam supina laborat, ut nesciat conscientiam pœnitentis judicare.

Ex parte contritionis: quando accedit pœnitens absque debita detestatione peccati, vel proposito in futurum illud cavendi.

Ex parte Confessionis: quando in Confessione aliquod peccatum mortale, scienter, absque justa causa, occultavit.

Ex parte tandem satisfactionis: quando ad Confessionem cum intentione non parendi Confessario in iis, in quibus tenetur, pœnitens accedit.

Denique memoria teneat veteres Canones pœnitentiales, qui hic inferius, ad finem formæ Absolutionis Sacramentalis, summatim describuntur, ut ad eorum normam, quoad fieri potest, pœnitentibus satisfactionem injungat, ne si forte peccatis conniveat, & indulgentius cum pœnitentibus agat, levissima quædam opera pro gravissimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiatur.

De

De Prudentia.

PRUDENS sit Sacerdos tum in peccantium vulneribus perscrutandis, & in remediis adhibendis, tum in vulneribus pertractandis, ne forte ipse, vel pœnitens incaute tentationis occasionem subeat. Sit igitur

Confessor dulcis, affabilis, atque suavis;

Prudens, discretus, mitis, pius, atque benignus.

Dum de rebus inhonestis in Confessione agit, verbis utatur honestis, & pœnitentem iisdem uti doceat, quorum velamine rerum turpitudine tegatur; satis enim est, id, quod dicitur, intelligi (a).

Interrogationes ne fiant super non interrogandis, cauteque semper procedat, ne qua ratione forte pœnitens de modo peccandi instruat; quinimo, quoad fieri potest, de pœnitentis ore, vel ex ejusdem dispositione, vel certe ipse Confessarius ex industria peccata eliciat (b).

Quod si forte in Confessione horribile peccatum aliquod audierit; non spuat, nec faciem torqueat, aut signum aliquod faciat, quo peccatorem deterreat, vel rubore, seu verecundia confundat, quo reliqua peccata timeat revelare, aut astantibus suspensionem peccati confessi injiciat (c).

Confessiones, sed præsertim mulierum, in Ecclesiis, loco aperto ita audiantur, ut ambo pariter & pœnitens, & Confessor palam conspiciantur, inter quos etiam media tabula cum foramine, cui Cratis lignea, vel ferrea imposita sit, intercedat, & quo brevius poterit, resque patiat, cum mulieribus præcipue, se expediat.

Cum vero magna populi multitudo ad Confessiones confluit; illos, qui prius accesserunt, prius etiam, nulla habita ratione cuiuscunque, audiat: præferre tamen aliquando debet eos, quorum conversionem, & progressum in via salutis ad majorem Dei gloriam redundare cognoverit.

De Bonitate.

CONFESSARIUS sit, quantum cum Domino poterit, ab omni labe mundus, nulla hunc immunditia polluat, qui hoc fusce-

(a) *Constit. tit. 6. cap. 22.* [b] *Ibidem.* [c] *Ibidem.*

sulcepit officii, ut in alienis quoque cordibus pollutionis maculas tergat; quia necesse est, ait D. Gregorius (a), ut esse munda studeat manus, quæ diluere aliorum sordes curat, ne tacta queque deterius inquinet, si sordida in se mens lutum tener. Namque adeo morum probitas Confessario convenit, ut qui, existens in peccato mortali, Sacramentum pœnitentiæ administret, novo se reatu, sacrilegii scilicet, implicet, nisi contritione saltem adjuvetur: e contra vero, qui probitate conspicuus sit, aptius divinæ Bonitatis instrumentum, hominem ad divinam gratiam recipiendam disponendo, evadit.

De Sigillo..

DEmum Confessarius adeo occulta, quæ in Confessione audit, retinere debet, ut, ex quacunque causâ, & quocunque periculo, sibi imminente, aliquod eorum nequeat revelare. De licentia tamen pœnitentis, ex aliquâ rationabili causa, illud interdum facere licebit.

His conditionibus Sacerdos instructus, confessiones pœnitentium audire aggrediatur, ac tum quidem tria præcipue tempora observabit, quibus respectively quædam exequi conabitur: ante Confessionem scilicet, in Confessione, & post Confessionem.

Ante Confessionem..

Humanissime in primis pœninentem excipiet, quo fiduciam illi præbeat, ut sibi vulnera sua omnia aperiat, stultamque illorum removeat verecundiam, qua impediti, peccata confiteri non audent.

Curet, ut pœnitens decenti corporis situ, utroque scilicet genu flexo, nudoque capite, tamquam is, qui divino Tribunali se sisterit, judicandum se habeat.

Rudes doceat sanctæ Crucis signum facere, & Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, & Symbolum Apostolorum cum ipsis dicat, Articulosque Fidei, scitu necessarios, ac Decalogi Præcepta summatim illis tradat, tempusque ad ea perfecte discenda indicat, seque illos dimissurum impolterum a Confessione, objurgando, moneat, si per eorum negligentiam steterit, quominus id perficiant.

Con-

(a) Psal. p. 2. cap. 2.

Confessionem generalem pœnitentem, ad id instructum, dicere jubeat, usque ad illa verba, mea maxima culpa, &c.

Statum pœnitentis, si illum ignoret, conditionem, & officium interroget, ut aptius ejus peccata investigare sciat, cum non deceat, omnia ab omnibus interrogare, maximeque referat scire, an conjugatus, an verò sacris initiatus, aut ecclesiasticum beneficium habeat, & hujusmodi.

Cognoscat de tempore, ex quo ille confessus non fuerit, aut communicaverit, an fecerit pœnitentiam sibi injunctam, & an volens aliquod peccatum in confessionibus præteritis dicere omiserit, ex quo confessionem iterare forte necesse sit.

Observabit, an debitam in pervestigandis suis peccatis diligentiam adhibuerit, & ea detestatus fuerit: quod si alterutrum omiserit, vel sua diligentia, & opera (præcipue cum rudis fuerit pœnitens) defectui suppleat, vel humanissimis verbis, quando profectus major speratur, eum dimittat, horteturque, ut ad cogitanda, detestandaque sua peccata aliquod spatium sumat, ac deinde revertatur.

Videat, an pœnitens sit excommunicatione reservata forte irretitus, vel aliquem casum pariter reservatum habeat: quod si repererit; si facultatem habet, vel facile habere potest, ea habita, illum absolvat, vel si non potest, ad superiorem absolvendum remittat; præstat enim aliquando ulterius non procedere in audienda confessione illius, qui est aliqua excommunicatione implicatus, cum sæpe pœnitens gravetur, omnia sua peccata Sacerdoti aperuisse, nec ab illo remedium suorum vulnerum obtinere potuisse.

Prænoscat, an ille in statu peccati mortalis versetur, in eoque perseverare intendat, vel an aliqua jugi proxima occasione ad peccandum provocetur, & recidivum patiatur: quorum utrumque si, non ostantibus pii Confessarii admonitionibus, a se removere nolit; non est, quod ulterius progrediatur.

Gravi tandem oratione pœnitentem doceat, quid sibi velit, & quanti faciendum sit Pœnitentiæ Sacramentum, exindeque ad singulorum peccatorum confessionem audiendam ratione, statim præscribenda, transeat.

In Confessione.

SACERDOTIS erit, dum peccata audit, vel pœnitentem interrogat, illum spe divinæ Misericordiæ animare, ut integre, ac fideliter sua peccata omnia aperiat, neve illis addat, aut minuat quidquam; quinimo certa pro certis, dubia pro dubiis, prout ipse meminerit, dicat, illumque præsertim impense adjuvet, cum aliquid ob verecundiam omisurum, animadvertit.

Interrogabit autem, non omnia peccata, ut superius dictum est, sed tantum illa, quæ homines ejusdem conditionis committere solent.

Verfabuntur interrogationes circa usitatiores Præceptorum Decalogi, & Ecclesiæ transgressiones, circa septem peccata capitalia, Articulos fidei, Ecclesiæ Sacramenta, opera Misericordiæ, quinque sensuum custodiam, & alia hujusmodi, quæ facile ad Decalogi transgressiones revocari possunt.

Inter alia vero, quæ singillatim prudens Confessarius exquiret, hæc fere interroganda occurrent.

Primum. Circumstantiæ peccati: sunt enim quidam, qui adeo generatim confitentur, ut nequeat satis intelligi, an quod confessum fuit, sit peccatum mortale, seu veniale, neque etiam cujus speciei, & an unius tantum, an vero plurium specierum malitiam in se contineat.

Secundum. Numerus peccatorum mortalium, quantum citra pœnitentis fastidium fieri potest, quod si præcise non recordetur, saltem ex tempore, quo consuetudinem pœnitens habuit peccandi, illum conijcere conabitur.

Tertium. Actus interior, qui sæpe exteriorem de veniali mortale, vel ex prava intentione, vel ex conscientia erronea, reddit.

Quartum. Occasiones peccatorum: proximæ enim sunt prorsus extripandæ.

Quintum. Temporis diuturnitas, quo pœnitens in peccato versatus est: si enim inveterata consuetudine peccandi detinetur; utile consilium est, adhibita vehementi exhortatione, ut a peccatis abstineat, differre absolutionem, donec aliquid in emendatione profecisse cognoscatur: in peccatorum vero carnalium examine; ad minuta quæque earum adjuncta ne descendat, ne seipsum vel pœnitentem ad aliquam delationem alliciat, modo illud

ex-

explicetur, quod ad peccati naturam, & speciem pertinet.

Sextum. An ad malum finem bonum aliquod fecerit: nam quæ in se bona sunt, si malo fine fiant, peccata sunt, & aliquando mortalia, juxta finis rationem.

Septimum. An aliquod malum deliberate committere voluerit, quod postea, vel quia non potuit, vel quia mutavit voluntatem, facere omisit: talis enim voluntas peccato, etiam mortali, si fuerit de re mortali, non vacat, licet opus exterius non sequatur.

Octavum. An occasionem aliis secum peccandi præbuerit: est enim novum peccatum, alios ad peccandum inducere.

Nonum. An tentationibus aditum sponte præstiterit: tentationes enim, præsertim infirmi, fugere debent, non quærere.

Decimum. An de cogitatione aliqua lethali delectationem deliberate ceperit, licet conceptum opus exequi non potuerit: talis enim delectatio, quæ morosa dicitur, peccatum mortale est.

Quod si quid in Confessione adverterit, quod pœnitentem ad restitutionem, seu debiti solutionem obliget: illum de restitutione, vel solutione, aut si non potuerit omnino creditoribus satisfacere, de compositione moneat; protesteturque, nisi id, ad quod tenetur, & potest, faciat, non esse amplius in futurum absolvendum. Ad evitanda autem scandala pusillorum, quoad fieri potest, nullo modo Confessarius restituenda sibi dari petat.

Denique interrogetur pœnitens, an aliquid amplius illi dicendum occurrat: quod si negaverit; Sacerdos, si id sibi necessarium visum fuerit, illum de peccatis, quæ potuit omisisse, interroget, pœnitentemque, ne delictorum suorum complices nominet, aliorumve peccata prodat, quantum fieri potest, admoneat.

Addere pœnitentem in fine, jubeat Sacerdos, accusationem sui ipsius sub clausula generali: De negligenti examine, ac de aliis omnibus vitiis, & peccatis meis, dico meam culpam, meam culpam, meam maximam culpam; ideo precor, &c. usque ad finem Confessionis generalis.

Post Confessionem.

RECENSITIS omnibus peccatis, vehementi cohortatione Sacerdos pœnitentem ad eorum fugam, & horrorem impellat: quod maxime efficiet, si quantum odio habeat peccatum Deus, ex judicio in Luciferum, & nostros primos parentes, ob

unicum tantum peccatum dato, demonstraverit. Efficiet quoque, si communia mortalis peccati damna quanta sint, ostenderit: etenim Dei gratia, & Regnum æternæ beatitudinis amittitur: ex Dei filio, peccator sit servus Dæmonis, atque perpetuo æternis cruciatibus, si absque pœnitentia decedat, addjicitur.

Ostendat etiam vulneris gravitatem, ad quod sanandum, ex tormentis, Sanguine, atque acerbissima Morte CHRISTI Filii Dei Medicina confici debuit.

Hortetur deinde pœnitentem, ne in annum differat confessionem tum ob peccati turpitudinem, quæ maxima est, tum ob imminentem Dei iram, calamitates, & gravissima damna, quæ illud consequuntur; quinimmo ob imminetia vitæ discrimina, quæ multa sunt, maxime decere, illum monebit, si singulis mensibus, vel saltem in majoribus Ecclesiæ solemnitatibus confiteatur, simulque divinum Eucharistiæ SACRAMENTUM devote percipiat.

Demum petat, nisi manifeste id appareret, an pœnitens de omnibus suis peccatis doleat, & mores corrigere, ab omnibusque peccatis, pro virili, abstinere proposuerit, annuentique, ante absolutionem, Sacramentalem satisfactionem, seu pœnitentiam injungat.

De Satisfactione, seu Pœnitentia.

DUPLEX est pœnitentia, quæ in Confessione solet injungi: altera in satisfactionem peccati commissi, altera in remedium, ut in futurum caveat. Illa si ut plurimum brevis, hæc vero si longior injungatur, satius erit: sed hanc posteriorem absque obligatione alicujus reatus imponere præstabit. At in præsentia præcipue de priori dicendum est.

Videndum est igitur primo, ne quid in præjudicium tertii mandetur pœnitenti, ut servo peregrinatio, vel longum, durumque jejunium: filio familias, uxoris, nihil aliud, quam quæ in domum mariti importavit, habenti, eleemosyna: neque etiam manifesta pœnitentia, quæ cum revelatione peccati confessi foret, imponatur.

Contraria contrariis curari debent, Libido scilicet jejunio, Acidia oratione, Avaritia eleemosyna, Superbia operibus Misericordiæ corporalibus, Recidivitas imposita evitatione occasionis peccati commissi, & hujusmodi; maximeque pium erit si sæpe orationes pro Defunctis in pœnitentiam peccatorum imperet Confessarius.

Consilium insuper, pœnitenti præbeat, ut pœnitentiam injunctam

Etiam sæpius sponte repetat, quo fructuosius sit illi pœnitentiæ Sacramentum.

Quod attinet ad magnitudinem satisfactionis; præstat errare, minorem æquo, quam majorem imponendo, licet revera idem opus, in Sacramentali Pœnitentia injunctum, efficacius sit ob Clavium virtutem, quam si voluntarie fieret; immo ea non tam quantitati, aut qualitati criminis (cujus tamen habenda est ratio), quam personæ debet congruere: nam dispositis ad majorem pœnitentiam admittendam major potest injungi: infirmis, qui vel non admittunt, vel certe videntur non expleturi graviolem pœnitentiam, eam imponat, quam executuri videbuntur.

Concedat facile veniam pœnitenti commutandi pœnitentiam impositam, ut jejunia in eleemosynas, quarundam etiam operum optionem relinquat pœnitentis arbitrio, ut si dicat: hoc facias, vel, si malueris, illud.

Cum vero exigua imponitur pœnitentia; indicare expedit, quanto majorem mereretur ex Sacrorum Canonum præscripto. Quod si forte confitens, nulla ex causa, nullam admittere velit pœnitentiam; tamquam impœnitens rejiciatur.

Post integrum examen, & impositam pœnitentiam, absolutio præstetur.

De Absolutione.

FORMA absolutionis Sacramentalis necessaria est: Absolvo te; usitata vero est: Ego te absolvo a peccatis tuis. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen. Cui etiam, ex consuetudine, & decencia, quædam præmitti solent; ut Misereatur tui, &c. Indulgentiam, &c. Dominus noster JESUS Christus &c. & aliqua subjungi, ut Passio Domini nostri JESU Christi, &c.

Et quoniam aliquid sine causa immutare, & addere, est valde periculosum; ideo absolutio a peccatis, cum suis precibus inferius descripta, ab omnibus, uti jacet, observari debet.

In brevioribus nihilominus confessionibus, & reconciliationibus, quando communicantium concurrit multitudo, satis est, formam usitatam, superius dictam, adhibere: Ego te absolvo a peccatis tuis. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

Ubi nullum subest peccatum, nulla est danda absolutio, sed tantum benedictio; sed ubi dubitari potest, an quæ confessa sunt peccata sint, & an confitens habeat usum rationis, erit prudentis Con-

Confessoris, an illa peccata sint, & an ille mentis sit compos, discernere. Quod si adhuc dubius sit; absolvat sub conditione: Si hæc sunt peccata, vel si es compos rationis; ego te absolvo, &c. Numquam tamen sub conditione de futuro absolvat.

De Observandis in Absolutione ab Excommunicatione majori.

QUoniam Excommunicatio major vel est publica, vel occulta (a): si publica; ea Sacerdos, quæ inferius dicuntur, ex constitutionibus observe.

Primo. Ut omnes, qui denunciati sunt excommunicati, in die Dominico, seu festivo, habita prius facultate ab Ordinario, jubeat ad fores Ecclesiæ stare genibus flexis, ad quos, ante Missarum celebrationem, datis campanarum signis, astante populi multitudine ad divina congregati, accedat apparatus cum superpelliceo & stola, & virga in manu, eosque, servata forma a jure tradita in absolvendo excommunicatos, absolvat.

Secundo. Si excommunicatio respicit interesse tertii; excommunicatum ei, ob cujus causam excommunicationem incurrit, satisfacere jubeat: quod si hoc præstare non potest; præcipiat, ut sufficientem cautionem præbeat, vel saltem, quando neutrum horum potest efficere, juret, se, cum primum potuerit, satisfacturum.

Tertio. Si ob aliquod crimen, seu aliquam contumaciam in excommunicationem incidit; præbeat excommunicato juramentum de parendo mandatis Ecclesiæ, & ejus, qui eum excommunicavit, in eo, cujus causa, excommunicationis vinculo fuit ligatus.

Tandem. Dum dicit psalmum Miserere, & sequentes versus, virga percutiat humerum nudatum excommunicati: advertendum tamen, quod talis percussio omittenda erit in mulieribus, cum non deceat, mulieres verberari.

Forma Absolutionis ab Excommunicatione.

MISERERE per totum. Gloria Patri, &c. Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster. Et ne nos inducas &c. Sed libera nos &c.

℣. Salvum fac servum tuum.

℞. Deus meus sperantem in te.

℣. Ni-

PENITENTIAE.

31

- ℣. Nihil proficiat inimicus in eo.
- ℞. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.
- ℣. Esto ei Domine turris fortitudinis.
- ℞. A facie inimici.
- ℣. Domine exaudi orationem meam.
- ℞. Et clamor meus ad te veniat.
- ℣. Dominus vobiscum.
- ℞. Et cum spiritu tuo.

OREMUS.

DEUS, cui proprium est misereri semper, & parcere, suscipe deprecationem nostram, ut hunc famulum tuum, quem excommunicationis catena constrinxit, miseratio tuæ pietatis clementer absolvat. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Et postea absolvendo dicat: Ego te absolvo a vinculo excommunicationis, quam ex tali causa incurristi. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

Quando vero excommunicatio non est publica, tunc non est adhibenda ulla cæremonia, sed tantum forma absolutionis: Ego te absolvo a vinculo excommunicationis &c.

Forma absolutionis Sacramentalis.

MISEREATUR tui omnipotens Deus, & dimissis peccatis tuis, perducatur te ad vitam æternam. Amen.

Indulgentiam, absolutionem, & remissionem peccatorum tuorum tribuat tibi omnipotens, & misericors Dominus. Amen.

Dominus noster Jesus Christus te absolvat, & ego auctoritate ipsius absolvo te a vinculo excommunicationis, suspensionis, & interdicti, in quantum possum, & indiges. *Deinde*: Ego te absolvo a peccatis tuis. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

PASSIO Domini nostri JESU Christi, & merita Beatæ Mariæ semper Virginis, & omnium Sanctorum, & quicquid boni feceris, & mali sustinueris, sint tibi in remissionem peccatorum tuorum, in augmentum gratiæ, & præmium vitæ æternæ. Amen. Vade in pace, & noli amplius peccare.

C A.

CANONES PŒNITENTIALES.

SACERDOS, qui fornicationem admiserit, pœnitentiam agat decem annis (a).

Qui sponsam alienam de præsenti accipit, in pœnitentia sit septem annis, & quadraginta diebus in pane, & aqua (b).

Monialis, quæ fornicatur, matrimoniumve contrahit: qui item eam cognoscit, contrahitve cum ea, pœnitens sit decem annis (c).

Qui Sacerdos Missam canit, neque communicat; per annum pœnitentiam agat, nec vero interea celebret (d).

Sacerdos, qui palla Altaris mortuum involvit, pœnitens sit decem annis, & quinque mensibus: Diaconus autem annis tribus, & sex mensibus (e).

Falsarius in pane, & aqua pœnitentiam agat, quandiu vivit (f).

Qui scienter contraxerit, coieritve cum duabus sororibus, aut cum duabus commatribus, aut sorore, aut cum matre, & filia: quæve coierit cum patre, & filio, aut cum duobus fratribus, pœnitentia ei constituitur octo annis (g).

Qui ignoranter duas sorores, vel matrem, & filiam, vel amitam, & neptem cognoscit, quarum una ignorat factum alterius; uterque pœnitens sit septem annis: si vero scienter; perpetuo careat conjugio (h).

Mulieri quæ partum supponit, quæve de alio viro concipit, pœnitentiæ, & satisfactionis modus præscribitur arbitrato prudentis Sacerdotis (i).

Sacrilegus Chrisma, calicemve sacrum polluens, pœnitens sit septem annis, & singulas hebdomadas tribus diebus jejunus sit a carne, & vino (k).

Celans, se cognovisse mulierem, quæ contrahit cum fratre ejus, pœnitens sit septem annis (l).

Solemniter pœnitens, si postea ad vomitum redierit, pœnitentiam agat decem annis (m).

Parentes, filiorum sponsalia dirimentes, & filii, si consenserint,
ac

(a) c. Presbyter. dist. 22. quo in c. præscribitur pœnitentia modus. [b] Ext. cap. 2. de sponsa duorum. [c] c. Devotum. 27. q. 1. (d) c. Relatum de consecr. dist. 2. (e) c. Nemo 2. de consecr. dist. 1. (f) cap. Novimus de verb. sign. [g] cap. Si pater 10 q. 4. & c. ult. (h) 12. q. 7. c. Si quis viduam. c. si quis cum duabus. & c. si quis cum matre. 24. q. ult. (i) c. Officii, extra de pœnitent. & remis. (k) c. de viro. 12. q. 2. quo in c. alia quodam constituantur lea peccanti. (l) c. si homo fornicatur 25. q. 1. [m] c. Hi qui 25. q. 8. c. De his vero 33. q. 2. & c. Si qui vero de pœnit. dist. 5.

ac post rursusdissenferint, communione privantur annis tribus (a).

Qui contraxerit cum ea, cum qua vidua mœcharus est, pœnitens sit quinque annis (b).

Cognoscens uxorem adulteratam ante pœnitentiam peractam, pœnitens sit annis duobus (c).

Cognoscens uxorem adulteratam antequam pœniteat, tribus annis pœniteat (d).

Sacerdos, qui interest clandestinis desponsationibus, per triennium ab officii sui administratione amoveatur (e).

Latronem interficiens ex odio, cum posset capi, pœniteat, ut ibi (f).

Qui Clericus in celebrandis divinis officiis, a Metropolitana Ecclesiæ more, & ritu discrepat, idque præ contemptu faciat, per sex menses communione privetur (g).

Qui Dominum, uxoremve interfecerit, nunquam equitet, non vehiculo vehetur, non matrimonium contrahet, decem ipsos annos carne non vescetur, vinum non bibet (h).

Qui matrem interfecerit, decem annis pœnitentiam agat, armis depositis (i).

Qui simplex votum violarit, trium annorum pœnitentia ei constituitur (k).

Qui blasphemiam in Deum, & B. Virginem, & Sanctos publice conjecerit, pœnitentiam agat septem annis ex formula, quæ scripta est a Gregorio IX. (l).

Unicuique peccatum mortale committenti, nisi delicti gravitas severiorem, ac longioris temporis pœnitentiam postulet, pœnitentia constituitur septem annorum (m).

Qui Ecclesiam incenderit, eam restituat, præterea det pauperibus, & pœnitens sit quindecim annis (n).

Qui domum, areamve combusserit, pœnitentiam agat annis tribus (o).

Sacerdos excommunicatus, si celebrat, tribus annis pœnitens sit, hebdomadisque singulis, feria secunda, quarta, & sexta a vino, & carnibus jejundet (p).

E

Sacer-

[a] c. huius 32. q. 3. [b] c. si quis fuerit 32. q. 1. [c] c. Si quis 1. 32. q. 1. [d] c. Si quis 2. 32. q. 1. [e] cap. ult. in fin. de clan. despons. [f] c. ult. 13. q. 2. [g] c. De illi, dist. 12. [h] c. Admonere, & c. Quicumque 33. q. 2. quibus in locis alia quadam in delictum admittentibus prescribuntur. [i] c. Latronem. 32. q. 2. [k] c. Si vir dist. 37. [l] cap. ult. de maledictis. [m] c. Hoc ipsum 33. q. 2. [n] c. Si quis 2. 37. q. 4. [o] cap. Si quis domum. de iusu, & dam. dat. [p] c. pœnitentia. 11. q. 3.

Sacerdos sacerdotii gradu, ordineque in perpetuum amotus (quem degradatum dicunt) si celebrare audet, privatur communione Corporis, & Sanguinis Jesu Christi usque ad ultimum diem, & in excommunicatione est, Viaticum tantum in fine sumens (a).

Episcopus dissimulans corrigere venditionem mysteriorum, duobus mensibus: Sacerdos hoc agens, quatuor: Diaconus tribus: Subdiaconus, & alii inferiores debita excommunicatione afficiuntur sui Judicis arbitrio (b).

Injuste excommunicans, per mensem unum ingressu Ecclesiæ interdicatur (c).

Sacerdos, si fornicatus est cum filia spirituali, aut cum ea, quæ illi confessa fuerit sua peccata, pœnitens sit duodecim annis, & in Monasterio Deo serviat omnibus diebus vitæ suæ: si Episcopus hoc admiserit; pœnitentiam agat annis quindecim, mulier autem in Monasterium trudatur, ubi perpetuo vivat (d).

Scienter rebaptizatus, si propter hæresim hoc scelæris admittit; pœnitentia afficiatur septem annorum, quarta, & sexta feria jejunans, & tribus item Quadragesimis pane, & aqua: si vero promunditia hoc facere putarit; pœniteat tribus annis: quod si ignoranter; non peccat, sed ideo non promovendus, licet sit excellens (e).

Si Episcopus, Presbyter, Diaconusve sponte est rebaptizatus; quandiu vivit pœnitens sit: alii vero Clerici, & Monachi, & Moniales ab hæreticis, volentes rebaptizati, pœnitentiam agant duodecim annis (f).

Qui coactus falsum testimonium dicit, nec mors sequitur; in pœnitentia sit duobus annis: si sponte; annis quinque (g).

Qui filium suum opprimit; annis tribus, & uno in pane, & aqua pœnitens sit (h).

Adultero, fornicatorive pœnitentia constituitur septem annorum (i).

Qui injuste quempiam accusat, & ille damnatur ad mortem; quadraginta dies pane, & aqua continenter jejunabit, & per septem annos pœnitentiam aget, non aqua tamen, & pane, sed arbitrio Sacerdotis: si ob eam accusationem quis membrum perdide-

(a) c. *Accedens* dist. 50. (b) c. *Quidquid* in visib. 1. q. 1. (c) cap. *Sacro* de sent. excomm. (d) c. *Si quis Sacerdos*, Et c. *Non debet* 30. q. 1. (e) c. *Qui his de consec. dist. 4. cap. 2. de Apstaz. c. Eos, quos. de consec. dist. 4. quo in loco ipsi pœnitent. modus præscribitur. (f) c. rod. de cons. dist. 4. (g) cap. 1. de sal. apud Iuonem pbr. q. 104. (h) c. ext. de iis qui fil. occi. (i) c. *Prædicandum* gl. 22. q. 1.*

diderit; accusator jejunabit Quadragesimis tribus pane, & aqua (a).

Sortilegus quadraginta dies in pœnitentia sit (b).

Presbyter, respiciens furta in astrolabio, anno suspenditur ab Altaris ministerio (c).

Qui ædes magicis cantionibus lustrat, aliudve tale admittit, & qui ei consentit, & consulit, pœnitens sit annis quinque (d).

Patronus, qui res Ecclesiæ absumit, per annum excommunicatur (e).

Qui jurat, se ad pacem non redire, per annum pœnitens sit (f).

Incendiario hæc pœnitentia dabatur, ut Hierosolymis, aut in Hispania per annum in Dei servitio permaneret. Qui hanc pœnitentiam remitteret, per annum item a sui muneris administratione amovebatur. Et post publicationem, a solo Papa incendiarius absolvitur (g).

Qui filiam, sororemve spiritualement in matrimonium ducit: qui item consentit, pœnitens sit septem annis post separationem (h).

Si gutta Sanguinis Christi in terram cadit; Sacerdos in pœnitentia sit quinquaginta diebus: si super Altare, & ad pannum unum transit; diebus duobus: si usque ad pannos duos; diebus quatuor: si usque ad tres; diebus novem: si usque ad quatuor; viginti diebus (i).

Qui incaute Eucharistiam vel Chrisma incustoditum relinquit, quamvis nil nefandi acciderit, tribus mensibus a sui muneris administratione amovetur (k).

Episcopus, qui cædem fecerit, in pœnitentia sit quindecim annis, deponatur, perpetuo peregrinetur: Presbyter annis duodecim, quorum tres jejundet pane, & aqua, & deponatur: Diaconus annis decem, & tribus in pane, & aqua: Clericus, & laicus septem annis (l).

Clericus, qui homicidium in obsidionis necessitate fecerit, pœnitens sit duobus annis (m).

Qui casu cædem facit, constituitur ei pœnitentia quinque annorum (n).

Qui vero sponte, septem annis pœnitens sit (o).

E 2

Qui

[a] cap. Accusasti ext. de accus. (b) cap. 1. ext. de Sortileg. [c] Ibid. cap. 2. [d] c. Qui divinationes 26. q. 5. [e] c. Filiis 16. q. 7. [f] c. Qui Sacramento 22. q. 4. [g] c. Pessimam 23. q. ult. & cap. Tua nos de sent. excom. (h) c. Non oportet 30. q. 3. (i) c. Si per negligentiam, de consec. dist. 2. quo in loco alia ad hoc pœnitentia genus perveniuntia traduntur. [k] cap. 1. de custod. Eucharistie. [l] c. Si quis homicidium dist. 30. [m] c. De his clericis, dist. 30. (n) c. Eos vero, dist. 30. (o) c. Si quis volun-
tarie, dist. 30.

Qui Clericum, Monachumve, Diaconum, Subdiaconumve occiderit, perpetuo in Monasterium detrudetur, & publicam pœnitentiam aget septem annis (a).

Qui Presbyterum, duodecim annis (b).

Qui coierit contra naturam, aut cum brutis: qui item incestum fecerit, pœnitens sit amplius, quam septem annos; quia Clericus deponitur, Laicus excommunicatur (c).

Qui matrimonium contraxerit contra interdictum Ecclesiæ, per mensem pœnitens sit, aut arbitrato Confessoris (d).

Confessor, qui pœnitentis peccatum patefacit, in Monasterium detruditur ad agendam pœnitentiam (e).

Qui per ebrietatem Eucharistiam evomit, si laicus est, quadraginta diebus: si Clericus, sexaginta: si Episcopus, nonaginta diebus: si infirmus, pœnitentiam agat diebus septem (f).

Qui perjurium sciens admiserit, quadraginta dies in pane, & aqua, & septem sequentes annos pœnitens sit, & nunquam sit sine pœnitentia, interiori scilicet, & nunquam in testimonium recipiatur (g).

Qui coactus, perjurat si liber est, quadraginta dies, & septem sequentes annos: si servus tres quadragesimas, & legitimas ferias pœnitens sit (h).

Qui pejerat, & inducit alium, ut falsum juret, quadraginta dies in pane, & aqua, & septem annos in pœnitentia sit (i).

Qui convictus fuerit, alios ad perjuriam attraxisse, usque ad exitum vitæ non communicet (k).

Qui pejerat in manu Episcopi, in Cruceve consecrata, tribus annis: si vero in Cruce non consecrata, per annum in pœnitentia sit (l).

Qui ignoranter, & coactus, tres Quadragesimas (m).

Qui vero, necessitate aliqua impulsus, perjurium committit, tribus Quadragesimis sit in pœnitentia (n).

Qui mensuras adulterat, triginta diebus pane, & aqua jejuna (o).

Qui inscietur hæretico communionem dat, vel accipit ab eo, per annum pœnitens sit: si vero scietur, annis quinque (p).

Quod

(a) c. Qui occiderit 17. q. 4. (b) cap. 2. de pœn. & remis. (c) c. Hoc ipsum 23. q. 2. & cap. Clerici. de excess. Prælat. (d) cap. 1. de Matrim. contra interd. Eccl. (e) cap. Omnis, de pœn. & remis. (f) c. si qui per ebrietatem de consec. dist. 2. (g) c. Quicumque 6. q. 1. (h) c. Qui compulsus 21. q. 3. (i) c. si quis pejeraverit 22. q. 3. (k) c. Qui compulsus 22. q. 3. (l) c. 2. 22. q. 3. (m) Ibidem. (n) q. ead. c. Si quis coactus. (o) cap. 2. de emp. & vend. (p) c. Si quis dederit 24. q. 1.

Quod si nesciens permittat eum in Ecclesia celebrare, diebus quadraginta: si vero id fecit reverentiæ causa, annum unum: si autem ad evertendam Fidem, annos decem: hæreticus annos duodecim (a) ..

Furtum faciens in levi necessitate, pœniteat hebdomadas tres (b).

Clerico furi annorum septem, laico quinque annorum pœnitentia constituitur: si autem vilis est res, pane & aqua per annum pœnitentiam agat (c).

Qui in Episcopum, Presbyterumve manum injicit, & Ecclesiam vastat, impugnatur, in Monasterium conclusus, perpetuo pœnitens sit (d).

DE

[a] Ibidem. [b] cap. Si quis exb. de furto. [c] c. Si quis clericus 17. q. 4. [d] c. Quisquis per dolum 24. q. 1.

DE OBSERVANDIS
IN ADMINISTRATIONE
SS. EUCHARISTIÆ SACRAMENTI
IN ECCLESIA.

QUONIAM Sanctissimum EUCHARISTIÆ SACRAMENTUM, in quo CHRISTUS Ipse sumitur, institutum est, ut sit memoriale quoddam Mortis, & Passionis ejus, in argumentum maximi, & ferventissimi amoris ejusdem erga nos, in cibum spiritualem animarum nostrarum, & tandem in sacrificium Religionis Christianæ, quo Redemptor noster æterno Patri offertur, & quo uno, etiam si seorsum consideretur, omnia Veteris Legis sacrificia, in qua olim creaturæ irrationales offerebantur, longe antecellit; idcirco Parochi partes erunt, infra Missarum solemnia populis, præsertim adolescentibus, qui primum ad illud suscipiendum accedunt, diligentissime explicare, quæ illius majestatem significare magis videantur.

De Ministro Eucharistiæ.

MINISTER Ordinarius Eucharistiæ, qui alios est communicaturus, est Sacerdos, & non omnis Sacerdos, sed Parochus tantum, vel is, qui a Parocho habuit licentiam, vel ex privilegio Episcopi, sive Summi Pontificis, quod jam fere omnes Religiosi habent in suis Ecclesiis, extra tamen id tempus, quo Christiani fideles a proprio Parocho Eucharistiam sumere tenentur.

De

Debet autem Parochus petenti Eucharistiam administrare, nisi ex rationabili causa, ut inferius, dum agemus de suscipiente, dicendum est, id negaret.

De Suscipiente Eucharistiam.

SUSCEPTURUS Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, ut digne accedat; Primo necesse est, Ut sit baptizatus. Secundo, Ut habeat usum rationis. Tertio, Ne sit mente captus, seu vomitum patiatur, adeo ut probabiliter expulsio Eucharistiæ, aut alia notabilis irreverentia timeatur. Quarto, Sit jejunos jejunio naturali a media nocte. Quinto, Non sit excommunicatus, aut interdictus. Sexto, Sit confessus; nullus enim sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa Sacramentali Confessione, ad sacram Eucharistiam accedere debet (a). Quod si fuerit peccato aliquo habituali, seu publico irretitus; debet præterea occasionem omnem, & scandalum prius sustulisse. Septimo, Sit etiam corpore mundus, idest non sua culpa pollutus.

Tandem suscepturus Sacramentum hoc sit recte paratus, quod non solum cultum, devotionem, & reverentiam externam comprehendit, sed etiam alia tria potiora.

Primum, Ut accedat cum fide, qua credat hujus mysterii excellentiam, & cibum hunc spirituales a cibis communibus discernat.

Secundum, Ut accedat, cum judicio; ut scilicet peccatorum omnium, etiam venialium maculas, quantum cum Domino poterit, abstergere curet: hoc enim Sacramentum ad fervorem charitatis inducendum, quem peccata venialia imminuunt, institutum est.

Tertium, Ut accedat, cum reverentia, & amore: cum reverentia; quia Christum sumpturus accedit: cum amore; quia summum ab eo beneficium recepturus est. Quæ omnia, præmissa aliqujus mysterii passionis JESU CHRISTI meditatione, facillime consequetur.

Meminerint insuper fideles, frequentandam esse Eucharistiæ Communionem: utrum autem singulis mensibus, vel hebdomadis, vel diebus id magis expediat, certa omnibus regula præscri-

bi

[a] Conc. Trid. sess. 13. c. 7. & c. 10.

bi non potest. Quapropter prudentis Sacerdotis erit, pro cuiusque captu, & dispositione, accedentes frequentius; rariusque ad Communionem admittere. In quo certissima est illa D. Augustini norma: Sic vive, ut quotidie possis sumere.

Ut autem suscipiens ardentius, ac frequentius ad tantum Sacramentum sumendum accedat; magnum adjumentum ex frequenti consideratione fructuum ejusdem percipiet, qui quidem pene innumerabiles sunt, sed hi præcipui esse videntur.

Fructus Sacramenti Eucharistiæ.

PRIMUS est vivificare, juxta Joan. 6. Qui manducat me & ipse vivet propter me: dat enim vitam, quæ est per gratiam, quoties homo sine conscientia mortalis peccati devote accedit, probabiliter putans, se esse in gratia, licet vere non sit.

Secundus est nutrire: sicut enim corporalis cibus nutrit corpus augendo substantiam, & reparando quod deperditum est; sic etiam Sacramentum hoc gratiæ dat augmentum, & quod deperditum est ex fervore per peccatum, reparat, & renovat.

Tertius est confortare: ut enim cibo corpus roboratur; sic anima Eucharistia robur acquirit, ut vigorem quendam contra demonis tentationes consequatur, & ut vitæ hujus calamitates, corporisque labores fortius ferat.

Quartus est perseverare: in gratia enim jam suscepta hominem conservat, & a peccatis futuris præservat.

Quintus est satiare: Anima enim Dei capax rebus creatis non impletur, ac propterea aliquid semper appetit, & sæpe, quid appetat, ignorat: hoc vero Sacramentum, quantum in hac vita fieri potest, animam satiat.

Sextus est lætificare: animo enim pacem, & gaudium affert, sæpe namque attristatur homo, mœroremque ex rerum humanarum perturbatione patitur, qui Sanctissima Communionem pellitur.

Septimus est sedare: nam concupiscentiæ sitim sedat, & animi inordinatas affectiones refrænât.

Octavus est unire: unit enim hominem cum Christo per charitatem, & ipsos homines insolubili quadam concordia inter se conglutinat.

Nonus est inflammare: devotionem enim accendit, charitatem tum erga Deum, tum erga homines ferventem reddit.

De.

EUCHARISTIÆ.

41

Decimus tandem est ad gloriam perducere: confert enim homini desiderium quoddam mirabile vitæ illius beatæ, quam speramus; ita ut homo a terrenis abstractus illuc dirigatur, ubi nostra fixa debent esse corda, ubi vera sunt gaudia.

De ritibus in asservatione Eucharistiæ in Ecclesia adhibendis.

PAROCHUS super Altari majori tabernaculum habebit, decenti ornatu, formaque conspicuum, interius panno serico undique vestitum; exteriusque conopæo circumtectum, in quo clavi ocluso Eucharistia tantum asservetur. In pixide autem aurea, vel argentea interius deaurata, & exterius panno itidem decenter ornato contexta, asservetur (a).

Teneat autem coram eodem Sacramento lampadem perpetuo accensam, quod non tantum a Parochis, sed ab iis omnibus, qui Sanctiss. Sacramentum in suis Ecclesiis asservandi jus habent, faciendum est (b).

Eucharistia singulis hebdomadis ex recenti materia, integrisque particulis renovetur, vetusque sumatur; totque particulae denuo consecrentur, quot iudicio Sacerdotis tum populi usui, tum infirmorum necessitati prædicto tempore sufficere videbuntur.

Advertat autem Sacerdos, dum Eucharistiam in Ecclesia asservandam consecrat, ut particulas consecrandas super Altari portatili, non extra illud, si ibi fuerit, juxta calicem in pixide, si plures sint, colloquet: si vero pauciores fuerint; ante pedem calicis cum hostia, quam pro Missa adhibebit, super corporali eas reponere licebit: quo casu eas ita locabit, ut eadem cruce, tam hostiam, quam ipsas signare valeat. Meminerit autem Sacerdos utroque casu, tum ad hostiam, quam manibus tenet, tum ad particulas consecrandas intentionem consecrationis dirigere.

Consecratione absoluta, si particulae consecratae caeremonias Missæ impendant, eas usque ad Corporis, & Sanguinis sumptionem aliquantulum reponat: qua peracta, in medio Altaris iterum reponat, vel si in aliud tempus differenda sit populi communicatio, in tabernaculo recondat; postea de more digitos abluat.

F

O R.

[a] Conf. tit. 5, cap. 2. [b] Ibid. c. 4.

D E S A C R M E N T O
O R D O
C O M M U N I C A N D I
I N E C C L E S I A .

SI extra Missam fiat communio, antequam Sacerdos accedat ad Altare, ut Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum administret, praecedat Clericus, qui locum mappa munda, & extensa, quo humiliter, ac devote accedant communicaturi, praeparet, & ubi genuflexi permaneant, usquequo fuerint communicati, quique duas, ad minus, candelas super Altari accendat, insuper & cereum, seu intortitium, cyathumque vitreum cum vino albo ad purificationem communicantium praeparet.

Tunc accedat cum Cotta, & Stola albi coloris, seu tempori accommodata, ad Altare cum ministro, & postquam genuflexus adoraverit, corporale super eodem Altari extendat, tabernaculum aperiat, genuflectat, e tabernaculoque super Altari pixidem cum Sanctiss. Sacramento collocet, iterumque genuflectat, stansque, illud manibus junctis, humerisque ad cornu Evangelij, non autem ad parietem conversus, semper inspiciat, usquequo Clericus generalem confessionem absolverit; qua expleta, dicat versus populum:

Misereatur vestri omnipotens Deus, & dimissis peccatis vestris, perducatur vos ad vitam aeternam. *R.* Amen.

Indulgentiam, absolutionem, & remissionem peccatorum vestrorum tribuat vobis omnipotens, & misericors Dominus. *R.* Amen.

Quibus absolutis, ad Altare conversus, iterum adoret, manu sinistra teneat candidum purificatorium, eadem accipiat pixidem cum Sanctissimo Sacramento, & dextera teneat particulam, quam parum elevabit super eadem pixide, conversus ad populum ita, ut ab omnibus videatur; deinde maxima humilitate primum dicat alta voce, ut intelligatur. Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata Mundi. Deinde ter dicat. Domine non sum dignus, ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, & sanabitur anima mea.

Quibus dictis, distribuat Sacramentum unicuique, dicens:

Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat animam tuam in vitam aeternam Amen.

Sa-

Sacerdotem sequatur Clericus cum vino albo in vase vitreo, & mappa candida ad abstergendum ora communicantium, quorum singulis purificationem vel ipse ministrabit, vel ipsi communicantes sibi invicem ministrabunt: advertat autem Sacerdos, ne forte ipsemet in calice illis purificationem porrigat.

Quod si forte in communicando Sanctissimum Christi Corpus in terram, vel super mappam ceciderit, maxima cum reverentia genuflexus, illud in pixide reponat: sed si in terram ceciderit; lingua locum a Sacramento tactum abstergat, & si nauseam patiatur, saltem purificatorio candido diligenter detergat, eamque terram cultro rasam colligat, atque in sacrarium demittat: si vero super mappam; locum observet, ac signet, & post communionem lavet, & lotionem in sacrarium fundat.

Communione autem expleta, purificet Sacerdos digitos in vase vitreo, super Altari seorsum collocato, illamque purificationem in sacrarium immittat.

Quando vero ex hujus Sacramenti administratione digiti Sacerdotis madefiunt, sudariolo purificatorio, quod manu sinistra tenet, abstergat: sed si reliquie inter digitorum summitates remaneant; caveat, ne eos præterquam super pixidem disjungat.

Absoluta Communionem, revertatur ad Altare, cooperiat pixidem, & dicat:

℟. Ostende nobis Domine misericordiam tuam. ℞. Et salutare tuum da nobis. ℟. Domine exaudi orationem meam. ℞. Et clamor meus ad te veniat.

℟. Dominus vobiscum. ℞. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEUS, qui nobis sub Sacramento mirabili Passionis tuæ memoriam reliquisti, tribue quæsumus, ita nos Corporis, & Sanguinis tui sacra mysteria venerari, ut redemptionis tuæ fructum in nobis jugiter sentiamus. Qui vivis, & regnas, &c.

Vel tempore Paschali.

Spiritum nobis Domine tuæ charitatis infunde, ut, quos Sacramentis paschalibus satiasti, tua facias pietate concordēs.

Exinde genuflectit, seseque ad Evangelii cornu (ne Sacramento terga vertat) recipiens, illis, qui Christi Corpus susceperunt, benedicat his verbis:

Benedictio Dei omnipotentis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, descendat super vos, & maneat semper. Amen.

Quibus dictis, conversus ad Altare, denuo genuflectat, Sanctissimum.

mumque Sacramentum in tabernaculo reponat, in eoque clave includat, & ubi est consuetudo, de manu Clerici accipiat aspersorium cum aqua benedicta, & aspergat, dicens:

Asperges me Domine hyssopo, & mundabor: lavabis me, & super nivem dealbabor.

*Si vero infra Missam fiat communio, omittat benedictionem, & asper-
sionem prædictam, sed prosequatur Missam, ut in missali.*

*Cum autem, peracto Missæ sacrificio, statim eam administrabit; ve-
stes retineat Sacerdotales, dum ministrat, casula tantum, & manipu-
lo depositis.*

~~~~~

DE OBSERVANDIS

IN ADMINISTRATIONE

SS. EUCHARISTIÆ SACRAMENTI

PRO INFIRMIS.

PERACTA ab infirmo omnium suorum peccatorum con-
fessione, si Parochus eum periculosius ægotantem animad-
verberit, eundem pia aliqua exhortatione disponat ad digne se
præparandum, ut Sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum, tam-
quam spirituale viaticum ad iter, forte proxime, peragendum,
libenti animo recipiat.

Ac propterea caveat Parochus, ne sua negligentia infirmum ab-
sque Communione de vita decedere sinat; etenim peccaret: nam
Sacramentum Eucharistiæ, præter refectionem quandam spiritua-
lem dulcedinis, qua is, qui illud percipit, recreatur, & alios effe-
ctus, confert etiam attrito gratiam ex opere operato, qua pri-
vatur qui realiter Sacramentum non suscipit (a).

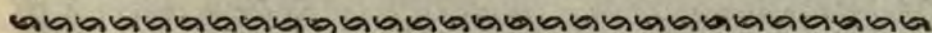
Infirmitas, alias præparatis, tunc est neganda communio, cum
timetur irreverentia; cum scilicet, vel frænesim patiuntur, vel
frequentes vomitus, aut alias probabiliter expulsio Eucharistiæ ti-
metur: tunc enim non est illis administranda.

Viaticum etiam non jejunis datur, & sæpius in eadem infir-
mi-

[a] D. Thom. 2. 2. 79. 4. 3.

mitate, quoties per aliquot dies mortis periculum evaserint, in idemque relapsi fuerint.

In communicandi cubiculo paretur locus in Altaris formam, munda mappa coopertus, super quo Sacerdos corporale, superque eo pixidem cum Christi Corpore reponat. Super eodem loco duæ saltem candelæ accendantur, inter quas imago aliqua Crucifixi, vel B. Mariæ Virginis media collocetur; & tandem cyathus cum vino, aut aqua, & mantili ad purificandum, & abstergendum os infirmi.

O R D O

C O M M U N I C A N D I

I N F I R M U M.

CUM infirmus fuerit communicandus, Parochus pulsari campanam jubeat, sive unam, sive plures, juxta locorum consuetudinem, populum convocando ad associandum Corpus Domini.

Quo congregato, & intortitiis accensis, Sacerdos indutus superpelli-
ceo, & stola albi coloris, veloque superhumerali serico super humeros obducto, accedat ad Altare majus, factaque genusflexione, accipiat reverenter Sanctiss. Sacramentum cum pixide, in tabernaculo asservari solita, suo conopæo cooperta, vel, ubi commodum non fuerit, duas particulas in alio vase, velo serico contecto, ponat, pixidemque, seu vas illud denuo extremitatibus veli superhumeralis tegat; tunc ordine sequenti, aperto capite, ad domum infirmi procedat.

Primo præcedat qui deferat laternam cum lumine, & cum illam deferente Clericus, qui habeat aquam benedictam in vase cum aspersorio, tintinnabulum, quod incedendo pulsabit, librum ritalem, bursam cum corporali mundo, & purificatorio: deinde viri quatuor, singuli singula intortitia accensa deferentes, sequantur: post hæc Sacerdos, portans Corpus Domini ante pectus elevatum, graviter, & circumspecte procedat sub baldachino, vel saltem sub umbella rotunda, dicens Psalmum Miserere, sive alios pœnitentiales, seu quasvis religiosas preces, usque ad cubiculum infirmi: tandem hunc alii quatuor viri, quatuor pariter intortitia deferentes, subsequantur; post quos mares, & fœminæ processionaliter, & devote Sanctiss. Eucharistiæ Sacramentum comi-

mitentur, qui si candelas accensas in maiorem Corporis Christi honorem deferant, & ad quod faciendum populum saepe Parochus hortabitur, maxime pium erit.

Hunc ordinem, modumque procedendi Parochi Civitatis omnino servabunt, eundemque etiam ii, qui rure degunt, tenere, quantum fieri potest, etiam cum aliqua difficultate curabunt.

At si aliquando contingat, ob longiorem, & difficiliorem viam, hæc servari non posse; tunc Sacerdos, e pixide unam tantum particulam in capsula argentea rotunda, ejus magnitudinis, quæ commode particulam possit continere, reclinet, quam capsulam filo serico collo ante pectus appendet; deinde cum debita intortitiorum accensorum quantitate, seu laternis decentibus cum lumine, ubi ventorum injuria intortitia accensa deferri nequaquam possunt, usque ad locum infirmi, etiam conscenso equo, si maxime difficilis, seu quam longior facienda est via, procedat, comitante frequenti, & devota illa, quæ interesse poterit, populi multitudine, qui sub silentio orantes, modeste Sanctiss. Eucharistiæ Sacramentum comitentur.

Cum autem perventum fuerit ad locum, ubi jacet infirmus, Sacerdos intrans dicat:

PA X huic domui. *R.* Et omnibus habitantibus in ea.

Accedat Sacerdos ad locum præparatum, explicet corporale, super quo reponat pixidem, deinde genuflectens adoret. Post hæc accedat ad ægrotum, & in modum crucis aqua benedicta eum aspergat, deinde cubiculum, dicens Antiphonam:

Asperges me Domine hyssopo, & mundabor: lavabis me, & super nivem dealbabor. *Psal.* Miserere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuam. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto. Sicut erat &c. *Et repetitur Antiph.* Asperges me Domine &c.

V. Salvum fac servum tuum.

R. Deus meus sperantem in te.

V. Mitte ei Domine auxilium de sancto.

R. Et de Sion tuere eum.

V. Nihil proficiat inimicus in eo.

R. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.

V. Esto ei Domine turris fortitudinis.

R. A

R. A facie inimici.

V. Domine exaudi orationem meam.

R. Et clamor meus ad te veniat.

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

O R E M U S.

DEUS, infirmitatis humanæ singulare præsidium, auxilii tui super infirmum hunc nostrum ostende virtutem, ut ope Misericordiæ tuæ adjutus, Ecclesiæ tuæ Sanctæ incolumis repræsentari mereatur. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

Deinde submissa voce interroget infirmum, an aliquid ei occurrat, quod sibi confiteri velit: quod si aliquid occurrerit; audiat, & absolvat: sin minus; immediate infirmus, si potest, vel pro eo Clericus dicat:

Confiteor Deo &c. *Finita confessione, Sacerdos dicat:* Misereatur tui omnipotens Deus &c. Indulgentiam, absolutionem, & remissionem peccatorum &c.

DOMINUS noster Jesus Christus, qui dixit Discipulis suis, Quæcunque ligaveritis super terram, erunt ligata & in cælo, & quæcunque solveritis super terram, erunt soluta & in cælo; de quorum numero, quamvis indignos, nos esse voluit, ipse te absolvat per ministerium nostrum a peccatis tuis, quæ quovis modo, cogitatione, locutione, & operatione negligenter egisti, atque a peccatorum nexibus absolutum perducere dignetur ad regna cælorum. Qui vivit, & regnat in sæcula sæculorum R. Amen.

Postea Sacerdos, facta iterum adoratione, elevet Corpus Domini de pixide, & infirmus adoret, & Sacerdos interroget eum, dicens:

Credis, quod hic sit Christus Salvator Mundi? *Respondeat infirmus:* Credo.

Dicat Sacerdos: Dic, sicut ego dico.

Domine non sum dignus, ut intres sub tectum meum: sed
tan-

tantum dic verbo, & sanabitur anima mea. *Et hoc semel tantum.*

Deinde Sacerdos, porrigens infirmo Eucharistiam, dicat:

Accipe, frater (*vel soror*) viaticum Corporis Domini nostri Jesu Christi, qui te custodiat ab hoste maligno, & perducatur ad vitam æternam. *R. Amen.*

Postea abluat digitos super cyathum vino, vel aqua, & præbeat infirmo, nihil dicens: quod si adhuc Eucharistia palato adhæreat; iterum infirmo vinum, aut aquam, pro sumentis dispositione, bibendum præbeat, quoad Sacramentum deglutiat; postquam vero eum communicaverit, dicat:

V. Ostende nobis Domine misericordiam tuam.

R. Et salutare tuum da nobis.

V. Domine exaudi orationem meam.

R. Et clamor meus ad te veniat.

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

O R E M U S.

DOMINE sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, te humiliter deprecamur, ut accipienti fratri nostro (*vel sorori nostræ*) Sacrosanctum Corpus Domini nostri Jesu Christi Filii tui, tam corporis, quam animæ pro sit ad remedium sempiternum. *R. Amen.*

Deinde hortetur infirmum ad singulares Deo Opt. Max. gratias agendas pro tanto beneficio sibi præstito, & ad perfectam sui ipsius in Deum resignationem; deinde aqua benedicta aspergat, & facta adoratione, reassumptaque pixide cum Sanctiss. Sacramento, benedicat infirmo.

Quibus peractis, Sacerdos, quo ordine venit, ad Eccl. revertatur, & easdem, quas in eundo preces recitavit, redeundo repetat.

Ingressus Ecclesiam, reponat pixidem super Altari, genuflectat, & dicat:

V. Osten-

EUCHARISTIE.

49

℣. Ostende nobis Domine misericordiam tuam, ℞. Et salutare tuum da nobis.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℞. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiscum.

℞. Et cum spiritu tuo.

O R E M U S.

DEUS, qui nobis sub Sacramento mirabili Passionis tuæ memoriam reliquisti, tribue quæsumus, ita nos Corporis, & Sanguinis tui sacra mysteria venerari, ut redemptionis tuæ fructum in nobis jugiter sentiamus. Qui vivis, & regnas, &c.

Oratione finita, & universo populo ingresso, erigens se, ad cornuque Evangelii conversus, indulgentias Sanctiss. Sacramentum associantibus concessas (a) populo annuntiet, & infirmum populi orationibus, ac etiam eleemosynis, si indigeat, commendet. Tandem conversus ad Altare iterum adoret, accipiat pixidem, & populo benedicat dicens:

Benedictio Dei Omnipotentis, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti descendat super vos, & maneat semper. Amen.

G

D E

(a) Const. tit. 5. c. 6.

DE OBSERVANDIS
IN ADMINISTRATIONE
SACRAMENTI EXTREMÆ UNCTIONIS.

AC PRIMUM

QUID SIT EXTREMA UNCTIO.

EXTREMA Unctio est Sacramentum, quo Presbyter ungit Oleo consecrato certas corporis partes infirmi, probabiliter periclitantis, certa verba cum debita intentione proferendo (a).

DE MATERIA, FORMA, ET MINISTRO HUIUS SACRAMENTI, DEQUE ILLUD SUSCIPIENTE.

MATERIA huius Sacramenti est Oleum olivarum ab Episcopo benedictum (b).

Forma est illa, qua utitur Sacerdos ad singulas sensuum unctiones, cum inquit: Per istam sanctam unctionem, & suam piissimam misericordiam parcat tibi Deus quicquid oculorum, &c. vitio deliquisti (c).

Quod si forte, cum Sacerdos accedit ad infirmum ungendum, videt eum ita mortì proximum, ut valde dubium sit, an unctio perfici valeat antequam moriatur; tunc præcedentes preces omit-

tan-

[a] Navar. Man. 1. 21. n. 12. [b] Conc. Flor. sess. ult. Concil. Trid. sess. 14. de ext. unct. 1. 2. Cath. Rode ext. unct. sess. 3. [c] Concil. Flo. Cont. Trid. Cath. Rom. ubi supra.

EXTREMÆ UNCTIONIS.

51

tantur, & ante omnia forma applicetur cum Oleo Sancto.

Quod si ante perfectam unctionem moriatur ægrotus; desistat Sacerdos: quod si dubitet, an vivat necne; tunc sub conditione dicat: Si es vivus; Per istam, &c.

Minister ordinarius est Parochus, qui cavere omnino debet, ne Sacramentum hoc, sicut & cætera, in peccato mortali administret, ne novum denuo mortale committat: quapropter contritione saltem sublevari debet.

Hoc Sacramentum conferri debet infirmis tantum in periculo mortis ex morbo, vulnere, partu, vel senectute constitutis, & pœnitentibus.

Quapropter excipiuntur pueri, & qui ab infantia usum rationis non habuerunt, vel qui, quando illud amiserunt, in statu peccati mortalis erant.

Quod si ægrotus, alias dispositus, sensum, vel usum rationis amiserit; etiamsi illud non petierit, sed conjici potest, quod petiisset, si potuisset, & cogitasset; extrema unctio illi conferri debet.

Curet autem Sacerdos semper, quantum fieri potest, infirmo integris sensibus pollenti hoc Sacramentum conferre: constat enim, ad uberiores Sacramenti gratiam percipiendam plurimum valere, si ægrotus, cum in eo adhuc integra mens, & ratio viget, fidemque, & religiosam animi voluntatem afferre potest, Sacro Oleo liniatur.

Potest autem in eadem infirmitate sæpius ægroto conferri, quoties, cum mortis periculum evaserit, denuo post aliquod tempus in idem inciderit.

DE RITIBUS, TUM IN ASSERVATIONE, TUM IN COLLATIONE SERVANDIS.

OLEUM Sanctum servari debet in Ecclesia, sive Sacratio, loco decenti, ac sub clavium custodia, non tamen in tabernaculo, in quo Sanctiss. Eucharistiæ Sacramentum servatur, ob ejusdem Eucharistiæ reverentiam.

Servetur autem in vasculo stanneo cum bombacio, quod vasculum theca lignea, panno laneo, vel serico in modum bursæ contexta, includatur, quo commodius, & securius, etiam nocturno tempore, secum Sacerdos illud ferre possit. Immo ferat illud secum quoties it ad communicandum infirmum, de cujus vita ma-

xime dubitatur, ut post communionem, illi statim extremam unctionem administret, ne forte absque illa decedat.

Ad ungendum autem infirmum antea parentur necessaria; stuppæ scilicet, seu bombacii globuli octo, quasi nuces, super catino, ad abstergendum septem loca, quæ inunguntur, & insuper digitos Sacerdotis, finita unctione; medulla panis, & aqua, ad eisdem purificandos; cucullus, in quem globuli ipsi immittantur: quæ omnia postea in ignem, sive in Sanctuarium projici debent.

Præterea una saltem candela benedicta paretur, quæ ob reverentiam Sacramenti, dum confertur, maneat accensa.

Accedens autem ad infirmum ungendum, Sacerdos supepelleum, & stolam violaceam induat.

Dum vero Sacerdos infra scriptam orationem Dominus noster Jesus Christus, &c. dicit, quoad censuras intendat quidem ægrotum absolvere, quoad peccata vero, deprecative procedere intendat, nisi forte, ante illa verba Adjutorium, &c. illum sacramentaliter audierit, & in tempus dictæ orationis absolutionem distulerit.

Inungantur autem saltem quinque sensus, quorum unctio necessaria est ad conficiendum Sacramentum, reliquæ vero partes etiam, juxta Ecclesiæ præceptum, liniantur.

Mulieribus, propter honestatem, & viris, quando id commode fieri ob infirmitatem non valet, renes non ungantur, sed earum loco pectus circa regionem cordis.

Quod si quis pedibus, manibus, seu quovis alio membro careat; loca magis illis propinqua, quæ ungi deberent, perungantur.

Manus Sacerdotis non interius, sed exterius inungendæ sunt, eo quod interius ab Episcopo in ordinis collatione inunctæ fuerunt.

Si minuatur Oleum Sanctum ab Episcopo acceptum, per additionem olei olivarum non benedicti, quoties opus fuerit, augeatur.

DE EFFECTIBUS SACRAMENTI EXTREMÆ UNCTIONIS.

SUSCEPTURI hoc Sacramentum, ut quanta humilitate petendum sit, quantaque reverentia suscipiendum, non ignorent; quinam sint illius effectus, & utilitates memoria teneant, quos sæpissime in Missarum solemnibus inculcabunt Sacerdotes, qui quidem quamplurimi sunt, sed hi præcipui.

Primus est consolidatio spiritualis debilitatis, per peccatum indu-

EXTREMÆ UNCTIONIS.

53

ductæ (a): talis enim unctio dicitur quædam spiritualis sanatio, quia datur contra quamdam inhabilitatem, & ineptitudinem, quæ in nobis remansit ex peccato actuali, vel originali.

Secundus est sanitas corporalis, si divina sapientia id noverit infirmo utiliter expedire.

Tertius est maximus, quia per hoc Sacramentum remittuntur peccata venialia, & mortalia, quæ ignorantur, dicit enim B. Jacobus (b): Et si in peccatis fuerit, dimittentur ei (c).

Quartus est diminutio pænæ, peccato debitæ.

Quintus est gratiæ augmentum, quæ in hoc Sacramento, sicut etiam in cæteris, confertur, & augetur, nisi obex ponatur, & ex consequenti gloriæ.

Sextus est interior lætitia, & robur contra Dæmonis insidias, quæ potissime tunc temporis perturbant.

Septimus est arctatio diabolicæ potestatis, quæ non est ita potens, sumpto Sacramento.

Octavus est protestatio decedentis, quod permanferit in fide militantis Ecclesiæ, ex qua pergit ad Ecclesiam Triumphantem, tanquam miles, qui fideliter pugnavit.

~~~~~

O R D O

A D M I N I S T R A N D I

S A C R A M E N T U M

EXTREMÆ UNCTIONIS.

SACERDOS uncturus infirmum, accipiat Oleum Sanctum, Clericus vero superpellicum, & stolam, rituale Sacramentorum, & Aquam benedictam; deinde eundo ad infirmum, dicat vel Psalmum Misere, vel Pœnitentiales, vel alias religiosas preces.

Cum autem perventum fuerit ad locum, ubi jacet infirmus, omnibus paratis ad unguendum necessariis, indutus superpelliceo, & stola, Sacerdos intrans dicat:

Pax huic domui. R. Et omnibus habitantibus in ea.

Dein-

(a) S. Tho. 2^a 4. dist. 23. q. 1. art. 2. (b) Jac. 5. (c) Navarrius Man. c. 22. nn. 13.

Deinde accedens ad ægrotum, dicat:

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

℟. Qui fecit cælum, & terram.

℣. Dominus vobiscum.

℟. Et cum spiritu tuo.

O R E M U S.

INTROEAT, Domine Jesu Christe, domum hanc, sub nostræ humilitatis ingressu, æterna felicitas, divina prosperitas, serena lætitia, charitas fructuosa, sanitas sempiterna: non sit in hoc loco accessus dæmonum: adsint Sancti Angeli pacis, domumque hanc deferat omnis maligna discordia: magnifica Domine super nos nomen sanctum tuum: & bene *✠* dic conversationi nostræ: sancti *✠* fica nostræ humilitatis ingressum. Qui sanctus, & pius es, & semper permanes cum Patre, & Spiritu Sancto in sæcula sæculorum. *℟.* Amen.

O R A T I O.

OREMUS, & deprecemur Dominum nostrum Jesum Christum, ut benedicendo bene *✠* dicat hoc tabernaculum & omnes habitantes in eo, & det eis Angelum bonum custodem, & faciat eos sibi servire ad considerandum mirabilia de lege sua: avertat ab eis omnes contrarias potestates: eripiat eos ab omni formidine, & ab omni perturbatione, ac sanos in hoc tabernaculo custodire dignetur. Qui cum Patre, & Spiritu Sancto, &c.

O R E M U S.

EXAUDI nos Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, & mittere digneris sanctum Angelum tuum de cælis, qui custodiat, foveat, protegat, visitet, atque defendat omnes habitantes in hoc habitaculo. Per Christum Dominum nostrum.

Dein-

*Deinde in modum crucis aspergat ægrotum aqua benedicta,
postea domum, dicendo Antiphonam :*

Asperges me Domine , & psal. Miserere , cum Gloria Patri,
& Filio, & Spiritui Sancto : & repetitur antiph. Asperges me Do-
mine .

Deinde immediate ægrotus, si poterit, vel Clericus dicat :

Confiteor Deo, &c. *Quo dicto, eum absolvat, dicens : Misereatur,
&c. Indulgentiam, &c.*

DOMINUS noster Jesus Christus te absolvat , & ego aucto-
ritate ipsius absolvo te ab omni vinculo excommunicationis
majoris, vel minoris, suspensionis, & interdicti, & ab omni-
bus peccatis tuis , & restituo te unioni , & communioni sanctæ
Matris Ecclesiæ absolutum . In nomine Pa-^{tris} & Filii , &
Spiritus Sancti. R. Amen.

*Hic moneantur astantes, ut orent pro infirmo, quo digne suscipiat hoc
Sacramentum, & dicat absolute banc Orationem.*

IN nomine Pa-^{tris} & Fi-^{lii} , & Spiritus-^{Sancti} extin-
guatur in te omnis virtus diaboli per impositionem manuum
nostrarum ; immo per invocationem Sanctæ Trinitatis, & omni-
um Sanctorum , Angelorum , Archangelorum , Patriarcharum,
Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Confessorum, & San-
ctarum Virginum, atque omnium simul Sanctorum. R. Amen.

*Qua dicta, intincto pollice Oleo Sancto, faciat signum Crucis de Oleo
ipso in corpore ægri, in septem locis infra scriptis, ad unamquamque
Crucem propriam Orationem dicendo.*

Ad Oculos. Per istam sanctam un-^{ctionem} , & suam piissi-
mam Misericordiam, parcat tibi Deus, quicquid oculorum, seu
visus vitio deliquisti. R. Amen.

*Abstergat locum inunctum stappa, vel bombacio ; deinde mittat in cu-
cullum, & aliam partem assumat pro secunda unctione, & sic fa-
ciat post quamlibet unctionem.* Ad

Ad Aures. Per istam sanctam unctiōem, & suam piissimam Misericordiam, parcat tibi Deus quicquid aurium, seu auditus vitio deliquisti. *R.* Amen.

Ad Nares. Per istam sanctam unctiōem, & suam piissimam Misericordiam, parcat tibi Deus quicquid narium, seu odoratus vitio deliquisti. *R.* Amen.

Ad Os. Per istam sanctam unctiōem, & suam piissimam Misericordiam, parcat tibi Deus quicquid labiorum, seu loquelæ vitio deliquisti. *R.* Amen.

Ad Manus. Per istam sanctam unctiōem, & suam piissimam Misericordiam, parcat tibi Deus quicquid manuum, seu tactus vitio deliquisti. *R.* Amen.

Ad Pedes. Per istam sanctam unctiōem, & suam piissimam Misericordiam, parcat tibi Deus quicquid pedum, seu incessus vitio deliquisti. *R.* Amen.

Ad Lumbos. Per istam sanctam unctiōem, & suam piissimam Misericordiam, parcat tibi Deus quicquid lumborum delectatione, & carnis vitio deliquisti. *R.* Amen.

His peractis, abstergat digito stappa, vel bombacio, & mittat in cucullum; deinde Sacerdos dicat:

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster. *Ps.* Et ne nos &c. *R.* Sed libera &c. *Ps.* Salvum fac servum tuum. *R.* Deus meus sperantem in te. *Ps.* Mitte ei Domine auxilium de sancto. *R.* Et de Sion tuere eum. *Ps.* Esto ei Domine turris fortitudinis. *R.* A facie inimici. *Ps.* Nihil proficiat inimicus in eo. *R.* Et filius iniquitatis non nocebit ei. *Ps.* Domine exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat. *Ps.* Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

O R E M U S.

Deus, qui per Apostolum tuum Jacobum locutus es: Infirmatur quis in vobis; inducat presbyteros Ecclesiæ, ut orent super eum, ungentes eum Oleo Sancto, & oratio fidei salvabit infirmum, & si in peccatis sit, dimittentur ei; cura quæsumus, Redemptor noster, languores istius infirmi, & illius medere vulneribus, plenamque ei interius, & exterius sanitatem miseri-

cor-

EXTREMÆ UNCTIONIS.

57

corditer redde , ut ope Misericordiæ tuæ adjutus , ad pristinum restituatur officium . Qui cum Patre , & Spiritu Sancto vivis &c.

O R E M U S .

Respice quæsumus Domine famulum tuum in infirmitate corporis sui fatiscentem , & illius animam refove , quam creasti , ut castigationibus emendatus , tua se sentiat medicina salvatum . Per Christum Dominum nostrum . Amen .

O R E M U S .

Domine sancte , Pater omnipotens , æterne Deus , qui benedictionis tuæ gratiam ægris infundendo corporibus , facturam tuam multiplici pietate custodis , ad invocationem tui sancti Nominis benignus assiste , ut famulum tuum N. ab ægritudine liberatum , & sanitati donatum , dextera tua erigas , virtute confirmes , potestate tuearis , atque Ecclesiæ tuæ , sanctisque Altaribus tuis cum omni desiderata prosperitate restituas . Per Christum Dominum nostrum . *R.* Amen .

O R E M U S .

Dominus Jesus Christus apud te sit , ut te defendat : intra te sit , ut te reficiat : circa te sit , ut te conservet : ante te sit , ut te deducat : post te sit , ut te custodiat : supra te sit , ut te benedicat . Qui in Trinitate perfecta vivit , & regnat in sæcula sæculorum . *R.* Amen .

Quatuor amabilibus verbis consoletur infirmum , quod sibi ex Divina Misericordia contigerit , quod plerisque ex Divina Justitia negatur , & aspergat aqua benedicta .

Cucullum cum stuppa , vel bombacio projiciat in ignem ita , ut comburatur , medulla panis , & aqua abstergat digitor , & ablutionem etiam in ignem projiciat .

His finitis , quo ordine venerit , ad Ecclesiam revertatur , nisi aliud circa ægrotum fieri contingat .

H

OR-

O R D O
COMMENDATIONIS ANIMÆ.

Primum dicuntur Litanie breves in hunc modum.

K Yrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison.	
Sancta MARIA,	ora pro eo, <i>vel</i> ea.
Omnes Sancti Angeli,	orate pro eo.
Sancte Abel,	ora pro eo.
Omnis Chorus Iustorum,	orate pro eo.
Sancte Abraham,	ora pro eo.
Sancte Joannes Baptista,	ora pro eo.
Omnes Sancti Patriarchæ, & Prophetæ,	orate pro eo.
Sancte Petre,	ora pro eo.
Sancte Paule,	ora pro eo.
Sancte Andrea,	ora pro eo.
Sancte Joannes,	ora pro eo.
Omnes Sancti Apostoli, & Evangelistæ,	orate pro eo.
Omnes Sancti Innocentes,	orate pro eo.
Sancte Stephane,	ora pro eo.
Sancte Sebastiane,	ora pro eo.
Sancte Zeno,	ora pro eo.
Sancte Petre Martyr,	ora pro eo.
Sancti Ermagora, & Fortunate,	orate pro eo.
Omnes Sancti Martyres,	orate pro eo.
Sancte Sylvester,	ora pro eo.
Sancte Gregori,	ora pro eo.
Sancte Augustine,	ora pro eo.
Sancte Ambrosi,	ora pro eo.
Sancte Hieronyme,	ora pro eo.
Sancte Thoma de Aquino,	ora pro eo.
Omnes Sancti Pontifices, & Confessores,	orate pro eo.
Omnes Sancti Doctores,	orate pro eo.
Sancte Benedicte,	ora pro eo.
Sancte Antoni,	ora pro eo.
Sancte Francisce,	ora pro eo.
Omnes Sancti Monachi, & Eremitæ.	orate pro eo.
Sancta Anna,	ora pro eo.
	Sancta

A N I M A E.

59

Sancta Maria Magdalena,
 Sancta Agnes,
 Sancta Lucia,
 Sancta Catharina,
 Sancta Cecilia,
 Sancta Ursula,
 Omnes Sanctæ Virgines, & Viduæ,
 Omnes Sancti, & Sanctæ Dei,
 Propitius esto,
 Propitius esto,
 Ab omni peccato,
 Ab ira tua,
 A mala morte,
 A pœnis Inferni,
 A potestate Diaboli,
 Per Nativitatem tuam,
 Per Sanctam Crucem tuam,
 Per Mortem, & Sepulturam tuam,
 Per gloriosam Resurrectionem tuam,
 Per admirabilem Ascensionem tuam,
 Per gratiam Spiritus Sancti Paracliti,
 In die Judicii,
 Peccatores,
 Ut ei parcas,
 Ut ei indulgeas,
 Ut plenam remissionem omnium suorum peccatorum ei do-
 nes,
 Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster.
 V. Et ne nos inducas in tentationem. R. Sed libera nos a malo.

ora pro eo.
 ora pro eo.
 ora pro eo.
 ora pro eo.
 ora pro eo.
 ora pro eo.
 orate pro eo.

intercedite pro eo,
 parce ei Domine.
 libera eum Domine.
 libera eum Domine.
 libera eum Domine.
 libera eum Domine.
 libera eum Domine.
 libera eum Domine.
 libera eum Domine.
 libera eum Domine.
 libera eum Domine.
 libera eum Domine.
 libera eum Domine.
 libera eum Domine.
 libera eum Domine.
 te rogamus, audi nos.
 te rogamus, audi nos.
 te rogamus, audi nos.
 te rogamus, audi nos.

Deinde, cum Anima visa fuerit anxari, dicantur sequentes Orationes.

Proficiscere, Anima Christiana, de hoc mundo in nomine
 Dei Patris omnipotentis, qui te creavit: in nomine Domi-
 ni nostri Jesu Christi Filii ejus, qui pro te passus est: in nomine
 Spiritus Sancti, qui in te effusus est: in nomine Angelorum, &
 Archangelorum: in nomine Thronorum, & Dominationum: in
 nomine Principatum, & Potestatum: in nomine Cherubim, &
 Seraphim: in nomine Sanctorum Patriarcharum, & Propheta-
 rum;

rum; in nomine sanctorum Apostolorum; in nomine sanctorum Martyrum, & Confessorum; in nomine sanctorum Monachorum, & Eremitarum; in nomine sanctarum Virginum, & omnium Sanctorum, & Sanctarum Dei hodie sit in pace locus tuus, & habitatio tua sit in sancta Sion. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

O R A T I O.

DEUS misericors, Deus clemens, Deus, qui secundum multitudinem miserationum tuarum peccata poenitentium delles, & præteritorum criminum culpas venia remissionis evacuas, respice propitius super hunc famulum tuum N. & remissionem sibi omnium peccatorum suorum tota cordis confessione poscentem, deprecatus, exaudi: renova in eo, piissime Pater, quicquid terrena fragilitate corruptum diabolicave fraude vitiatum est; & unitati corporis Ecclesiæ tuæ membrum redemptionis annecte. Misere Domine gemituum: misere lacrymarum ejus, & non habentem fiduciam, nisi in tua misericordia, ad reconciliationis tuæ Sacramentum clementer admitte. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

O R A T I O.

COMMENDO te omnipotenti Deo, charissime frater, (*vel soror*) & ei, cujus es creatura, committo, ut cum humanitatis debitum, morte interveniente, persolveris, ad Auctorem tuum, qui te de limo terræ formaverat, revertaris. Egredienti itaque animæ tuæ de corpore splendidus Angelorum cœtus occurrat: judex te Apostolorum Senatus excipiat: Candidatorum tibi Martyrum triumphator exercitus obviet: liliata rutilantium te Confessorum turma circumdet: jubilantium te Virginum chorus suscipiat, & beatæ quietis in sinu Patriarcharum te complexus astringat: mitis atque festivus Christi Jesu tibi conspectus appareat, qui te inter assistentes sibi jugiter interesse decernat. Ignoret omne, quod horret in tenebris, quod stridet in flammis, quod cruciat in tormentis. Cedat tibi teterrimus Satanæ cum Satelitibus suis, & in adventu tuo te comitantibus Angelis contremiscat, atque in æternæ mortis chaos immane diffugiat. Exurgat Deus, & dissipentur inimici ejus, & fugiant qui oderunt eum, a facie ejus. Sicut deficit fumus, deficiant, sicut fluit cera a facie ignis, sic

sic pereant peccatores a facie Dei, & iusti epulentur, & exultent in conspectu Dei. Confundantur igitur, & erubescant omnes tartaræ legiones, & ministri Satanæ iter tuum impedire nequeant: liberet te a cruciatu Christus, qui pro te crucifixus est: constituat te Christus Filius Dei vivi intra Paradisi sui semper amœna virentia, & inter oves suas te verus ille Pastor agnoscat: ille ab omnibus peccatis tuis te absolvat, atque ad dexteram suam in electorum suorum te sorte constituat. Redemptorem tuum facie ad faciem videas, & præsens semper assistens manifestissimam beatis oculis aspicias visionem. Constitutus igitur inter agmina Beatorum, contemplationis divinæ dulcedine potiaris in sæcula sæculorum. Amen.

O R A T I O.

SUSCIPE Domine Animam famuli tui (*vel* famulæ tuæ) in locum sibi sperandæ salvationis a Misericordia tua. Amen.

Libera Domine animam famuli tui ex omnibus periculis inferiorum, & de laqueis pœnarum, & ex omnibus tribulationibus. Amen.

Libera Domine Animam famuli tui, sicut liberaisti Enoch & Eliam de communi morte Mundi. Amen.

Libera Domine animam famuli tui, sicut liberaisti Noe de diluvio. Amen.

Libera Domine animam famuli tui, sicut liberaisti Abraham de Hur Chaldæorum. Amen.

Libera Domine animam famuli tui, sicut liberaisti Job de passionibus suis. Amen.

Libera Domine animam famuli tui, sicut liberaisti Isaac de hostia, & de manu patris sui Abrahæ. Amen.

Libera Domine animam famuli tui, sicut liberaisti Loth de Sodomis, & de flamma ignis. Amen.

Libera Domine animam famuli tui, sicut liberaisti Moysem de manu Pharaonis Regis Ægyptiorum. Amen.

Libera Domine animam famuli tui, sicut liberaisti Danielelem de lacu Leonum. Amen.

Libera Domine animam famuli tui, sicut liberaisti tres pueros de camino ignis ardentis. Amen.

Libera Domine animam famuli tui, sicut liberaisti Susannam de falso crimine. Amen.

Libe-

Libera Domine animam famuli tui, sicut liberaſti David de manu Saul, & Goliæ. Amen.

Libera Domine animam famuli tui, sicut liberaſti Petrum, & Paulum de carceribus. Amen.

Et ſicut Beatiffimam Teclam Virginem, & Martyrem tuam de tribus tormentis atrociffimis liberaſti; ſic liberare digneris animam huius famuli tui, & tecum facias in bonis congaudere cœleſtibus. Amen.

O R A T I O.

COMMENDAMUS tibi Domine animam famuli tui: N. præcamurque te, Domine Jeſu Chriſte, Salvator Mundi, ut propter quam ad terram miſericorditer deſcendiſti, Patriarcharum tuorum ſinibus illam inſinuare non renuas. Agnoſce Domine creaturam tuam, non ex diis alienis creatam, ſed a te ſolo Deo vivo, & verò, quia non eſt alius Deus, præter te, & non eſt ſecundum opera tua. Lætifica Domine animam ejus in conſpectu tuo, & ne memineris iniquitatum ejus antiquarum, & ebrietatum, quas ſuſcitavit fervor mali deſiderii: licet enim peccaverit; tamen Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum non negavit, ſed credidit, & zelum Dei in ſe habuit, & Deum, qui fecit omnia, adoravit. Amen.

O R A T I O.

DELICTA juventutis, & ignorantias ejus ne memineris quæſumus Domine, ſed ſecundum magnam miſericordiam tuam memor eſto illius in gloria claritatis tuæ: aperiantur ei cœli: collætentur illi Angeli: in regnum tuum Domine ſervum tuum ſuſcipe: ſuſcipiat eum Sanctus Michael, Archangelus Dei, qui militiæ cœleſtis meruit principatum: veniant illi obviam ſancti Angeli Dei, & perducant eum in civitatem cœleſtem Hieruſalem: ſuſcipiat eum Beatus Petrus Apoſt. cui a Deo claves Regni Cœleſtis traditæ ſunt: adjuvet eum Sanctus Paulus, qui dignus fuit, eſſe vas electionis: intercedat pro eo S. Joannes, dilectus Dei Apoſt. & Evangel. cui revelata ſunt ſecreta cœleſtia: orent pro illo omnes ſancti Apoſtoli, quibus a Domino data eſt poteſtas ligandi, atque ſolvendi, intercedant pro eo omnes Sancti, & electi Dei, qui pro Chriſti nomine tormenta in hoc ſæculo ſuſtinuerunt,

runt, ut vinculis carnis exutus pervenire mereatur ad gloriam Regni Cœlestis, præstante Domino nostro Jesu Christo. Qui cum Patre, & Spiritu Sancto vivit, & regnat, &c.

QUID PRÆSTARE DEBEAT

S A C E R D O S ,

UT EOS, QUI MORIUNTUR, ADJUVET.

PII Sacerdotis, cui animarum cura commissa est, partes erunt, cum primum aliquem ex suis Parochianis periculose ægotantem intellexerit, eum statim, ut illi necessaria tum Sacramenta, tum cætera auxilia subministret, invisere. Cum vero eundem ex illa infirmitate moriturum crediderit, tunc illum diligentius ad bene in Domino moriendum adjuvabit. Quod quidem officium inter alia nobilissimum, & sanctissimum videtur, quod illi tunc temporis in maximo omnium periculo constituti adjuventur, quos Christus tantopere dilexit, ut eos proprio Sanguine redemerit.

Inter cætera vero illud præcipue Sacerdos efficere conabitur, ut prudentia quam maxima in morientibus adjuvandis utatur. Neque enim res eadem semper, nec eodem modo erunt dicendæ, sed pro dispositione varia decedentium, & pro loci, ac temporis majori, vel minori commoditate variari oportebit. Quapropter licet inferius plura digesta sint, quæ ad hoc officium facere videntur, tamen non omnia semper, & quocunque casu recitanda sunt, sed prout occasio tulerit, modo hæc, modo illa, modo omnia adhibenda sunt; aliter enim cum magnis, aliter cum plebeis hominibus, aliter cum doctis, & ingeniosis, quam cum indoctis, & rudibus, aliter cum exercitatis in rebus spiritualibus, aliter cum in exercitatis agendum est, & sic de singulis. Ii enim qui inordinate hunc mundum diligunt pluribus exemplis, & rationibus ab ejus amore abstrahendi sunt, parvaque vitæ hujus spes illis relinquenda est. Iis autem, qui Fidei tentationibus agitantur ad se subjiciendum Sanctæ Ecclesiæ auctoritati exhortandi sunt, protestationesque inferius descriptas facere jubebit, sæpiusque dicere illis mandabit: Credo quod credit Sancta Mater Ecclesia. Eos vero qui diffidentia, desperationeque infestantur, recordatione divinæ mi-

miseri cordiæ sublevabit . At eos, qui nimia præsumptione Divinæ Bonitatis tenentur, Divinæ pariter Justitiæ consideratione deterrebit, & hujusmodi.

Curabit autem Sacerdos, ut aqua benedicta in cubiculo asserve-
tur, qua ægrotum interdum, lectum, cubiculumque contra Dæ-
monis molestias aspergat : insuper, ut Crucifixi imago, vel alia
saltem, quæ ad pietatem excitet, ibi adsit, operam dabit, quo ex
illius intuitu, ac deosculatone moriens ad aliquem pium affectum
excitari possit .

~~~~~

O R A T I O N E S

M A X I M E P I Æ

SUPER AGONIZANTE,

*Qui est in transitu, devote, morose, & intelligibiliter dicendæ,
ut infirmus audire possit .*

SYMBOLUM S. A T H A N A S I I .

QUICUNQUE vult salvus esse, ante omnia opus est, ut te-
neat Catholicam Fidem.

Quam nisi quisque integram, inviolatamque servaverit,
absque dubio in æternum peribit.

Fides autem Catholica hæc est, ut unum Deum in Trinitate,
& Trinitatem in unitate veneremur .

Neque confundentes personas, neque substantiam separantes .

Alia est enim persona Patris, alia Filii, alia Spiritus Sancti.

Sed Patris, & Filii, & Spiritus Sancti una est Divinitas, æqua-
lis Gloria, coæterna Majestas.

Qualis Pater, talis Filius, talis Spiritus Sanctus .

Increatus Pater, increatus Filius, increatus Spiritus Sanctus.

Immensus Pater, immensus Filius, immensus Spiritus Sanctus.

Æternus Pater, æternus Filius, æternus Spiritus Sanctus .

Et tamen non tres æterni; sed unus æternus .

Sicut non tres increati, nec tres immensi; sed unus increatus,
& unus immensus.

Similiter Omnipotens Pater, Omnipotens Filius, Omnipotens
Spiritus Sanctus.

Et

Et tamen non tres Omnipotentes, sed unus Omnipotens.

Ita Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus Sanctus.

Et tamen non tres Dii, sed unus est Deus.

Ita Dominus Pater, Dominus Filius, Dominus Spiritus Sanctus,

Et tamen non tres Domini, sed unus est Dominus.

Quia sicut singillatim unamquamque Personam Deum, ac Dominum confiteri, christiana veritate compellimur; ita tres Deos, aut Dominos dicere, Catholica Religione prohibemur.

Pater a nullo est factus, nec creatus, nec genitus.

Filius a Patre solo est: non factus, nec creatus, sed genitus.

Spiritus Sanctus a Patre, & Filio: non factus, nec creatus, nec genitus, sed procedens.

Unus ergo Pater, non tres Patres: unus Filius, non tres Filii: unus Spiritus Sanctus, non tres Spiritus Sancti.

Et in hac Trinitate nihil prius, aut posterius, nihil majus, aut minus; sed totæ tres Personæ coæternæ sibi sunt, & coæquales.

Ita ut per omnia, sicut jam supradictum est, & unitas in Trinitate, & Trinitas in unitate veneranda sit.

Qui vult ergo salvus esse; ita de Trinitate sentiat.

Sed necessarium est ad æternam salutem, ut Incarnationem quoque Domini nostri Jesu Christi fideliter credat.

Est ergo fides recta, ut credamus, & confiteamur, quia Dominus noster Jesus Christus Dei Filius, Deus & Homo est.

Deus est ex substantia Patris ante sæcula genitus: & Homo est ex substantia Matris in sæculo natus.

Perfectus Deus, perfectus Homo ex anima rationali, & humana carne subsistens.

Æqualis Patri secundum divinitatem: minor Patre, secundum humanitatem.

Qui licet Deus sit, & Homo; non duo tamen, sed unus est Christus.

Unus autem, non conversione divinitatis in carnem, sed assumptione humanitatis in Deum.

Unus omnino non confusione substantiæ, sed unitate personæ.

Nam sicut Anima rationalis, & caro unus est homo: ita Deus, & Homo unus est Christus.

Qui passus est pro salute nostra, descendit ad Inferos: tertia die resurrexit a mortuis.

Ascendit ad cælos, sedet ad dexteram Dei Patris Omnipotentis: inde venturus est judicare vivos, & mortuos.

nem tuam huic famulo tuo dignetur dare plenam cognitionem, perfectam contritionem, & puram confessionem, spem firmam, certam securitatem a Deo nunquam separandam, & ita perfectum, & verum amorem, ut cum illo amore tantam mereatur mercedem in cœlo acquirere, ac si ei multis annis cum perfectione sanctissimæ vitæ diligentius servivisset. Amen.

Ave Maria.

Oratio.

Reparatrix debilium, & vulneratæ animæ efficacissima medicina Maria, a te peto Gloriosa Domina per illam perturbationem, quam habuisti in corde tuo clementissimo pro eo, quod perfidi Judæi captivaverunt, & detinuerunt desiderabilem Unigenitum uteri tui Filium, de quo cognovisti in spiritu, quod volebat, & quod pati debebat pro salute humani generis, quatenus deprecereis eundem Filium propitiatorem sæculi, ut ipse propter eandem turbationem tuam de omni captivitate, & ab omni tribulatione corporis, & animæ angustiarum, & periculorum, & tentationibus dæmonum famulum tuum clementer erripiat, & ab omnibus malis in perpetuum tueatur. Amen.

Ave Maria.

Oratio.

Illuminatrix cœcorum, & lucerna salutiferæ gratiæ Maria, te flagito dulcissima Domina Mater Dei per illam turbationem tuam, quam habuisti in corde tuo propitiatissimo pro eo, quod amantissimus Filius tuus a Judæis crudelissimis in conspectu tuo, cum clavis acutissimis, sine omni miseratione vivificæ crucis patibulo fuit affixus, ut postules ab eodem Filio tuo, quatenus per eandem turbationem tuam ignem veri amoris, cum igne amoris, & passionis suæ in corde hujus famuli tui accendat, quo ipse summus Sacerdos ligno crucis ipsum subiciat, nutriat, & in altari cordis ejus jugiter ardeat, & flammescat, ut in commemoratione suæ sanctissimæ Passionis, & Mortis, ejusdem sacratissimæ Passionis suæ non obliviscatur. Et si ex infirmitate valida, vel ex alia causa quacunque impediante, memor esse nequiverit, per eundem acerbæ passionis suæ dolorem in hora mortis suæ ex multiplici misericordia tua tantam mercedem in cœlis percipere mereatur, ac si omnes dies suos consumpsisset in memoria suæ sacratissimæ Passionis. Amen.

Ave

Ave Maria.

Oratio.

ADvocatrix omnium peccatorum, quos damnabiliter moles vitiorum deprimit, finisque nostræ miseriæ Maria, te deprecor venerabilissima mundi Domina per illam intolerabilem turbationem, quam habuisti in corde tuo benignissimo in illa hora, cum Filius tuus, cunctis desideratus gentibus, ac omnibus vere amabilis, de Cruce depositus, recentibus vulneribus, & proprio Sanguine rubricatus, datus fuit a Joseph in sinum tuum, qui est corona jucunditatis omnium Beatorum in cœli folio, ut propter eandem perturbationem tuam, ipse famulum suum prævenire dignetur abundantia gratiarum suarum, & copiosæ misericordiæ suæ, ut det Corpus suum, & Animam suam in potestatem tuam, & in sinum piissimæ misericordiæ tuæ, quam cunctis devote postulantis clementer aperis in æternum. Et ad illud sinum gemebundum sic eum recipi affectuosissime deprecor propter illum dulcissimum Infantulum tuum candidum, & rubicundum, electum ex milibus, qui thesaurus totius felicitatis tuæ exitit, & est, quem in sinu tuo delicatissimo propriis lactasti uberibus, ut in præsentī vita, & præcipue in extremis suis te videre mereatur cum gaudio, & tuæ miserationi gratias agere valeat in sæcula sæculorum. Amen.

Admonebit Sacerdos ægrotum, ut sæpius corde, & etiam ore, si potest, dicat sequentes versus.

Credo in Deum Patrem. Credo in JESUM Christum. Credo in Spiritum Sanctum. Credo Sanctam Ecclesiam Catholicam.

In manus tuas Domine commendo spiritum meum.

MARIA Mater Gratia,

Mater Misericordiæ,

Tu nos ab hoste protege,

Et hora mortis suscipe.

Salve Regina, Mater misericordiæ, &c.

Sub tuum præsidium confugimus, &c.

In te Domine speravi, non confundar in æternum.

Deus propitius esto mihi peccatori.

J E S U S M A R I A.

AD

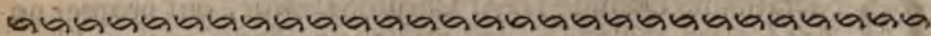
AD SANCTISSIMAM TRINITATEM.

Et totam Cœlestem Curiam.

O R A T I O.

O Sancta Trinitas, Pater, Fili, & Spiritus alme, omnipotens, æterne Deus, tua immensa attracti, ac moti pietate, pro anima famuli tui N. nunc in extremis laborantis te deprecari compellimur, & ipsam, sacratissime Domine, tuæ piissimæ omnipotentiae commendamus, ut illam ab insidiis, aspectu quoque, & terrore dæmonum custodiendo tuearis, ne fidem repente perdens, quam tenuit, pessimæ desperationis labatur in foveam; ne diffidentiae tentationibus cedat; ne præteritorum scelerum recollectione desperet. Exaudi Rex gloriose propter tuam suavissimam, & clementissimam bonitatem pro ea interpellantes; exaudi, inquam, per orationes Patriarcharum, per merita Prophetarum, per suffragia Apostolorum, per victoriam Martyrum, per fidem Confessorum, per Virginum puritatem, per devotam intercessionem omnium, qui tibi ab initio placuerunt, & tecum modo regnantes inexcogitabili felicitate lætantur. Ab ipsa Domine jactantiam repelle; tribue compunctionem; suscita fletum; cor ejus mollicifica; ab omnibus insidiis inimici illam tuere; fidei tuæ lumine confirma; gratiæ tuæ infunde charitatem, ut in te Rex omnipotens, & in tua pietate confidens, omnium culparum vera contritione ab intimis visceribus concutiat. Clementissime Domine, omnia iniqua desideria ab illa rescinde; ignea tela diaboli extingue; largire fontem lacrymarum, quibus iniquitatum suarum tergat maculas, vincula disrumpat. Fac eam Domine salubriter petere, audire quæ petit, atque celeriter exaudi. Si pie respicis, vivet: si despexeris, perit: si justitia uteris, ante oculos tuos mortua fœtet: si misericorditer, ut tuam bonitatem decet, aspexeris, a desperationis barathro revocatur. Respice Domine sancte Pater dilecti Filii tui vulnera, & cruorem. Domine Jesu Christe, Rex piissime, qui venisti redimere perditos, noli damnare redemptos. Da illi Domine cor pium, quod te timeat; sensum vigilem, qui te intelligat; simplicem oculum, & intentionem rectam, qua te sequatur. Domine Jesu Christe, Fili Patris misericordiarum, & Reginae misericordiae gloriosæ Virginis Mariæ, ani-
mæ

mæ hujus famuli tui miserere, & eam de majestatis tuæ sede clementer aspiciens, ab illa repelle tenebras, & eam splendoribus tuæ claritatis illustra. Clementissime Domine Jesu, a tua pietate culparum ejus remissionem humiliter petimus, qui Deo Patri mundum tuo cruore gratum reddidisti. O fons pietatis non consuevisti esse crudelis: tuæ dilectissimæ Genitricis preces ne spernas. O gloriosa Regina Mundi Maria, Virgo pulcherrima, Virgo misericors, quæ genuisti Regem, velut rosa decora, illos tuos misericordes oculos ad servum tuum N. misericorditer converte; tu quæ peccatorum Advocata prædicaris, prima eorum spes, quæ nulli claudere potes sinum tuæ pietatis. O misericordiæ Mater, ecce tempus patrocinandî, quando famulus tuus N. Judicem iratum sentiens protectionis tuæ gratiam efflagitat. Eja ergo Advocata nostra occurre velociter. O Gabriel Archangele, qui salutem mundo nuntiasti; o S. Michael, qui Draconem Acherontis expugnasti; o S. Raphael, qui filium Tobiae justî salubriter deduxisti; o Angele Custos hujus Dei servuli; o cœlestes Angelorum omnium Chori, necnon Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Confessorum, Sacerdotum, Levitarum, Monachorum, Eremitarum, Virginum, omniumque Justorum, per amorem ineffabilem Agni immaculati Jesu Christi Regis vestri, qui vos de mundo elegit, cujus læta visione gaudetis, vos pro hujus nostri fratris, (*vel* sororis) anima deprecamur, ut eam vestris precibus juvare dignemini, quatenus diaboli faucibus erepta salvetur, & vestræ jucundissimæ societati læta jungatur. O Rex Clementissime, Deus Omnipotens, Salvator Mundi, Jesu pie, qui omnium in te sperantium misereri consuevisti, propter orationes Dei Genitricis, & omnium Sanctorum Angelorum, ac Electorum Dei famulo tuo N. quæsumus miserere, quatenus in Passionis tuæ merito, ac Sanguine a peccatorum suorum maculis ablutus, æternaliter in tuo Regno glorietur. Amen.

O R A T I O N E S A D J E S U M I N P A S S I O N E.

O SUAVISSIME Domine JESU Christe, Beatorum requies, & omnium in te sperantium salus jucundissima, qui in nocte diræ Passionis tuæ ad Patrem orasti dicens: Pater, si pos-

possibile est, transeat a me calix iste : veruntamen non mea voluntas, sed tua fiat; quique illa hora in tanta fuisti angustia, ut de pretioso Corpore tuo Sanguis efflueret, precamur te bone Jesu, quatenus Animam famuli tui N. tua solita pietate juves, ut pro suis delictis conteratur, & moveatur ad pœnitentiam salubrem; ut in hac hora tremenda, in occurſu adversarii non paveat, nec in adventu, aut aspectu tuo Judex tremende, accusante conscientia, contremiscat, sed potius faciem tuam in júbilo videns lætetur, te præstante Jesu Christo, cujus est Passione redemptus. Amen.

O Dulcissime Rex, Jesu pie, qui in tuæ Passionis horrenda nocte a Discipulis tuis destitutus, inter adversarios tuos solus stetisti, tuæ pietati supplicamus, ut animam servuli tui N. in suo obitu solam non relinquant in manibus iniquorum dæmonum auxilio tuo destitutam, sed tua virtute, & tuorum Angelorum sanctorum societate securam, ad locum tuæ beatissimæ visionis per Sanguinis tui virtutem lætanter deducas. Amen.

O Domine, Jesu Christo, decus & gloria Sanctorum, qui pendens in Cruce, pro tuis diris crucifixoribus Patrem rogasti, dicens, Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt; tuam pietatem precamur pie Jesu, ut in mente servuli tui N. orationis tuæ renovare digneris affectum, quatenus offensarum omnium ab æterno Patre veniam consequatur; & sicut tunc exauditus fuisti tu Domine, ac Rex, sic nunc cum Patre servos, ac milites tuos exaudire digneris pro servulo tuo N. qui nescit quid faciat, dum fidei, & sensus exiguitate tepescit. Rogamus pie JESU, ut in obitu ejus omnia sua peccata dimittas, & pro tuæ datæ Passionis merito ad Angelorum consortia deducatur. Amen.

O Sacratissime Domine JESU Christo Salvator, qui propter nostra scelera abolenda, post crudelia verbera, post pudibunda opprobria, post irriliam, & afflictivam aculeorum coronam, in Cruce nudus, instar latronis, affagi elegisti; exoramus te pie per has tuas passiones, ut Animam famuli tui N. in extremis laborantem suorum peccatorum dolorosa confessione verberes, vera contritione confundas, & verò timore coronas, & in Cruce tuæ omnes sensus mentales ejus affigas, quatenus sicutotus a te spiritaliter

liter vulneratus, tuorum vulnerum merito, omnium delictorum tuorum veniam consequatur, & ad gaudia cœlestia perducatur. Amen.

O Gloriosissime Rex Jesu Christe, Angelorum dulcedo, qui affixus pro nobis veram Fidei lucem cordi Latronis infudisti, ut te verum Deum, & verum Hominem fateretur, dum clamavit, memento mei Domine dum veneris in Regnum tuum: Majestatem tuam suppliciter exoramus, ut in famulo tuo N. in extremis laborante conservare digneris veræ Fidei Sacramentum, ut Sacratissimæ tuæ Passionis merito, tua veritate, tuoque amore loricatus in suo obitu spiritus immundos nequaquam vereatur, sed tuam perpetuam gloriam adeat jubilanter. Amen.

O Clementissime Domine Jesu, Verbum æterni Patris, & Fili Virginis gloriosæ, qui mundum visibiliter deferens, & solitudini maternæ compatiens, ei dilectum Discipulum in filium adoptasti, humiliter tuæ Majestati supplicamus, per merita tuæ Passionis, & ejusdem tuæ inclytæ Matris preces, necnon tui dilecti Discipuli, quatenus digneris in animam hujus servi tui spiritum tuæ charitatis infundere, in quo tibi cohæres Deo Patri adoptetur in filium. Committe, quæsumus, de throno gloriæ tuæ Matri, quatenus in mortis agone non paveat, sed virginalibus tibi manibus præsentata, clementer suscipiatur a te in tua gloria cum Sanctis tuis collocanda. Amen.

O Clementissime Domine Jesu, corona certantium, qui moriturus in Cruce docuisti nos compendiose tempore mortis orare, dicens, Pater, in manus tuas commendo spiritum meum; tuæ Majestati supplicamus, ut Spiritus Sancti virtute, eandem orationem menti hujus famuli tui digneris imprimere, ut eam personet semper, & in hac extrema hora ejus sentiat effectum, in tuas sanctissimas manus suam animam commendando. Amen.

O Misericordissime Domine Jesu, generis humani reparator, qui in die tuæ acerbissimæ Passionis in nervorum contractione, ossium compressione, Spinarum punctione pœnam acerbissimam tulisti, & Latus tuum, unde Sanguis, & aqua flueret, aperiri voluisti; deprecamur Domine, ut animam famuli tui N. virtutum splendore illustres, & spinarum tuarum merito, illi tribuas

de offensis ab eo tibi illatis dolere vehementer, ut omnia ejus delicta tuæ Passionis acerbitate deleantur, & ad Angelorum societatem, te ducente, valeat pervenire. Amen.

O Clementissime Domine Jesu Christe, qui pro nobis in Cruce mori dignatus es, te precamur, ut omnes tuas passiones, & amaritudines, quas pro nobis miserrimis in duro ligno tulisti, præsertim quando sanctissima Anima tua de virgineo, & purissimo habitaculo tui Corporis egressa est, offerre & ostendere digneris Deo Patri omnipotenti contra omnes pœnas, & passiones servi tui N. & liberare eum digneris in hoc suo transitu ab omnibus passionibus, & pœnis, quas pro peccatis suis se contaxisse timet. Amen.

O Misericordissime Domine Jesu Christe, qui prophetico ore dixisti, In charitate perpetua dilexi te, ideo attraxi te miserans tui; humiliter supplicamus, quatenus eandem charitatem, quæ te de cœlo traxit ad terras laboraturum pro nobis, & moriturum, offerre, & ostendere digneris Deo Patri omnipotenti contra omnes hujus famuli tui N. passiones, & pœnas, quas pro suis sceleribus meretur, & animam ejus in suo obitu per manus sanctorum Angelorum excipere. Aperi illi benignissime Jesu januam vitæ, & regni syderei, & in eo illum fac cum Sanctis tuis perpetua felicitate lætari. Amen.

O Piissime Dei hominumque mediator Jesu Christe, qui debitas nobis pœnas in tuo passibili Corpore pro nostra salute tulisti, & ut eas gustares amariores, in hora tuæ Passionis deitatis, rationisque solatium a tuis sensibus sustulisti, eos destitutos omni solatio in doloribus relinquens, dum clamasti, Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? oramus tuam pietatem, ut animam servi tui, N. tua suavissima consolatione foveas, erigas, & lætifies. Namque si deserueris illum, Pastor æterne, mox lupus rapax diabolus in eum irruet: effertus & crudelis, & ovem, quam tuo Sanguine quæxivisti, jugulabit. Et si demeritis suis exigentibus a te deferi mereretur, te nihilominus propter tuam pietatem rogamus, ne illum tradas adversariis diffidentiae & desperationis stimulis affligendum, nec ad gratiam tuam durum, aut insensibilem effici patiaris, sed per charitatis tuæ gratiam vivens, & absen.

absentiæ tuæ amaritudinem sentiens, pia voce gemendo clamet ad te: Deus meus, ut quid dereliquisti me? Tu autem piissime Pater, ac bone Pastor tua suavi pietate succurre, qui eum tibi tuo Sanguine redemisti. Amen.

O Perfectissime Dei hominumque mediator Jesu Christe Salvator, qui pro solis ardore, & tormentorum asperitate, & Sanguinis tui effusione, corporalem firim in duro Ligno tulisti, dum clamaſti, Sitio; tuam precamur Majestatem, ut animam famuli tui N. illo nunc amoris igne digneris adurere, quem in terris mittere venisti, ut cuncti vitiis exsiccatis, anima ejus, & caro tuæ charitatis igne succenia te solum ſitiat, te diligat, te perquirat, ut te inveniens te fruatur. Sacratissime Domine Jesu Christe, omne bonum complens, atque consumans, qui, gustato aceto, dixisti, Consumatum est; & inclinato Capite Spiritum Deo Patri reddidisti; supplicamus tuæ Majestati pro anima famuli tui N. laborantis in mortis agone, quatenus illi fidei lumen, & gratiæ tuæ sanitatem infundas, ut horam extremam in tua sancta charitate finire, & tibi dicere valeat, ecce clementissime Jesu nunc ad te venio, tua melliflua voce meum spiritum suscipi jube in æternam claritatem. Amen.

O Clementissime Jesu, solatium miserorum, tu nostra peccata in tuo Corpore portasti, quia tu es vere Deus, de quo dixit Esaias, Languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit, adeo ut in tuo virgineo pulcherrimo Corpore a planta pedis usque ad verticem sanitas ulla non fuerit, & qui præ filiis hominum eras speciosus, quasi leprosus videbaris; per hanc tuam ineffabilem charitatem precamur pie Jesu, ut omnia peccatorum vulnera in famulo tuo N. sanes, quatenus omnibus vitiis emendatus ad te Regem factorem suum, spiritali solatio roboratus, lætus perveniat, & quem tuo Sanguine comparasti, & tuæ passionis signo, idest sancta Cruce muniri semper voluisti, ad tuam nunc felicissimam visionem omnium Passionum tuarum merito, comitantibus Sanctis Angelis, deducere digneris. Amen.

ORATIONES AD B. VIRGINEM MARIAM

IN PASSIONE.

O Decus Cœli Virgo, Regis æterni Mater intacta, propter illum te rogamus terrorem, quo tuum cor tremuit, quando dilectum tuum, & amantissimum Filium Jesum ab impiis captum, ligatum, tractum, ab amicis autem omnibus derelictum audisti, ut servulum tuum N. in extremis laborantem, & trementem adjuves, ut de præteritis culpis veraciter conteratur, & cor ejus supernis splendoribus irradiatum veraciter pœniteat, ne forte in occurſu adversarii terreatur, aut in aspectu tremendi Judicis, accusante conscientia, contremiscat, sed potius tuis precibus suffragantibus, faciem ejus in jubilo videns lætetur. Amen.

O Virginum suavissima Dei Genitrix Maria, Stella Maris, per eas te rogamus lacrymas, & singultus, quibus tuum nobile, & maternum corangebatur, quando tuam spem Jesum pulcherrimum præsentatum Præfui cognovisti innocentem accusatum, & contumeliis illusum, ut huic famulo tuo N. lacrymarum gratiam impetres, & Fidei lumen indelebile, quo maculas omnes delictorum suorum possit abluere. Et tu Mater Misericordiæ, eum nunc celeriter adjuva, ne satanas illudere, aut variis tentationibus pro libito suæ iniquissimæ voluntatis affligere possit, aut tremebundo Judici victum statuere; sed potius seipsum per lumen Fidei judicet in præſenti, ac disciplinis veræ pœnitentiæ devote flagellet. Amen.

O Sola sperantium omnium spes Maria, Regina cœlorum, propter illas te precamur angustias, quas tuum piissimum cor tulit, quando tuus Filius, & noster Dominus Jesus Christus, Verbum æterni Patris, clamantibus, & vociferantibus Judæis, crucifige, crucifige, morti adjudicatus, & ignominioso Crucis suspendio addictus est, quatenus subvenias Clementissima Regina, & Mater pientissima huic servulo tuo N. in extremis laboranti, quia, & corpus ejus infirmitatis dolore torquetur, & angustiat anima hinc dæmonum insidiis, hinc severæ discussionis angustiiis; subveni, inquam, o Mater pietatis, & gratiosissima Virgo, ne contra illum feratur mortis æternæ sententia, aut flammis

mis æternalibus tradatur perpetuo cruciandus , sed tua potius intercessione præmia æterna consequatur . Amen .

Clementissima Virgo Maria , Dei Genitrix , propter illum tibi supplicamus gladium doloris , qui tuam pertransiit Animam , cum dilectissimum tibi Filium Jesum nudum , & cruentum , & diris vulnerib. confossum in aera super Crucis ligno elevatum conspexisti , quatenus in hac hora terribili huic servulo tuo N. sis adjutorio , ut compassionis gladio confodiatur , & vulneretur lancea divini amoris ita , ut omnium peccatorum sanguis noxius de corde ejus effluat , vitiisque mundetur decoreturque virtutibus divinis , quatenus toto desiderio terrena relinquens in cœlestia sublevetur , ad quæ lætanter , te duce , perveniat . Amen .

O Maria , tribulatorum piissima Consolatrix , per illud te rogamus horribile tormentum , quod pene tuum cor , omnesque tuos sensus extinxit , quando Filium tuum Dominum nostrum Jesum Christum te Joanni in Matrem , & Joannem tibi in Filium delegantem audivisti , quatenus huic famulo tuo N. subvenire digneris , qui ad te invocandam assurgere non potest , quippe quoniam oculi ejus luce privantur , surdescent aures , omnesque sensus obscurantur . O Mater pietatis preces nostras exaudi , quas auribus tuæ pietatis asserimus , atque famuli tui N. spiritum Filio tuo commenda , quatenus tuo pio interventu terrores dæmonum , tormentaque non timeat , sed desideratam cœlestis Patriæ mansionem , te comite , lætus adeat . Amen .

O Decus , & gloria Virginum Maria , Jesu Christi Mater , propter tuos te rogamus ejulatus , quos imo pectore prorumpentes abscondere non valebas , quando in amplexus Filii de Cruce depositi rubeas , & nitentes quondam genas , oraque rutilantia , pallore mortis occupata mirabaris , ut servulo tuo N. suffragari , veluti pia mater , digneris , quatenus sic de admissis criminibus doleat , ut ejus anima mellifluis osculis , & amoris amplexibus Domini Jesu Christi in beatorum Regno fruatur . Amen .

O Maria Virgo pulcherrima , Virgo humillima , Virgo Clementissima , Virgo gratiosissima , propter suspiria atque lamenta inaudita , quibus tuum dulcissimum cor excruciabatur , quando

do Animæ tuæ folatium unicum Jesum Filium tuum, & Salvatorem nostrum sepulturæ tradi cernebas : adjuva famuli tui N. animam in hac lacrymarum valle laborantem, ut in egressu de corpore virginalibus tuis manibus erepta deducatur in cœlum. Amen.

Commendatio ad B. Virginem MARIAM.

Commendo Sancta Maria maternæ pietati tuæ extremam diem exitus mei: precor te per Unigenitum Filium tuum Dominum nostrum Jesum Christum, ut in illa necessitate piæ visitationem tuam, & consolationem habere merear, & cum in ultimo agone mortis anima mea turbata fuerit, tu Domina clementissima misericordiæ recordaberis, & venire in adjutorium meum dignaberis, & liberare animam meam ab ira, & indignatione Filii tui, & confusione perpetua, & ab æterna damnatione eripere procurabis. Defende Animam meam Sancta Maria tua piissima protectione a crudeli accusatione, & perduc eam in finem Abrahæ, ubi est certa requies Beatorum Justorum. Amen.

PASSIO DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI,

SECUNDUM JOANNEM.

IN illo tempore : Egressus est Jesus cum Discipulis suis trans torrentem Cedron, ubi erat hortus, in quem introivit ipse, & Discipuli ejus. Sciebat autem & Judas, qui tradebat eum, locum: quia frequenter Jesus convenerat illuc cum Discipulis suis. Judas ergo cum accepisset cohortem, & a Pontificibus, & Phariseis ministros, venit illuc cum laternis, & facibus, & armis. Jesus itaque sciens omnia, quæ ventura erant super eum, processit, & dixit eis: Quem quæritis? Responderunt ei: Jesum Nazarenum. Dixit ei Jesus: Ego sum. Stabat autem & Judas, qui tradebat eum, cum ipsis. Ut ergo dixit eis, Ego sum: abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram. Iterum ergo interrogavit eos: Quem quæritis? Illi autem dixerunt: Jesum Nazarenum. Respondit Jesus: Dixi vobis, quia Ego sum. Si ergo me quæritis, sinite hos abire. Ut impleretur sermo, quem dixit: Quia, quos dedisti mihi, non perdidisti ex eis quem-

quemquam. Simon ergo Petrus habens gladium, eduxit eum, & percussit Pontificis servum, & abscidit auriculam ejus dexteram. Erat autem nomen servo Malchus. Dixit ergo Jesus Petro: Mitte gladium tuum in vaginam. Calicem, quem dedit mihi Pater, non vis ut bibam illum? Cohors ergo, & tribunus, & ministri Judæorum comprehenderunt Jesum, & ligaverunt eum, & adduxerunt eum ad Annam primum. Erat enim socer Caiphæ, qui erat Pontifex anni illius. Erat autem Caiphas qui consilium dederat Judæis: quia expedit unum hominem mori pro populo. Sequebatur autem Jesum Simon Petrus, & alius Discipulus. Discipulus autem ille erat notus Pontifici, & introivit cum Jesu in atrium Pontificis. Petrus autem stabat ad ostium foris. Exiit ergo Discipulus ille, qui erat notus Pontifici, & dixit ostiariæ, & introduxit Petrum. Dixit ergo Petro Ancilla ostiaria: Numquid & tu ex Discipulis es hominis istius? Dicit ille: Non sum. Stabant autem servi, & ministri ad prunas, quia frigus erat, & calefaciebant se: Erat autem cum eis, & Petrus stans, & calefaciens se. Pontifex ergo interrogavit Jesum de Discipulis suis, & de doctrina ejus. Respondit ei Jesus: Ego palam locutus sum Mundo: Ego semper docui in Synagoga, & in Templo, quo omnes Judæi conveniunt: & in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas? Interroga eos, qui audierunt quid locutus sum ipsis: ecce hi sciunt, quæ dixerim ego. Hæc autem cum dixisset, unus assistens ministrorum dedit alapam Jesu, dicens: Sic respondes Pontifici? Respondit ei Jesus: Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo: si autem bene, quid me cædis? Et misit eum Annas ligatum ad Caipham Pontificem. Erat autem Simon Petrus stans, & calefaciens se. Dixerunt ergo ei: Numquid & tu ex Discipulis ejus es? Negavit ille, & dixit: Non sum. Dicit ei unus ex servis Pontificis, cognatus ejus, cujus abscidit Petrus auriculam: Nonne ego te vidi in horto cum illo? Iterum ergo negavit Petrus: & statim gallus cantavit. Adducunt ergo Jesum a Caipha in prætorium. Erat autem mane, & ipsi non introierunt in prætorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha. Exiit ergo Pilatus ad eos foras, & dixit: Quam accusationem assertis adversus hominem hunc? Responderunt, & dixerunt ei: Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissemus eum. Dixit ergo eis Pilatus: Accipite eum vos, & secundum legem vestram judicate eum. Dixerunt ergo ei Judæi: Nobis non licet interficere quemquam. Ut sermo Jesu imple-retur, quem dixit, significans, qua morte esset moriturus. Introivit ergo.

ergo iterum Pilatus in prætorium, & vocavit Jesum, & dixit ei: Tu es Rex Judæorum? Respondit Jesus: A temetipso hoc dicis, an alii tibi dixerunt de me? Respondit Pilatus: Numquid ego Judæus sum? Gens tua, & Pontifices tradiderunt te mihi: quid fecisti? Respondit Jesus: Regnum meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei utique decertarent, ut non traderer Judæis: nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit itaque ei Pilatus: Ergo Rex es tu? Respondit Jesus: Tu dicis, quia Rex sum ego. Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati: Omnis, qui est ex veritate, audit vocem meam. Dicit ei Pilatus: Quid est veritas? Et cum hoc dixisset, iterum exiit ad Judæos, & dicit eis: Ego nullam invenio in eo causam. Est autem consuetudo vobis, ut unum dimittam vobis in Pascha: vultis ergo dimittam vobis Regem Judæorum? Clamaverunt rursus omnes, dicentes: Non hunc, sed Barabbam. Erat autem Barabbas latro. Tunc ergo apprehendit Pilatus Jesum, & flagellavit. Et milites plectentes Coronam de spinis, imposuerunt Capiti ejus, & veste purpurea circumdederunt eum. Et veniebant ad eum, & dicebant: Ave Rex Judæorum. Et dabant ei alapas. Exiit iterum Pilatus foras, & dicit eis: Ecce adduco eum vobis foras, ut cognoscatis, quia in eo nullam causam invenio. Exiit ergo Jesus portans spineam coronam, & purpureum vestimentum; Et dicit eis: Ecce Homo. Cum ergo vidissent eum Pontifices, & ministri, clamabant, dicentes: Crucifige, Crucifige eum. Dicit eis Pilatus. Accipite eum vos, & crucifigite: ego enim non invenio in eo causam. Responderunt ei Judæi: Nos legem habemus, & secundum legem debet mori, quia Filium Dei se fecit. Cum ergo audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit. Et ingressus est prætorium iterum, & dicit ad Jesum: Unde es tu? Jesus autem responsum non dedit ei. Dicit ergo ei Pilatus: Mibi non loqueris? Nescis, quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te? Respondit Jesus: Non haberes potestatem adversum me ullam, nisi tibi datum esset desuper. Propterea qui me tradidit tibi, majus peccatum habet. Et exinde quærebat Pilatus dimittere eum. Judæi autem clamabant, dicentes: Si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris. Omnes enim qui se Regem facit, contradicit Cæsari. Pilatus autem cum audisset hos sermones, adduxit foras Jesum, & sedit pro tribunali, in loco qui dicitur Lithostrotos, Hebraice autem Gabbatha. Erat autem parasceve Pasche
hora

hora quasi sexta, & dicit Judæis: Ecce Rex vester. Illi autem clamabant: Tolle, tolle, crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Regem vestrum crucifigam? Responderunt Pontifices: Non habemus Regem, nisi Cæsarem. Tunc ergo tradidit eis illum, ut crucifigeretur. Susceperunt autem Jesum, & eduxerunt. Et bajulans sibi Crucem, exiit in eum, qui dicitur Calvaria, locum, hebraice autem Golgotha: ubi crucifixerunt eum, & cum eo alios duos hinc, & hinc, medium autem Jesum. Scripsit autem & titulum Pilatus: & posuit super Crucem. Erat autem scriptum: JESUS NAZARENUS, REX JUDÆORUM. Hunc ergo titulum multi Judæorum legērunt: quia prope civitatem erat locus, ubi crucifixus est Jesus. Et erat scriptum hebraice, græce, & latine. Dicebant ergo Pilato Pontifices Judæorum: Noli scribere, Rex Judæorum: sed quia ipse dixit, Rex sum Judæorum. Respondit Pilatus: Quod scripsi, scripsi. Milites ergo cum crucifixissent eum, acceperunt vestimenta ejus (& fecerunt quatuor partes, unicuique militi partem) & tunicam. Erat autem tunica inconsutilis, desuper contexta per totum. Dixerunt ergo ad invicem: Non scindamus eam, sed sortiamur de illa, cujus sit. Ut scriptura impleretur, dicens: Partiti sunt vestimenta mea sibi: & in vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem hæc fecerunt. Stabant autem juxta Crucem Jesu Mater ejus, & soror Matris ejus, Maria Cleophae, & Maria Magdalena. Cum vidisset ergo Jesus Matrem, & Discipulum stantem, quem diligebat, dicit Matri suæ: Mulier, ecce filius tuus. Deinde dicit Discipulo: Ecce Mater tua. Et ex illa hora accepit eam Discipulus in sua. Postea sciens Jesus, quia jam omnia consummata sunt, ut consummaretur Scriptura, dicit: Sitio. Vas ergo positum erat aceto plenum. Illi autem spongiam plenam aceto byssopo circumponentes, obtulerunt ori ejus. Cum ergo accepisset Jesus acetum, dixit: Consummatum est. Et inclinato Capite tradidit Spiritum ✠. Judæi ergo, quoniam parasceve erat, ut non remanerent in cruce corpora Sabbato (erat enim magnus dies ille Sabbati) rogaverunt Pilatum, ut frangerentur eorum crura, & tollerentur. Venerunt ergo milites: & primi quidem fregerunt crura, & alterius, qui crucifixus est cum eo. Ad Jesum autem cum venissent, ut viderunt eum jam mortuum, non fregerunt ejus crura, sed unus militum lancea latus ejus aperuit, & continuo exiit Sanguis, & Aqua. Et qui vidit, testimonium perhibuit: & verum est testimonium ejus. Et ille scit, quia vera dicit, ut & vos credatis. Facta sunt enim

DE EXEQUIIS DEFUNCTORUM.

CADAVER sepulcro non inferatur, nisi saltem duodecim horis, postquam spiritum exhalaverit. Repentina vero morte sublato corpus post vigesimam quartam tantum.

Ante solis ortum, vel etiam post occasum mortui non sepeliantur. Curet autem omni diligentia Parochus, ut, quantum fieri possit, sanctissimum illud, ac maxime pium institutum, in Civitate, & Diœcesi nostra servatum, retineatur, ut nimirum Missæ, præsentem Defuncti corpore, pro eo celebrentur.

In festo post Missas corpus in Ecclesiam inferatur, ac sepeliatur. Quod si ad Ecclesiam ferri contingerit ante Missas, in remotiori parte seponatur, dum Missæ, quæ de festo erunt, celebrentur. In die vero Parascevæ, & Paschatis nullum cadaver sepulturæ tradatur.

Si funus ducendum sit, ea diei hora ducatur, qua divina Officia minime impediuntur.

Parochus autem cum superpelliceo, bireto, & stola, reliqui Sacerdotes, & Clerici omnes cum bireto, & superpelliceo funeri intersint; ipse autem Parochus in ducendo funere (nisi adsit sancta Congregatio, vel etiam Capitulum RR. DD. Canon. Ecclesiæ Cathedralis, quo casu incedat cum Archipresbytero digniori) digniorem semper obtineat locum; & tunc ejus Capellanus, sine stola, teneat primum sub Cruce Parochiali locum.

Curet etiam omnino Parochus cæremonias omnes, & ritus ecclesiasticos circa funus ea modestia, & devotione perficere, ut ad pietatem, & defunctorum suffragia, quemadmodum vere sunt, & non ad quæstum, sicuti impii blasphemant, instituti esse videantur.

tur. Absint risus, mutua colloquia, & oculorum vani aspectus, sed toto corpore ad gravitatem composito, ut decet Dei Ministrum, circumstantes ad orandum pro defuncto invitet, & excitet.

Caveat autem, ne, dum nimis propere, & quasi tumultuario pro aliis orat, & Deum placare vult, in seipsum ob irreligiosum precandi modum provocet.

A Sacerdotibus, qui ex vicinioribus Ecclesiis ad funus vocati fuerint, Clerici adolescentes ne substituantur, sed vel alii Sacerdotes, vel Clerici in ea saltem ætate constituti, in qua sacris Ordinibus possent insigniri; cum enim adolescentiores, cantum, psalmosque memoria non teneant, nec populo, nec defuncti hæredibus sit satis.

Procedat Parochus, Sacerdotibus, & Clericis præcedentibus cum Cruce, rituali, & aqua benedicta, omnes suo ordine, & loco.

Cantores autem, si quando eos adhiberi contigerit, omnino ab ipso Parocho eligantur, & suo loco, non prope feretrum, sed sub Cruce Parochiali cum superpelliceo, & bireto cum aliis Sacerdotibus incedant, qui etiam ultra numerum eorum Sacerdotum sint, qui ad funus pro jure Parochiali, juxta regulam sequentem, vocati fuerint, & psalmos, ac reliqua, ordine inferius præscripto, cantent.

In convocandis ad funus virorum Monasteriis, ea ratio habeatur, ut si tria non exceßerint Monasteria, quatuor saltem Sacerdotes sæculares per singula sub Cruce Parochiali, ut debita servetur proportio, convocentur; quorum quidem nemo ante perfectum funus discedat.

Sed si major Monasteriorum numerus sit convocandus, & pietati, & religioni hæredum defuncti libera plures invitandi Sacerdotes facultas relinquatur; eligantur tamen semper a Parocho, & sub Cruce Parochiali, quæ ultimo loco post alias omnium cuiusque Ordinis Regularium Cruces deferatur, incedant.

Luminaria in ducendo funere accensa semper, etiam si longior sit via, teneantur.

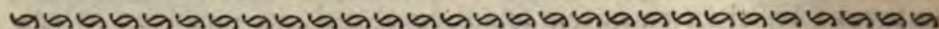
Sacra Ecclesiæ Parochialis Vexilla, & illius, ad quam deferitur cadaver, earumque confraternitatum, in quibus descriptus erat defunctus tantum, eaque & ornata, & non discerpta, seu deturpata ferantur.

Ejulantes, sive indecore lugentes, tam viri, quam mulieres, cadaveri vel per vias alato, vel in Ecclesia exposito assistere prohibeantur.

Si in procedendo signum publicum pro salutatione Angelica personuerit, non tamen sistatur funus, sed procedatur, ne ordo aliqua ratione perturbetur.

Cadavera, propriæ jam sepulturæ tradita, ad aliam Ecclesiam, absque Ordinarii licentia in scriptis exhibita, non transferantur.

Advertendum tandem in iis defunctorum exequiis erit, ne aliquem ecclesiastica sepultura indignum ad eandem contra Sacrorum Canonum decreta admittat Parochus (a).

D E E L E E M O S Y N I S,

E T F U N E R A L I B U S .

AD vitandam omnem avaritiæ suspicionem, non solum pa-
ctiones omnes in funeribus, juxta sanctorum Patrum sanctio-
nes, evitentur, sed etiam iis eleemosynis se contentum ostendat
Parochus, quæ pia, & probata consuetudine dari solent; quin
immo se maxime promptum, facilem, ac benignum erga omnes,
& præcipue erga pauperes exhibeat. (b)

Quando assignandus de novo occurrerit pro ecclesiastica sepul-
tura locus, ea, quæ circa hoc in Diœcesanis Constitutionibus de tu-
mulis, quæ deposita nuncupantur, absque licentia Episcopi non
construendis, & Ecclesiæ pavimento non deturpando, servantur. (c)

Admoneat etiam, si quando opus fuerit, pius, ac prudens Pa-
rochus defunctorum filios, seu hæredes, ut seduli sint, ac diligen-
tes in iis, quæ tum circa funus, tum reliqua suffragia præmortui
ordinarunt, exequendis.

Ut autem omnia, quæ ad funus ecclesiasticum spectant, rite
& religiose procedant, & cum populi ædificatione fiant, hæc quæ
sequuntur, partim longa consuetudine in hac nostra Civitate, &
Diœcesi servata, partim Constitutionibus, & Decretis sancita ser-
ventur, scilicet;

Quæcunque fuerint ab hæredibus defuncti in Ecclesia tam cir-
ca feretrum, quam in Altaribus exposita, Parocho sint addicta.

Ea vero intortitia, quæ in ducendo funere accenduntur, ut mos
est, absoluto funere, ita dividantur.

Dimidia eorum pars defuncti hæredibus, altera vero Ecclesiæ
proveniat, ut infra.

Elee-

[a] s. *Quibus. c. Non estimatur. c. Pro obventibus. c. Cum gravia 13. q. 2. Ec.* (b) *Cap. Abbat. de de. sepult. Cap. Non satis de simon.* (c) *Tit. 5. cap. 26.*

Eleemosynæ, etiam quæ funeri interessentibus dantur, ea, ut sit, distinctione distribuuntur, ut proprii Parochi, & aliorum, qui jus aliquod habent, in eo funere præstantia, & dignitas vel ex hoc, ut par est, dignoscatur.

Quando cadaver ex propria Parochia ad aliam Ecclesiam sepeliendum defertur, quæ in Parochiali Ecclesia exposita fuerint, apud eam, ut dictum est, remaneant omnia; quæ autem intortitia per viam accensa deferuntur, medietate defuncti hæredibus, ut supra, relicta, quarta pars sit Parochialis, quarta illius Ecclesiæ in qua corpus sepelietur.

Quod etiam servetur, quoad quartam nimirum, cum Regularibus, quando ad eorum Ecclesias defertur cadaver.

In Ecclesiis vero Monialium servetur Decretum die 6. Mensis Octobris Anno 1583. æditum in hæc verba. Si defunctus aliquis sepeliendus sit apud Moniales de propria Parochia defuncti; Parochus illius Parochiæ habeat quartam funeralium, Moniales aliam quartam partem, & earum Confessor, sive Capellanus Officium faciat in Ecclesia Monialium: si vero defunctus sepeliatur apud Moniales alienæ Parochiæ; Parochus illius Parochiæ vocetur ad funus, & habeat dimidiam partem quartæ funeralium; Monialium vero Confessor, sive Capellanus faciat Officium in Ecclesia Monialium, & Moniales habeant aliam dimidiam quartæ funeralium.

Ejus porro defuncti cadaveris, quod ex Diœcesi, vel aliunde ad Urbem nostram defertur, nullam habentis in Urbe propriam, aut conductitiam domum, funeralia inter Parochum illius defuncti, & eum, vel eos in cujus, vel quorum Ecclesia sepelitur, detracta hæredum parte, æquis portionibus dividantur.

Quod si domum, aut propriam, aut conductitiam in Civitate habuerit; tunc, si defunctus ad Urbem delatus, aut etiam in ipsa mortuus fuerit, de illa Civitatis Parochia esse intelligatur.

Quando autem in aliena Parochia quis moritur, ad Parochum in cujus Parochia morabatur, dum viveret, funeralia pertinebunt.

Quod etiam de infantibus, qui nutricibus alendi extra propriam Parochiam traduntur, aliisque similibus dictum sit. Qui sane tam parvuli, quam adulti omnes, non nisi cum pulsatione campanæ, Crucis delatione, & præsentia Parochi illius Parochiæ in qua obierint, qui semper expectanduserit, transferantur, aut sepeliantur.

At si proprius Parochus longe absit, aut alias ejus præsentia, vel licentia pro opportunitate sepeliendi cadaveris haberi non possit;

fit, Parochus, in cujus Parochia reperitur, omnia perficiat, ac fieset de sua Parochia.

Quando moritur aliquis Parochus, relicta hæredibus, juxta ordinem superius positum, debita portione, in reliquis pro jure Parochiali succedat ejus Ecclesia eodem modo.

Parochi quoque rurales si in Urbe absque domicilio proprio, vel conductitio moriantur, succedant eorum Ecclesiæ in funeralibus.

Quod si aliquis casu moriatur in via, poterit per quemcunque ad aliquam domum asportari, vel etiam ad viciniorem Parochialem Ecclesiam transferri, ne Christiani corpus inhumane derelictum videatur, & transeuntium offendat oculos. Si vero visitatio Judicis Laici, in suis casibus facienda, adhuc facta non fuerit, ea omnino extra Ecclesiam fiat.

Si quis Laicus in Ecclesia, aut Monasterio Regularium, qui non sit de eorum familia, vel etiam Clericus sæcularis moriatur, ad jus Parochiale pertinebunt.

Qui in carceribus moriuntur, sint de jure illius Parochiæ, intra cujus limites carceres ipsi sunt constituti. Parochus tamen proprius, si commode haberi possit, vocetur, & æqualis ei cum primo dicto Parocho eleemosynæ portio exhibeatur.

In Oratoriis, seu Capellis, licet aliqua ex facultate, aut permissione in eis celebretur, nullatenus tamen sepeliantur mortui, nisi loca ipsa esse sacra, in eisque per concessionem nostram, vel prædecessorum nostrorum sepeliri posse expresse constet. Et tunc Parochus, illius Parochiæ, intra cujus limites est locus ille, in quo sepelitur, Officium faciat, & si defunctus est de sua Parochia, duas quartas funeralium habeat, alteram pro jure parochiali, pro jure sepulturæ alteram; si vero de aliena sit Parochia, Parochus ille habeat suam quartam, reliqua sit Parochi illius loci. In iis autem casibus Rector illius Oratorii, seu Capellæ vocetur ad funus.

Ecclesiis vero Regularium collegiatis, & iis, quæ, vel quia ex concessione nostra seu prædecessorum nostrorum, vel quia, cum alias fuerint Parochiales, adhuc retinent jus sepulturæ, detur quarta funeralium, & Sacerdos illius Ecclesiæ Officium peragat.

Quando cadaver in Ecclesia sepeliendum erit, celebrato prius in propria Parochia pro die obitus Missarum Officio, si celebrandum fuerit, cadaver statuta hora de more ad sepulturam deferatur, peractoque funerali Officio, statim sepeliatur.

Quod si aliqua rationabili de causa statim sepeliendum non fuerit:

D E F U N C T O R U M .

89

ait; tunc de consensu Parochi differri poterit. Quo casu si adhuc aliud, vel plura etiam, eodem præsente cadavere, fieri contingat, missarum Officia; omnia non secus, ac primum, ad proprium Parochum una cum funeralibus pertinebunt. Semper enim intelligitur, ubicunque locorum sit cadaver, quandiu inhumatum remanet, juris Parochialis esse.

In pulsandis vero Campanis pro mortuis, cujuscunque conditionis sint aut loci, sepeliendis servetur omnino, quod decretum est alias, ut scilicet unica pulsetur Campana semihoræ circiter temporis spatio, cum debito intervallo, & differentia signorum, duorum quidem pro mulieribus, trium pro viris, pro Sacerdotibus autem, & aliis in sacris constitutis Ordinibus plures pulsentur Campanæ, tribus, iisque longioribus, pro dignitate muneris & personæ, signis.

Habeat tandem diligens Parochus librum, in quo describat omnes, qui sua in Parochia moriuntur, ut illorum mors, quando opus fuerit, legitime probari possit.

O R D O E X E Q U I A R U M .

SACERDOS indutus Cotta, & Stola nigri Coloris, Clerico præferente Crucem, & alio aquam benedictam, cum pervenerit prope domum, ubi defunctus jacet, si ad Ecclesiam cadaver sit deferendum, non sepeliendum statim, dicatur submissa voce Antiphona, Si iniquitates observaveris, Domine.

Psalmus 129.

DE profundis clamavi ad te, Domine: * Domine, exaudi vocem meam.

Fiant aures tuæ intendentes * in vocem deprecationis meæ.

Si iniquitates observaveris, Domine: * Domine, quis sustinebit?

Quia apud te propitiatio est: * & propter legem tuam sustinui te, Domine.

Sustinuit anima mea in verbo ejus: * speravit anima mea in Domino.

M

A cu-

A custodia matutina usque ad noctem * speret Israel in Domino.
Quia apud Dominum misericordia, * & copiosa apud eum redemptio.

Et ipse redimet Israel * ex omnibus iniquitatibus ejus.

Requiem æternam dona ei, Domine, &c.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster.

Aspergatur cadaver aqua benedicta in modum crucis.

℣. Et ne nos, &c. ℞. Sed libera nos a malo.

℣. A porta Inferi. ℞. Erue, Domine, animam ejus.

℣. Requiescat in pace. ℞. Amen.

℣. Domine, exaudi orationem meam. ℞. Et clamor meus, &c.

℣. Dominus vobiscum. ℞. Et cum spiritu tuo.

O R A T I O.

Tibi, Domine, commendamus animam famuli tui, ut defunctus sæculo, tibi vivat; & quæ per fragilitatem mundanæ conversationis commisit, tu venia misericordissimæ pietatis absterge. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Qua Oratione finita efferratur cadaver, & dicat Parochus submissa voce Psalm. Miserere, & alios, pro ratione itineris, ut in fine hujus. Tandem, deposito cadavere in Ecclesia, dicat Orationem.

Absolve, quæsumus, Domine, animam famuli tui N. ut defunctus sæculo tibi vivat; & quæ per fragilitatem carnis humana conversatione commisit, tu venia misericordissimæ pietatis absterge. Per Dominum nostrum, &c.

℣. Requiem æternam, &c. ℞. Et lux perpetua luceat ei.

℣. Requiescat in pace. ℞. Amen.

Quando vero defertur cadaver ad Ecclesiam statim sepeliendum, fiat Officium hoc modo. Cum Sacerdos pervenerit ubi jacet defunctus, alta voce incipiat Antiphonam Si iniquitates, & dicat alternatim cum aliis ad funus convocatis, qui tunc omnes adesse debent, psalmum De profundis, ut supra.

Quo psalmo finito, subjungat Parochus. Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison, & reliqua, ut supra, usque ad Orationem Tibi, Domine, commendamus, inclusive.

Cum

DEFUNCTORUM.

91

Cum autem effertur cadaver, dicat Parochus in tono consueto Antiphonam Exultabunt Domino; Psalmum Miserere, cum reliquis de Laudibus, ut in fine hujus jacent, continuando usque ad Ecclesiam: quod si itineris longitudo ita postulet, addi poterunt etiam Psalmi Graduales, ut suo loco in fine Ritualis ponuntur.

Quibus omnibus, vel aliquibus pro ratione itineris finitis, dicatur integra Antiphona Exultabunt Domino ossa humiliata.

Quando vero perventum fuerit prope Ecclesiam; incipiat Parochus in tono consueto. R. Subvenite Sancti Dei, & prosequantur cantores ex ordine: Occurrite Angeli Domini, suscipientes animam ejus, offerentes eam in conspectu Altissimi.

V. Suscipiat te Christus, qui vocavit te, & in sinum Abraham Angeli deducant te. R. Suscipientes, &c.

V. Requiem æternam, &c. R. Offerentes eam, &c.

Posito in Ecclesia feretro, Parochus, vel is, cui competit, incipiat absolute in tono consueto.

Non intres in judicium cum servo tuo, (vel Ancilla tua) Domine, quia nullus apud te justificabitur homo, nisi per te omnium peccatorum ei tribuatur remissio. Non ergo eum, quæsumus, tua judicialis sententia premat, quem tibi vera supplicatio Fidei Christianæ commendat; sed, gratia tua illi succurrente, mereatur evadere judicium ultionis, qui, dum viveret, insignitus est signaculo Sanctæ Trinitatis. Qui vivis, & regnas in sæcula sæculorum. R. Amen.

Qua Oratione finita, cantores duo incipiant ad caput defuncti in cantu consueto, ut sequitur.

R. Libera me, Domine, de morte æterna, in die illa tremenda: * Quando cœli movendi sunt, & terra; * Dum veneris judicare sæculum per ignem.

V. Tremens factus sum ego, & timeo, dum discussio venerit, atque ventura ira. Quando cœli movendi sunt, & terra.

V. Dies illa, dies iræ, calamitatis & miseriæ, dies magna & amara valde. Dum veneris judicare sæculum per ignem.

V. Requiem æternam dona ei, Domine, &c. Libera me, Dom. &c. Deinde. Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster.

V. Et ne nos inducas in tentationem. R. Sed libera nos a malo.

V. A porta inferi. R. Erue Domine animam ejus.

M 2

V. Re-

℣. Requiescat in pace. ℞. Amen.

℣. Domine, exaudi orationem meam. ℞. Et clamor meus, &c.

℣. Dominus vobiscum. ℞. Et cum spiritu tuo. *Postea dicatur.*

O R A T I O.

DEus, cui omnia vivunt, & cui non pereunt moriendo corpora nostra, sed mutantur in melius, te supplices deprecamur, ut suscipi jubeas animam famuli tui per manus sanctorum Angelorum tuorum deducendam in sinum amici tui Abrahamæ Patriarchæ, resuscitandamque in novissimo judicii magni die, & quicquid vitiorum, diabolo fallente, contraxit, tu pius & misericors abluas indulgendo. Per Christum Dominum nostrum.

Quando portatur ad tumulum, dicatur Antiphona.

In Paradisum deducant te Angeli, & perducant te in Civitatem sanctam Hierusalem: Chorus Angelorum te suscipiat; & cum Lazaro, quondam paupere, æternam habeas requiem.

Antiphona.

Omnis spiritus, &c.

Psalms.

Laudate Dominum de cœlis: * laudate eum in excelsis.

Laudate eum omnes Angeli ejus: * laudate eum omnes virtutes ejus.

Laudate eum sol, & luna: * laudate eum omnes stellæ, & lumen.

Laudate eum cœli cœlorum: * & aquæ omnes, quæ super cœlos sunt, laudent nomen Domini.

Quia ipse dixit, & facta sunt: * ipse mandavit, & creata sunt.

Statuit ea in æternum, & in sæculum sæculi: * præceptum posuit, & non præteribit.

Laudate Dominum de terra, * dracones, & omnes abyssi.

Ignis, grando, nix, glacies, spiritus procellarum, * quæ faciunt verbum ejus.

Montes, & omnes colles: * ligna fructifera, & omnes cedri.

Bestiæ, & universa pecora: * serpentes, & volucres pennatæ.

Reges terræ, & omnes populi: * principes, & omnes judices terræ.

Juvenes & virgines, senes cum junioribus, laudent nomen Do-

D E F U N C T O R U M.

93

Dominī : * quia exaltatum est nomen ejus solius.

Confessio ejus super cælum, & terram: * & exaltavit cornu populi sui.

Hymnus omnibus Sanctis ejus : * filiis Israel, populo appropinquanti sibi.

Hic non dicitur.

Requiem.

CAntate Domino canticum novum; * laus ejus in Ecclesia Sanctorum.

Læteretur Israel in eo, qui fecit eum : * & filii Sion exultent in rege suo.

Laudent nomen ejus in choro: * in tympano, & psalterio psallant ei.

Quia beneplacitum est Domino in populo suo : * & exaltabit mansuetos in salutem.

Exultabunt Sancti in gloria: * lætabuntur in cubilibus suis.

Exaltationes Dei in gutture eorum: * & gladii ancipites in manibus eorum.

Ad faciendam vindictam in nationibus, * increpationes in populis.

Ad alligandos reges eorum in compedibus, * & nobiles eorum in manicis ferreis.

Ut faciant in eis iudicium conscriptum : * gloria hæc est omnibus Sanctis ejus.

Psalms.

LAudate Dominum in Sanctis ejus : * laudate eum in firmitate virtutis ejus.

Laudate eum in virtutibus ejus : * laudate eum secundum multitudinem magnitudinis ejus.

Laudate eum in sono tubæ : * laudate eum in psalterio, & cithara.

Laudate eum in tympano, & choro: * laudate eum in chordis, & organo.

Laudate eum in cymbalis benesonantibus: laudate eum in cymbalis jubilationis : * omnis spiritus laudet Dominum.

Requiem æternam dona ei, Domine:

Et lux perpetua luceat ei.

Repetatur hic integra Antiphona, Omnis spiritus laudet Dominum.

Ÿ. Au.

V. Audiui vocem de cœlo dicentem mihi:

R. Beati mortui, qui in Domino moriuntur.

Antiphona.

Ego sum.

Canticum Zachariæ.

Luca 1.

Benedictus Dominus Deus Israel, * quia visitavit, & fecit redemptionem plebis suæ:

Et erexit cornu salutis nobis * in domo David pueri sui.

Sicut locutus est per os sanctorum, * qui a sæculo sunt, prophetarum ejus.

Salutem ex inimicis nostris, * & de manu omnium, qui oderunt nos.

Ad faciendam misericordiam cum patribus nostris : * & memorari testamenti sui sancti.

Jusjurandum, quod juravit ad Abraham patrem nostrum, * datum se nobis :

Ut sine timore, de manu inimicorum nostrorum liberati, * seque-
viamus illi:

In sanctitate, & justitia coram ipso, * omnibus diebus nostris.

Et tu puer, Propheta Altissimi vocaberis : * præibis enim ante faciem Domini parare vias ejus.

Ad dandam scientiam salutis plebi ejus, * in remissionem peccatorum eorum:

Per viscera misericordiæ Dei nostri, * in quibus visitavit nos oriens ex alto:

Illuminare his, qui in tenebris, & in umbra mortis sedent, * ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.

Requiem æternam dona ei, Domine.

Et lux perpetua luceat ei.

Ego sum resurrectio, & vita: qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, vivet: & omnis, qui vivit, & credit in me, non morietur in æternum.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster.

V. Et ne nos inducas in tentationem. *R.* Sed libera nos a malo;

V. A porta inferi. *R.* Erue, Domine, animam ejus.

V. Requiescat in pace. *R.* Amen.

V. Domine, exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus, &c.

V. Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

Fac

FAc, quæsumus, Domine, hanc cum servo tuo (*vel* Ancilla tua) defuncto misericordiam, ut factorum suorum in pœnis non recipiat vicem, qui tuam in votis tenuit voluntatem, ut sicut hic eum vera Fides junxit fidelium turmis, ita illic eum tua Misericordia societ Angelorum Choris. Per Christum Dominum nostrum.

R. Amen.

V. Requiem æternam dona ei, Domine.

R. Et lux perpetua luceat ei.

V. Requiescat in pace. *R.* Amen.

V. Anima ejus, & animæ omnium fidelium defunctorum per misericordiam Dei requiescant in pace. *R.* Amen.

Absoluto Officio, sepulture revertentes dicant Antiphona.

Si iniquitates. Psalmus.

DE profundis clamavi ad te, Domine: * Domine, exaudi vocem meam.

Fiant aures tuæ intuentes * in vocem deprecationis meæ.

Si iniquitates observaveris Domine: * Domine, quis sustinebit?

Quia apud te propitiatio est: * & propter legem tuam sustinui te, Domine.

Sustinuit anima mea in verbo ejus: * speravit anima mea in Domino.

A custodia matutina usque ad noctem * speret Israel in Domino.

Quia apud Dominum misericordia, * & copiosa apud eum redemptio.

Et ipse redimet Israel * ex omnibus iniquitatibus ejus.

Requiem æternam dona ei, Domine.

Et lux perpetua luceat ei.

Ut supra, cum Oratione pro omnibus Defunctis, ut sequitur.

Fidelium Deus omnium Conditor, & Redemptor, animabus famulorum, famularumque tuarum remissionem cunctorum tribue peccatorum, ut indulgentiam, quam semper optaverunt, piis supplicationibus consequantur. Qui vivis & regnas in sæcula sæculorum.

V. Requiem æternam, &c. *R.* Et lux perpetua luceat eis.

V. Requiescant in pace. *R.* Amen.

Ubi

Ubi autem viget laudabilis & pia illa consuetudo dicendi unum, vel plures Nocturnos pro defunctis cum Laudibus & Litaniis, dicantur vel ante Missam solemnem, si mane, præsente cadavere, dicenda sit, vel immediate post ipsum in Ecclesiam ingressum, si corpus statim sepeliendum deferatur. Dicantur autem omnia, quæ dicenda erunt, ut in Officio Defunctorum, inferius posito, jacent, nil aliud addendo, vel interponendo; Litaniæ etiam cum Sanctorum nominibus distinctis, sicuti post Psal. Pœnit. describuntur, ommissis tamen precibus, recitentur.

Cum vero cadaver, jam ad Ecclesiam præcedente Vespere, vel etiam mane delatum, non est amplius efferendum, sed inibi, Missis pro eodem celebratis, sepeliendum; fiat Officium hoc modo. Dicatur Antiph. Si iniquitates; Psal. De profundis; Orat. Tibi, Domine, commendamus; R. Subvenite; Orat. Non intres; R. Libera me, Domine, & reliqua, ut sup.

In exequiis Sacerdotum, & aliorum, qui sunt in sacris constituti, servata prius distinctione pulsandi plures Campanas, ut supra dictum est, quando mane primum Nocturnum cum Missa cantatum non fuerit, in Officio sepulture hic ordo servetur. Regem cui omnia vivunt, cum toto psalmo, Venite exultemus Domino, &c. in suo tono, ut infra suo loco.

Primum, vel etiam Secundum, & Tertium Nocturnum, ubi mos est, dicantur cum suis Lectionibus, Responseriis, & Litaniis: postea ad cadaver: Subvenite, &c. Non intres, &c. & reliqua ut supra.

~~~~~

O R D O

S E R V A N D U S

I N O F F I C I I S

P R O D E F U N C T I S .

DICTIS, quando & ubi dicendi sunt, primo, vel secundo, vel tertio, pro ratione diei, Nocturno, vel etiam omnibus, cum Laudibus Defunctorum, ubi mos est, cantatis prius Litaniis, cantetur deinde Missa pro Defunctis Officio conveniens. Qua finita Celebrans deposita Casula, & Manipulo, cum Alba, & Stola, vel etiam cum Pluviali nigri coloris, ubi commode haberi potest, præcedentibus Clericis cum

DEFUNCTORUM.

97

Cruce, Missali, & Aqua benedicta, cum aliis tum Sacerdotibus, tum cantoribus accedat ad locum paratum: ubi cum pervenerit, incipiat in cantu consueto.

R. Libera me, Domine, ut supra; sequantur alii ex ordine, ut mos est. Quo finito dicat Celebrans.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster.

V. Et ne nos. R. Sed libera nos. V. A porta inferi. R. Erue Domine, animam ejus, (vel animaseorum) V. Requiescat, (vel requiescant) in pace. R. Amen.

V. Domine, exaudi orationem meam. R. Et clamor, &c.

V. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.

Dicitur oratio, i. collecta Officio conveniens, ut in Missali, vel in Officio mortuorum. V. Requiem, &c. R. Et lux. V. Requiescat (vel requiescant) in pace. R. Amen. Revertentes dicant. Deprof. & orationem Fidelium, &c.

~~~~~

ORDO

AD SEPELIENDOS PUEROS.

S*ACERDOS superpelliceo, & Stola albi coloris indutus, præferente Clerico Crucem, Aquam benedictam, & Librum, cum ad cada-veris locum pervenerit, incipiat Antiph. Sit nomen Domini.*

Psalmus.

L*audate pueri Dominum: * laudate nomen Domini. Sit nomen Domini benedictum, * ex hoc nunc, & usque in sæculum.*

*A solis ortu, usque ad occasum, * laudabile nomen Domini.*

*Excelsus super omnes gentes Dominus: * & super cœlos gloria ejus.*

*Quis sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitat: * & humilia respicit in cœlo, & in terra?*

*Suscitans a terra inopem, * & de stercore erigens pauperem.*

*Ut collocet eum cum principibus, * cum principibus populi sui.*

*Qui habitare facit sterilem in domo * matrem filiorum lætantem.*

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto, &c.

N

Repe-

Repetita Antiphona, Sit nomen Domini benedictum in sæcula, dicat: Kyrie eleif. Christe eleif. Kyrie eleif. Pater noster.

Aspergat cadaver aqua benedicta in modum crucis.

℣. Et ne nos inducas. &c. ℞. Sed libera nos. &c.

℣. Domine, exaudi orationem meam. ℞. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiscum. ℞. Et cum spiritu tuo.

O R E M U S.

DEus, qui miro ordine Angelorum ministeria hominumque dispensas, concede propitius, ut a quibus tibi ministrantibus in cœlo semper assistitur, ab his in terra vita nostra muniat. Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, &c.

℣. Dominus vobiscum. ℞. Et cum spiritu tuo.

℣. Benedicamus Domino. ℞. Deo gratias.

Fidelium animæ per misericordiam Dei requiescant in pace.

Dum defertur ad Ecclesiam, incipiat absolute Sacerdos Psal. Ad Dominum cum tribularer, cum reliquis Psal. Gradualibus, ut suo loco in fine hujus; qui si non sufficiant, dicantur pro ratione itineris, Laudate Dominum de cœlis, &c. Beati immaculati in via, &c. Posito in Ecclesia cadavere dicatur statim.

O R E M U S.

DEus, qui ad cœleste regnum non nisi renatis ex aqua, & & Spiritu Sancto pandis introitum, multiplica super animam famuli tui misericordiam tuam, & cui donasti cœlestem, & incontaminatum transitum post Baptismi Sacramentum, da ei æternorum plenitudinem gaudiorum. Per Christum Dominum nostrum. ℞. Amen.

Deinde - ℞. Ecce puer meus electus, quem elegi: Posui super eum spiritum meum. ℣. Puer ingeniosus: & fortitus sum animam bonam. Posui. Gloria Patri. Posui, &c. Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster.

Aspergatur cadaver aqua benedicta in modum crucis.

℣. Et ne nos, &c. ℞. Sed libera nos, &c.

℣. Domine, exaudi orationem meam. ℞. Et clamor, &c.

℣. Do-

D E F U N C T O R U M .

99

℣. Dominus vobiscum. ℞. Et cum spiritu tuo.

O R E M U S .

Domine Jesu Christe , qui es via , veritas , & vita cunctorum fidelium , quique Discipulis tuis , & in persona eorum parentibus universis dixisti : Sinite parvulos venire ad me , & nolite eos prohibere ; talium est enim regnum cœlorum : adesto propitius invocationibus nostris , & præsta , ut mens progenitorum , fratrum , vel propinquorum hujus pueri , (vel puellæ) apud te sancto desiderio fulgeat ; in die tribulationis te solum exquirat ; consolari temporaliter renuat ; & memor tui spiritualiter exultet , & delectetur ; & in te æternaliter gaudeat . Qui vivis , & regnas in sæcula sæculorum . ℞. Amen.

Cum defertur ad tumulum , dicatur Respons.

Dominus dedit : Dominus abstulit : sicut Domino placuit , ita factum est . Sit Nomen Domini benedictum . ℣. In omnibus his non peccavit Job labiis suis , neque stultum aliquid contra Deum locutus est . Sit Nomen , &c. Gloria Patri . Sit Nomen , &c.

Deinde Antiph. Omnis spiritus.

Psal. Laudate Dominum de cœlis , ut supra pag. 92. in fine Gloria Patri , &c. & repetitur tota Antiph. Omnis spiritus laudet Dominum . Postea dicatur Antiphona , Ego sum ; Psal. Benedictus , ut supra pag. 94. cum Gloria Patri , &c. & repetatur tota Antiphona.

Ego sum resurrectio , & vita : qui credit in me , etiam si mortuus fuerit , vivet : & omnis , qui vivit , & credit in me , non morietur in æternum .

Deinde . Kyrie eleison . Christe eleison , Kyrie eleison . Pater noster .

℣. Et ne nos inducas in tentationem .

℞. Sed libera nos a malo .

℣. Tu puer Propheta Altissimi vocaberis .

℞. Præbis ante faciem Domini , atque gloriaberis .

℣. Domine , exaudi orationem meam .

℞. Et clamor meus ad te veniat .

℣. Dominus vobiscum .

℞. Et cum spiritu tuo .

Oratio.

Omnipotens sempiterne Deus, consolator optime, dulcis hospes animæ, dulce refrigerium, atque etiam in fletu solatium, exaudi propitius preces nostras, auctor ipse pietatis, & præsta, ut quod utiliter, & fideliter petimus, efficaciter consequamur. Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, &c. R. Amen.

W. Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

W. Benedicamus Domino.

R. Deo gratias.

V. Fidelium animæ per misericordiam Dei requiescant in pace.

R. Amen.

D E
S A C R A M E N T O
M A T R I M O N I I.

CUM magna, & multa commoda ad Christianam proveniant societatem, si fideles doctrinam, & sanctitatem Matrimonii & cognitam habeant, & inviolatam fervent; idcirco curent omni diligentia Parochi, ut, quæ de Matrimonio tum a sacris Doctoribus, tum maxime a sacrosancto Concil. Trident. & Cath. Rom. traduntur, in promptu habeant, præcipue vero pauca hæc, quæ quia magis opportuna visa sunt, Parochis præsertim junioribus, qui non adeo in administratione Sacramentorum versati sunt, proponenda judicavimus.

De nomine Matrimonii, & ejus duplici ratione.

PIMUM igitur sese offert explicandum Matrimonii nomen, quod quidem a Matre deductum est, quoniam propterea nubere debet potissimum mulier, ut mater fiat. Dicitur, & conjugium a conjungendo, eo quod cum legitimo viro mulier quasi ad idem jugum adstringatur. Nuptiæ tandem a nubendo, quoniam puellæ olim, pudoris causa, se vellabant (a).

Matrimonium autem dupliciter consideratur, primo modo ut est in officium naturæ, & sic a Deo Optimo Max. institutum fuit illis verbis: Crescite, & multiplicamini, &c. ipse vero primus humani generis parens divino afflatus spiritu pronunciavit, cum dixit:

[a] *Catechismus, Rom. de Sacram. Matrimon.*

xit : Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea, &c. (a)

Altero modo consideratur Matrimonium ut Sacramentum est, & sic a Christo Domino in Lege nova fuit institutum, ut esset non solum contractus humanus in officium naturæ, & remedium culpæ, ut antea, sed præterea signum rei sacræ; commemorativum nimirum unionis insolubilis Christi sponsi cum Ecclesia sponsa : demonstrativum gratiæ præsentis, quam ex opere operato non ponentibus obicem virtute divina confert, & significat: prognosticum beatificæ cum Deo unionis in Patria (b).

Gratia porro illa, quam nobis ipse Christus, venerabilium Sacramentorum auctor & institutor, sua Passione promeruit, & conjugalem illum amorem perficit, & inseparabilem conjugum unitatem confirmat, & conjuges ipsos sanctificat, habilesque, & idoneos reddit ad sancte procreandos, & ad religiose educandos ex Matrimonio susceptos liberos; efficitque tandem, ut ex radice, & arbore sic sanctificata filii etiam, tanquam fructus, provenientes & sancti sint, & Deo grati (c).

De Matrimonio igitur ea ratione, qua Sacramentum est, quia sic ad Parochos pertinet, ea, quæ sequuntur intelligenda erunt.

De Definitione Matrimonii.

MATRIMONIUM igitur, ut Sacramentum est, omiſſis innumeris pene aliis a sacris Doctoribus allatis definitionibus, seu descriptionibus, ita potest breviter deſſiniri : Matrimonium est Sacramentum, quo fit maris, & ſœminæ conjunctio individuum vitæ conſuetudinem retinens. Dicitur *Conjunctio*, quia in hoc maxime conſiſtit propria vis, & ratio Matrimonii : *Maris, & ſœminæ*, cum utriuſque ſit neceſſarius conſenſus per verba, ſeu nutus, aut quocunq; alio modo ſufficienter expreſſus : *Individuam*, &c. Inſolubili namque vinculo vir, & uxor ſibi invicem obligantur (d).

Quamvis autem in vero Matrimonio, ut Catechiſmus Romanus ait, hæc omnia inſint; conſenſus interior; pactio externa verbis expreſſa; obligatio, & vinculum, quod ex ea pactione efficitur; & conjugum copulatio, qua Matrimonium conſumatur: nihil tamen horum Matrimonii & vim, & rationem habet, niſi

(a) Conc. Trid. ſeſſ. 24. Doctr. de Sacram. Matrim. [b] Gen. 2. (c) Conc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 1. (d) Mag. ſent. 4. diſt. 26. Nov. de 7. Sac. Eccl. 22. n. 13.

nisi obligatio illa, & nexus, qui conjunctionis vocabulo significatus est (a).

De Materia, & Forma Matrimonii.

VERBA, seu signa, quibus mutuus contrahentium consensus exprimitur, sunt sibi invicem materia, & forma. Quare multi Doctores dicunt, verba, seu signa, quæ a priore contrahente proferuntur, esse materiam, quæ vero a posteriore, esse formam (b).

De Ministro.

MINISTER conficiens Sacramentum Matrimonii sunt ipsi contrahentes; is enim est Sacramenti Minister, qui formam applicat, seu qui verba formæ pronunciat, & Sacramentum perficit (c).

Præsentia tamen Parochi, & duorum, vel trium testium post Concilium Trident. ad valorem contractus necessaria est; sic enim statuit sacrum Concilium: Qui aliter, quam præsentem Parochum, vel alio Sacerdote de ipsius Parochi, seu Ordinarii licentia, & duobus, vel tribus testibus, Matrimonium contrahere attentabunt, eos sancta Synodus ad sic contrahendum omnino inhabiles reddit, & hujusmodi contractus irritos, & nullos esse decernit (d).

Verba autem illa, *Ego vos in Matrimonium conjungo. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen:* quæ a Parochum, tanquam Ecclesiæ Ministro, ad auctorizandum Matrimonium adhibito, ex sacri Concilii Tridentini decreto, & ex antiquo Ecclesiæ Veron. ritu, proferri debent, non sunt forma essentialis Matrimonii, sed significant, vel conjunctos vos esse declaro, vel approbo vestram conjunctionem, aut quid simile.

De fine, & effectu Matrimonii.

FINIS Matrimonii est triplex bonum ipsius: Proles, filiorum scilicet procreatio, & religiosa educatio: Fides, fidelitas nimirum illa, qua conjuges fidem maritalem, & sanctum conjugii fœdus inviolatum, & illæsum servare tenentur: Sacramentum,

[a] De Sac. Mat. sess. 3. (b) Bellarm. lib. 2. de Matr. c. 6. Francisc. Viſſ. quest. 245. de Sacramen. Sotus d. 26. q. 2. art. 3. & alii. Idem innuit D. Tho. 4. dist. 26. q. 2. art. 1. Ad primum, & secundum, & alii. (c) Doct. proxime citati. (d) Sessio, 24. Deor. de Res. Matr. cap. 1.

rum, hoc est Matrimonii vinculum, quod nunquam dissolvi potest, quodque non modo Matrimonii bonum est, verum etiam multa alia, & maxima secum affert bona.

Effectus autem, & fructus præcipuus Sacramenti Matrimonii est gratia gratum faciens, cujus virtute vir, & uxor sanctificati, & ad sui status obeunda munera, ut dictum est, idonei, & ad evitanda peccata fortiores, & ad diaboli tentationes superandas promptiores efficiuntur.

De Personis Matrimonium contrahentibus.

MULTÆ in iis, qui pie, & utiliter, ut Christianos decet, Sacramentum hoc suscipere intendunt, requiruntur conditiones. Ætas legitima in primis, quæ in masculis est annorum quatuordecim completorum, in sœminis duodecim item completorum.

Omnia præterea abesse debent ab iis, qui contrahere Matrimonium volunt, impedimenta; nam, qui scienter contrahunt, peccant gravissime.

Peccato etiam mortali careant oportet, qui contrahunt, ne in aliud gravius sic contrahendo, non sine maxima Sacramenti injuria, incidant: poterunt tamen, si Confessionis non erit locus, contritione juvari. Quamquam tutissimum illud erit, quod & in hac Civitate, & Diœcesi nostra laudabili consuetudine receptum est, & hortatur sacrosancta Tridentina Synodus, ut nimirum conjuges antequam contrahant, vel saltem triduo ante Matrimonii consumationem sua peccata diligenter confiteantur, & ad Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum pie accedant (a).

Sint etiam sponsi, & sponsæ maxima cum animi pietate, ac religione dispositi, & cum recta intentione accedant contrahendi: nimirum propter ea præcipue, quæ commemorata sunt, conjugii bona; sancta si quidem res est Matrimonium, atque divina.

Cum vero maxime nefarium sit Matrimonii violare libertatem; jure prohibet Sacrosancta Tridentina Synodus omnibus, cujusque gradus, dignitatis, & conditionis existant, sub anathematis poena ipso facto incurrenda, ne quovis modo directe, vel indirecte subditos suos, vel quoscunque alios cogant, quominus libere Matrimonia contrahant. Sciant tamen filii familias, & filiæ, li-

cet

[a] Sess. 24. c. 1. de Matr.

cet Matrimonium sit liberum, eum nihilominus ab ipsis honorem parentibus, & aliis, in quorum fide, & potestate sunt, tribuendum esse, ne ipsis ignorantibus, nedum invictis, ac repugnantibus Matrimonia ineant (a).

De observandis ante Matrimonium, in ipso, & post ipsum.

ANTE Matrimonium requirit primo Sacrosancta Tridentina Synodus, ut ter a proprio contrahentium Parocho, tribus continuis diebus Festivis, in Ecclesia inter Missarum solemnia publice denuntietur inter quos Matrimonium sit contrahendum. Quibus denuntiationibus factis, si nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem Matrimonii in facie Ecclesiae procedatur (b).

Parochus autem sponsae (ad quem ex nostrae Diocesis usu spectat Matrimonium celebrare) caveat, ne sponsum alienae Parochiae ad contrahendum admittat, antequam testimonium ab ejus Parocho scriptum accipiat, quo fidem faciat, denuntiationes praedictas fuisse factas, vel in scriptis appareat, earum aliquas, seu etiam omnes consulto de mandato Ordinarii fuisse omissas.

Illud porro testimonium si a Parocho alienae Diocesis faciendum fuerit, ab Ordinario Diocesis illius approbatum, ejusque sigillo munitum, & a nobis, seu Vicario nostro recognitum esse oportebit.

Fiat autem hujusmodi testimonium in hanc formam, mutatis tamen, quae suo loco, ac tempore mutanda erunt judicio Parochi.

Attestor ego Paulus Celsus Rector Ecclesiae Sancti Zenonis in Oratorio Veron. sive Curatus in Ecclesia Sancti Petri de Jebeto, me in dicta Ecclesia inter Missarum solemnia, tribus continuis festivis diebus, videlicet die 20. 21, & 26. Aprilis 1609. publice denuntiasse Matrimonium contrahendum inter D. Julium fil. D. Joannis de Sinibaldis meum Parochianum, & D. Franciscam fil. D. Andreae de Jugis de Parochia Sanctae MARIAE ad Fratam, sive de Vigasio, juxta Decretum Sacri Concilii Trident. & nullum detectum, sive oppositum fuisse impedimentum, quominus ad praedicti Matrimonii celebrationem deveniri possit. In quorum fidem, &c. Die 28. Apr. 1609. Idem Paulus, qui supra.

Quod quidem fidei testimonium eo die, quo denuntiatum est

O

Ma-

[a] Sess. 24. c. 9. de Matr. [b] Sess. 24. c. 7.

Matrimonium nullatenus fiat, neque etiam eodem die Matrimonii contractus celebretur, hujusmodi autem testimonialia scripta a Parochis diligentissime servantur.

Circa Matrimonia ea, quæ cum vagis, & peregrinis hominibus iniri quandoque solent, caute procedant Parochi, nec tales Matrimonio jungant, nisi habeant supradictum sui Ordinarij testimonium, seu ex Officio Cancellariæ nostræ Episcopalis attestaciones, quibus hujusmodi contrahentes solutos esse, ac liberos omnino constet.

In ipso Matrimonii contractu.

PAROCHUS in Ecclesia, pro majori Sacramenti dignitate, ac reverentia, juxta Civitatis, ac Diœcesis Veronenſis receptam consuetudinem, sponſos Matrimonio jungere omnino curabit; dabitque operam, ut Sponſi, & Sponſæ ad ipsam Ecclesiam & ad contrahendum Matrimonium, & ad accipiendam benedictionem, tempore convenienti, pie, ac religioſe accedant.

Et quia religioſam animi præparationem requirit Matrimonii ratio, & sanctitas, crebro Parochus, cum occasio inciderit, hoc ipsum populum doceat, & ad id vehementer hortetur.

Antequam vero ad ipsam Matrimonii celebrationem deveniat, diligenter investiget, & quærat, an subsit aliquod impedimentum, quominus contractus rite celebrari queat; deinde, an velint contrahere Matrimonium modo inferius in ordine celebrandi Matrimonium annotato, interroget.

Caveat, ne manum in messem alienam mittat: nam si quis Parochus, vel alius Sacerdos, siue Regularis, siue Sæcularis, etiam si id sibi ex privilegio, vel immemorabili consuetudine licere contendat, alterius Parochiæ sponſos, sine illorum Parochi licentia, Matrimonio jungere, aut benedicere ausus fuerit; ipso jure tandiu suspensus maneat, quamdiu ab Ordinario ejus Parochi, qui Matrimonio interesse, seu a quo benedictio suscipienda esset, absolvatur: quod ex Concilii Tridentini decreto expresse caveatur (a).

Advertant autem quam diligentissime Parochi, ne quempiam Matrimonio jungant, qui alias fuerit Matrimonio junctus, nisi apertissimis documentis sibi constet, priorem maritum, aut uxorem respective vere, & realiter obiisse; quod si aliquid dubitationis

[a] Conc. Trid. sess. 24. cap. 16.

nis occurrerit, ad Ordinarium statim, non obstantibus etiam ejus de Matrimonio celebrando mandatis, sub verbis etiam præcipimus, &c. defferant, antequam ad ulteriora procedatur.

Post Matrimonium.

POST celebrationem Matrimonii, benedicat sponfos Parochus in Ecclesia inter Missarum solennia, ut in Missali. Est autem facienda hujusmodi benedictio in primis nuptiis, atque ita, ut primæ sint respectu mulieris, si vero sint primæ respectu viri, secundæ autem respectu mulieris, ommittatur benedictio, quia mulier semel benedicta non est iterum, etiamsi secundo, vel etiam tertio nubat, juxta receptum nostræ Civitatis, & Diœcesis usum, benedicenda.

Missæ vero dicatur de sponfis, ut in Missali: quod si dies privilegiatus fuerit; dicatur Missæ diei cum commemoratione pro sponfis, & benedictione, ut suis locis in Missali.

Quando autem conjuges non fuerint benedicendi, nihil refert, ante ne, an post Missam contrahant, modo servantur reliqua, excepta benedictione Missæ.

Admoneat sæpe Parochus, ut etiam hortatur Sacrum Concilium Trid. ut conjuges ante sacerdotalem benedictionem in Templo, ut dictum est, suscipiendam, in eadem domo non cohabitent.

Doceat præterea sollemnitatum nuptiarum antiquas Ecclesiæ prohibitiones ex Decreto Sacri Concilii Tridentini ad hæc duo tantum tempora redactas esse: videlicet; Ab Adventu Domini nostri Jesu Christi, usque in diem Epiphaniæ, & a Feria 4. Cinerum, usque in Octavam Paschæ inclusive. Quibusquidem temporibus sponsæ tum benedictio, tum sollemnis traductio ex totius Ecclesiæ consuetudine prohibetur. Quare omnes, qui contra hoc præceptum facerent, & mortaliter peccarent, & graviter essent puniendi, & sponsi ad tempus separandi (a).

Matrimonium autem tempore non prohibito contractum, prima etiam vice, prædictis temporibus interdictis consummare, multi gravissimi Doctores asserunt nullatenus prohiberi. Verum illud iisdem temporibus interdictis contrahere, etiam sine supradicta benedictione, & sollemni traductione, sciant omnes sine causa valde urgente, & ab Ordinario approbanda, ex Ecclesiæ nostræ con-

(a) Sess. 24. c. 10. de Matrim.

suetudine minime licere. Quo casu si contrahatur, illud etiam consummare licebit (a).

Curabunt etiam, ut ea, qua decet, modestia, & honestate nuptiæ fiant: sancta siquidem res est Matrimonium, & sancte tractandum.

Habeat tandem Parochus librum, in quo conjugum, & testium nomina, diemque, & locum contracti Matrimonii describat, quem diligentissime apud se custodiat: scribat autem in hanc, mutatis mutandis, formam.

1609. Die 27. Aprilis.

D. Petrus fil. D. Jo: de Tomasinis Causidicus de S. Maria ad Clavicam Veronen. & D. Francisca filia D. Dominici, &c. de Gervasiis Aromatarii de Sancto Matthæo, &c. factis prius inter Missarum solemnias tribus denuntiationibus diebus festivis, videlicet die 20. 21, & 27. ejusdem Mensis: habitis attestationibus a sponso Parocho, nulloque detecto impedimento, sibi invicem mutuum præstantes consensum, in facie Ecclesiæ per verba de præsentem contraxerunt Matrimonium, celebratum per me Jacobum Sicinum Rectorem, &c. præsentibus D. Rugerio de Orlandis de Sancta Maria ad Fratam; D. Antonio, q. D. Hipoliti de Petroniis de Parochia Plebis Sanctorum Apostolorum; & D. Eliseo Masfarolo Mercatore de Sancto Laurentio, testibus rogatis, &c. Servata in omnibus forma Sacri Concil. Tridentini.

Si alter conjugum sit in secundis nuptiis, vel etiam ambo, fiat de hoc mentio, & de muliere dicatur, cujus fuerit uxor in præcedenti Matrimonio. Quod etiam in denuntiationibus, & attestationibus servetur.

Si aliqua ex tribus denuntiationibus ommittatur de licentia Ordinarii, fiat utique mentio, & dicatur: factis duabus, &c. & omissa tertia de licentia, &c.

De Sponsalibus.

PRæparationes ad Matrimonium contrahendum Sponsalia communiter nuncupantur, a sponcione mutuato vocabulo, quippe quod in iis mutua corporum traditionis per verba de futuro spon-

(a) v. Non oportet secundo 34. q. 4. Et Glossa verbo separentur. Sanchez tom. 2. lib. 7. de imped. Matrim. Disput. 7. nu. 23. Et quam plurimi Doctores ab eo citati.

sponsio fiat, sunt siquidem sponsalia mutua futuri Matrimonii signo sensibili expressa promissio.

Unde patet, primo sponsalia non esse Matrimonium, ideo quia illa fiant per consensum, & per verba de futuro; hoc autem per consensum, & verba de præsentis. Caveant idcirco sponsi, ut in Diœcesanis Constitutionibus præceptum est, ne domos sponfarum frequentent, multo vero magis caveant, ne commisceantur: cum sponsalia, ut dictum est, & Matrimonium non sint, & multis de causis, ut mox dicetur, dissolvi possint.

Sequitur secundo, requiri dictam in sponsalibus promissionem ex utraque parte, viri scilicet, & mulieris, quia debent invicem alter alteri promittere.

Requiritur tertio signum sensibile ita, ut consensus utriusque signo aliquo sensibili, verbo scilicet, aut nutu, aut alio quovis modo significetur.

Juramentum autem, vel etiam arrhæ, & munera illa, quæ dari solent, non sunt ad sponsalia contrahenda necessaria, illis tamen jam contracta firmiora fiunt, & magis rata.

Sponsalia non sunt, ut Matrimonium, insolubilia, sed multis de causis, & modis, per Superiorem dissolvi possunt: de quo, aliisque quamplurimis, quæ ad hanc materiam pertinent sponsalium, plura videant Parochi apud Doctores, cum hic exacte de iis agendi non sit locus.

Illud tamen nullo modo prætermittant officium Parochi sæpius hac de re admonendi commissum sibi populum, ne sponsalia clandestine, seu secreto fiant, cum plerumque & magna ex sponsalibus ita contractis scandala, & maxima tum animæ, tum honoris, & famæ oriantur detrimenta.

Quod si aliquod, sponsalibus jam contractis, acciderit impedimentum; sciant omnes, Ecclesiastici Judicis partes esse de iisdem cognoscere, & judicare.

De impedimentis Matrimonii.

Quod de sponsalibus proxime dictum est, id ipsum de impedimentis Matrimonii dici potest, ea nimirum, cum multa sint, & varia, copiamque idcirco requirant & verborum, & sententiarum, præsentis Ritualis instituto minime convenire. Quare,

(a) Tit. 2. c. 2.

re, ut Doctores, qui hac de re copiose tractant, consulant Parochi, & movemus, & hortamur.

Notandum tamen illud erit præcipue circa hæc, impedimenta hujusmodi esse in duplici differentia; quædam enim impediunt Matrimonium contrahendum, & dirimunt contractum; quædam impediunt, sed non dirimunt. Priora impedimenta faciunt, ut non solum impediti contrahendo peccent, sed etiam ut ipsum Matrimonium sic contractum irritum sit, & nullum.

Quæ vero impediunt tantum, sunt ea, quæ efficiunt quidem, ut peccent contrahentes scienter, sed tamen Matrimonium tenet.

Si quis autem fuerit, qui intra gradus prohibitos scienter Matrimonium contrahere præsumperit; statim ex Sacrosancti Concilij Tridentini Decreto separetur, & spe dispensationis consequendæ careat. (a) Quod si ignoranter id fecerit, si quidem solemnitates requisitas in contrahendo Matrimonium neglexerit; iisdem subjiçiatur pœnis. Si vero, solemnitatibus adhibitis, impedimentum aliquod subesse cognoscatur, cujus ille probabilem ignorantiam habuit; tunc facilius cum eo, & gratis dispensari poterit.

Detecto autem tali, seu etiam alio quovis impedimento ex eorum numero, quæ impediunt, & dirimunt Matrimonium; inde Sacerdos admoneat sic impeditos, ut statim se separent, & in termino dierum octo coram Ordinario compareant, ut conveniens remedium, & provisio oportuna adhiberi possit (b). Quibus non parentibus, teneatur ipse Sacerdos Matrimonium, seu contractum statim Officio prædicto denunciare, ut contra tales, prout juris fuerit, procedi possit.

~~~~~

O R D O

C E L E B R A N D I

M A T R I M O N I U M .

Parochus superpelliceo, & stola albi coloris indutus, vel si sit Missam statim celebraturus, indutus alba, & stola coloris Missæ convenientis, ad Altare majus, in quo duæ saltem candelæ accensæ sint, accedat, & in cornu Epistolæ, facta annuli benedictione modo infra scrip.

(a) Sessio. 24. cap. 7. (b) Const. sis. 7. cap. 7.

M A T R I M O N I I.

III

scripto, ad sponſor converſus, & ſi expedire videbitur, populi ad tanti Sacramenti venerationem cobortabitur, & ſponſor, ut ſancte, & pie idipſum Matrimonii Sacramentum ſuſcipiant, & in eo mutuam fidem, ac dilectionem colant, ſanctam ſocietatem ex Apoſtolicis legibus conſervent, ut tandem vir uxorem diligat, uxor autem timeat virum ſuum, prudenti, gravi, & brevi oratione admonebit.

Postea explicatum utriusque ſponſi conſenſum exigens, dicat Sponſo primum, ſponſæ deinde, Domine N. placet ne vobis accipere Dominam N. hic præſentem in veſtram legitimam ſponſam per verba de præſenti, ſicut præcipit Sancta Romana Catholica, & Apoſtolica Eccleſia? Quo reſpondente, placet, converſus ad ſponſam dicat: Domina N. placet ne vobis accipere Dominum N. hic præſentem in veſtrum legitimum ſponſum per verba de præſenti, ſicut præcipit Sacroſancta Romana Catholica, & Apoſtolica Eccleſia? Illa reſpondente, placet, vel ſaltem ita annuente, ut conſenſum declaret ſuum, ſtatim dicat Sacerdos: Ego vos in Matrimonium conjungo In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen. Et tunc ſponſus imponat annulum in digito annulari ſue ſponſæ. Quibus peractis, ſi facienda ſit benediſtio, genuſſectant, ſponſa ad ſiniſtram ſponſi, candelas accenſas manu tenentes, & dicatur Miſſa, juxta ordinem ſupra præſcriptum.

Miſſa autem de ſponſis non dicatur, niſi quando erit facienda benediſtio.

Finita Miſſa, aſpergat aqua benediſta ſponſor in modum crucis: dimittat omnes in pace: & deſcribat celebratum contractum in Matrimoniorum libro, ut dictum eſt, quem apud ſe diligentiffime cuſtodiat.

B E N E D I C T I O A N N U L I.

℣. Adjutorium noſtrum in Nomine Domini.

℞. Qui fecit cælum, & terram.

℣. Domine, exaudi orationem meam.

℞. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiscum. ℞. Et cum ſpiritu tuo.

O R E M U S.

Benedic, Domine, annulum hunc, quem in tuo nomine benedicimus, ut quæcum portaverit, in tua pace conſiſtat, & in tua voluntate permaneat, & in amore tuo vivat, & ſeneſcat, & multiplicetur in longitudine dierum. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

O R E-

O R E M U S.

Creator, & conservator humani generis, dator gratiæ spiritualis, æternæ Deus, benedictionem tuam super hunc Annulum benignus infunde, ut quæ illum gestaverit, sit armata virtute cœlestis defensionis, & proficiat illi ad æternam salutem. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Et aspergat Sacerdos Annulum, seu Annulos aqua benedicta.

~~~~~

DE BENEDICTIONE MULIERIS.

P O S T P A R T U M.

ET si nullo præcepto astringantur puerperæ, ubi convaluerint, Templum adire, & Sacerdotis benedictionem petere; tamen si quæ id faciunt, baud damnandæ sunt, sed potius valde commendandæ. Si quæ igitur puerpera post partum ad Ecclesiam gratias actura pro incolumitate sua venerit, petieritque a Sacerdote benedictionem; ipsi ante Altare genuflexæ benedicat in hunc modum.

Antiphona. Anima mea illi vivet, & semen meum serviet ipsi.

Psalmus.

LAudate Dominum omnes gentes, * & collaudate eum omnes populi.

Quoniam confirmata est super nos misericordia ejus : * & veritas Domini manet in æternum. Gloria Patri, &c.

Et repetitur Antiphona. Anima mea illi vivet, & semen meum serviet ipsi. Kyrie eleison. Christe eleif. Kyrie eleif. Pater noster.

℣. Et ne nos inducas in tentationem.

℞. Sed libera nos a malo.

℣. Salvam fac ancillam tuam.

℞. Deus meus, sperantem in te.

℣. Mitte ei, Domine, auxilium de Sancto.

℞. Et de Sion tuere eam.

℣. Esto ei, Domine, turris fortitudinis.

℞. A facie inimici.

℣. Do-

MATRIMONII.

113

℣. Domine, exaudi orationem meam.

℞. Et clamor meus, ad te veniat.

℣. Dominus vobiscum.

℞. Et cum spiritu tuo.

OR EM U S.

OMnipotens sempiterne Deus, qui per B. Virginis Partum fidelium parientium dolores in gaudium convertisti, concede propitius, ut hæc famula tua, quæ te fœcunditatis suæ auctorem, & servatorem læta cognovit, ejusdem B. Mariæ meritis, & intercessione, ad æternæ beatitudinis gaudia, una cum prole sua, pervenire mereatur. Per Dominum.

Deinde, confessione generali præmissa, aspergatur Aqua benedicta.

P

O F.

*Antiph. Opera.**Psalms. 137.*

Confitebor tibi, Domine, in toto corde meo: * quoniam au-
disti verba oris mei.

In conspectu Angelorum psallam tibi: * adorabo ad templum
sanctum tuum, & confitebor nomini tuo.

Super misericordia tua, & veritate tua: * quoniam magnifica-
sti super omne nomen sanctum tuum.

In quacumque die invocavero te, exaudi me: * multiplicabis
in anima mea virtutem.

Confiteantur tibi, Domine, omnes reges terræ: * quia audie-
runt omnia verba oris tui.

Et cantent in viis Domini: * quoniam magna est gloria Domini.

Quoniam excelsus Dominus, & humilia respicit: * & alta a
longe cognoscit.

Si ambulavero in medio tribulationis, vivificabis me: * & su-
per iram inimicorum meorum extendisti manum tuam, & saluum
me fecit dextera tua.

Dominus retribuet pro me: * Domine, misericordia tua in sæ-
culum: opera manuum tuarum ne despicias.

Requiem æternam.

Antiph. Opera manuum tuarum, Domine, ne despicias. V. Au-
divi vocem de cœlo dicentem mihi. R. Beati mortui, qui in Do-
mino moriuntur.

Antiph. Omne.

Canticum B. Mariæ Virginis.

Luc. 1.

Magnificat * anima mea Dominum.

Et exultavit spiritus meus * in Deo salutari meo.

Quia respexit humilitatem ancillæ suæ: * ecce enim ex hoc be-
tam me dicent omnes generationes.

Quia fecit mihi magna qui potens est: * & sanctum nomen ejus

Et misericordia ejus a progenie in progenies, * timentibus eum.

Fecit potentiam in brachio suo: * dispersit superbos mente cordis sui.

Deposuit potentes de sede: * & exaltavit humiles.

Esfurientes implevit bonis: * & divites dimisit inanes.

Suscepit Israel puerum suum, * recordatus misericordiæ suæ.

Sicut locutus est ad Patres nostros, * Abraham, & semini ejus
in sæcula.

Requiem æternam.

Antiph. Omne, quod dat mihi Pater, ad me veniet; & eum, qui
venit ad me, non ejiciam foras.

Præ-

D E F U N C T O R U M.

117

Preces infra scriptæ in ferialibus diebus dicuntur flexis genibus.

Pater noster secreto. V. Et ne nos inducas in tentationem.

R. Sed libera nos a malo.

Psalmus 145.

Lauda, anima mea, Dominum : laudabo Dominum, in vita mea : * psallam Deo meo, quamdiu fuero.

Nolite confidere in principibus, * in filiis hominum, in quibus non est salus.

Exibit spiritus ejus, & revertetur in terram suam : * in illa die peribunt omnes cogitationes eorum.

Beatus, cujus Deus Jacob adjutor ejus; spes ejus in Domino Deo ipsius : * qui fecit cælum, & terram, mare, & omnia, quæ in eis sunt.

Qui custodit veritatem in sæculum, facit judicium injuriam patientibus : * dat escam esurientibus,

Dominus solvit compeditos : * Dominus illuminat cæcos.

Dominus erigit elisos : * Dominus diligit justos.

Dominus custodit advenas, pupillum, & viduam suscipiet : * & vias peccatorum disperdet.

Regnabit Dominus in sæcula, Deus tuus Sion, * in generationem, & generationem.

Requiem æternam, &c.

V. A porta inferi. R. Erue, Domine, animas eorum.

V. Requiescant in pace. R. Amen.

V. Domine, exaudi orationem meam. R. Et clamor meus, &c.

O R E M U S.

DEus, qui inter Apostolicos Sacerdotes, famulos tuos Pontificali, seu Sacerdotali fecisti Dignitate vigere, præsta, quæsumus, ut eorum quoque perpetuo aggregentur consortio.

DEus, veniæ largitor, & humanæ salutis amator, quæsumus clementiam tuam, ut nostræ congregationis fratres, propinquos, & benefactores, qui ex hoc sæculo transierunt, Beata Maria semper Virgine intercedente, cum omnibus Sanctis tuis, ad perpetuæ beatitudinis consortium pervenire concedas.

Fide.

Fidelium Deus omnium conditor, & redemptor, animabus famulorum, famularumque tuarum remissionem cunctorum tribue peccatorum, ut indulgentiam, quam semper optaverunt, piis supplicationibus consequantur. Qui vivis, & regnas in sæcula sæculorum. *R.* Amen.

V. Requiem æternam dona eis, Domine.

R. Et lux perpetua luceat eis.

V. Requiescant in pace. *R.* Amen.

AD MATUTINUM.

Dicitur sequens Invitatorium in die Commemorationis omnium fidelium defunctorum, quoties dicuntur tres Nocturni, ut supra, & quando, præfente in Ecclesia cadavere, fit officium pro eo sive cum uno Nocturno, sive cum tribus. Aliis vero temporibus omititur, & inchoatur ab Antiphona Psalmorum Nocturni, & dicitur tantum unum Nocturnum, cum suis Laudibus, hoc ordine. Secunda, & quinta feria primum Nocturnum. Tertia, & sexta secundum Nocturnum. Quarta feria, & Sabbato tertium Nocturnum.

Invitatorium. Regem, cui omnia vivunt, venite, adoremus. Et repetitur. Regem, &c. Psalmus 94.

Venite exulemus Domino, jubilemus Deo salutari nostro: præoccupemus faciem ejus in confessione, & in psalmis jubilemus ei.

Regem, cui omnia vivunt, venite, adoremus.

Quoniam Deus magnus Dominus; & Rex magnus super omnes deos: quoniam non repellet Dominus plebem suam, quia in manu ejus sunt omnes fines terræ: & altitudines montium ipse conspicit.

Venite, adoremus.

Quoniam ipsius est mare, & ipse fecit illud, & aridam fundaverunt manus ejus: venite, adoremus, & procidamus ante Deum; ploremus coram Domino, qui fecit nos, quia ipse est Dominus Deus noster: nos autem populus ejus, & oves pascuæ ejus.

Regem, cui omnia vivunt, venite, adoremus.

Hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra, &
cut

DEFUNCTORUM.

119

cut in exacerbatione secundum diem tentationis in deserto; ubi tentaverunt me patres vestri, probaverunt, & viderunt opera mea.

Venite, adoremus.

Quadraginta annis proximus fui generationi huic, & dixi: Semper hi errant corde: ipsi vero non cognoverunt vias meas, quibus juravi in ira mea, si introibunt in requiem meam.

Regem, cui omnia vivunt, venite, adoremus.

Requiem æternam dona eis, Domine, & lux perpetua luceat eis.

Venite, adoremus.

Regem, cui omnia vivunt, venite, adoremus.

IN PRIMO NOCTURNO.

Pro feria 2. & 5. Antiph. Dirige.

Psalms 5.

Verba mea auribus percipe, Domine, * intellige clamorem meum.

Intende voci orationis meæ, * Rex meus, & Deus meus.

Quoniam ad te orabo: * Domine, mane exaudies vocem meam.

Mane astabo tibi, & videbo: * quoniam non Deus volens iniquitatem tu es.

Neque habitabit juxta te malignus: * neque permanebunt iniusti ante oculos tuos,

Odisti omnes, qui operantur iniquitatem: * perdes omnes, qui loquuntur mendacium.

Virum sanguinum, & dolosum abominabitur Dominus: * ego autem in multitudine misericordiæ tuæ,

Introibo in domum tuam: * adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo.

Domine, deduc me in justitia tua: * propter inimicos meos dirige in conspectu tuo viam meam.

Quoniam non est in ore eorum veritas: * cor eorum vanum est.

Sepulcrum patens est guttur eorum, linguis suis dolose agebant: * judica illos, Deus.

Decidant a cogitationibus suis: secundum multitudinem impietatum eorum expelle eos: * quoniam irritaverunt te, Domine.

Et lætentur omnes, qui sperant in te: * in æternum exultabunt, & habitabis in eis.

Et

Et gloriabuntur in te omnes, qui diligunt nomen tuum : * quoniam tu benedices iusto.

Domine, ut scuto bonæ voluntatis tuæ, * coronasti nos.

Requiem æternam.

Antiph. Dirige, Domine Deus meus, in' conspectu tuo viam meam.

Antiph. Convertere, Domine. *Psalmus 6.*

Domine, ne in furore tuo arguas me : * neque in ira tua corripas me.

Miserere mei, Domine, quoniam infirmus sum : * sana me, Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea.

Et anima mea turbata est valde : * sed tu, Domine, usquequo?

Convertere, Domine, & eripe animam meam : * saluum me fac propter misericordiam tuam.

Quoniam non est in morte, qui memor sit tui : * in inferno autem quis confitebitur tibi?

Laboravi in gemitu meo, lavabo per singulas noctes lectum meum : * lacrymis meis stratum meum rigabo.

Turbatus est a furore oculus meus : * inveteravi inter omnes inimicos meos.

Discedite a me omnes, qui operamini iniquitatem : * quoniam exaudivit Dominus vocem fletus mei.

Exaudivit Dominus deprecationem meam : * Dominus orationem meam suscepit.

Erubescant, & conturbentur vehementer omnes inimici mei : * convertantur, & erubescant valde velociter.

Requiem æternam.

Antiph. Convertere, Domine, & eripe animam meam : quoniam non est in morte qui memor sit tui.

Antiph. Ne quando. *Psalmus 7.*

Domine Deus meus, in te speravi : * saluum me fac ex omnibus persequentibus me, & libera me.

Ne quando rapiat ut leo animam meam : * dum non est qui redimat, neque qui saluum faciat.

Domine Deus meus, si feci istud ; * si est iniquitas in manibus meis ;

Si reddidi retribuētibus mihi mala ; * decidam merito ab inimicis meis inanis.

Per-

Persequatur inimicus animam meam, & comprehendat, & conculcet in terra vitam meam; * & gloriam meam in pulverem deducat.

Exurge, Domine, in ira tua: * & exaltare in finibus iniquorum meorum.

Et exurge, Domine Deus meus, in præcepto, quod mandasti: * & synagoga populorum circumdabit te.

Et propter hanc in altum regredere: * Dominus judicat populos. Judica me, Domine, secundum justitiam meam, * & secundum innocentiam meam super me.

Consumetur nequitia peccatorum, & diriges justum, * scrutans corda, & renes Deus.

Justum adjutorium meum a Domino, * qui salvos facit rectos corde.

Deus judex justus, fortis, & patiens: * numquid irascetur per singulos dies?

Nisi conversi fueritis, gladium suum vibrabit: * arcum suum tetendit, & paravit illum.

Et in eo paravit vasa mortis: * sagittas suas ardentibus effecit.

Ecce parturit iniquitatem: * concepit dolorem, & peperit iniquitatem.

Lacum aperuit, & effodit eum: * & incidit in foveam, quam fecit.

Convertetur dolor ejus in caput ejus: * & in verticem ipsius iniquitas ejus descendet.

Confitebor Domino secundum justitiam ejus: * & psallam nomini Domini altissimi.

Requiem æternam.

Antiph. Ne quando rapiat ut leo animam meam, dum non est qui redimat, neque qui salvum faciat.

V. A porta inferi. *R.* Erue, Domine, animas eorum. Pater noster. *totum secreto.*

Lect. 1. Job 7. c

PArce mihi, Domine, nihil enim sunt dies mei. Quid est homo, quia magnificas eum? aut quid apponis erga eum cor tuum? Visitas eum diluculo, & subito probas illum. Usquequo non parcis mihi, nec dimittis me, ut glutiam salivam meam? Peccavi: quid faciam tibi, o custos hominum? Quare posuisti me contrarium tibi, & factus sum mihi metipsum gravis? Cur non tollis

Q

pec-

peccatum meum, & quare non aufers iniquitatem meam? Ecce nunc in pulvere dormiam, & simane me quæsieris, non subsistam.

R. Credo quod redemptor meus vivit: & in novissimo die de terra surrecturus sum: * Et in carne mea videbo Deum Salvatorem meum. *V.* Quem visurus sum ego ipse, & non alius, & oculi mei conspecturi sunt.

Et in carne mea videbo, Deum Salvatorem meum.

Lectio 2. Job 10.

Tædet animam meam vitæ meæ: dimittam adversum me eloquium meum: loquar in amaritudine animæ meæ. Dicam Deo: Noli me condemnare. Indica mihi, cur me ita iudices? Numquid bonum tibi videtur, si calumniaris, & opprimas me, opus manuum tuarum, & consilium impiorum adjuves? Numquid oculi carnei tibi sunt? aut sicut videt homo, & tu videbis? Numquid sicut dies hominis dies tui, & anni tui sicut humana sunt tempora, ut quæras iniquitatem meam, & peccatum meum scruteris? Et scias, quia nihil impium fecerim, cum sit nemo, qui de manu tua possit eruere.

R. Qui Lazarum resuscitasti a monumento fœtidum: * Tu eis, Domine, dona requiem, & locum indulgentiæ. *V.* Qui venturus es judicare vivos, & mortuos, & sæculum per ignem.

Tu eis, Domine, dona requiem, & locum indulgentiæ.

Lect. 3. Job 10.

Manus tuæ, Domine, fecerunt me, & plasmaverunt me totum in circuitu: & sic repente præcipitas me? Memento quæso, quod sicut lutum feceris me, & in pulverem reduces me. Nonne sicut lac multisti me, & sicut caseum me coagulasti? Pelle, & carnibus vestisti me: ossibus, & nervis compegisti me. Vitam & misericordiam tribuisti mihi, & visitatio tua custodivit spiritum meum.

R. Domine, quando veneris judicare terram, ubi me abscondam a vultu iræ tuæ? * Quia peccavi nimis in vita mea. *V.* Commissa mea paveſco, & ante te erubesco: dum veneris judicare, noli me condemnare. * Quia peccavi nimis in vita mea.

R. Requiem æternam dona eis, Domine; & lux perpetua luceatis. Quia peccavi nimis in vita mea.

Postea ad Laudes, ut infra fol. 131: quando dicitur unum tanto No æturnum.

IN SECUNDO NOCTURNO.

Pro feria 3. & 6. Antiph. In loco pascuæ. Psalmus 22.

Dominus regit me, & nihil mihi deerit : * in loco pascuæ
ibi me collocavit.

Super aquam refectionis educavit me ; * animam meam convertit.

Deduxit me super semitas justitiæ, * propter nomen suum.

Nam, & si ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo
mala : * quoniam tu mecum es.

Virga tua, & baculus tuus, * ipsa me consolata sunt.

Parasti in conspectu meo mensam, * adversus eos, qui tribulant me.

Impinguasti in oleo caput meum : * & calix meus inebrians
quam præclarus est !

Et misericordia tua subsequetur me, * omnibus diebus vitæ meæ.

Et ut inhabitem in domo Domini, * in longitudinem dierum.

Requiem æternam.

Antiph. In loco pascuæ ibi me collocavit.

Antiph. Delicta.

Psalmus 24.

Ad te, Domine, levavi animam meam : * Deus meus, in te
confido, non erubescam.

Neque irrideant me inimici mei : * etenim universi, qui su-
stinent te, non confundentur.

Confundantur omnes iniqua agentes, * supervacue.

Vias tuas, Domine, demonstra mihi : * & semitas tuas edoce me.

Dirige me in veritate tua, & doce me : * quia tu es Deus Sal-
vator meus, & te sustinui tota die.

Reminiscere miserationum tuarum, Domine, * & misericor-
diarum tuarum, quæ a sæculo sunt.

Delicta juventutis meæ, * & ignorantias meas ne memineris.

Secundum misericordiam tuam memento mei tu : * propter
bonitatem tuam, Domine.

Dulcis, & rectus, Dominus : * propter hoc legem dabit delin-
quentibus in via.

Diriget mansuetos in iudicio : * docebit mites vias suas.

Universæ viæ Domini misericordia, & veritas, * requirenti-
bus testamentum ejus, & testimonia ejus.

Propter nomen tuum, Domine, propitiaberis peccato meo : * mul-
tum est enim.

Q 2

Quis

Quis est homo, qui timet Dominum? * Legem statuit ei in via, quam elegit.

Anima ejus in bonis demorabitur : * & semen ejus hereditabit terram.

Firmamentum est Dominus timentibus eum : * & testamentum ipsius ut manifestetur illis.

Oculi mei semper ad Dominum : * quoniam ipse evellet de laqueo pedes meos.

Respice in me, & miserere mei : * quia unicus, & pauper sum ego.

Tribulationes cordis mei multiplicatæ sunt : * de necessitatibus meis erue me.

Vide humilitatem meam, & laborem meum : * & dimitte universa delicta mea.

Respice inimicos meos, quoniam multiplicati sunt, * & odio iniquo oderunt me.

Custodi animam meam, & erue me : * non erubescam, quoniam speravi in te.

Innocentes, & recti adhæserunt mihi : * quia sustinui te.

Libera, Deus, Israel * ex omnibus tribulationibus suis.

Requiem æternam.

Antiph. Delicta juventutis meæ, & ignorantias meas ne memineras, Domine.

Antiph. Credo videre.

Psal. 26.

Dominus illuminatio mea, & salus mea, * quem timebo? Dominus protector vitæ meæ, * a quo trepidabo?

Dum appropiant super me nocentes, * ut edant carnes meas.

Qui tribulant me inimici mei, * ipsi infirmati sunt, & ceciderunt.

Si consistent adversum me castra : * non timebit cor meum.

Si exurgat adversum me prælium : * in hoc ego sperabo.

Unam petii a Domino, hanc requiram, * ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ.

Ut videam voluptatem Domini, * & visitem templum ejus.

Quoniam abscondit me in tabernaculo suo : * in die malorum protexit me in abscondito tabernaculi sui.

In petra exaltavit me : * & nunc exaltavit caput meum super inimicos meos.

Circuivi, & immolavi in tabernaculo ejus hostiam vociferationis : * cantabo, & psalmum dicam Domino.

Exaudi, Domine, vocem meam, qua clamavi ad te : * miserere mei, & exaudi me.

Tibi

Tibi dixit cor meum, exquisivit te facies mea: * faciem tuam, Domine, requiram.

Ne avertas faciem tuam a me: * ne declines in ira a servo tuo.

Adjutor meus esto: * ne derelinquas me, neque despicias me Deus salutaris meus.

Quoniam pater meus, & mater mea dereliquerunt me: * Dominus autem assumpsit me.

Legem pone mihi, Domine, in via tua: * & dirige me in semitam rectam, propter inimicos meos.

Ne tradideris me in animas tribulantium me: * quoniam insurrexerunt in me testes iniqui, & mentita est iniquitas sibi.

Credo videre bona Domini, * in terra viventium.

Expecta Dominum, viriliter age: * & confortetur cor tuum, sustine Dominum.

Requiem æternam.

Antiph. Credo videre bona Domini in terra viventium.

V. Collocet eos Dominus cum principibus.

R. Cum principibus populi sui. Pater noster, totum secreto.

Lectio iv. Job. 13. d

Responde mihi: quantas habeo iniquitates, & peccata; scelera mea, atque delicta ostende mihi. Cur faciem tuam abscondis, & arbitraris me inimicum tuum? Contra folium, quod vento rapitur, ostendis potentiam tuam, & stipulam siccam persequeris: Scribis enim contra me amaritudines, & consumere me vis peccatis adolescentiæ meæ. Posuisti in nervo pedem meum, & observasti omnes semitas meas, & vestigia pedum meorum considerasti. Qui quasi putredo consumendus sum, & quasi vestimentum, quod comeditur a tinea.

R. Memento mei, Deus: quia ventus est vita mea: * Nec aspiciat me visus hominis. *V.* De profundis clamavi ad te, Domine: Domine, exaudi vocem meam.

Nec aspiciat me visus hominis.

Lect. v. Job. 14.

Homo natus de muliere, brevi vivens tempore, repletur multis miseriis. Qui quasi flos egreditur, & conteritur, & fugit velut umbra, & nunquam in eodem statu permanet. Et dignum ducis super hujusmodi aperire oculos tuos, & adducere eum

te-

tecum in iudicium? Quis potest facere mundum de immundo conceptum femine? nonne tu, qui solus es? Breves dies hominis sunt: numerus mensium ejus apud te est: constituisti terminos ejus, qui præteriri non poterunt. Recede paululum ab eo, ut quiescat, donec optata veniat, sicut mercenarii dies ejus.

R. Hei mihi, Domine, quia peccavi nimis in vita mea. Quid faciam miser? ubi fugiam, nisi ad te Deus meus? * Miserere mei, dum veneris in novissimo die.

V. Anima mea turbata est valde, sed tu, Domine, succurre ei. Miserere mei, dum veneris in novissimo die.

Lectio vj. Job. 14. c.

Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno protegas me, & abscondas me, donec pertranseat furor tuus, & constituas mihi tempus, in quo recorderis mei? Putasne mortuus homo rursum vivat? Cunctis diebus, quibus nunc milito, expecto, donec veniat immutatio mea. Vocabis me, & ego respondebo tibi: operi manuum tuarum porriges dexteram. Tu quidem gressus meos dinumerasti, sed parce peccatis meis.

R. Ne recorderis peccata mea, Domine, * Dum veneris judicare sæculum per ignem.

V. Dirige, Domine Deus meus, in conspectu tuo viam meam. Dum veneris judicare sæculum per ignem.

V. Requiem æternam dona eis, Domine; & lux perpetua luceat eis. Dum veneris judicare sæculum per ignem.

Postea ad Laudes, ut infra fol. 131. quando dicitur unum tantum Nocturnum.

I N T E R T I O N O C T U R N O.

Pro feria 4. & Sabbato. Antiph. Complacet. Psalmus. 39.

Expectans expectavi Dominum, * & intendit mihi. Et exaudivit preces meas, * & eduxit me de lacu miserie, & de luto facis.

Et statuit supra petram pedes meos: * & direxit gressus meos.

Et immisit in os meum canticum novum, * carmen Deo nostro.

Videbunt multi, & timebunt, * & sperabunt in Domino.

Beatus vir, cujus est nomen Domini spes ejus: * & non respexit in vanitates, & insanias falsas.

Multa fecisti tu, Domine Deus meus, mirabilia tua: * & cogitationibus tuis non est qui similis sit tibi.

An-

Annuntiavi, & locutus sum: * multiplicati sunt super numerum.
Sacrificium, & oblationem noluiſti: * aures autem perfecisti
mihi.

Holocaustum & pro peccato non postulasti: * tunc dixi: Ecce venio.

In capite libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam,*
Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei.

Annuntiavi iustitiam tuam in Ecclesia magna: * ecce labia mea
non prohibebo: Domine, tu scisti.

Iustitiam tuam non abscondi in corde meo: * veritatem tuam,
& salutare tuum dixi.

Non abscondi misericordiam tuam, & veritatem tuam, * a concilio multo.

Tu autem Domine, ne longe facias miserationes tuas a me: *
misericordia tua, & veritas tua semper susceperunt me.

Quoniam circumdederunt me mala, quorum non est numerus: *
comprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui ut viderem.

Multiplicatæ sunt super capillos capitis mei: * & cor meum
dereliquit me.

Complaceat tibi, Domine, ut eruas me: * Domine, ad adjuvandum me respice.

Confundantur, & reveantur simul qui quærunt animam meam, *
ut auferant eam.

Convertantur retrorsum, & reveantur, * qui volunt mihi mala.

Ferant confestim confusionem suam, * qui dicunt mihi; Euge, euge.

Exultent, & lætentur super te omnes quærentes te: * & dicant
semper: Magnificetur Dominus, qui diligunt salutare tuum.

Ego autem mendicus sum, & pauper: * Dominus sollicitus est mei.

Adjutor meus, & protector meus tu es, * Deus meus ne tardaveris.

Requiem æternam.

Antiph. Complaceat tibi, Domine, ut eruas me: Domine, ad
adjuvandum me respice.

Antiph. Sana, Domine.

Psal. 40.

Batus, qui intelligit super egenum, & pauperem: * in die
mala liberabit eum Dominus.

Dominus conservet eum, & vivificet eum, & beatum faciat eum
in terra, * & non tradat eum in animam inimicorum ejus.

Do-

Dominus opem ferat illi super lectum doloris ejus: * universum stratum ejus versaſti in infirmitate ejus.

Ego dixi: Domine, miſerere mei: * ſana animam meam, quia peccavi tibi.

Inimici mei dixerunt mala mihi: * Quando morietur, & peribit nomen ejus?

Et ſi ingrediebatur ut videret, vana loquebatur: * cor ejus congregavit iniquitatem ſibi.

Egrediebatur foras, * & loquebatur in idipſum.

Adverſum me ſufurrabant omnes inimici mei: * adverſum me cogitabant mala mihi.

Verbum iniquum conſtituerunt adverſum me: * Numquid qui dormit, non adjiciet ut reſurgat?

Etenim homo pacis meæ, in quo ſperavi, * qui edebat panes meos, magnificavit ſuper me ſupplantationem.

Tu autem, Domine, miſerere mei, & reſuscita me: * & retribuam eis.

In hoc cognovi, quoniam voluiſti me: * quoniam non gaudebit inimicus meus ſuper me.

Me autem propter innocentiam ſuſcepisti: * & confirmasti me in conſpectu tuo in æternum.

Benedictus Dominus Deus Iſrael a ſæculo, & uſque in ſæculum: * fiat, fiat.

Requiem æternam.

Antiph. Sana, Domine, animam meam, quia peccavi tibi.

Antiph. Sitivit.

Pſal. 41.

Quemadmodum deſiderat cervus ad fontes aquarum: * ita deſiderat anima mea ad te, Deus.

Sitivit anima mea ad Deum fontem vivum: * quando veniam & apparebo ante faciem Dei?

Fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte: * dum dicitur mihi quotidie: Ubi eſt Deus tuus?

Hæc recordatus ſum, & effudi in me animam meam: * quoniam tranſibo in locum tabernaculi admirabilis, uſque ad domum Dei.

In voce exultationis, & confeſſionis, * ſonus epulantis.

Quare triſtiſes, anima mea? * & quare conturbas me?

Spera in Deo, quoniam adhuc conſitebor illi: * ſalutare vul-tus mei, & Deus meus.

Ad

Ad meipsum anima mea conturbata est: * propterea memor ero tui de terra Jordanis, & Hermoniim a monte modico.

Abyssus abyssum invocat, * in voce cataractarum tuarum.

Omnia excelsa tua, & fluctus tui * super me transierunt.

In die mandavit Dominus misericordiam suam; * & nocte canticum ejus.

Apud me oratio Deo vitæ meæ: dicam Deo: * Susceptor meus es.

Quare oblitus es mei? * & quare contristatus incedo, dum affligit me inimicus?

* Dum confringuntur ossa mea, * exprobraverunt mihi, qui tribulant me, inimici mei.

Dum dicunt mihi per singulos dies: Ubi est Deus tuus? * quare tristis es anima mea, & quare conturbas me?

Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi; * salutare vultus mei, & Deus meus.

Requiem æternam.

Antiph. Sitivit anima mea ad Deum fontem vivum: quando veniam, & apparebo ante faciem Domini?

℣. Ne tradas bestiis animas confitentes tibi. ℞. Et animas pauperum tuorum ne obliviscaris in finem. *[Pater noster. Totum secreto.]*

Lectio vij. Job. 17.

Spiritus meus attenuabitur, dies mei breviabuntur, & solum mihi superest sepulcrum. Non peccavi, & in amaritudinibus moratur oculus meus. Libera me, Domine, & pone me juxta te, & cujusvis manus pugnet contra me. Dies mei transierunt, cogitationes meæ dissipatæ sunt, torquentes cor meum, Noctem verterunt in diem, & rursus post tenebras spero lucem. Si sustinuerō, infernus domus mea est, & in tenebris stravi lectulum meum. Putredini dixi: Pater meus es; mater mea, & soror mea, vermicibus. Ubi est ergo nunc præstolatio mea, & patientia mea? Tues, Domine Deus meus.

℞. Peccantem me quotidie, & non me poenitentem, timor mortis conturbat me: * Quia in inferno nulla est redemptio, miserere mei, Deus, & salva me. ℣. Deus, in nomine tuo salvum me fac, & in virtute tua libera me.

Quia in inferno nulla est redemptio, miserere mei, Deus, & salva me.

Lectio viij. Job. 19.

Pelli meæ, consumptis carnibus, adhæsit os meum, & derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos. Miseremini

R

mei,

mei, saltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me. Quare persequimini me sicut Deus, & carnibus meis saturamini? Quis mihi tribuat, ut scribantur sermones mei? Quis mihi det, ut exarentur in libro stylo ferreo, & plumbi lamina, vel celte sculpan-
tur in silice? Scio enim quod Redemptor meus vivit, & in no-
vissimo die de terra surrecturus sum: & rursus circumdabor pelle
mea, & in carne mea videbo Deum Salvatorem meum. Quem
visurus sum ego ipse, & oculi mei conspecturi sunt, & non alius:
reposita est hæc spes mea in sinu meo.

℞. Domine, secundum actum meum noli me judicare: nihil
dignum in conspectu tuo egi: ideo deprecor majestatem tuam, * Ut
tu Deus deleas iniquitatem meam. ℣. Amplius lava me, Domine,
ab injustitia mea, & a delicto meo munda me.

Ut tu deleas iniquitatem meam.

Lectio ix. Job. 10. d.

Quare de vulva eduxisti me? qui utinam consumptus essem,
ne oculus me videret. Fuissem, quasi non essem, de utero
translatus ad tumulum. Numquid non paucitas dierum meo-
rum finietur brevi? Dimitte me ergo, ut plangam paululum do-
lorem meum, antequam vadam, & non revertar, ad terram tene-
brosam, & opertam mortis caligine: terram miseræ, & tene-
brarum, ubi umbra mortis, & nullus ordo, sed sempiternus hor-
ror inhabitat.

℞. Libera me, Domine, de viis inferni, qui portas æreas con-
fregisti, & visitasti infernum, & dedisti eis lumen, ut viderent
te: * Qui erant in pœnis tenebrarum.

℣. Clamantes, & dicentes: Advenisti Redemptor noster.

Qui erant in pœnis tenebrarum.

℣. Requiem æternam dona eis, Domine; & lux perpetua luceat eis.
Qui erant in pœnis tabernaculum.

*Et dicitur semper in feriali officio. Sequens Responsorium dicitur so-
lummodo in crastino omnium Sanctorum, & quodcumque pro defunctis
dicuntur novem Lectiones.*

℞. Libera me, Domine, de morte æterna, in die illa tremen-
da: * Quando cœli movendi sunt, & terra: * Dum veneris judicare
sæculum per ignem. ℣. Tremens factus sum ego, & timeo, dum
discussio venerit, atque ventura ira.

Quando cœli movendi sunt, & terra. ℣. Dies illa, dies iræ,
calamitatis, & miseræ, dies magna, & amara valde.

Dum veneris judicare sæculum per ignem.

℣. Re-

D E F U N C T O R U M .

137

V. Requiem æternam dona eis, Domine, & lux perpetua luceat eis.
Libera me, Domine, de morte æterna, in die illa tremenda :
quando cœli movendi sunt, & terra; dum veneris judicare sæ-
culum per ignem.

A D L A U D E S .

Antiph. Exultabunt Domino. *Psal.* 50.

Miserere mei Deus, * secundum magnam misericordiam tuam.
Et secundum multitudinem miserationum tuarum, * de-
le iniquitatem meam.

Amplius lava me ab iniquitate mea : * & a peccato meo mun-
da me.

Quoniam iniquitatem meam ego cognosco : * & peccatum meum
contra me est semper.

Tibi soli peccavi, & malum coram te feci : * ut justificeris in ser-
monibus tuis, & vincas cum judicaris.

Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum : * & in peccatis con-
cepit me mater mea.

Ecce enim veritatem dilexisti : * incerta, & occulta sapientiæ
tuæ manifestasti mihi.

Asperges me hyssopo, & mundabor : * lavabis me, & super ni-
vem dealbabor.

Auditui meo dabis gaudium, & lætitiā : * & exultabunt ossa
humiliata.

Averte faciem tuam a peccatis meis : * & omnes iniquitates
meas dele.

Cor mundum crea in me Deus : * & spiritum rectum innova in
visceribus meis.

Ne projicias me a facie tua : * & spiritum sanctum tuum ne au-
feras a me.

Redde mihi lætitiā salutaris tui : * & spiritu principali confir-
ma me.

Docebo iniquos vias tuas : * & impii ad te convertentur.

Libera me de sanguinibus, Deus Deus salutis meæ : * & exultabit
lingua mea justitiam tuam.

Domine, labia mea aperies : * & os meum annuntiabit laudem tuam.

Quoniam si voluisses sacrificium, dedissem utique : * holocaustis
non delectaberis.

R 2

Sacri-

Sacrificium Deo spiritus contribulatus : * cor contritum , & humiliatum, Deus, non despicias .

Benigne fac, Domine, in bona voluntate tua Sion : * ut edificentur muri Jerusalem .

Tunc acceptabis sacrificium iustitiæ, oblationes, & holocausta ; * tunc imponent super altare tuum vitulos .

Requiem æternam.

Antiph. Exultabunt Domino ossa humiliata.

Antiph. Exaudi Domine.

Psalmus. 64.

TE decet hymnus, Deus, in Sion : * & tibi reddetur votum in Jerusalem .

Exaudi orationem meam : * ad te omnis caro veniet .

Verba iniquorum prævaluerunt super nos : * & impietatibus nostris tu propitiaberis .

Beatus, quem elegisti, & assumpsisti : * inhabitabit in atriis tuis .

Replebimur in bonis domus tuæ : * sanctum est templum tuum, mirabile in æquitate .

Exaudi nos, Deus salutaris noster : * spes omnium finium terræ, & in mari longe .

Præparans montes in virtute tua , accinctus potentia : * qui conturbas profundum maris , sonum fluctuum ejus .

Turbabuntur gentes , & timebunt, qui habitant terminos a signis tuis : * exitus matutini , & vespere delectabis .

Visitasti terram , & inebriasti eam : * multiplicasti locupletare eam

Flumen Dei repletum est aquis , parasti cibum illorum : * quoniam ita est præparatio ejus .

Rivos ejus inebria , multiplica genimina ejus : * in stillicidiis ejus lætabitur germinans .

Benedices coronæ anni benignitatis tuæ : * & campi tui replebuntur ubertate .

Pinguescent speciosa deserti : * & exultatione colles accingentur .

Induti sunt arietes ovium , & valles abundabunt frumento : * clamabunt , etenim hymnum dicent .

Requiem æternam.

Antiph. Exaudi, Dñe, orationem meam, ad te omnis caro veniet.

Antiph. Me suscepit.

Psalmus 62.

DEus, Deus meus , * ad te de luce vigilo .

Sitivit in te anima mea : * quam multipliciter tibi caro mea .

In

In terra deserta, & invia, & inaquosa : * sic in sancto apparui tibi, ut viderem virtutem tuam, & gloriam tuam.

Quoniam melior est misericordia tua super vitas : * labia mea laudabunt te.

Sic benedicam te in vita mea : * & in nomine tuo levabo manus meas.

Sicut adipe, & pinguedine repleatur anima mea : * & labiis exultationis laudabit os meum.

Si memor fui tui super stratum meum : * in matutinis meditabor in te, quia fuisti adjutor meus.

Et in velamento alarum tuarum exultabo, adhæsit anima mea post te : * me suscepit dextera tua.

Ipsi vero in vanum quæsierunt animam meam, introibunt in inferiera terræ : * tradentur in manus gladii, partes vulpium erunt.

Rex vero lætabitur in Deo, laudabuntur omnes, qui jurant in eo : * quia obstructum est os loquentium iniqua.

Psalmus 66.

Deus misereatur nostri, & benedicat nobis : * illuminet vultum suum super nos, & misereatur nostri.

Ut cognoscamus in terra viam tuam : * in omnibus gentibus salutare tuum.

Confiteantur tibi populi Deus : * confiteantur tibi populi omnes.

Lætentur, & exultent gentes : * quoniam judicas populos in æquitate, & gentes in terra dirigis.

Confiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi populi omnes : * terra dedit fructum suum.

Benedicat nos Deus, Deus noster, benedicat nos Deus : * & metuant eum omnes fines terræ.

Requiem æternam.

Antiph. Me suscepit dextera tua, Domine.

Antiph. A porta inferi. *Canticum Ezechiae. Isaiæ 38.*

Ego dixi : In dimidio dierum meorum * vadam ad portas inferi.

Quæsiui residuum annorum meorum : * dixi : Non videbo Dominum Deum in terra viventium.

Non aspiciam hominem ultra : * & habitorem quietis.

Ge.

Generatio mea ablata est, & convoluta est a me, * quasi tabernacula pastorum.

Præcisa est velut a texente vita mea : dum adhuc ordiret fucit me, * de mane usque ad vesperam finies me.

Sperabam usque ad mane, * quasi leo sic contrivit omnia ossa mea.

De mane usque ad vesperam finies me : * sicut pullus hirundinis sic clamabo, meditabor ut columba.

Attenuati sunt oculi mei, * suspicientes in excelsum.

Domine, vim patior, responde pro me : * quid dicam, aut quid respondebit mihi, cum ipse fecerit?

Recogitabo tibi omnes annos meos, * in amaritudine animæ meæ.

Domine, si sic vivitur, & in talibus vita spiritus mei, corripies me, & vivificabis me : * ecce in pace amaritudo mea amarissima.

Tu autem eruisti animam meam, ut non periret : * projecisti post tergum tuum omnia peccata mea.

Quia non infernus confitebitur tibi, neque mors laudabit te : * non expectabunt, qui descendunt in lacum veritatem tuam.

Vivens, vivens ipse confitebitur tibi, sicut & ego hodie : * pater filiis notam faciet veritatem tuam.

Domine, saluum me fac : * & psalmos nostros cantabimus cum tuis diebus vitæ nostræ in domo Domini.

Requiem æternam.

Antiph. A porta inferi erue, Domine, animam meam.

Antiph. Omnis spiritus. *Psalmus 148.*

L Audate Dominum de cœlis : * laudate eum in excelsis. . .
Laudate eum omnes Angeli ejus : * laudate eum omnes virtutes ejus.

Laudate eum sol, & luna : * laudate eum omnes stellæ, & lumen.

Laudate eum cœli cœlorum : * & aquæ omnes, quæ super cœlos sunt, laudent nomen Domini.

Quia ipse dixit, & facta sunt : * ipse mandavit, & creata sunt.

Statuit ea in æternum, & in sæculum sæculi : * præceptum posuit, & non præteribit.

Laudate Dominum de terra : * dracones, & omnes abyssi.
Ignis,

DEFUNCTORUM.

139

Ignis, grando, nix, glacies, spiritus procellarum, * quæ faciunt verbum ejus.

Montes, & omnes colles : * ligna fructifera, & omnes cedri.

Bestiæ, & universa pecora : * serpentes, & volueres pennatæ.

Reges terræ, & omnes populi : * principes, & omnes judices terræ.

Juvenes & virgines, senes cum junioribus, laudent nomen Domini : * quia exaltatum est nomen ejus solius.

Confessio ejus super cælum, & terram : * & exaltavit cornu populi sui.

Hymnus omnibus Sanctis ejus : * filiis Israel, populo appropinquanti sibi.

Psalmus 149.

CAntate Domino canticum novum : * laus ejus in Ecclesia Sanctorum.

Lætetur Israel in eo, qui fecit eum : * & filii Sion exultent in rege suo.

Laudent nomen ejus in choro : * in tympano, & psalterio psallant ei.

Quia beneplacitum est Domino in populo suo : * & exaltabit mansuetos in salutem.

Exultabunt Sancti in gloria : * lætabuntur in cubilibus suis.

Exaltationes Dei in gutture eorum : * & gladii ancipites in manibus eorum :

Ad faciendam vindictam in nationibus, * increpationes in populis :

Ad alligandos reges eorum in compedibus, * & nobiles eorum in manicis ferreis.

Ut faciant in eis judicium conscriptum : * gloria hæc est omnibus Sanctis ejus.

Psalmus 150.

Laudate Dominum in Sanctis ejus : * laudate eum in firmamento virtutis ejus.

Laudate eum in virtutibus ejus : * laudate eum secundum multitudinem magnitudinis ejus.

Laudate eum in sono tubæ : * laudate eum in psalterio, & cithara.

Laudate eum in tympano, & choro : * laudate eum in chordis, & organo.

Lau-

Laudate eum in cymbalis benesonantibus: laudate eum in cymbalis jubilationis: * omnis spiritus laudet Dominum.

Requiem æternam.

Antiph. Omnis spiritus laudet, Dominum. *℣.* Audiui vocem de cœlo dicentem mihi.

℟. Beati mortui, qui in Domino moriuntur.

Antiph. Ego sum. *Canticum Zachariæ.* *Luc. 1.*

Benedictus Dominus Deus Israel, * quia visitavit, & fecit redemptionem plebis suæ:

Et erexit cornu salutis nobis, * in domo David pueri sui.

Sicut locutus est per os Sanctorum, * qui a sæculo sunt, prophetarum ejus.

Salutem ex inimicis nostris, * & de manu omnium, qui oderunt nos.

Ad faciendam misericordiam cum patribus nostris: * & memorari testamenti sui sancti.

Jusjurandum, quod juravit ad Abraham Patrem nostrum, * daturum se nobis:

Ut sine timore, de manu inimicorum nostrorum liberati, * serviamus illi:

In sanctitate, & iustitia coram ipso, * omnibus diebus nostris.

Et tu puer, Propheta Altissimi vocaberis: * præbis enim ante faciem Domini parare vias ejus.

Ad dandam scientiam salutis plebi ejus, * in remissionem peccatorum eorum.

Per viscera misericordiæ Dei nostri; * in quibus visitavit nos oriens ex alto:

Illuminare his, qui in tenebris, & in umbra mortis sedent: * ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.

Requiem æternam.

Antiph. Ego sum resurrectio, & vita: qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, vivet: * & omnis, qui vivit, & credit in me, non morietur in æternum.

Præces infrascriptæ in ferialibus diebus dicuntur flexis genibus.
Pater noster. *secreto.* *℣.* Et ne nos inducas in tentationem.
℟. Sed libera nos a malo. *Psalmus 129.*

De profundis *folio 115.*

℣. A porta inferi. *℟.* Erue, Domine, animas eorum.

℣. Re-

V. Requiescant in pace. *R.* Amen.

V. Domine, exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat.

O R E M U S.

DEus, qui inter Apostolicos Sacerdotes, famulos tuos Pontificali, seu Sacerdotali fecisti Dignitate vigere, præsta, quæsumus, ut eorum quoque perpetuo aggregentur consortio.

DEus, veniæ largitor, & humanæ salutis amator, quæsumus clementiam tuam, ut nostræ congregationis fratres, propinquos, & benefactores, qui ex hoc sæculo transierunt, Beata Maria semper Virgine intercedente, cum omnibus Sanctis tuis, ad perpetuæ beatitudinis consortium pervenire concedas.

Fidelium Deus omnium Conditor, & Redemptor, animabus famulorum, famularumque tuarum, remissionem cunctorum, tribue peccatorum, ut indulgentiam, quam semper optaverunt, piis supplicationibus consequantur. Qui vivis, &c.

V. Requiem æternam dona eis, Domine. *R.* Et lux perpetua luceat eis.

V. Requiescant in pace. *R.* Amen.

In die Commemorationis omnium defunctorum dicitur. Oratio.

Fidelium Deus omnium. *ut supra*; & *in fine*. Qui vivis, & regnas cum Deo Patre in unitate.

V. Requiem æternam. *ut supra*.

In die obitus defuncti, vel defunctæ. Oratio.

Absolve, quæsumus, Domine, animam famuli tui, (*vel famulæ tuæ*) N. ut, defunctus, (*vel defuncta*) sæculo, tibi vivat; & quæ per fragilitatem carnis humana conversatione commisit, tu venia misericordissimæ pietatis absterge. Per Dñm nostrum.

Pro defuncto Episcopo.

Oratio.

DEus, qui inter Apostolicos Sacerdotes famulum tuum N. Pontificali fecisti dignitate vigere, præsta, quæsumus, ut eorum quoque perpetuo aggregetur consortio. Per Dominum nostrum.

Pro defuncto Sacerdote.

Oratio.

Præsta, quæsumus, Domine, ut anima famuli tui Sacerdotis, quem in hoc sæculo commorantem sacris muneribus decorasti, in cœlesti sede gloriosa semper exultet. Per Dominum nostrum.

*Pro Patre defuncto.**Oratio.*

DEus, qui nos patrem honorare præcepisti, miserere clementer animæ patris mei, ejusque peccata dimitte, meque eum in æternæ claritatis gaudio fac videre. Per Dominum nostrum.

*Pro Matre defuncta.**Oratio.*

DEus, qui nos matrem honorare præcepisti, miserere clementer animæ matris meæ, ejusque peccata dimitte, meque eam in æternæ claritatis gaudio fac videre. Per Dominum nostrum.

*Pro Patre, & Matre.**Oratio.*

DEus, qui nos patrem, & matrem honorare præcepisti, miserere clementer animabus patris, & matris meæ, eorumque peccata dimitte, meque eos in æternæ claritatis gaudio fac videre. Per Dominum nostrum.

*Pro uno defuncto.**Oratio.*

INclina, Domine, aurem tuam ad preces nostras, quibus misericordiam tuam supplices deprecamur, ut animam famuli tui, quam de hoc sæculo migrare jussisti, in pacis, ac lucis regione constituas, & Sanctorum tuorum jubeas esse consortem. Per Dominum nostrum.

*Pro una defuncta.**Oratio.*

QUESumus, Domine, pro tua pietate miserere animæ famulæ tuæ, & a contagiis mortalitatis exutam, in æternæ salvationis partem restitue.

In anniversario die.

DEus indulgentiarum Domine, da animabus famulorum, famularumque tuarum, quorum anniversarium depositionis diem commemoramus, refrigerii sedem, quietis beatitudinem, & luminis claritatem. Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum. &c. R. Amen.

*Si pro uno tantum sit anniversarium, dicatur in singulari numero.**Pro defunctis fratribus, propinquis, & benefactoribus. Oratio.*

DEus veniæ largitor. *ut supra* fol. 137.

*Pro defunctis generalibus.**Oratio.*

FIDELIUM Deus omnium conditor. *ut supra.* fol. 137.

PSALMI GRADUALES. ¹³⁹

Psalmus 119.

AD Dominum, cum tribularer, clamavi : * & exaudivit me.

Domine, libera animam meam a labiis iniquis, *
& a lingua dolosa.

Quid detur tibi, aut quid apponatur tibi * ad linguam dolosam?

Sagittæ potentis acutæ, * cum carbonibus desolatoriis.

Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est : habitavi cum habitantibus Cedar : * multum incola fuit anima mea.

Cum his, qui oderunt pacem, eram pacificus : * cum loquebar illis, impugnabant me gratis.

Psalmus 120.

LEvavi oculos meos in montes, * unde veniet auxilium mihi.
Auxilium meum a Domino, * qui fecit cælum, & terram.

Non det in commotionem pedem tuum : * neque dormitet qui custodit te.

Ecce non dormitabit, neque dormiet, * qui custodit Israel.

Dominus custodit te, Dominus protectio tua ; * super manum dexteram tuam.

Per diem Sol non uret te, * neque Luna per noctem.

Dominus custodit te ab omni malo : * custodiat animam tuam Dominus.

Dominus custodiat introitum tuum, & exitum tuum, * ex hoc nunc, & usque in sæculum.

Psalmus 121.

Lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi : * in domum Domini ibibus.

Stantes erant pedes nostri * in atriis tuis Jerusalem.

Jerusalem, quæ ædificatur ut civitas : * cujus participatio ejus in idipsum.

Illuc enim ascenderunt tribus, tribus Domini, * testimonium Israel, ad confitendum nomini Domini.

Quia illic federunt sedes in judicio, * sedes super domum David.

Rogate quæ ad pacem sunt Jerusalem : * & abundantia diligenter te.

Fiat pax in virtute tua : * & abundantia in turribus tuis.
 Propter fratres meos, & proximos meos, * loquebar pacem de te.
 Propter domum Domini Dei nostri, * quæsiui bona tibi.

Psalms 122.

AD te levavi oculos meos, * qui habitas in cœlis.
 Ecce sicut oculi servorum * in manibus dominorum suorum.
 Sicut oculi ancillæ in manibus dominæ suæ, * ita oculi nostri
 ad Dominum Deum nostrum, donec misereatur nostri.
 Miserere nostri, Domine, miserere nostri : * quia multum re-
 pleti sumus despectione.
 Quia multum repleta est anima nostra : * opprobrium abun-
 dantibus, & despectio superbis.

Psalms 123.

Nisi quia Dominus erat in nobis, dicat nunc Israel : * nisi
 quia Dominus erat in nobis.
 Cum exurgerent homines in nos, * forte vivos deglutissent nos.
 Cum irasceretur furor eorum in nos, * forsitan aqua absorbuisset nos.
 Torrentem pertransivit anima nostra : * forsitan pertransisset
 anima nostra aquam intolerabilem.
 Benedictus Dominus, qui non dedit nos * in captionem denti-
 bus eorum.
 Anima nostra sicut passer erepta est * de laqueo venantium.
 Laqueus contritus est, * & nos liberati sumus.
 Adjutorium nostrum in nomine Domini, * qui fecit cœlum, &
 terram.

Psalms 124.

Qui confidunt in Domino, sicut mons Sion, * non commo-
 vebitur in æternum qui habitat in Jerusalem.
 Montes in circuitu ejus : * & Dominus in circuitu populi
 sui, ex hoc nunc, & usque in sæculum.
 Quia non relinquet Dominus virgam peccatorum super sortem
 justorum : * ut non extendant iusti ad iniquitatem manus suas.
 Benefac, Domine, bonis, * & rectis corde.
 Declinantes autem in obligationes adducet Dominus cum ope-
 rantibus iniquitatem : * pax super Israel.

Psal-

Psalmus 125.

IN convertendo Dominus captivitatem Sion, * facti fumus sicut consolati.

Tunc repletum est gaudio os nostrum, * & lingua nostra exultatione.

Tunc dicent inter gentes: * Magnificavit Dominus facere cum eis.

Magnificavit Dominus facere nobiscum: * facti fumus lætantes.

Converte, Domine, captivitatem nostram, * sicut torrens in Austro.

Qui seminant in lacrymis, * in exultatione metent.

Euntes ibant & flebant, * mittentes semina sua.

Venientes autem venient cum exultatione, * portantes manipulos suos.

Psalmus 126.

Nisi Dominus ædificaverit domum, * in vanum laboraverunt qui ædificant eam.

Nisi Dominus custodierit civitatem, * frustra vigilat qui custodit eam.

Vanum est vobis ante lucem surgere: * surgite postquam sederitis, qui manducatis panem doloris.

Cum dederit dilectis suis somnum: * ecce hereditas Domini, filii; merces, fructus ventris.

Sicut sagittæ in manu potentis, * ita filii excussorum.

Beatus vir, qui implevit desiderium suum ex ipsis: * non confundetur, cum loquetur inimicis suis in porta.

Psalmus 127.

BEati omnes, qui timent Dominum, * qui ambulant in viis ejus. Labores manuum tuarum quia manducabis: * beatus es, & bene tibi erit.

Uxor tua, sicut vitis abundans, * in lateribus domus tuæ.

Filii tui, sicut novellæ olivarum, * in circuitu mensæ tuæ.

Ecce sic benedicetur homo, * qui timet Dominum.

Benedicat tibi Dominus ex Sion: * & videas bona Jerusalem omnibus diebus vitæ tuæ.

Et videas filios filiorum tuorum, * pacem super Israel.

Psalmus 128.

Sæpe expugnaverunt me a juventute mea, * dicat nunc Israel.
 Sæpe expugnaverunt me a juventute mea: * etenim non potuerunt mihi.

Supra dorsum meum fabricaverunt peccatores: * prolongaverunt iniquitatem suam.

Dominus justus concidit cervices peccatorum: * confundantur, & convertantur retrorsum omnes, qui oderunt Sion.

Fiant sicut fœnum tectorum: * quod priusquam evellatur, exaruit: De quo non implevit manum suam qui metit; * & sinum suum qui manipulos colligit.

Et non dixerunt qui præteribant: * benedictio Domini super vos: * benediximus vobis in nomine Domini.

Psalmus. 129.

DE profundis folio 115.

Psalmus. 130.

Domine, non est exaltatum cor meum: * neque elati sunt oculi mei.

Neque ambulavi in magnis, * neque in mirabilibus super me.

Si non humiliter sentiebam: * sed exaltavi animam meam.

Sicut ablactatus est super matre sua; * ita retributio in anima mea.

Speret Israel in Domino: * ex hoc nunc, & usque in sæculum

Psalmus 131.

Memento, Domine, David, * & omnis mansuetudinis ejus
 Sicut juravit Domino, * votum vovit Deo Jacob:

Si introiero in tabernaculum domus meæ, * si ascendero in lectum fratris mei.

Si dederò somnum oculis meis, * & palpebris meis dormitationem.

Et requiem temporibus meis: * donec inveniam locum Domino, tabernaculum Deo Jacob.

Ecce audivimus eam in Ephratha: * invenimus eam in campis sylvæ.

Introibimus in tabernaculum ejus: * adorabimus in loco, ubi steterunt pedes ejus.

Surge, Domine, in requiem tuam, * tu, & arca sanctificationis tuæ.

Sa-

Sacerdotes tui induantur iustitiam: * & Sancti tui exultent.

Propter David servum tuum, * non avertas faciem Christi tui.

Juravit Dominus David veritatem, & non frustrabitur eam: *
De fructu ventris tui ponam super sedem tuam.

Si custodierint filij tui testamentum meum: * & testimonia mea
hæc, quæ docebo eos.

Et filii eorum usque in sæculum: * sedebunt super sedem tuam.

Quoniam elegit Dominus Sion: * elegit eam in habitationem sibi.

Hæc requies mea in sæculum sæculi: * hic habitabo, quoniam
elegi eam.

Viduam ejus benedicens benedicam: * pauperes ejus saturabo
panibus.

Sacerdotes ejus induam salutari: * & Sancti ejus exultatione
exultabunt.

Illuc producam cornu David, * paravi lucernam Christo meo.

Inimicos ejus induam confusionem, * super ipsum autem efflo-
rebit sanctificatio mea.

Psalmus 132.

ECce quam bonum, & quam jucundum, * habitare fratres
in unum:

Sicut unguentum in capite, * quod descendit in barbam, bar-
bam Aaron.

Quod descendit in oram vestimenti ejus, * sicut ros Hermon,
qui descendit in montem Sion.

Quoniam illuc mandavit Dominus benedictionem, * & vitam
usque in sæculum.

Psalmus 133.

ECce nunc benedicite Dominum, * omnes servi Domini.

Qui statis in domo Domini, * in atriis domus Dei nostri.

In noctibus extollite manus vestras in sancta, * & benedicite
Dominum.

Benedicat te Dominus ex Sion, * qui fecit cælum, & terram.

DE PROTESTATIONIBUS

Faciendis a moriente.

Prima protestatio.

IN nomine Sanctissimæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus
Sancti; Ego N. protestor coram te, sanctiss. Angele Dei, di-
vina pietate ex utero matris mihi deputato; & coram te patre meo
N. &

N. & coram omnibus vobis circumstantibus, quod in ea vera Fide Catholica, quam Sancta Romana, & Apostolica profitetur Ecclesia, & in qua omnes decesserunt Sancti, mori desidero, & volo: nec ad momentum temporis diutius vivere affecto, nisi quantum divinæ placuerit pietati, cui in omnibus conformiter meam subijcio voluntatem.

Secunda protestatio.

Item protestor, quod sub tua angelica protectione, & adiutorio divinæ gratiæ discedam; & sic mori intendo absque omni desperatione, & Fidei dubitatione ita, quod neque magnitudo, nec numerositas meorum peccaminum in barathrum desperationis me immergere debeat; cum sciam, & veraciter credam unam Deifici sui Sanguinis guttam in ara Crucis effusam, suffecisse in redemptionem totius humani generis, si ita placitum fuisset divinæ pietati.

Tertia protestatio.

Protestor, quod in casu, ubi ex pusillanimitate spiritus propter tremendum divinum iudicium, cui astare habeo, aut dæmonis tentationem seu debilitate rationis (quod Deus avertat) in aliquam inciderem desperationem, aut Fidei dubitationem, hoc ipsum pronunc sana mente existens revoco, casto, & pro non tali facto habere volo, eo quod non animo sano, & deliberato hoc ipsum eveniet, submittens me totaliter divinæ pietati.

Quarta protestatio.

Protestor etiam, quod, cum divina misericordia nulli peccatori contrito, & confessio remissionem suorum peccaminum denegat eam desideranti, quæ eandem misericordiam & remissionem mihi impertiri velit, toto corde, desidero, & peto illam consequi per merita amarissimæ suæ mortis, & virtutem prætiolosissimi Sanguinis sui, pro me effusi in ligno sanctissimæ Crucis, & per merita, & preces sanctiss. suæ Matris, & omnium Sanctorum Angelorum, & Electorum.

Quinta protestatio.

Protestor etiam super hanc petitionem, humili prece porrectam, ut divina pietas me suscipere velit in numerum eorum hominum, quos ab æterno præordinavit, in extremo iudicio esse salvandos: si, & in quantum pro meis peccatis exigentibus tandiu penas purgatorias substinere debeam, dummodo in æternum non secludar a sua pietate.

Commendatio.

His protestationibus præmissis, sanctiss. Angele Dei, tibi extremam meam voluntatem, & affectionem pro testamento animæ meæ commendo, tria mihi misericorditer impartiri rogans. Primo unum lacrymosum intuitum, & dolorosum suspirium, ex innumeris, quos in Cruce pendens tribus horis vivus habuit, ad mitigandum dolorosos meos singultus, & gemitus, & suspiria, quibus nunc premor. Secundo ut ipsa Mater omnis gratiæ mecum dividere velit unicum cordis sui virginei gemitum, dolorosumque suspirium, ac lacrymosum intuitum, ex innumeris, quos sub Cruce stando habuit suspiriis, & lacrymis, Filium ut Redemptorem humani generis intuendo: suscipiendo me in numerum eorum peccatorum, qui veniam, & salutem ad minus in extremo judicio per sua sanctissima merita, & preces consequuntur. Tertio succurrat tua angelica pietas, ut quando miserum cor meum scindetur, & anima mea misera a corpore separabitur, tunc inveniam placabilem Judicem, intuitu illius divinæ charitatis, in qua amorosum cor suum scindebatur in Cruce pro salute mundi, & sua divinissima Anima a divinissimo Corpore separabatur. Cæterum, sanctiss. Angele Dei, commendo tibi extremam horam vitæ meæ, ut exitum animæ meæ gubernando, & ab hostibus salutis me protegendo super has protestationes velis esse, ubi & quoties opus fuerit, contra omnia pericula, salus fidelis testis, & protector.

V. Domine, non secundum peccata nostra facias nobis.

R. Neque secundum iniquitates nostras retribuas nobis.

V. Oremus pro Pontifice nostro N. *R.* Dominus conserve eum, & vivificet eum, & beatum faciat eum in terra, & non tradat eum in animam inimicorum ejus.

V. Oremus pro benefactoribus nostris. *R.* Retribuere dignare, Domine, omnibus nobis bona facientibus propter nomen sanctum tuum vitam æternam.

V. Oremus pro fidelibus defunctis. *R.* Requiem æternam dona eis, Domine; & lux perpetua luceat eis. *R.* Requiescant in pace. *R.* Amen.

V. Pro fratribus nostris absentibus. *R.* Salvos fac servos tuos, *R.* Deus meus, sperantes in te.

V. Mitte eis, Domine, auxilium de sancto. *R.* Et de Sion tuere eos.

V. Domine, exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus, &c.

V. Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Pro peccatis.

DEus, cui proprium est misereri semper, & parcere, suscipe deprecationem nostram, ut nos, & omnes famulos tuos, quos delictorum catena constringit, miseratione tuæ pietatis clementer absolvat.

EXaudi, quæsumus, Domine, supplicum preces, & confitentium tibi parce peccatis, ut pariter nobis indulgentiam tribuas benignus, & pacem.

Ineffabilem nobis, Domine, misericordiam tuam clementer ostende, ut simul nos & a peccatis omnibus exuas, & a peccatis, quas pro his mereremur, eripias.

DEus, qui culpa offenderis, pœnitentia placaris, preces populi tui supplicantis propitius respice, & flagella tuæ iracundiæ, quæ pro peccatis nostris meremur, averte.

Pro Papa.

Omnipotens sempiternus Deus, miserere famulo tuo Papæ nostro N. & dirige eum secundum tuam clementiam, in viam salutis æternæ, ut te donante tibi placita cupiat, & tota virtute perficiat.

Pro Pace.

DEus, a quo sancta desideria, recta consilia, & iusta sunt opera, da servis tuis illam, quam mundus dare non potest pacem, ut & corda nostra mandatis tuis dedita, & hostium sub-

lata

Sancte Iacobe,	ora pro nobis.
Sancte Joannes,	ora pro nobis.
Sancte Thoma,	ora pro nobis.
Sancte Iacobe,	ora pro nobis.
Sancte Philippe,	ora pro nobis.
Sancte Bartholomæ,	ora pro nobis.
Sancte Matthæ,	ora pro nobis.
Sancte Simon,	ora pro nobis.
Sancte Thadæ	ora pro nobis.
Sancte Matthia,	ora pro nobis.
Sancte Barnaba,	ora pro nobis.
Sancte Luca,	ora pro nobis.
Sancte Marce,	ora pro nobis.
Omnes Sancti Apostoli, & Evangelistæ,	orate pro nobis.
Omnes Sancti Discipuli Domini,	orate pro nobis.
Omnes Sancti Innocentes.	orate pro nobis.
Sancte Stephane,	ora pro nobis.
Sancte Laurenti,	ora pro nobis.
Sancte Vincenti,	ora pro nobis.
Sancte Zeno,	ora pro nobis.
Sancti Fabiane, & Sebastiane,	orate pro nobis.
Sancti Joannes, & Paule,	orate pro nobis.
Sancti Cosma, & Damiane,	orate pro nobis.
Sancti Gervasi, & Protasi,	orate pro nobis.
Sancti Hermagora, & Fortunato,	orate pro nobis.
Omnes Sancti Martyres,	orate pro nobis.
Sancte Silvester,	ora pro nobis.
Sancte Gregori,	ora pro nobis.
Sancte Ambrosi,	ora pro nobis.
Sancte Augustine,	ora pro nobis.
Sancte Hieronymus,	ora pro nobis.
Sancte Martine,	ora pro nobis.
Sancte Nicolae,	ora pro nobis.
Omnes Sancti Pontifices, & Confessores,	orate pro nobis.
Omnes Sancti Doctores,	orate pro nobis.
Sancte Benedicte,	ora pro nobis.
Sancte Antoni,	ora pro nobis.
Sancte Bernarde,	ora pro nobis.
Sancte Dominice,	ora pro nobis.

Sancte Francifce,	ora pro nobis.
Omnes Sancti Sacerdotes, & Levitæ,	orate pro nobis.
Omnes Sancti Monachi, & Eremitæ,	orate pro nobis.
Sancta Maria Magdalena,	ora pro nobis.
Sancta Agatha,	ora pro nobis.
Sancta Lucia,	ora pro nobis.
Sancta Agnes,	ora pro nobis.
Sancta Cæcilia,	ora pro nobis.
Sancta Catherina,	ora pro nobis.
Sancta Anastasia,	ora pro nobis.
Omnes Sanctæ Virgines, & Viduæ,	orate pro nobis.
Omnes Sancti, & Sanctæ Dei,	intercedite pro nobis.
Propitius esto,	parce nobis, Domine.
Propitius esto,	exaudi nos, Domine.
Ab omni malo,	libera nos, Domine.
Ab omni peccato,	libera nos, Domine.
Ab ira tua,	libera nos, Domine.
A fubitanea, & improvifa morte,	libera nos, Domine.
Ab infidiis diaboli,	libera nos, Domine.
A fpiritu fornicationis,	libera nos, Domine.
Ab ira, & odio, & omni mala voluntate,	libera nos, Domine.
A fulgure, & tempeftate,	libera nos, Domine.
A morte perpetua,	libera nos, Domine.
Per Myfterium Sanctæ Incarnationis tuæ,	libera nos, Domine.
Per Adventum tuum,	libera nos, Domine.
Per Nativitatem tuam,	libera nos, Domine.
Per Baptifmum, & Sanctum Jejunium tuum,	libera nos, Domine.
Per Crucem, & Paffionem tuam,	libera nos, Domine.
Per Mortem, & Sepulturam tuam,	libera nos, Domine.
Per Sanctam Refurrectionem tuam,	libera nos, Domine.
Per admirabilem Afcenfionem tuam,	libera nos, Domine.
Per Adventum Spiritus Sancti Paracliti,	libera nos, Domine.
In die Judicii.	libera nos, Domine.
Peccatores,	te rogamus, audi nos.
Ut nobis parcas,	te rogamus, audi nos.
Ut nobis indulgeas,	te rogamus, audi nos.
Ut ad veram pœnitentiam nos perducere digneris,	te rog. audi nos.
Ut Ecclefiam tuam Sanctam regere, & confervare dig. te rog. audi nos.	
Ut domnum Apostolicum, & omnes Ecclefiafticos ordines, in	
San-	

sancta Religione conservare digneris, te rogamus, audi nos.
 Ut inimicos Sanctæ Ecclesiæ humiliare digneris, te rog. audi nos.
 Ut Regibus, & Principibus Christianis pacem, & veram concordiam donare digneris, te rogamus audi nos.
 Ut cuncto populo Christiano pacem, & unitatem largiri digneris, te rogamus, audi nos.
 Ut nosmetipsos in tuo sancto servitio confortare, & conservare digneris, te rogamus, audi nos.
 Ut mentes nostras ad cœlestia desideria erigas, te rog. audi nos.
 Ut omnibus benefactoribus nostris sempiterna bona retribuas, te rogamus, audi nos.
 Ut animas nostras, fratrum, propinquorum, & benefactorum nostrorum ab æterna damnatione eripias, te rogamus, audi nos.
 Ut fructus terræ dare, & conservare digneris, te rog. audi nos.
 Ut omnibus fidelibus defunctis requiem æternam donare digneris, te rogamus, audi nos.
 Ut nos exaudire digneris, te rogamus, audi nos.
 Fili Dei, te rogamus, audi nos.
 Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, parce nobis, Domine.
 Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, exaudi nos, Domine.
 Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis.
 Christe audi nos. Christe exaudi nos. Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster. *secreto.*

℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℞. Sed libera nos a malo.
Psalms.

Deus in adjutorium meum intende : * Domine, ad adjuvandum me festina.

Confundantur, & revereantur, * qui quærunt animam meam.
 Avertantur retrorsum, & erubescant, * qui volunt mihi mala.
 Avertantur statim erubescantes, * qui dicunt mihi, euge, euge.
 Exultent, & lætentur in te omnes, qui quærunt te, * & dicant semper, Magnificetur Dominus, qui diligunt salutare tuum.
 Ego verò egenus, & pauper sum : * Deus adjuva me.
 Adjutor meus, & liberator meus es tu : * Domine, ne moreris.
 Gloria Patri, &c.

℣. Salvos fac servos tuos. ℞. Deus meus, sperantes in te.
 ℣. Esto nobis, Domine, turris fortitudinis. ℞. A facie inimici.
 ℣. Nihil proficiat inimicus in nobis. ℞. Et filius iniquitatis non apponat nocere nobis.

℣. Do-

Ps. Domine, non secundum peccata nostra facias nobis.

R. Neque secundum iniquitates nostras retribuas nobis.

Ps. Oremus pro Pontifice nostro N. *R.* Dominus conservet eum, & vivificet eum, & beatum faciat eum in terra, & non tradat eum in animam inimicorum ejus.

Ps. Oremus pro benefactoribus nostris. *R.* Retribuere dignare, Domine, omnibus nobis bona facientibus propter nomen sanctum tuum vitam æternam.

Ps. Oremus pro fidelibus defunctis. *R.* Requiem æternam dona eis, Domine; & lux perpetua luceat eis. *R.* Requiescant in pace. *R.* Amen.

Ps. Pro fratribus nostris absentibus. *R.* Salvos fac servos tuos, *R.* Deus meus, sperantes in te.

Ps. Mitte eis, Domine, auxilium de sancto. *R.* Et de Sion tuere eos.

Ps. Domine, exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus, &c.

Ps. Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Pro peccatis.

DEus, cui proprium est misereri semper, & parcere, suscipe deprecationem nostram, ut nos, & omnes famulos tuos, quos delictorum catena constringit, miseratione tuæ pietatis clementer absolvat.

EXaudi, quæsumus, Domine, supplicum preces, & confitentium tibi parce peccatis, ut pariter nobis indulgentiam tribuas benignus, & pacem.

Ineffabilem nobis, Domine, misericordiam tuam clementer ostende, ut simul nos & a peccatis omnibus exuas, & a pœnis, quas pro his mereremur, eripias.

DEus, qui culpa offenderis, pœnitentia placaris, preces populi tui supplicantis propitius respice, & flagella tuæ iracundiæ, quæ pro peccatis nostris meremur, averte.

Pro Papa.

OMnipotens sempiternæ Deus, miserere famulo tuo Papæ nostro N. & dirige eum secundum tuam clementiam, in viam salutis æternæ, ut te donante tibi placita cupiat, & tota virtute perficiat.

Pro Pace.

DEus, a quo sancta desideria, recta consilia, & iusta sunt opera, da servis tuis illam, quam mundus dare non potest pacem, ut & corda nostra mandatis tuis dedita, & hostium sub-

lata

lata formidine , tempora sint tua protectione tranquilla.

Pro Castitate.

URe igne Sancti Spiritus renes nostros, & cor nostrum, Domine, ut tibi casto corpore serviamus, & mundo corde placeamus.

Pro Defunctis.

Fidelium Deus omnium Conditor & Redemptor, animabus famulorum, famularumque tuarum remissionem cunctorum tribue peccatorum, ut indulgentiam, quam semper optaverunt, piis supplicationibus consequantur.

Pro Actionibus.

Actiones nostras, quæsumus, Domine, aspirando præveni, & adjuvando prosequere, ut cuncta nostra oratio, & operatio a te semper incipiat, & per te cœpta finiatur.

Pro Vivis, & Defunctis.

Omnipotens sempiterne Deus, qui vivorum dominaris, simul & mortuorum, omniumque misereris, quos tuos fide, & opere futuros esse prænoscis: te supplices exoramus, ut pro quibus effundere preces decrevimus, quosque vel præsens sæculum adhuc in carne retinet, vel futurum jam exutos corpore suscepit, intercedentibus omnibus Sanctis tuis, pietatis tuæ clementia, omnium delictorum suorum veniam consequantur. Per Dñm, &c.

℣. Domine, exaudi orationem meam. ℞. Et clamor meus, &c.

℣. Dominus vobiscum. ℞. Et cum spiritu tuo.

℣. Benedicamus Domino. ℞. Deo gratias.

℣. Exaudiat nos omnipotens, & misericors Dominus. ℞. Amen.

Collecta pro viro defuncto.

Oremus.

Inclina, Domine, aurem tuam ad preces nostras, quibus misericordiam tuam supplices deprecamur, ut animam famuli tui, quam de hoc sæculo migrare iussisti, in pacis, ac lucis regione constituas, & Sanctorum tuorum jubeas esse consortem. Per Christum Dominum nostrum. ℞. Amen.

Oratio pro muliere Defuncta.

Quæsumus, Domine, pro tua pietate miserere animæ famulæ tuæ, & a contagiis mortalitatis exutam, in æternæ salvationis partem restitue. Per Christum Dominum nostrum. ℞. Amen.

Oratio pro pluribus Defunctis indifferenter.

Propitiare, Domine, animabus fidelium tuorum misericordia sempiterna, ut mortalitatis nexibus expeditæ, lucem æternam possideant. Per Christum Dominum nostrum. ℞. Amen.

OR-

Ps. Domine, non secundum peccata nostra facias nobis.

R. Neque secundum iniquitates nostras retribuas nobis.

Ps. Oremus pro Pontifice nostro N. *R.* Dominus conservet eum, & vivificet eum, & beatum faciat eum in terra, & non tradat eum in animam inimicorum ejus.

Ps. Oremus pro benefactoribus nostris. *R.* Retribuere dignare, Domine, omnibus nobis bona facientibus propter nomen sanctum tuum vitam æternam.

Ps. Oremus pro fidelibus defunctis. *R.* Requiem æternam dona eis, Domine; & lux perpetua luceat eis. *R.* Requiescant in pace. *R.* Amen.

Ps. Pro fratribus nostris absentibus. *R.* Salvos fac servos tuos, *R.* Deus meus, sperantes in te.

Ps. Mitte eis, Domine, auxilium de sancto. *R.* Et de Sion tuere eos.

Ps. Domine, exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus, &c.

Ps. Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Pro peccatis.

DEus, cui proprium est misereri semper, & parcere, suscipe deprecationem nostram, ut nos, & omnes famulos tuos, quos delictorum catena constringit, miseratione tuæ pietatis clementer absolvat.

EXaudi, quæsumus, Domine, supplicum preces, & confitentium tibi parce peccatis, ut pariter nobis indulgentiam tribuas benignus, & pacem.

Ineffabilem nobis, Domine, misericordiam tuam clementer ostende, ut simul nos & a peccatis omnibus exuas, & a pœnis, quas pro his mereremur, eripias.

DEus, qui culpa offenderis, pœnitentia placaris, preces populi tui supplicantis propitius respice, & flagella tuæ iracundiæ, quæ pro peccatis nostris meremur, averte.

Pro Papa.

OMnipotens sempiternæ Deus, miserere famulo tuo Papæ nostro N. & dirige eum secundum tuam clementiam, in viam salutis æternæ, ut te donante tibi placita cupiat, & tota virtute perficiat.

Pro Pace.

DEus, a quo sancta desideria, recta consilia, & iusta sunt opera, da servis tuis illam, quam mundus dare non potest pacem, ut & corda nostra mandatis tuis dedita, & hostium sub-

lata

lata formidine , tempora sint tua protectione tranquilla .

Pro Castitate.

URe igne Sancti Spiritus renes nostros , & cor nostrum , Domine , ut tibi casto corpore serviamus , & mundo corde placeamus .

Pro Defunctis.

Fidelium Deus omnium Conditor & Redemptor , animabus famulorum , famularumque tuarum remissionem cunctorum tribue peccatorum , ut indulgentiam , quam semper optaverunt , piis supplicationibus consequantur .

Pro Actionibus.

Actiones nostras , quæsumus , Domine , aspirando præveni , & adjuvando prosequere , ut cuncta nostra oratio , & operatio a te semper incipiat , & per te cæpta finiatur .

Pro Vivis , & Defunctis.

Omnipotens sempiterne Deus , qui vivorum dominaris , simul & mortuorum , omniumque misereris , quos tuos fide , & opere futuros esse prænoscis : te supplices exoramus , ut pro quibus effundere preces decrevimus , quosque vel præsens sæculum adhuc in carne retinet , vel futurum jam exutos corpore suscepit , intercedentibus omnibus Sanctis tuis , pietatis tuæ clementia , omnium delictorum suorum veniam consequantur . Per Dñm , &c.

℣. Domine , exaudi orationem meam . ℞. Et clamor meus , &c.

℣. Dominus vobiscum . ℞. Et cum spiritu tuo .

℣. Benedicamus Domino . ℞. Deo gratias .

℣. Exaudiat nos omnipotens , & misericors Dominus . ℞. Amen .

Collecta pro viro defuncto.

Oremus.

Inclina , Domine , aurem tuam ad preces nostras , quibus misericordiam tuam supplices deprecamur , ut animam famuli tui , quam de hoc sæculo migrare iussisti , in pacis , ac lucis regione constituas , & Sanctorum tuorum jubeas esse consortem . Per Christum Dominum nostrum . ℞. Amen .

Oratio pro muliere Defuncta.

Quæsumus , Domine , pro tua pietate miserere animæ famulæ tuæ , & a contagiis mortalitatis exutam , in æternæ salvationis partem restitue . Per Christum Dominum nostrum . ℞. Amen .

Oratio pro pluribus Defunctis indifferenter.

Propitiare , Domine , animabus fidelium tuorum misericordia sempiterna , ut mortalitatis nexibus expeditæ , lucem æternam possideant . Per Christum Dominum nostrum . ℞. Amen .

OR-

Commixtio salis, & aquæ pariter fiat. In nomine Patris ✠, & Filii ✠, & Spiritus ✠ Sancti. Amen.

℣. Dominus vobiscum. ℞. Et cum spiritu tuo.

O R E M U S.

DEus invictæ virtutis Auctor, & insuperabilis imperii Rex, ac semper magnificus Triumphator, qui adversæ dominationis vires reprimis, qui inimici rugientis sævitiam superas, qui hostiles nequitias potenter expugnas, te, Domine, trementes & supplices deprecamur, ac petimus, ut hanc creaturam salis, & aquæ dignanter aspicias, benignus illustres, pietatis tuæ rore sancti- fices, ut ubicunque aspersa fuerit, per invocationem sancti tui nominis, omnis infestatio immundi spiritus abigatur, terrorque venenosi serpentis procul pellatur, & præsentia Sancti Spiritus nobis misericordiam tuam poscentibus ubique adesse dignetur. Per Christum Dominum nostrum. ℞. Amen.

A S P E R S I O A Q U Æ B E N E D I C T Æ.

in Ecclesiis diebus Dominicis.

Sacerdos Missam celebraturus, genuflexus aspergat prius Altare, postea seipsum, & populum, dicens Antiph.

Asperges me, Domine, hyssopo, & mundabor: lavabis me, & super nivem dealbabor.

Psal. Miserere mei, Deus, secundum magnam misericordiam tuam. ℣. Gloria Patri, &c. ℞. Sicut erat, &c.

Antiph. Asperges me, &c.

B E N E D I C T I O C O N T R A A E R E A S T E M P E S T A T E S.

SAcerdos superpelliceo, & Stola indutus, quod & in omnibus benedictionibus observabit, cum viderit ingruentem tempestatem, accepta aqua benedicta, & aspersorio; ramum quoque Olivæ benedictæ, si placuerit, vel Crucem aliquam, atque etiam Agnum Dei præ manibus, aut collo appensum, & candelam benedictam accensam, si eodem modo possit haberi, campanas de more pulsari faciat, ipse vero stans cum fiducia, & devotione, facie versa ad turbinem, elevet manum dexteram, & signum ducat contra turbinem, dicens: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen. Et Aquam benedictam aspergat; postea dicat: Pater noster, &c. Ave Maria, &c. Credo in Deum, &c.

℣. Ad-

B E N E D I C T I O A Q U Æ. 155

℣. Adjutorium nostrum in nomine Dñi. ℞. Qui fecit cœlum, &c.

℣. Dñe, exaudi orationem meam. ℞. Et clamor meus, &c.

℣. Dominus vobiscum. ℞. Et cum spiritu tuo.

Deinde dicat Orationem sequentem.

O R E M U S.

Domine Jesu Christe, qui cœlum, & terram creasti, aquas Jordanis benedixisti, in quibus baptizari voluisti, manus in Cruce extendisti, & totum Mundum redemisti, bene ✠ dicere digneris hanc nubem, quam video ante me positam, ut ibi nulla potestas dæmonum in ipsa præveniens nocere possit. Bene ✠ dicat te Deus Pater. Bene ✠ dicat te Deus Filius. Benedi ✠ cat te Deus Spiritus Sanctus. Divi ✠ dat te Deus Pater. Divi ✠ dat te Deus Filius. Divi ✠ dat te Deus Spiritus Sanctus. De ✠ struat te Deus Pater. De ✠ struat te Deus Filius. De ✠ struat te Deus Spiritus Sanctus. Anni ✠ hilet te Deus Pater. Anni ✠ hilet te Deus Filius. Anni ✠ hilet te Deus Spiritus Sanctus. Amen.

In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

O R E M U S.

Omnipotens sempiterne Deus, qui das escam omni carni; qui operis cœlum nubibus, & paras terræ pluviam, & januas cœli aperis; qui transfers austrum de cœlo, & inducis in virtute tua africum; qui rigas montes de superioribus suis, & de fructu operum tuorum satiabitur terra; qui Angelo præcepisti, ut terræ, mari, arboribus non noceret, parce metuentibus, & propitiare supplicantibus. Te etenim, Domine, supplices exoramus, ut procul abscedat incurio turbinum, calamitas tempestatum, fragor grandinum, percussio fulminum, & quælibet insidiæ inimici temperentur, infesta tonitrua, noxiaque pluvia, ventorum flamina fiant moderate suspensa: omnis quoque spiritus procellarum, & aeræ tempestates dextera tuæ virtutis prosterantur. Descendat, quæsumus, Domine, desuper virtus tua cœlestis, ut fugatis omnibus contrariæ potestatis virtutibus, fruges manus servet angelica, & post sopitos nubium impetus, in laudis, & devotionis spiritualis augmentum transeat comminatio tempestatis. Qui vivis, & regnas Deus in sæcula sæculorum. ℞. Amen.

Si non cessaverit periculum imminens, poterunt addi sequentia pro opportunitate, videlicet:

Symbolum D. Athanasii, *ut supra*, pag. 64.

Psal. Exurgat Deus, qui est ult. fer. 4. ad Matut. in Brev.

Psalmi Graduales, *ut supra*, pag. 139.

Litaniæ cum precibus, & Orationibus, *ut supra*, pag. 146.

Passio Domini nostri Jesu Christi, &c. *ut supra*, pag. 78.

Si adhuc urgeret tempestas, accedat Sacerdos coram Sanctissimo Sacramento, & accensis luminaribus super Altari, & intortitiis, seu etiam cereo paschali, aperiatur Tabernaculum, Pixidem cum Sanctissimo Sacramento extrahat, & super Altari collocet, ibique Litanias, aliasque preces devote, & cum omni humilitate recitet, & populum hortetur, ut pro omni eo, quod Dominus disponere voluerit, ei gratias agat, idque totum a benignissimi Patris manu accipiat.

Nota, quod ubi signum Crucis faciendum fuerit, ut supra notatur, poterit fieri vel manu, vel cum Cruce, vel cum Agno Dei, de quibus supra.

BENEDICTIO SUPER PEREGRINOS EXEUNTES.

Adjutorium nostrum in nomine Domini. *R.* Qui fecit cælum, & terram.

Psal. Te decet hymnus, Deus, in Sion, *ut supra* pag. 132.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster.

V. Et ne nos inducas in tentationem. *R.* Sed libera nos, &c.

V. Salvos fac servos tuos. *R.* Deus meus, sperantes in te.

V. Mitte eis, Dñe, auxilium de Sancto. *R.* Et de Sion tuere eos.

V. Nihil proficiat inimicus in eis. *R.* Et filius iniquitatis non apponat nocere eis.

V. Esto eis, Domine, turris fortitudinis. *R.* A facie inimici.

V. Domine, exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus, &c.

V. Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

O R E M U S.

Deus infinitæ misericordiæ, & Majestatis immensæ, quem nec spatia locorum, nec intervalla temporum ab his, quos tueris, abjungunt, adesto præsentibus famulis tuis, in te ubique fidentibus, & per omnem, per quam ituri sunt viam, dux eis, & comes esse digneris: nihil eis adversitatis noceat: nihil difficultatis obsistat: cuncta eis salubria, cuncta prospera sint, ut sub ope dexteræ tuæ quicquid iusto expetierint desiderio, celeri consequantur effectu. Per Dominum nostrum, &c.

PRO ITER AGENTIBUS.

O R E M U S.

Adesto, Domine, supplicationibus nostris, & viam famulorum tuorum in salutis tuæ prosperitate dispone, ut inter omnes viæ, & vitæ hujus varietates, tuo semper protegantur auxilio. Per Dominum, &c.

BENEDICTIO SUPER BACULOS, ET CAPSELLAS.

O R E M U S.

Signaculum Dei Patris, & Filii, & Spiritus Sancti descendat cœlitus super hos baculos, & has peras, ut quicunque eas portaverint, ab omnium inimicorum insidiis sint defensi. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

Aspergat Sacerdos baculos, & peras Aqua benedicta, & Peregrinis tradens, dicat:

Accipite hos baculos, & has peras in signum peregrinationis vestræ, & in solatium, & munimen vestrum, & pergite ad locum S. N. *Hic nominetur locus, quo pergunt*, ut per laborem hunc, quem assumitis, & per humilitatem vestram, adjuvante divina gratia, mereamini in hoc sæculo remissionem peccatorum vestrorum accipere, & ad locum, quo tenditis, feliciter pervenire, peractoque itinere, ac votis vestris Domino redditis, ad nos incolumes remeare, atque in cœlesti patria consortium beatorum possidere. Præstante Domino Nostro Jesu Christo, qui cum Patre, & Spiritu Sancto vivit, & regnat in sæcula sæculorum.

Et aspergens eos aqua benedicta, eos utique benedicat, dicens:

Et benedictio Dei Omnipotentis, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, descendat super vos, & maneat semper. Amen.

BENEDICTIO SUPER PEREGRINOS REDEUNTES.

Adjutorium nostrum in nomine Domini. *R.* Qui fecit cœlum, & terram.

Antiph. Venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos.

Psal. Ecce quam bonum, *pag. 143.* *Et repetitur Antiph.* Venientes. Kyrie eleis. Chrisle eleis. Kyrie eleis. Pater noster.

Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos a malo.

V. Benedicti, qui veniunt, in nomine Domini. *R.* Benedicti vos a Domino, qui fecit cœlum, & terram. *V.* Re-

Ÿ. Respice, Domine, in servos tuos, & in opera tua. *R.* Et dirige filios eorum.

Ÿ. Dñe, exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat.

Ÿ. Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

O R E M U S.

Omnipotens sempiterne Deus, qui hos famulos tuos incolumes fervare, eorum preces, ac vota suscipere, eosque de itinere peregrinationis ad propria reducere dignatus es, obsecramus immensam clementiam tuam, ut eosdem non deserens, sub tua semper protectione ab omni adversitate custodias, & ad præmia futura disponas. Per Dominum nostrum Jesum Christum, &c.

Ÿ. Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

Ÿ. Benedicamus, Domino. *R.* Deo gratias.

Et Sacerdos aspergens eos Aqua benedicta, dicat:

Benedicat vos Omnipotens Deus, Pater ✠, & Filius ✠, & Spiritus ✠ Sanctus. *R.* Amen.

BENEDICTIO VESTIUM CLERICALIUM.

Adjutorium nostrum in nomine Domini. *R.* Qui fecit cælum, & terram.

Ÿ. Domine, exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus, &c.

Ÿ. Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

O R E M U S.

Deus æternorum bonorum fidelissime promissor, & certissime persolutor, qui ministros Templi, & Altaris in vestibus, sicut & in moribus a cæteris hominibus distinctos esse voluisti, clementiam tuam suppliciter exoramus, ut hoc indumentum, quo hic famulus tuus N. in sortem tuam est hodie adscribendus, clericali quoque habitu initiandus, propitius purificare ✠, benedicere ✠, & sanctificare ✠ digneris, ut sic exterius tali vestimento indutus, Filium tuum Jesum Christum interius quoque induatur: & sicut militiæ tuæ hodie nomen dedit, ita in operibus tibi fideliter deserviat, tuæque protectione munitus, omnibus insidiis inimici potenter effugatis, sanctum propositum custodiat, & in eo constanter perseverans, ac de die in diem proficiens, a te tandem in templo gloriæ tuæ immortalitate vestiatur. Per eundem Dominum, &c.

Aspergantur vestes Aqua benedicta, & ex eis induatur Clericus, & statim Sacerdoti celebraturo inserviat.

Be.

BENEDICTIO DOMUS A DÆMONIO VEXATÆ.

Adjutorium nostrum in nomine Domini. *R.* Qui fecit cœlum, & terram.

Ÿ. Domine, exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus, &c.

Ÿ. Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

O R E M U S.

Omnipotens sempiterne Deus, per merita Sanctorum tuorum ad nostræ humilitatis ingressum domum hanc, quæsumus, benedicere ✠ dignare, ut ab ea statim omnis infestatio dæmonum procul abscedat, eamque semper cum habitatoribus suis, Angelus pacis custodiat, & ab omnibus adversis tueatur. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Et aspergatur tota domus Aqua benedicta.

Hic poterunt addi (si placuerit) Psalmi Graduales, ut sup. pag. 139. incensari domus cum incenso benedicto, & ramus Olivæ benedictæ, atque etiam Crux benedicta in principali loco apponi, aliaque similia pro opportunitate. Postea dicat Sacerdos Orationem.

Visita, quæsumus Domine, habitationem istam & omnes insidias inimici ab ea longe repelle: Angeli tui sancti habitent in ea, qui habitatores ejusdem in pace custodiant; & benedictio ✠ tua sit super eam, atque super ipsos semper. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Et benedicat domum, & omnes habitantes in ea, dicens:

Et benedictio Dei omnipotentis Patris ✠, & Filij ✠, & Spiritus Sancti ✠ descendat super hanc domum, & super omnes habitantes in ea, & maneat semper. *R.* Amen.

Hortabitur etiam Sacerdos habitatores domus, vel dominos illius, ut peccata sua cum omni humilitate confiteantur, ac devote communicent. Et, si expedire videbitur, monebit eos, ad quos spectare dignoscet, ut legata, si quæ sunt, persolvant, missas pro defunctis celebrari faciant, aliaque similia exequantur, quibus placatus magis reddi possit Deus, & tolli causa molestiæ, si qua (quamvis occulta) insit.

BENEDICTIO SEGETUM, SEMINUM, OLERUM,
& Leguminum.

Adjutorium nostrum in nomine Domini. *R.* Qui fecit cœlum, & terram.

Ÿ. Do-

℣. Domine, exaudi orationem meam. ℞. Et clamor meus, &c.

℣. Dominus vobiscum. ℞. Et cum spiritu tuo.

O R E M U S.

DEus, omnium creator & conservator, humiliter omnipotentiam tuam petimus & rogamus, ut sicut Moyfi famulo tuo testatus es in terra Ægypti dicens: Dic filiis Israel, cum ingressi fuerint terram promissionis, quam eis Dominus daturus est, primitias frugum suarum offerant Sacerdotibus, & erunt benedictæ; ita has segetes, & hæc frumenti, fructuum, olerum, leguminum semina oculis tuis serenis aspicias, & per ministerium nostrum tua grata miseratione benedicendo ✠ benedicas, ut nulla super eis prævaleat adversitas; non grandio ulla succidat; non turbo tempestatis detruncet; non vermium, aut cujusvis generis animalium infestorum impetus devastare queat; non aquarum inundatio invadat, dissipet, neque disperdat; non aeris injuria exterminet; sed hæc ipsa semina, hæque ipsæ segetes, ex quibus fructus de terra de tua largitate percipere speramus tua benedictione ✠ muniat, propter animarum, & corporum humanorum utilitatem, & usum, ad fructum centuplum, & ad plenissimam maturitatem perducere digneris. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Aspergatur aqua benedicta.

BENEDICTIO VINEARUM.

Adutorium nostrum in nomine Domini. ℞. Qui fecit celum, & terram.

℣. Domine, exaudi orationem meam. ℞. Et clamor meus, &c.

℣. Dominus vobiscum, ℞. Et cum spiritu tuo.

O R E M U S.

DEus, qui vineam tuam, ex Ægypto eductam, mirabiliter plantasti, preces nostras benignus exaudi, ut in hanc vineam famulorum tuorum benedictio ✠ cælestis copiosa descendat, ut nulla grandinis percussio, nullus ei contrarius incursus nocere possit; sed rorem tuæ benedictionis super eam benignus infunde, & quod in ea ad usum humani generis tribuere dignatus es, fecunditate multiplicetur redundando, & ad fructus maturitatem perveniat cum exultatione. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Aspergatur Aqua benedicta.

D E

PROCESSIONIBUS.

Pulsatis campanis, convocatoque de more in Ecclesia populo; paratis cruce, vexillo, aliisque parandis; deputatis etiam gubernatoribus, & moderatoribus, qui tum homines, tum mulieres suis locis binos incedere disponant; Parochus una cum suis coadjutoribus, clericis, & ministris, atque etiam cantoribus, ubi adsint, indutus superpelliceo, & stola coloris violacei, vel officio convenienti, & etiam pluviali, quando temporis ratio id postulaverit, in medio ante Altare genuflexus, incipiat:

℟. Exurge, Christe, adjuva nos: cæterique respondeant.

℞. Et libera nos propter nomen tuum.

Psalmus.

Deus, auribus nostris audivimus; * patres nostri annuntiaverunt nobis. *℟. Gloria Patri, &c. ℞. Sicut erat, &c.*

Et repitur: ℟. Exurge, Christe, adjuva nos, ℞. Et libera nos propter nomen tuum.

Et tempore Paschali ad Versum, & ad Responsorium additur: Alleluja.

O R E M U S.

Clamantes ad te, Deus, dignanter exaudi, ut nos de profundo iniquitatis eripias, & ad gaudia æterna perducas. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Deinde Litaniæ, ut sup. fol. 147. cantu devote intonentur.

Kyrie eleison, &c. choro, & populo respondente. Cum autem cantatum fuerit: Sancta Maria, ora pro nobis; assurgant omnes, & ordinatim egrediantur, præcedente cruce, & vexillo, & per statutas vias devote procedatur.

X

Si

Si ad aliquam Ecclesiam in itinere divertendum fuerit, cantetur ibi Antiphona de Sancto illius Ecclesie, cum suo versu, & oratione; & iterum genuflexis omnibus, poterit dici illud canticum evangelicum ex Jo. Damasceni testimonio, videlicet:

Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis, miserere nobis.

Et postea reassumatur Litania a Sancto, ubi intermissum fuerat, & eodem ordine, quo intraverunt, egrediantur cantantes, & incedentes. Idem ordo servetur, si ad alias Ecclesias eundum fuerit.

POST PROCESSIONEM.

Ad Ecclesiam, unde discesserant, revertentes, cum ingressi omnes fuerint, genuflectant, & si dicenda fuerint preces, & orationes, quæ sunt post Litanias, ibi ante Altare devote terminentur, vel earum loco dicatur, ut infra. Pater noster, &c.

V. Et ne nos, &c. R. Sed libera nos, &c.

V. Exurge, Christe, adjuva nos. R. Libera nos propter nomen tuum

V. Dñe, exaudi orationem meam. R. Et clamor meus ad te veniat.

V. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.

O R E M U S.

Deus, qui non mortem, sed pœnitentiam desideras peccatorum, populum tuum ad te converte propitius, ut, dum tibi devotus extiterit, iracundiæ tuæ flagella ab eo amoveas. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Ad pluviam petendam. Oratio.

Deus, in quo vivimus, movemur, & sumus, pluviam nobis tribue congruentem, ut, præsentibus subsidiis sufficienter adjuti, sempiterna fiducialius appetamus. Per Dominum nostrum.

Ad serenitatem petendam. Oratio.

Ad te nos, Domine, clamantes exaudi, & aeris serenitatem nobis tribue supplicantibus, ut, qui iuste pro peccatis nostris affligimur, misericordia tua præveniente, clementiam sentiamus. Per Dominum nostrum.

Ad tempestates repellendas. Oratio.

Adomo tua, quæsumus, Domine, spirituales nequitie repellantur, & aerearum discedat malignitas tempestatum. Per Dominum nostrum.

Lita-

DE LITANIIS MAJORIBUS, ET MINORIBUS.

Litaniae majores, & minores, quæ in Civitate fiunt, ad Cathedralē convocantur, ad eamque revertuntur, ac ibi terminantur: & ideo nihil aliud specialiter ad Parochos traditur, quia eo ipsi, una cum toto Clero seculari, sicut & Regulares omnes, conveniunt.

Per Diocesim autem unusquisque Parochus eodem ordine superius præscripto eas perficiat.

Poterit autem Parochus in Litaniis majoribus, quæ in die Sancti Marci fiunt, congruis locis, facere benedictionem segetum, & vinearum, ad libitum, cum benedictionibus supra positis pag. 159.

In Litaniis minoribus, quæ etiam Rogationes nuncupantur, idem servetur ordo; sed in quatuor capitibus, seu locis principalioribus viarum in itinere illius diei, seu in triviis, aut quadriiviis addi poterunt sequentia; & ubi sunt signatæ cruces in oratione, fiant versus quatuor partes Mundi.

Cum perventum fuerit ad caput viæ, de quo supra, stet Processio, ibique, intermissa Litania, Sacerdos, vertens se ad quatuor partes Mundi, signum crucis faciat ad singulas, precemque decantet:

A fulgure, & tempestate libera nos Domine.

Deinde Evangelium, ut infra.

℟. Dominus vobiscum. ℞. Et cum spiritu tuo.

Sequentia S. Evangelii, secundum Matthæum.

IN illo tempore: Dixit Jesus discipulis suis parabolam hanc. Simile factum est regnum cœlorum homini, qui feminavit bonum semen in agro suo. Cum autem dormirent homines, venit inimicus ejus, & superfeminavit zizania in medio tritici, & abiit. Cum autem crevisset herba, & fructum fecisset, tunc apparuerunt & zizania. Accedentes autem servi patris familias dixerunt ei: Domine, nonne bonum semen feminasti in agro tuo? Unde ergo habet zizania? Et ait illis: Inimicus homo hoc fecit. Servi autem dixerunt ei: Vis, imus, & colligamus ea? Et ait: Non, ne forte colligentes zizania, eradicetis cum ea simul & triticum. Sinite utraque crescere usque ad messem, & in tempore messis dicam messoribus: Colligite primum zizania, & alligate ea in fasciculos ad comburendum. Triticum autem congregate in horreum meum.

Finis Evangelii, cantet Sacerdos precem:

Ut fructus terræ dare, & conservare digneris, Te rogamus, audi nos. *Postea dicat:* Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster, &c.

X 2

℟. Do-

℣. Dñs dabit benignitatem. ℞. Et terra nostra dabit fructum suum.
℣. Emitte Spiritum tuum, & creabuntur. ℞. Et renovabis faciem terræ.

℣. Domine, exaudi orationem meam. ℞. Et clamor meus, &c.

℣. Dominus vobiscum. ℞. Et cum spiritu tuo.

O R E M U S.

TE, Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, humiliter deprecamur, ac petimus, ut hos campos visitare ✠, protegere ✠, benedicere ✠, & sanctificare ✠ digneris, atque ut sufficientem messium copiam, fructuum omnium largitatem, vinearum substantiam, arborum fertilitatem, animalium fœtus & fecunditatem, omniumque rerum proventus per misericordiam tuam nobis benigne tribuas, & ab ipsis omnibus pestiferum sydus, tempestatis procellam, grandinis fragorem, & universa mala avertere digneris. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Hic dicatur: Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis, miserere nobis: & postea reassumatur Litania a Sancto, ubi intermissum fuerat, ut dictum est supra.

Iste ordo servetur in sequentibus ad unumquodque caput viæ, ante, & post Evangelium.

Ad aliud caput viæ iterum stet Processio, & dicat Sacerdos:

A fulgure, & tempestate, &c. deinde Evangelium, ut infra.

Sequentia S. Evangelii secundum Marcum.

IN illo tempore: Cum turba multa esset cum Jesu, nec haberent, quod manducarent, convocatis discipulis suis, ait illis: Misereor super turbam; quia ecce jam triduo sustinent me, nec habent, quod manducent, & si dimisero eos jejunos in domum suam, deficient in via; quidam enim ex eis de longe venerunt.

Quo finito, dicat: Ut fructus terræ, &c. Kyrie eleison, &c. ut supra.

O R E M U S.

Omnipotens sempiterne Deus, majestatem tuam suppliciter exoramus, ut terræ nostræ sata, fegetes, vineas, arbores benedicere ✠, sanctificare ✠, multiplicare ✠, conservare ✠, & ad maturitatem fertilitatis perducere digneris; ut esurientium animas bonis affluentibus repleas, & egeni ac pauperes laudent nomen tuum. Per Christum, &c.

Postea: Sanctus Deus, &c. ut supra. Litania, ut supra.

Ter-

Tertio loco. A fulgure, &c. ut supra.

Sequentia Sancti Evangelii secundum Lucam.

IN illo tempore: Cum turba plurima convenirent, & de Civitatibus properarent ad Jesum, dixit per similitudinem: Exiit, qui seminat, seminare semen suum; & dum seminat, aliud cecidit secus viam, & conculcatum est, & volucres cœli comederunt illud; & aliud cecidit supra petram, & natum aruit, quia non habebat humorem; & aliud cecidit inter spinas, & simul exortæ spinæ suffocaverunt illud; & aliud cecidit in terram bonam, & ortum fecit fructum centuplum.

Ut fructus terræ, &c. Kyrie eleison, &c. *ut supra.*

O R E M U S.

QUæsumus, omnipotens Deus, ut hos campos famulorum tuorum, frugesque in eis existentes, speratosque proventus benedicere ✠, præservare ✠, multiplicare ✠, & sanctificare ✠ digneris, sicut multiplicasti fruges Patriarcharum tuorum Abraham, Isaac, & Jacob, ut sit omnibus in te sperantibus abundantia frumenti, vini, olei, cum cæteris ad vitæ humanæ sustentationem necessariis; & sicut te nobis vitam dedisse gloriamur, ita nos ipsos, omniaque nostra ad te referamus, tibi que soli gloriam, & honorem semper tribuamus. Per Christum, &c.

Sanctus Deus, &c. *ut supra*, & Litaniam, *ut supra.*

Quarto loco. A fulgure, &c. ut supra.

Sequentia Sancti Evangelii secundum Joannem.

IN illo tempore: Abiit Jesus trans mare Galileæ, quod est Tyberiadis, & sequebatur eum multitudo magna, quia videbant signa, quæ faciebat super his, qui infirmabantur. Subiit ergo in montem Jesus, & ibi sedebat cum Discipulis suis. Erat autem proximum Pascha dies festus Judæorum. Cum sublevasset ergo oculos Jesus, & vidisset, quia multitudo magna venit ad eum, dixit ad Philippum: Unde ememus panes, ut manducent hi? Hoc autem dicebat tentans eum; ipse enim sciebat quid esset factururus.

Ut fructus terræ dare, &c. Kyrie eleison, &c. *ut supra.*

O R E.

O R E M U S.

Imploramus clementiam tuam, Domine Deus noster, ut benedicendo ✠ benedicas, & multiplicando ✠ sæcundes hos fines terræ nostræ, eosque defendas ab omni injuria, & infestatione inimici; ut segetes, arbores, vineæ, pecora fructum centuplum reddant, & ad maturitatem perveniant; ut famuli tui, qui in gaudio seminaverunt, & plantaverunt, in exultatione colligant, & metant, tibi gratias agant semper, & benedicant. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Postea; Sanctus Deus, &c. & reassumatur Litania, ut supra.

Ad Ecclesiam, unde discesserant, eodem ordine revertentes, cum ingressi omnes fuerint, Parochus, seu alius de ipsius mandato, dicat:

℣. Exurge, Christe, adjuva nos. ℞. libera nos propter nomen tuum.

℣. Domine, exaudi orationem meam. ℞. Et clamor meus, &c.

℣. Dominus vobiscum. ℞. Et cum spiritu tuo.

O R E M U S.

Deus, qui non mortem, sed pœnitentiam desideras peccatorum, populum tuum ad te converte propitius, ut, dum tibi devotus extiterit, iracundiæ tuæ flagella ab eo amoveas. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

IN SOLEMNITATE SANCTISSIMI CORPORIS CHRISTI.

Celebrata Missa, collocatoque Sanctissimo Sacramento in tabernaculo gestatorio super Altari; præparato baldachino, depositisque omnibus ex ordine, ut supra dictum est, accendantur intortitia, & luminaria, genuflexisque omnibus, intonetur Hymnus: Pange lingua gloriosi Corporis mysterium, &c. & incensetur Sanctissimum Sacramentum. Interim vero dirigatur Processio, præcedente Cruce, vexillo, & laterna majori cum lumine, subsequentibus viris, cum intortitiis & luminaribus. Deinde sub baldachino Sacerdos in vestibus sacris, hoc est alba, stola, & pluviali albi coloris, medius inter Diaconum, & Subdiaconum, si adsint, dalmaticis indutos incedat, vel saltem cum cotta, & stola si non habeat ministros, tenens ambabus manibus ante pectus tabernaculum cum Sanctissimo Sacramento extremitatibus veli superhumeralis, uno saltem Clerico, seu Acolito præcedente cum turibulo semper incensante Sanctissimum Sacramentum, & alia
lumi-

DE PROCESSIONIBUS. 167

luminaria subsequantur, reliquisque populus: omnes autem aperto capite. In via cantentur hymni de Sanctissimo Sacramento: Pange lingua gloriosi, &c. Sacris solemniis juncta sint gaudia, &c. Verbum supernum prodiens, &c. ut in Breviario; & sequentia: Lauda Sion Salvatorem, &c. ut in Missali; & repetatur pro opportunitate viæ, & dispositione cantorum.

Absint autem risus, & strepitus: absint omnia indecentia. Vana quoque spectacula, profani ornatus, & apparatus omnino prohibeantur, & arceantur; atque sancte omnes Sanctum Sanctorum associant, ac venerentur. Ad Ecclesiam reversi, collocetur Sanctissimum Sacramentum super Altari: incensetur: dicaturq;

℟. Panem de cœlo præstitisti eis. ℞. Omne delectamentum in se habentem.

℟. Domine, exaudi orationem meam. ℞. Et clamor meus, &c.

℟. Dominus vobiscum. ℞. Et cum spiritu tuo.

O R E M U S.

DEus, qui nobis sub Sacramento mirabili Passionis tuæ memoriam reliquisti, tribue, quæsumus, ita nos Corporis, & Sanguinis tui sacra mysteria venerari, ut Redemptionis tuæ fructum in nobis jugiter sentiamus. Qui vivis, &c.

Surgensque Sacerdos stet in cornu Evangelii versus populum, facie tamen versa, & oculis intentis ad Sanctissimum Sacramentum; & Diaconus stans in cornu Epistolæ, infra gradus Altaris, librum tenente Subdiacono, cantet, vel dicat alta voce:

Confiteor Deo omnipotenti, &c.

Postea Sacerdos dicat: Misereatur, &c. Indulgentiam, &c.

Deinde in medio Altaris genuflectens, & surgens, convertensque se ad populum cum Sanctissimo Sacramento, benedicat omnibus, dicens:

Et Benedictio Dei omnipotentis, Patris ✠, & Filii ✠, & Spiritus Sancti ✠, descendat super vos, & maneat semper. Amen.

Et reponat illud in tabernaculo. Ubi vero Sacerdos est solus, vel cum uno tantum Clerico, aut Ministro; tunc vel Minister ille dicat Confiteor, ut supra, & Sacerdos Misereatur, ut supra: vel his omissis, dicat orationem, & benedicat populo, ut supra.

DE ALIIS PROCESSIONIBUS.

IN die Purificationis Beatæ Mariæ Virginis; in Dominica Palmarum; in die Cœnæ Domini; fiat Processio, sicut in Missali Ro-

Romano præscribitur, nihil immutando, aut innovando.

Aliæ Processiones pro pluvia, pro serenitate petendis, pro gratiarum actione, aliisque similibus de causis, quando expedire visum fuerit, idem, qui supra, servetur ordo, petitis orationibus in fine Processionis ex Missali pro opportunitate Processionis.

DECRETUM DE PROCESSIONIBUS.

ET quia facere Processiones est actus jurisdictionis; ideo ad Episcopum eas in tota Diœcesi ordinare; & ad jus Parochiale, atque ad Parochum in sua Parochia, ex rationabili causa, populum convocare, ac processionaliter ducere, spectat. Aliis autem tum Laicorum Confraternitatibus, tum Ecclesiasticis omnibus tam Sæcularibus, quam Regularibus omnino vetitum est, Processiones facere, ad easque populum congregare: sicut & nos per præsentis vetamus, prohibemus, & interdicimus; nisi forte in hac Civitate Veronæ aliquæ Societates, in Ecclesiis Conventualibus & Collegiatis Regularium institutæ, ex sufficienti facultate Sedis Apostolicæ a nobis cognita, & approbata, vel a nobis concessa, congruo ordine breviorique via; & nisi Regulares ipsi intra sua claustra opportunis temporibus, & absque populo eas utcunque faciant.

A P P E N D I X
D O C U M E N T O R U M

Ad Veronensis Ecclesiæ Ritus
atque disciplinam pertinentium:

MODO, ED ORDINE,

Prescritto dal Cardinale Agostino Valerio Vescovo di Verona, che si deve osservare nel sonar le Campane così nella Città, come nella Diocesi di Verona.

CHe nel sonar li tre segni da morto, essi tre segni non durino più di mezz'ora, cioè mezzo quarto per uno, e l'altro quarto vada in cessar di sonar tra un segno, e l'altro, sicchè il sonar non parà continuo.

2. Che per occasione delli funerali non si debbano sonar le Campane dopo l'Ave Maria, ancorchè a tal'ora venissero portati li Corpi de' Defunti alla sepoltura.

3. Che non si possano sonar le Campane per il Campanò della Solennità, se non fino all'Ave Maria, e la mattina non si cominci il detto Campanò, se non sonata la Campana della Piazza, talchè la notte non si sonino Campane, eccetto che per li Matutini, Ave Maria, morte di Religiosi, ma brevemente; e casi necessarj, per incendj, o cose simili.

4. Che il Campanò predetto per le Solennità delle feste principali della Chiesa non possa continuar più di tre giorni compreso il giorno della Solennità, e nelle altre feste di Altari, e Compagnie solo doverà farsi il giorno delle vigilie, e non più.

5. Che non si possa sonar il detto Campanò, se non tre volte al giorno: cioè la mattina, dopo pranzo, e dopo Vespero verso sera, sicchè sia finito all'Ave Maria.

6. Che le Monache nel sonar il detto Campanò per le Solennità debbano osservar quanto si è detto di sopra; ma nel tempo dell'ingresso di qualche Monaca, non debbano sonar, se non quando la Novizia è vicina alla Chiesa, mentre sta in Chiesa a fare orazione, e si dia fine subito, che sarà entrata in Monastero, e la mattina solamente quando si veste, e quando fa la professione.

Y

7. Che

7. Che li Sopraſtanti alla Dottrina Criſtiana non debbano paſſar lo ſpazio di un quarto d'ora nel ſonar la Campana.

Che gli ordini ſopradetti debbano eſſere oſſervati indifferente-
mente dentro, e fuori della Città; ma che nella Dioceſe non ſi
debba in modo alcuno, ſotto qualſivoglia preteſto, ſonar li ſegni
da morto, ſe non con una ſola Campana, come ſi oſſerva anco
nella Città, e non a doppio, e tutto il giorno, come hanno fat-
to per lo paſſato, con iſcandolo univerſale.

Die Mercurii 8. Menſis Januarii 1603. in Palatio Episcopali Veronæ.

Ad multos tollendos abuſus, qui in pulſandis Campanis tam in
ſolemnitatibus, quam pro mortuis, ac aliis de cauſis in dies intro-
ducti fuerunt, & ut ſatiſſiat deſiderio multorum instantium, & pe-
tentium moderationem aliquam adhiberi circa frequentioreſ Cam-
panarum pulſationem, Illuſtriſs. & Reverendiſs. in Chriſto Pater, &
D. D. Auguſtinus Valerius Tit. S. Marci S. R. E. Presbyter Car-
dinalis, Episcopuſque Veronæ, & Comes &c. habita ſuper hoc
matura conſideratione, factaque conſultatione cum Vener. Patri-
bus Prioribus Monaſteriorum, ac aliis Rectoribus Eccleſiarum Ve-
ronæ, mandavit tandem fieri, & in ſcriptis redigi moderationem
aliquam circa prædicta obſervandam, prout in ſupradictis ordini-
bus factum fuit, qui ut ad omnium, & ſingulorum notitiam de-
venire poſſint, juſſit etiam eoſdem typis dari, & imprimi, ut in
omnibus Eccleſiis tam Veronæ, quam Veronen. Diœceſis inviola-
biliter ſemper obſerventur ſub cenſuris, & pœnis ad ejus arbi-
trium, vel adm. Rev. D. Vicarii Generalis, contra inobedientes,
inſligendis.

Adrianus Grand. Cancell.

~~~~~

DE JURE PAROCHORUM, ET DE CAPELLANIS CONFRATERNITATUM SEU ORATORIORUM.

*Decretum Sebastiani Pisani Episcopi Veronensis quo locus confratribus
ſodalicioſum in Funeribus decernitur.*

S E B A S T I A N U S P I S A N U S

Dei, & Apoſtolice Sedis gratia Episcopus Veronæ, & Comes &c.

AD ſedandas controverſias, quæ non ſine ſcandalo inter Pa-
rochos & nonnullos Confratres Confraternitatum, & Schola-
rum

rum hujus Civitatis subortæ videntur, dum hujusmodi Confratres, etiam qui habitum induunt, cum eorum Cruce & Vexillis præstunt contra Parochorum voluntatem, & constitutiones Decretorum, ac Ritualis Romani dispositiones, atque immemoratam consuetudinem in efferendis cadaveribus incedere post Parochos, & Sacerdotes.

Illustriss. & Reverendiss. D.D. SEBASTIANUS PISANUS Episcopus Veronæ, & Comes &c. de his omnibus certificatus, visis Constitutionibus, Decretis, ac Rituali in hac materia disponentibus, eisque inhærendo, hæc, quæ inferius scribentur, Decreta executioni mandari jussit.

Confratres omnes in efferendis cadaveribus, etiam eorum Confratrum debeant scilicet induentes habitum incedere ante Parochos, Clericos, & Regulares, etiam cum eorum luminibus, si ea gestare voluerint.

Qui vero sunt sine cappis debeant id facere post Feretrum, eorumque Cruces, Vexilla, & alia quævis insignia gestentur, in principio Funeris, ubi alia omnia de more feruntur Vexilla.

Dat. in Episcopali Palatio die Ven. 8. Novembris 1658.

(Sebastianus Pisanus Episc. Veronæ.

Jo: Franciscus Rotarius Cancellarius.

~~~~~

DECRETO DI SEBASTIANO PISANI
VESCOVO DI VERONA.

Nel Sinodo dei 3. Settembre 1665. circa le Giurisdizioni Parrocchiali.

CI vien posta modesta indoglianza dal M. Rev. Arciprete, e Confratelli Parrochi di questa Città, e Diocesi, che contro il tenor delle Costituzioni Sinodali da noi più volte confermate, venghino fatti molti pregiudicj alle loro Giurisdizioni Parrocchiali, supplicandoci d'opportuno rimedio. Noi per tanto volendo soddisfare alla riverente, e ragionevole loro istanza, col presente Nostro Decreto, che vogliamo abbia forza di perpetua Costituzione, non solamente in generale confermiamo le medesime Costituzioni Nostre, e de' nostri Predecessori, come altre volte abbiamo fatto; ma di presente, e particolarmente confermiamo quelle del Capitolo 37. e 38. delle Gibertine, nelle quali vien proibito

rispettivamente, che Regolari non possano aver officiatore ordinarie, e permanenti nelle Chiese de' Secolari senza licenza dell' Ordinario; Che niun Capellano degli Oratorj, o Confraternità possa celebrar Messa innanzi la Parrocchiale senza licenza del Parroco, nè far Benedizione alcuna di Ceneri, Ovi, Palme, ec. senza la detta licenza, nè portar Stola in Processioni, e Funerali, nè raccogliere offerte, amministrar Sagramenti, eccetto che alli Confratelli, esporre il Santissimo, o altro. Comandiamo dunque a tutti e ciascun Parroco, tanto della Città, quanto di Villa, che in virtù di S. Obbedienza, e sotto pena di Sospensione a Divinis, ed alli Laici di Scomunica, non debbano permettere alcuna delle sudette cose senza licenza, come di sopra. In quanto poi alla precedenza ne' Funerali in riguardo alli Capellani degli Oratorj, e Scuole, vogliamo, che si stia, e si osservi puntualmente la terminazione del Ritual Veronese.

~~~~~  
 Decretum Sebastiani Pisani Episcopi Veronen. Com. &c. quo locus  
 Sodalitiorum Capellanis in Funeribus decernitur.  
 Vide infra de Funeralibus &c.

*Giudizio dell' Eccellentiss. Pien Collegio in favor del Parroco di Lonato, contro la Scuola di S. Maria del Corlo.*

P E T R U S G R I M A N I

Dei Gratia Dux Venetiarum &c.

*Universis, & singulis, ad quos hæ nostræ pervenerint, significamus, bodie in pleno Collegio Nostro terminatum fuisse, ut infra, videlicet:*

**U**Dito il Reverendiss. Antonio Gianella Arciprete di Lonato umilmente instante, a preservazione del suo Jus Parrocchiale, che a fronte delli Reggenti della Scuola di S. Maria del Corlo, Chiesa eretta nel distretto della sua Parrocchia, resti terminato a norma delli Capi infra scritti, contenuti nella di lui Scrittura 12. Maggio prossimo passato.

Primo. Sarà terminato, che nell' Oratorio di detta Scuola non possano esser cantate Messe solenni, nè Vesperì solenni, se non dall' Arciprete unico Parroco, dentro li confini della di cui Parrocchia è situato l' Oratorio predetto, o da Sacerdote delegato dall' Arciprete medesimo.

Se-



Secondo. Che le Benedizioni delle Candele, Ceneri, Olivo, ed altre simili, non possano esser fatte dal Capellano della detta Scuola, ma dal Parroco, o di sua licenza, come prescrivono le Sinodali Costituzioni.

Terzo. Che l'Esposizione del Santissimo Sacramento nel tempo delle quaranta ore, e la Benedizione debba essere fatta dal Parroco predetto, in conformità delle Costituzioni medeme.

Quarto. Che dal Capellano della detta Scuola dentro, e per il confine della Parrocchia non possa indossar Stola spettando ciò al solo Parroco, o ad altro Sacerdote di sua licenza.

Quinto. Che nella suddetta Chiesa, o sia Oratorio non si possano cantar Messe da morto, o far Esequie senza l'intervento dell'Arciprete, o d'altro Sacerdote da lui delegato, come si pratica in tutti gli altri Oratori della Parrocchia.

Sesto. Che non si possa dalla suddetta Scuola arbitrariamente, e senza licenza, introdurre nuove cerche in aggravio de' Parrocchiani.

E dall'altra udito il Procurator della Scuola Laicale de' Disciplinisti del Confalone di S. Maria del Corlo, eretta nella detta propria appartata Chiesa di S. Maria, umilmente dimandante, che non atteso il Decreto surretiziamente ottenuto li 8. Ottobre passato, resti il Reverendiss. Gio: Antonio Gianella, moderno Arciprete della Parrocchiale di Lonato, licenziato dalla dilui Supplica 6. Settembre passato, e dalli Capi primo, secondo, terzo, quarto, e quinto della dilui suffeguente regolativa Scrittura 12. Maggio decorso, ed Estesa sopradetta, capricciosamente proposti contro l'antichissimo possesso de' secoli, in cui detta Scuola Laica s'attrova di esercitare col mezzo de' suoi Capellani le mal opposte Sacre Funzioni, Officj, e pie Divozioni in detti Capi contenute all'ombra della Sovrana Pubblica Autorità, e protezione, Bolle Pontificie, Privilegj, Giudicj, e Decreti, e perciò mantenuta essa Laica Scuola in quegli inveterati pii usi, e laudabili consuetudini, confone non solo alli proprj Instituti di Regola e Statuti, ma anco alla rilevata pratica della Diocesi di Verona, ed Inclita Dominante, massime nelle occasioni, che da' suoi Capellani viene la Scuola accompagnata in Corpo vestita con l'Abito, e per le amplissime ragioni alla Pubblica Sapienza addotte.

Instante pure esser licenziato, anzi rigettato il sesto Capo concernente le cerche, senza minima azione proposto, salvi sempre alla Scuola, come è pronta, li proprj ricorsi alla Pubblica Autorità, giusto le Leggi.

Pro-

Protestante detto Reverendiss. Arciprete all'avversaria Estesa, e vane, benchè artificiose, introduzioni di quella, contrarie alle Costituzioni Sinodali della Diocesi di Verona, ed a' venerabili solenni Giudicj di questo Augusto Sacrario, che in tutti i tempi preservò il Jus Parrocchiale nelli precisi punti, abbracciati dalli sei Capi della sua Estesa, a fronte degli abusi introdotti, salva sempre la non ingerenza del Parroco nelle cose laiche di detta Scola, ma salvo il Gius Parrocchiale, per le amplissime sue ragioni addotte.

Riprotestante il Procurator della Scola suddetta alla replica, e protesto avversario, ed alle irrelevanti introduzioni, e carte, convinte dalle validissime ragioni di essa Scola, e come nella dilui Scrittura di Risposta del dì 18. Maggio passato. E fu terminato in tutti li sei Capi a favor dell' Arciprete.

Dat. in nostro Ducali Palatio die 21. Augusti Indictione x. 1747.

Ottavio Negri Segretario,

~~~~~  
 Altro Decreto dell' Eccellentiss. Pien Collegio, che approva l'accordo seguito tra l' Arciprete di Villa Franca, e il suo Coadiutore.

P E T R U S G R I M A N I

Dei Gratia Dux Venetiarum &c.

Nobilibus & Sapientibus Viris Thomæ Quirino de Suo Mandato Capitaneo Vice Potestati Veronæ, & Successoribus fidelibus dilectis salutem, & dilectionis affectum.

Significamus Vobis, hodie in pleno Collegio Nostro terminatum fuisse, ut infra, videlicet.

Udito nel pien Collegio Nostro Luca Mastini, come Procurator del Rev. Giuseppe Volpe Arciprete della Ven. Pieve di S. Pietro di Villa Franca, Territorio di Verona, appar Procura di 12. Ottobre 1747. in atti di Giuseppe Bovio Nodaro di Verona con sua Legalità Pretoria 19. detto, umilmente instante, che dalli Regj Voti della Signoria Nostra resti approvato l'infra scritto accordo, seguito li 28. Settembre 1747. sopra la pendenza avanti la Signoria Nostra tra esso Arciprete Volpe da una, ed il Rev. Benedetto Vertua Coadiutore di detta Pieve dall'altra, per occasione della Supplica per esso Rev. Arciprete presentata, e posta in Cancellaria Ducal sotto li 11. Marzo 1745. seguito l'accordo suddetto tra det-

te

te Parti colla mediazione anco del Reverendissimo Vescovo di questa Città GIOVANNI BRAGADIN in visita, da doverfi rassegnare alla Signoria Nostra per l'approvazione stessa, all' effetto della perpetua pace delle Parti infraferitte, e successiva ed inviolabile esecuzione del tenor, come segue.

Primo. Che essendo la Giurisdizione Parrocchiale del Sig. Arciprete ordinaria, nè potendo essa essere impedita dal suo Capellano Coadiutore, il quale ha debito di coadiuvarlo nel di lui carico, e bisogno, come dal medesimo Parroco sarà richiesto, resterà al suddetto Sig. Arciprete riservata sempre la sua libertà di delegare qualunque Sacerdote nelle Funzioni Parrocchiali, come richiederà il bisogno della sua Parrocchia, e ciò senza pregiudizio dell' infraferitte preminenze spettanti al Coadiutore, e degl' incerti pure infraferitti, che vengono a questo.

Secondo. Che il Coadiutore nelle occorrenze di seppellir morti, celebrar Messe, Officj, ed altri Funerali, sia sempre dall' Arciprete chiamato il primo tra tutti gli altri Sacerdoti, giusto il Decreto del Reverendiss. SEBASTIANO PISANI nella di lui visita 23. Aprile 1665. ed egli pure abbia il primo luogo nelle Funzioni Parrocchiali, essendo absente il Sig. Arciprete; ed essendo presente abbia l' immediate prossimo a lui medesimo, ed appartenga pure allo stesso Coadiutore il peso della cura delle Anime, quando il Sig. Arciprete sarà impedito d' assenza, o impotenza, a norma della sentenza del Reverendiss. BARBARIGO nella visita 19. Ottobre 1712. che seguì giusta l'istanze delle Parti, e nella quale furono confirmati i Decreti Episcopali enunciati nelle istanze di quell' Arciprete; ma se accaderà, che alcun Parroco d' altra Parrocchia, o altro Sacerdote di qualità distinta forastiero, sia dall' Arciprete destinato a far alcuna funzione, in tal caso il Coadiutore non dovrà contendere di preminenza, salve però le sue ragioni per gl' incerti, come qui segue, dichiarati.

Terzo. Che altri essendo gl' incerti de' Funerali, che appartengono all' Arciprete, ed altri quelli, che convengono al Coadiutore, secondo la disposizione del Ritual Veronese, il quale dispone, che con la diversità dell' elemosine sia riconosciuta la prerogativa e dignità di chi ha jus nel Funerale, e secondo ancora la lodevole consuetudine; le quali cose dalla Signoria Nostra con replicate Ducali si vogliono osservate. Le cere, poste agli Altari nelle occasioni de' suddetti Funerali, e circa il feretro, doveranno appar-

appartenere all'Arciprete, tanto se sarà absente, e così pure la torcia, o candela, e la limosina solita darfi al Parroco. All'incontro la torcia, o candela solita darfi al Coadiutore, le quali dovranno essere distinte da quelle degli altri Sacerdoti, apparteniranno sempre al Coadiutore medesimo, anche nel caso di sua assenza; dichiarando però, che mancando il Sig. Arciprete, o il Coadiutore a' Funerali, dovrà supplirsi rispettivamente per loro da altro Sacerdote, a cui sarà data la elemosina consueta, che si suol dare agli altri Sacerdoti; e ciò, che resterà della rispettiva limosina, sarà conservato rispettivamente per l'uno, o per l'altro. Lo stesso si dovrà osservare per gli Officj, e Messe funebri; dovendo spettare la solita limosina doppia al Sig. Arciprete, anche in sua assenza, ed al Coadiutore, pure se sarà absente, la sua limosina distinta dagli altri Sacerdoti, colla condizione di far supplire rispettivamente all'interessenza dell'Officio, ed all'applicazione della Messa per altro Sacerdote, a cui doverà assegnarsi la limosina ordinaria degli altri Sacerdoti; ed il dipiù, detratta detta limosina ordinaria, resterà rispettivamente per l'Arciprete, e Coadiutore absenti.

Quarto. Gl'incerti de' Battezzj, e Matrimonj dovranno intieramente appartenere all'Arciprete, quando da lui medesimo saranno celebrati; e quando egli non fosse presente, e si celebrassero dal Coadiutore, faranno essi di questo, eccettuate le candele, e i fazzoletti, che sempre sono riservati all'Arciprete. Che se il medesimo Arciprete darà ad altri licenza di battezzare, o di assistere ai Matrimonj; in tal caso gl'incerti, eccettuati come sopra i fazzoletti, e le candele, si divideranno così, che tre quinti restino all'Arciprete, e due al Coadiutore, levata però l'ordinaria limosina della Messa, per chi averà celebrato nell'occasione de' Matrimonj.

Quinto. Gli emolumenti provenienti dalle Fedi, che si traggono da' Libri Parrocchiali, i quali doveranno sempre custodirsi dall'Arciprete, apparteniranno a questo, quando da lui saranno fatte; e quando si faranno dal Coadiutore, in sua assenza, o di sua permissione, gl'incerti stessi doveranno appartenere allo stesso Coadiutore.

Sesto. Tutto ciò resta accordato senza pregiudizio del luogo, e degli incerti, spettanti al Capellano Curato, solito ad eleggersi dall'Arciprete ammovibilmente, giusta la consuetudine; e dall'altro audito Gaetano Bigaglia, come Procurator del detto Rev. Be-

nedetto Vertua, Sacerdote Coadiutore della Pieve di S. Pietro di Villafranca appar Procura del dì 7. Ottobre 1747. in atti di Domino Iseppo Bovio Nodaro di Verona, con sua legalità Pretoria 9. detto, che stante l'accordo suddetto, dalle Parti, come sopra, fermato, per esser rassegnato alla Signoria Nostra per la sua approvazione, implora pur esso, come Procurator, ut supra, che resti per se, e successori detto accordo dalla Signoria Nostra approvato in tutto, e per tutto, come stà, e giace, per la forma, e stabile esecuzione, a perpetua quiete, e pace tra le Parti stesse; e fu terminato per l'approvazione. Avuta parola da' detti Luca Mastini. e Gaetano Bigaglia Procuratori, come sopra, come riferì Anzolo Balestiero Comandador.

Dat. in Nostro Ducali Palatio die 4. Novemb. 1747. Ind. xi.

Octavius Negri Segretarius.

~~~~~  
 Altro Decreto dell' Eccellentiss. Collegio in favor del Parroco di S. Vitale contro il Collegio di S. Maria della Neve, detto della Giustizia.

FRANCISCUS LAURETANUS

Dei Gratia Dux Venetiarum &c.

*Nobilibus, & Sapientibus Viris Hieronymo Ascanio Justiniano de Sua Mandato Capitaneo Vice-Potestati Veronae, & Successoribus fidelibus dilectis salutem, & dilectionis affectum.*

**S**ignificamus Vobis, hodie in Collegio Nostro terminatum fuisse, ut infra, videlicet:

Uditi il Collegio di Santa Maria della Neve, detto della Giustizia di Verona, ed il Rev. Antonio Bernardi Rettore Cappellano di detta Chiesa Assuntore di Giudizio, come nel Constituto con li suoi Avvocati umilmente instanti, che resti dalla Signoria Nostra terminato, e deciso, come ne' seguenti Capi, contenuti nel loro umilissimo Memoriale 14. Agosto 1752. come segue. Primo; sarà deciso, che il Rettor Cappellano approvato dall' Ordinario possa continuare ad amministrare nella Chiesa di Santa Maria predetta Privilegiata li SS. Sacramenti della Confessione, e Comunione alli Confratelli, come fu sempre praticato, in ordine alli loro Privilegj Apostolici, senza ricercar l'assenso, e licenza del Curato ammovibile della Chiesa di S. Vitale, e suo Comen-

Z

data-



datario. Secondo : farà deciso, che nella detta Chiesa li Confratelli del Collegio possano far seguire col mezzo del loro Rettore Cappellano la tumulazione de' cadaveri de' loro Confratelli defunti, senza licenza del Curato predetto, e della Comenda; dichiarando per altro a svello d'equivoci, che non s'intende impedire al Curato avversario il lievo, ed accompagnamento de' cadaveri de' Confratelli defunti, quando fossero suoi Parrocchiani, e salva sempre in tali casi la quarta funeraria, nella guisa appunto, che viene praticato da tutti gli altri Parrochi di Verona per li cadaveri de' loro Parrocchiani, che si seppelliscono in detta Chiesa. Terzo : farà deciso, che non sia impedito al Collegio, nelle Domeniche, ed altri giorni soliti di far continuar in detta Chiesa l'esercizio della santa predicazione per uso, e devozione del detto Collegio, come fu concesso, e sempre praticato. Quarto : farà deciso, non poterli impedire al Rettore Cappellano l'antica Officiatura in detta Chiesa, quanto sia alla celebrazione di Messe, ed altri soliti Divini Offizj in suffraggio, e per divozione di detti Confratelli, ed Anime de' Giustiziati, come fu concesso, e sempre praticato. Quinto : farà parimenti terminato, che il detto Collegio possa indipendentemente, come sopra, continuar a far fare l'Esposizione del Santissimo per divozione de' Confratelli, come fu sempre praticato. Sesto : farà pure deciso, che il detto Rettore Cappellano possa continuare le solite Benedizioni delle Candele, Olivo, e Ceneri, per divozione, ed uso di detti Confratelli, come fu sempre praticato. Settimo : farà deciso pure, che possa indipendentemente detto Rettore Cappellano continuare in detta Chiesa Privilegiata gli Offizj tutti della Settimana Santa per beneficio, e divozione de' Confratelli, a riserva della Benedizione del Sacro Fonte, come fu sempre praticato. Proponendo quanto al fatto, ex abundanti, a scanso della molteplicità de' Capitoli la prova del Capitolo infra scritto. Che la verità fu, ed è, che in detta Chiesa per dieci, vinti, trenta, quaranta, cinquanta anni, e per tanto tempo, che non vi è memoria di Uomini in contrario, li Rettori, Cappellani hanno sempre esercitato le Funzioni tutte espresse nelli sette Capi soprariferiti, e ciascheduno de' quali sarà sottoposto all'esame de' Testimonj, vel prout, &c. Ottavo : lo stesso farà deciso per la Processione de' soli Confratelli solita farsi nel giorno di S. Giovanni Decollato, ch'è il Protettor del Collegio, come fu sempre praticato. Proponendo sempre riguardo al fatto,

& ex



& exabundanti la prova delli Capitoli suffeguenti . Primo. Che la verità fu, ed è, che li Rettori Cappellani di detta Privilegiata Chiesa, pro tempore, hanno per dieci, venti, trenta, quaranta, e cinquant'anni, e per tanto tempo, che non v'è memoria d'Uomini in contrario nel giorno di S. Giovanni Decollato fatta la Processione, vel prout, &c. Secondo. Che la verità fu, ed è, che gli Eccellentissimi Rappresentanti, con tutte le Insegne Reali, che restano anco appese sopra la Facciata esteriore della Chiesa, si portano in figura pubblica in tal giorno della solennità di S. Giovanni Decollato a detta Chiesa Privileggiata di Santa Maria della Neve, detta della Giustizia, ed intervengono alle Funzioni, che si fanno nella stessa, vel prout, &c. Nono: Sarà deciso, che il Rettore Cappellano col Mandato dell'Ordinario possa amministrare li Santissimi Sacramenti di Penitenza, e di Eucaristia in detta Chiesa, massime li giorni di Lunedì, alli fedeli dell'uno, e dell'altro sesso ricorrenti per loro divozione a detta Chiesa in suffraggio delle Anime de' Giustiziati, ivi sepolti, senza altra dipendenza, che dal solo Ordinario, come fu praticato, salvis &c. Proponendo quanto al fatto, ut supra, & ex abundanti, la giustificazione dell'infra scritto Capitolo : Che la verità fu, ed è, che li Rettori Cappellani pro tempore per dieci, venti, trenta, quaranta, cinquant'anni, e per tanto tempo, che non v'è memoria d'Uomini in contrario hanno amministrato a tutti li fedeli ricorrenti in detta Chiesa li Santissimi Sacramenti della Confessione, e Comunione, particolarmente ne' giorni di Lunedì, d'antichissima divozione per li Suffraggi delle Anime de' Giustiziati, vel prout &c. Con protesto alle vanità, e delusioni tutte introdotte, e disputate per parte della Comenda di Malta, e suo Curato amovibile della Chiesa di S. Vitale, e ciò per le ragioni umiliate da una. E dall'altra udito Giosepe Pandini, come Procurator della Veneranda Comenda; e Reverendo Parroco della Chiesa Parrocchiale di S. Vitale della Città di Verona, cogli Eccellenti suoi Avvocati umilmente addimandante, che in confronto della Laicale Scuola di Santa Maria della Neve, detta della Disciplina, esistente dentro li limiti della detta Chiesa Parrocchiale, e del Rev. Antonio Bernardi Cappellano di detta Scuola Assuntor di Giudicio, resti da Regj Voti della Serenità Nostra terminato e deciso, come ne' seguenti Capi contenuti nel Suo Umilissimo Memoriale di risposta 23. Agosto 1752. Primo: Sarà riggettato il primo Capo



di Memoriale regolativo avversario 14. Agosto 1752. come concepito, non opponendo per altro, nè avendo mai opposto, che possa il Cappellano avversario amministrare a' Confratelli della Scuola Laica avversaria il Santissimo Sacramento della Penitenza, e così, in occasione di celebrarli la Santa Messa, quello dell'Eucaristia, in ordine a quanto viene prescritto dalle Sinodali Costituzioni di Verona. Secondo: Sarà pure rigettato il secondo Capo come proposto del detto Memoriale Avversario, non opponendo per altro, nè avendo mai opposto, che nella detta Chiesa avversaria di Santa Maria siano sepolti li cadaveri de' Confratelli defunti, salvi però sempre li Parrocchiali diritti del Rev. Parroco di San Vitale in conformità del Rituale della Chiesa di Verona, e Costituzioni Sinodali. Terzo: Sarà rigettato il terzo Capo del detto Memoriale avversario, riguardante la Predicazione della parola di Dio, che si vuol fare pubblicamente nella pubblica Chiesa, pretesa avanzata, e che offende il diritto Parrocchiale. Quarto: Quanto al quarto Capo del predetto Memoriale avversario, riguardante la pretesa officatura della Chiesa, con la celebrazione di Messe, ed altri Divini Officj non oppone il Parroco, che il Cappellano possa celebrare la Santa Messa, e celebrare li Divini Officj con li Confratelli della Scuola, come si pratica dalli Cappellani nelle altre Scuole Laiche, e come prescrivono le Costituzioni Sinodali, ma si oppone al detto Capo, come concepito, mentre tende, contro ogni canonico diritto, a far in detta Chiesa tutte le Funzioni solenni, come se fosse Parrocchiale, senza dipendenza dal Parroco, e sarà perciò rigettato. Quinto: Rigettato pure sarà il quinto Capo del medesimo Memoriale avversario, che riguarda la pretesa del Cappellano, e delli Confratelli avversari di voler contro le Canoniche, e Sinodali Costituzioni esponere senza la dipendenza del Parroco pubblicamente in detta Chiesa avversaria il Santissimo Sacramento. Sesto: Il simile seguirà del Capo sesto del predetto Memoriale avversario per la Benedizione delle Candele, Olivo, e Ceneri, dovendo essere eseguite in tale proposito le Canoniche, e Sinodali Costituzioni. Settimo: Il simile pure seguirà rispetto il settimo Capo del suddetto Memoriale avversario per gli Officj tutti della Settimana Santa, che si vogliono sostenere in detta Chiesa, in confronto della Parrocchiale, a cui viene riservata in detto Capo per grazia la sola Benedizione del Fonte Battesimale, salve sempre le Canoniche, e Sinodali Costituzioni.

Ot-



Ottavo: Resterà pure rigettato l'ottavo Capo del suddetto avversario memoriale per la Processione solenne del giorno di S. Giovanni Decollato fra limiti della Parrocchia, che si pretende di fare con tutte le insegne giurisdizionali, senza riconoscer il Parroco, salve sempre le Costituzioni suddette. Nono: Sarà rigettato il nono Capo del medesimo memoriale avversario riguardante la pubblica, e indipendente amministrazione de' Santissimi Sacramenti di Penitenza, ed Eucaristia a tutti li ricorrenti in quella Chiesa: Capo, che veramente corona l'opera, e che scuopre l'idea di detto avversario Cappellano, e Confratelli avversarj di voler col presente giudizio formare della loro Chiesa una Parrocchiale, e del loro Cappellano un Parroco, contro tutte le Canoniche, e Sinodali Costituzioni, e contro il Canonico diritto della Chiesa Parrocchiale predetta di S. Vitale: protestando per altro alle disputate cavillazioni, ed alle introduzioni del detto Memoriale avversario 14. Agosto, e susseguente 23. detto, massime al loro militante, e capitolato possesso, cose, che se vi fossero, non si avrebbero d'alcuna rilevanza nella materia, di che si tratta, e che sono state legalmente represse altre volte, quando si ha avuto coraggio d'introdurle, e per più sue ragioni disputate. E fu preso in tutti li nove Capi a favore di Giuseppe Pandini come Procurator della Veneranda Comenda, giusto la seconda Estesa.

Quam quidem terminationem mandamus Vobis, ut ita exequi faciatis.

Dat. in Nostro Ducali Palatio die 22. Maii Indictione prima 1753.

Gerolamo Marchesini Segretario.

~~~~~

DE MATRIMONIIS.

Documenti intorno a' Matrimonj Clandestini.

SERENISSIMO PRINCIPE.

CON istimo di pastoral zelo non meno verso il servizio di Dio, che verso quello della S. V. e verso il bene di queste anime, osservando da molti casi in poco tempo occorsi andarli introducendo in questo Paese un uso detestabile di contraersi i Matrimonj con forme fraudolenti, clandestine, ed anco violenti, scandalose, perniciosissime, e di pessima conseguenza, con dispreggio de' SS. Riti, e contro la santa intenzione di cotesto Eccellentissimo Senato,

nato, dichiarata nella ingionta Parte, presa, e stabilita del 1662. per la Città di Venezia; ho stimato debito del proprio officio, umiliarne in avviso ai sapientissimi riflessi dell'E. E. V. V. i presenti riverentissimi caratteri, confidando, che la pubblica Pietà e Religione, concedendomi il perdono dello ardire, con l'esempio della preaccennata Parte per Venezia, sia pervolere, che s'estenda la medesima anche a divertimento de' mali di questa Città di Verona. Grazie ec.

Di V. S.

Verona 3. Settembre 1675.

Umiliss. Osseq. Ubbid. Serv. e Fig.

(Sebastiano Vescovo di Verona .

~~~~~

1675. Adi 7. Settembre .

ALLI RETTORI DI VERONA.

COL suo zelo, e pietà singolare ci espone cotesto Monfig. Reverendiss. Vescovo, correr in cotesta Città, e Territorio gravi disordini circa la forma di contraersi li Matrimonj per li modi violenti, e fraudolenti insieme, che si praticano con iscandelo, e sprezzo de' sacri Riti. Noi per ciò gradendo li suoi Religiosi, e prudenti sentimenti, conoscendo, che tali disordini sono contrarij alla pia, e retta intenzione del Senato, che restò dichiarata in tale materia in questa Città col Decreto di 28. Feb. 1662. col Senato stesso vi trasmettemo la medesima deliberazione in copia, incaricando la Vostra diligenza a disporre e stabilire gli ordini proprij, ben intendendovi con lo stesso Reverendiss. Vescovo, acciò resti la medesima deliberazione intieramente costì eseguita, eziandio dalla Vostra Autorità divertita, e corretti gl'inconvenienti, che in tal religiosa materia sono importantissimi.

Copia tratta dal Capitolar del Magistrato Eccellentissimo contro la Bestemia 1662. ultimo Feb. in Pregadi .

DEgni di pubblico riflesso sono i disordini, che rappresenta Monfig. Reverendiss. Patriarca nella celebrazione de' Matrimonj d'ogni condizion di persone, non venendo non solo osservate con quella puntualità, ch'è dovuta, ma intieramente trascurate le solennità e circostanze prescritte da' SS. Concilj; da que-

questo per ciò derivando infiniti mali a pregiudizio della libertà e quiete universale; la Prudenza del Senato, retribuendo commendazioni pienissime al zelo religioso e pio del benemerito Pastore, deve accorrere con pronti, e validi rimedj per togliere il corso a sì gravi inconvenienti, ed in conformità de' Decreti Conciliarj prestando il braccio secolare, procurare in ogni modo di levare gli abusi introdotti, onde per l'avvenire si cammini da chi si sia con le forme, e regole, ottimamente prescritte a comune beneficio, perciò ec.

L'anderà Parte, che, per quello riguarda le Persone Nobili, restino strettamente incaricati sotto debito di Sacramento gli Avvocatori di Comun, a non permettere, che venghi descritto ne' libri del loro Officio alcun sposalizio, se prima non saranno loro presentate fedì autentiche da chi spetta, che tutto sia seguito con le facoltà necessarie. E per le altre persone di condizione inferiore, siano parimente sotto lo stesso debito di Sacramento incaricati gli Esecutori contro la Bestemia, ad invigilare, anco per via d'Inquisizione, acciò tutti li Matrimonj siano celebrati con le intiere solennità comandate, com'è predetto, e per ciò resti ad esso impartita facoltà di divenire a quelle pene, e castighi tanto contro li principali trasgressori, quanto contro li testimonj, che stimeranno per propria coscienza ec.

E perchè sia mandata agli Avvocatori di Comun, ed agli Esecutori contro la Bestemia, con ordine di farla registrare ne' loro Capitolari ad intelligenza de' Successori, onde abbia ad esser in ogni tempo da' predetti due Magistrati, per quello spetta rispettivamente ad ognuno di essi, mandata inviolabilmente ad esecuzione ec.

Gio: Paolo Bonomo Segretario.

~~~~~  
P R O C L A M A

In materia di Matrimonj Clandestini.

LA pietà religiosa dell'Eccellentiss. Senato avendo conosciuto degni del pubblico riflesso li gravi disordini introdotti di contraersi Matrimonj per modi violenti, e fraudolenti, con iscandalo, e sprezzo de' sacri Riti, senza quelle solennità, e circostanze, che sono prescritte da' Concilj, da che derivano infiniti mali,

E le presenti sieno affisse a' luoghi soliti, e trasmesse a tutti voi suddetti, acciò sieno pubblicate a' popoli in giorno festivo nel mezzo della Messa Parrocchiale, a chiara intelligenza di ognuno.

Dat. in Verona nel Palazzo Nostro Episcop. li 5. Nov. 1675.

(Sebastiano Pisani Vescovo di Verona.

Antonio Rotario Cancell. Episcopale.

~~~~~

DE BAPTISMO, ET FUNERRALIBUS PUERORUM.

Decretum Illustrissimi, & Reverendissimi D. D. Joannis Bragadeni Episcopi Veronensis, quo cavetur, ne Parochi alienos Parochianos baptizent, neve infantes baptizatos nisi Ecclesiastico Ritu sepulturæ tradi permittant.

J O A N N E S B R A G A D E N U S

Dei, & S. Sedis Apostolicæ gratia Episcopus Veronensis, Comes &c.
SS. D. N. Papæ Prælati Domesticus & Assistens &c.

Universis & singulis Archipresbyteris, Rectoribus, & Curatis tam Sæcularibus, quam Regularibus Animarum curam gerentibus hujus Civitatis & Diœcesis Nobis in Christo dilectis salutem &c.

CUM inter præcipua sollicitudinis Pastoralis officia illud sit; ut abusus atque errores contra Ecclesiasticam disciplinam sacrosque Ritus, quibus & vera continentur Religionis Mysteria, & Christianæ Pietatis signa exhibentur, non modo, si qui irreperint, eliminentur a domo Domini, verum etiam, si qui in eam irreperere incipiant, quam longissime repellantur, atque arceantur, ne, dum illis, eorumve principiis non valide obstitimus, ipsos approbare, & errantibus consentire, utpote qui ad resecanda, quæ corrigi debent, non occurrimus, videamur; Nos propterea Sacrorum Canonum ac Prædecessorum nostrorum Constitutionum memores, necnon Ecclesiasticorum Rituum religione ducti, abusus occurrentes, qui forte, sicuti ex quibusdam Nobis notis eventibus timeri potest, in administrando Sacramento Baptismatis alienis Parochianis, & in sepeliendis, nullis Ecclesiæ ritibus adhibitis, infantibus ex aliquorum Parochorum negligentia irreperent; hac Nostra constitutione hortamur vos in Domino & monemus, vobisque omnibus & singulis præcipimus & mandamus, ut sua quisque Parochiali jurisdictione contentus, in alienam messem manum non mittat, sed omnino constitutioni Augu-

stini

stini Card. Valerii Prædecessoris nostri, quæ legitur ad cap. 25. tit. 4. Constit. Gibert. obediatur, qua cavetur, ne Parochi, quibus Fons Baptismalis concessus fuerit, aliquem solemniter baptizent, seu baptizari permittant in suis, vel aliorum Ecclesiis, qui non sit de eorum propria Parochia, licet etiam ad eorum Ecclesias, ipsis inficiis, delatus esset: hoc enim jus antiquissima consuetudine roboratum Ecclesiæ Cathedrali, & quatuor in eadem constitutione recensitis Plebibus duntaxat competit. Quam constitutionem confirmantes, pœnas quoque contra inobedientes in eadem contentas confirmamus, ipsoque facto suspensos declaramus omnes & singulos, qui alienum Parochianum baptizaverint, vel baptizari permiserint. Præcipimus etiam & mandamus vobis sub eadem suspensionis pœna ipso facto incurrenda, ut infantes quacunque ætate, vel quocunque modo natos, dummodo Sacramento Baptismatis abluti fuerint, si postea decesserint, non nisi Ecclesiastico ritu, eos scilicet palam superpelliceo & stola induti cum cruce & cereis accensis associantes, psalmisque rite Deum laudantes, ad Ecclesiam deferri, & sepulturæ tradi permittatis. Quibus ritibus cum nostræ fidei veluti testimonium a nobis sit exhibendum, qua credimus defunctorum fidelium corpora resurrectioni esse, & in æternitate mansura; ideo contemnenda illa, & abijcienda non esse, Patres Nobis tradiderunt. Religiosius vero eorum corpora curanda sunt, quibus propter integritatem, & innocentiam peculiare sepulcrum, a cæterorum fidelium sepulcris distinctum, suis ritibus præscriptis Ecclesiæ, quorum animabus pro certo novimus vitam illico Deum largitum esse æternam; talium est enim regnum Cælorum. Quapropter, quoniam tolerandum non esset, tanquam impium & inhumanum, si adulti Christiani hominis corpus sine præviis Ecclesiasticis cæremoniis in sepulcrum inferretur; multo minus ferre possumus, ut corpora infantium, e domibus suorum parentum veluti projecta, a Parochis clanculum suscipiantur, ac si ritibus sacris indigna essent. Ut vero præsentis constitutionis nostræ nemo valeat allegare ignorantiam, typis ipsam tradi volumus, & valvis Palatii Nostri Episcopalis affigi, affixamque in omnibus Ecclesiarum Parochialium Civitatis & Diœcesis nostræ Sacrariis teneri mandamus. In quorum fidem &c.

Dat. Veronæ ex Palatio Nostro Episc. die 10. Junii 1741.

(Joannes Episcopus Veron.

Bernardus Ronchi Canc. Episc.

A a 2

DE-

A P P E N D I X
DE FUNERALLIBUS.

DECRETUM EXCELLENTISSIMI SENATUS

Collectio in materia Funerum, pro S. Congregatione
Cleri intrinseci Veronæ 28. Maii 1672.

ALLI RETTORI DI VERONA.

A Ffinchè restassero definite le controversie, vertenti fra cotesto Clero, e li P. P. Min. Osservanti di S. Francesco di cotesta Città, sopra la condotta, e sepoltura de' Morti nelle Chiese de' medemi, Vi scrivevamo a' 23. Aprile passato, di commettere alli Sindici del Clero stesso, e P. P. sopra espressi, che dovessero ambi estendere in una scrittura per parte le ragioni, che intendevano produr sopra la medema materia, per presentarle nel termine di giorni venti nel Collegio Nostro : ed avendo il Clero adempito con puntualità questo incarico; mancano tuttavia a farlo i P. P. suddetti. Vogliamo però, che di nuovo lor facciate sapere, che debbano far pervenire dette loro ragioni nel termine, che lor concediamo, di altri giorni otto; passati li quali, ancorchè non presentate, si devenirà a quella risoluzione, che sarà propria, per quiete degli animi de' Sudditi.

Mandantibus Sapientibus utriusque manus.

Gerolamo Giacomazzi Not. Ducal.

~~~~~

*Exhibita ad registrandum in Mag. Cam. Fiscali Veronæ
die 10. Novembris 1672.*

Ricévute a' 25. Giugno 1672. e presentate da Monfig. Pre. Gio: Valalta, Arciprete della S. Congregazione, per nome ec.

D O M I N I C U S C O N T A R E N U S

Dei gratia Dux Venetiarum &c.

Nobilibus, & Sapientibus Viris Joanni Mauro de Suo Mandato Potestati, & Antonio Basadonna Capitaneo Veronæ, & Successoribus fidelibus dilectis salutem, & dilectionis affectum.

A D oggetto di terminare le controversie vertenti tra cotesto Clero, e li P. P. Min. Osservanti di S. Francesco di cotesta Città

Città in materia de' Funerali, si è fatto riflesso alle ragioni addotte da ambe le Parti nelle scritture prodotte. Col Senato però incarichiamo la Vostra Virtù, chiamati a Voi li Superiori de' suddetti Padri Osservanti, di commetter loro in vigorosa, e seriosa maniera, per ordine Nostro, di non dover più avanti progredire nel litiggio contro il detto Clero sopra l'affare stesso de' Funerali; ma che debbano acquietarsi, ed osservare così nella Città, come nella Diocesi l'antica immemorabile consuetudine, e la disposizione del Ritual di Verona, non promovendo alcuna novità; onde tutto passi con quiete, a divertimento degli scandali, e della comminazione stessa ne farete seguir le note necessarie, per memoria all'avvenire.

Dat. in Nostro Ducali Palatio die 22. Junii Indictione x. 1672.

Gerolamo Giacomazzi Nod. Ducal.

~~~~~

Adi 26. Giugno 1672. in Verona.

GL'Illustrissimi, ed Eccellentissimi Signori Rettori, avendo fatti venir alla loro presenza nel Palazzo Pretorio li R. R. P. P. Fra Giuseppe da Verona Guardiano, e Fra Agostino da Opeano Procuratore del Convento di S. Bernardino de' P. P. Minori Osservanti di S. Francesco di questa Città, e fatte lor leggere ad alta voce per me V. Cancellier Pretorio le suddette Ducali, fu ad essi dall'E. E. loro commesso, a dover in tutte le parti eseguire, e con la dovuta rassegnatezza ubbidire interamente, e con piena puntualità il loro contenuto, e la volontà dell'Eccellentiss. Senato, e così ec.

A Tergo.

Nob. & Sap. V. V. Joanni Mauro Potestati, & Antonio Basadonna Capitaneo Veronæ, & Successoribus.

*Giorgio Caralipeo V. Cancellier Pretorio
di Verona fece copiare, sottoscrisse, e sigillò.*

~~~~~

SERENISSIMO PRENCIPE.

Resta con Decreto dell'Eccellentissimo Senato de' 22. Giugno decorso espresso, che tra il Clero della Città di Verona, e li P. P. Minori Osservanti di S. Francesco dell'istessa Città, nella materia de' Funerali si osservi l'antica immemorabile consuetudine, e
la

la disposizione del Ritual di Verona, nè sia promossa alcuna novità. E' certo, che non fu mai antica immemorabile consuetudine, che il detto Clero, e suoi Parrocchi esercitassero atti di Giurisdizione con l'ingresso colla stola al collo, e Croce alta nella Chiesa di detti P. P. Minori Osservanti; anzi in contrario è stata la consuetudine, e resta diversamente deciso da più Decreti dell' Eccellentissimo Senato, dalle Canoniche Costituzioni, e dalle convenzioni, e giudicj, in questo punto seguiti di comune consenso. Nè il Ritual per le sue costituzioni ha vigore di fare tal'effetto: ma nulladimeno pretende il Clero far tal novità, ed introdursi nelle Chiese de' P. P. nella forma sopraccennata. In tale stato quei Religiosi umilissimi sudditi s' inchinano ossequiosamente a' suoi piedi, e supplicano la S. V. a dichiarare, quale sia stata, e sia la sua mente, e volontà con detto Decreto, acciò siano levati i dubbj, e rimosse le occasioni delle difficoltà, prontissimi ad eseguire quanto farà dalla S. V. loro Clementissimo Principe dichiarato e prescritto. Grazia ec.

1672. 6. Settembre.

Che sia rimessa ai Savj dell' una, e l'altra Mano.

C O N S I G L I E R I.

(Niccolò Morosini. (Antonio Basadonna.
(Andrea Soranzo. (Andrea Erizzo.
(Vincenzo Malipiero. (Lio Bembo C. 40. V. C.

Illico.

Per ordine degli Eccellentissimi Signori Savj sopradetti, che all'oltrascritta supplicazione rispondano li Rettori di Verona, e ben informati delle cose in essa contenute, visto, servato, e considerato quanto si deve, dicano l'opinione loro in scrittura giurata, e sottoscritta di mano propria giusta la forma delle Leggi.

7. Settembre 1672.

Di Ordine ec. che sia mandata ai Dottori in Jure.

Gerolamo Giacomazzi Nod. Ducal.

1673.

1673. 28. Gennaro. Presentata all'Illustrissimo, ed Eccellentissimo
Sig. Capitano V. Podestà per il Reverendiss. D. Giovanni
Valalta, Arciprete della S. Congregazione.

*Exhibitæ ad registrandum die 31. Januarii 1673. per Adm. R. D.
Joannem Valalta, nomine &c. Archipresbyterum S. Congreg.*

DOMINICUS CONTARENUS

Dei Gratia Dux Venetiarum &c.

*Nob. & Sap. Viris Petro Gradenico de Suo Mandato Capitaneo
V. Potestati Veronæ, & Successoribus fidelibus dilectis
salutem, & dilectionis affectum.*

Restò con Ducale 22. Giugno passato espressa a Precessori Vo-
stri la volontà del Senato sopra le differenze, che vertiva-
no tra cotesto Clero, e li P. P. Minori Osservanti di S. Fran-
cesco di cotesta Città, in materia de' Funerali. Ora aven-
do li detti Padri con supplicazione, presentata li 6. Settembre
passato, tentato con insuffisienti pretese, espresse nella mede-
sima, promuovere improprie novità sopra la materia stessa: risol-
to questo Consiglio, che siano li proprj Decreti, come si con-
viene, rivertiti; abbiamo, udite prima nel Collegio le parti, licen-
ziato la supplica de' medemi Padri. Di tutto però ve ne portiamo
le notizie, acciò facciate colla Vostra Autorità, e Prudenza, che
resti in ogni tempo eseguita la deliberazione suddetta de' 22 Giu-
gno passato, con cui restò intieramente terminata la materia de'
Funeralia rimozione degli scandali, e disordini, come si accertia-
mo saprete bene eseguire.

Dat. in Nostro Ducali Palatio die 21. Januar. Indict. X. 1672.

Gerolamo Giacomazzi. Not. Ducal.

Adi 31. Gennaro 1673. intima le presenti Ducali al P. Guardiano
di S. Bernadino in persona, con ordine di scrivere agli altri Con-
venti di fuori.

Retulit Bernardino Tomasi Guardia dell'Eccellentiss. Capitano.
Registratæ in Libro Ducalium Magnificæ Cameræ Fiscalis Ve-
ronæ.

A tergo.

Nob. & Sapient. Viro Petro Gradenico Capitaneo V. Potestati
Veronæ, & Successoribus.

L. S.

*Jo. Baptista Ferrarius Not.
Magnificæ Cameræ Fiscalis Coad.
DO.*

D O M I N I C U S C O N T A R E N U S

Dei Gratia Dux Venetiarum.

*Nob. & Sap. Viris Jacobo Justiniano de Suo Mandato Potestati,
& Petro Gradenico Capitaneo Veronæ, & Successoribus fide-
libus dilectis salutem, & dilectionis affectum.*

Presentando Noi, che contro la disposizione delle Ducali di questo Consiglio de' 22. Giugno, e 21. Gennaro 1672. scritte a' Precessori Vostri circa la materia de' Funerali, da alcuno di cotesti Regolari si tenti promuovere novità, risolviamo, rinovandovi le stesse Ducali, ad oggetto di togliere il motivo agli scandali, e disordini, di replicarvi, essere risoluta volontà del Senato, che nella materia de' Funerali da tutt' i Regolari di ogni Ordine, così di cotesta Città, come della Diocesi, sia eseguita la disposizione de' suddetti pubblici Decreti; onde, troncato l' adito ad ogni cavillo, e novità nella materia stessa de' Funerali con il Clero, s' abbia ad osservare puntualmente l' antica immemorabile consuetudine del Ritual di Verona. Doverà però la Vostra vigilanza in ogni caso avvenire, far, che così resti eseguito, comminandone a' medemi Regolari nella più vigorosa forma la puntuale osservanza: onde li Decreti di questo Consiglio in ogni tempo siano esattamente obbediti, e sia stabilita la quiete, e concordia a divertimento de' disordini; ed attenderemo dalla Vostra diligenza la notizia dell' esecuzione, e dovrete far registrar le presenti in cotesta Cancellaria a memoria de' successori, perchè siano in ogni tempo fatte da' medemi intieramente eseguire.

Dat. in Nostro Ducali Palatio die 27. Januar. indict. XII. 1673.

Girolamo Giacomazzi Nod. Ducal.

~~~~~

S E R E N I S S I M O P R E N C I P E .

Alli Guardiani, Priori, ed altri Superiori delli venti Conventi di diverse Religioni Regolari, espressi nell' unito foglio, esistenti in questa Città non solo, che a quello pure de' Minori Osservanti di Peschiera, è stata espressamente incaricata la puntualità ingiunta da V. V. E. E. in Ducali de' 27. Gennaro passato, coll' osservanza dell' antica immemorabile consuetudine in materia de' Funerali, circa la disposizione del Rituale di questa Città,
con

A D V E R O N E N . R I T U S . 195

con comminazione vigorosa per chi ardiffe praticar in contrario, e come nelle Ducali stesse; di che tutto però, e del registro delle medeme, e d'altri Decreti unitisi in questa Cancellaria ne porto all'E. E. V. V. riverentissima notizia, come appunto incaricano le Ducali preaccennate.

Verona 15. Marzo 1674.

(Giacomo Giustinian Podestà V. C. di Verona .

Nota delli Conventi, a' quali è stata vigorosamente comminata la puntuale esecuzione della volontà dell'Eccellentissimo Senato, espressa in Ducali 27. Gennaro 1673. More Veneto, per l'osservanza del Ritual di Verona, in ordine de' Funerali.

S. Francesco di Paola.	S. Leonardo fuori Rocchettini.
S. Niccolò e Ghiara Teatini.	S. Geronimo della Vittoria.
La Scala Serviti.	Gesuiti.
S. Bernardino Min. Osserv.	P. P. Reformati.
S. Tommaso Carmelitani.	P. P. Cappuccini.
Paradiso.	P. P. Carmelitani Scalzi.
S. Nazaro.	S. Anastasia Domenicani.
S. Maria in Organo.	S. Margarita.
S. Eufemia Centurati.	S. Zen Maggiore.
S. Bortolammio in Monte.	Peschiera Minori Osservanti.
S. Zen in Monte.	

~~~~~  
Decreto di Sebastiano Pisani Vescovo di Verona, in cui si stabilisce il luogo a' Cappellani degli Oratorj ne' Funerali.

S E B A S T I A N O P I S A N I

Per la Dio Grazia, e della S. Sede Apost. Vescovo di Verona Co: ec

Volendo col Pastoral Nostro zelo sopire le controversie, che con qualche scandalo vanno pullulando tra' Parrocchi, e Cappellani degli Oratorj, o Scuole in materia di precedenza ne' Funerali, sentite amicabilmente più volte le Parti, e vedute sopra di ciò le Costituzioni Nostre Sinodali, e le terminazioni del Rituale Veronese, le quali in questo proposito non hanno dichiarazione alcuna, con ogni miglior modo, terminando eziandio col consenso delle Parti, dichiariamo.

B b

Che

Che nelli Funerali debbano li detti Cappellani avere il terzo loco, e li Parrochi, o loro Deputati occupar i primi due luoghi.

Che venendo il caso, che tre Parrochi avessero il Jus sopra il Cadavere, allora li Cappellani abbiano il quarto luogo.

Che li Cappellani delli suddetti Oratorj, e Confraternità non possano portare Stola nelli Funerali in conformità delle Costituzioni Nostre Sinodali, quali vogliamo siano puntualmente osservate. In fede ec.

Dat. nel Nostro Palazzo Episcopale di Verona 22. Aprile 1686.

(Sebastiano Vescovo di Verona .

Antonio Rotari Cancel. Episcopale.

~~~~~

Sententia super funeralibus Puellæ educandæ in Monasterio Monialium.

J O A N N E S B R A G A D E N U S

Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Veronæ, Comes &c.
SS. D. N. Papæ Prælati Domesticus & Assistens &c.

IN causa, & causis coram Nobis, non solum via ordinaria, sed etiam ex voluntaria & amicabile Partium remissione, versa, & vertentibus inter Adm. R. D. Andream Joannem Willi Archip. Parochialis Ecclesiæ S. Petri in Carnario Veronæ, & modo etiam Archip. S. Congregationis Cleri intrinseci hujus Civitatis, una cum aliis Adm. R. R. Archipresbyteris, electis ab eadem S. Congregatione, pro juribus ipsius S. Congregationis ex una; & Adm. Rev. D. Hieronymum Cavajonum J. U. D. Confessorem ordinarium R. R. Monialium Ven. Monasterii S. Catharinæ Martyris Veronæ parte ex altera; qui prius coram Nobis constituti, unanimes, & concordēs, sponte, ac omni meliori modo solemnitatibus judiciariis, ac terminis substantialibus causæ, summarie, & summarissime hinc inde personaliter renunciaverunt, petentes, ut super eorum instantiis, etiam juris ordine non servato, ad sententiam Nostram procederemus.

Propterea audito scripto Adm. Rev. Archipresbyteri S. Petri in Carnario, tanquam proprio Parocho paternæ domus honestæ Juvenis Franciscæ, filiæ q. Nob. D. Co: Ferdinandi Spolverini, de ejus Parochia, querente, præfatum Adm. Rev. Cavajonum, uti

Con-

Confessorem Ordinarium R. R. Monialium dicti Ven. Monasterii S. Catharinæ Martyris, in quo supradicta Nob. Juvenis titulo educationis morabatur, cum in eodem Monasterio die 27. Maii proxime præteriti obiisset, ipsam tumulare, ejusque funera peragere, ac si illius Parochus esset, sibi licitum fecisse, contra Sanctiones Canonicas, contra dispositionem Ritualis Veronen. & contra praxim aliorum casuum consimilium, in Actis productorum, aliisque juribus ab eodem Adm. Rev. Archip. tanquam proprio Parcho dictæ Nob. Juvenis, & tanquam Archipr. S. Congregationis, aliisque D. D. electis ut supra adductis ex una; nec non audito præfato Adm. Rev. D. Hieronymo Cavajono J. U. D. Confessore Ord. R. R. Monialium antedicti Ven. Monasterii Sanctæ Catharinæ, dicente, & exponente, se, tanquam dicti Ven. Monasterii Confessorem, & ideo ejusdem Parochum, rite & recte tumulasse, & funera peregrisse, ac peragere potuisse dictæ Nob. Juvenis educandæ in eodem Monasterio defunctæ, ex juribus in allegatione sua præsentata resultantibus, & potissimum cum ipsa in dicto Monasterio moram traheret, animo in eo permanendi, & habitum monasticum induere exoptaret, quinimo certam humationis ejus voluntatem, vota in extremis suæ vitæ emittens, ostenderit; & propterea omne jus in ejus funeribus peragendis sibi pertinuisse, & prout in sua allegatione latius &c. parte ex altera.

Visis instantiis prælibati D. Archipresbyteri & D. D. electorum S. Congregationis, nec non attestationibus ab ipsis productis, visis etiam exceptionibus, & rationibus consideratis ab ipso Adm. Rev. Confessario adductis, visoque Rituali Veronen. & consideratis considerandis: Cum dicta Nob. Co: Spolverini, degens in supradicto Monasterio tanquam educanda, inter familiares Monasterii ejusdem, aut de ejus familia censeretur nullo modo potuerit, iis conditionibus carens, quæ ad id requiruntur, juxta Cap. 1. Clem. 1. de Privilegiis. Cap. Vet. de Verbo significati. 126. & Trid. Conc. Sess. 24. de Reformatione. Cap. 11. ac propterea degens ibidem ex Apostolica dispensatione eidem Monasterio non erat incorporata, ut Van-Esp. in Par. 2. Jur. Can. tit. 38. Cap. 3. a numero 13. de hujusmodi personis observavit, ac monuit; neque tanquam pars necessaria ad illius integritatem existimanda, ex doctrina Passerini de Hom. Stat. Tom. 2. pag. 197. num. 139. 140. & quæst. 187. num. 228. & quamvis illa in mortis articulo, ut asseritur, quamdam professionem emisisset, ex qua tamen ipsi Monasterio illam minime incorporari,

in scriptis hinc inde productis, & præsentatis, iisque omnibus & singulis, atque etiam aliis considerandis mature consideratis.

NOS JOANNES BRAGADENUS Dei, & S. Sedis Apostolicæ Gratia Episcopus Veronen. Comes &c. SS. Papæ Prælati Domestici & Assistentis &c. pro Tribunali sedentes, & solum Deum præ oculis habentes auctoritate ordinaria, & facultate a Sac. Trid. Conc. Nobis concessa utentes, alioque meliori &c. per hanc Nostram definitivam sententiam, quam etiam de juris peritorum consilio in his scriptis ferimus; Christi nomine prius invocato, pronunciando sententiamus, & sententiando pronunciamus, Funus q. Nob. D. Co: Lavinia Ciresaræ Pompei, quæ ex utriusque etiam partis confessione decessit subjecta juri Parrochiali S. Thomæ Cantuarien. ad hanc ipsam Ecclesiam spectare debuisse, necnon ejusdem funeris emolumenta juxta tenorem Ritualis Veronen. & legitimæ consuetudinis, nihilque ex eo pertinere debuisse ad Plebem Illasiorum, ubi Nob. Defunctæ Cadaver tumulatum fuit, nisi jus, & emolumenta, quæ ab eodem Rituali, & ab eadem consuetudine decernuntur Ecclesiis, ad quas cadavera deferuntur tumulanda; ac propterea Curato S. Thomæ prædicti licuisse funus ipsum usque ad Ecclesiam Illasiorum associare, & in eadem, præsentem Corpore Defunctæ, ea omnia obire, quæ juxta idem Rituale, eandemque consuetudinem ad proprium Cadaveris Parochum pertinent, & ita &c. ad L. D. O.

(Joannes Episcopus Veron.

Lata, data, & in his scriptis promulgata fuit supradicta sententia per me Joseph Bovio Notarium, & hujus Curia Episcopalis Actuarium, sic instantibus Rev. Patre Magistro Aloysio Alberto Piva Curato S. Thomæ Cantuarien. & Reverendis. D. Joanne Carolo Maggeri Archipresbytero S. Congregationis una cum tribus D. D. Primiceriis nomine Capituli ipsiusmet S. Congregationis pro suo jure & interesse, & Adm. Rev. D. Joanne Baptista Venerio Archipresbytero Plebis Illasiorum.

Præsentibus R. R. D. D. Dominico Ruzenente, & Francisco Tomai Sacerdotibus Familiaribus præfati Illustris. & Reverendis D. D. Episcopi, aliisque testibus &c.

Joseph Castorius Curia Episcopalis Coad.

Notificazione di Monsignor Illustrissimo e Reverendissimo
GIOVANNI BRAGADINO Vescovo di Verona C: &c.

*Sopra l' Ampliazione conceduta da Sua Santità, della facoltà di dare
a' moribondi la Benedizione Apostolica, con l' Indulgenza
plenaria, e sopra l' Orazione mentale &c.*

GIOVANNI BRAGADINO

Per la DIO grazia e della S. Sede Apostolica

VESCOVO DI VERONA, CONTE &c.

E della Santità di N. S. Papa Prelato Domestico, ed Assist.

*A' suoi Ven. Fratelli, e dilette Figliuoli Clero, e Popolo
della Città, e Diocesi di Verona salute.*

DA che il Sommo Regnante Pontefice fu posto dallo Spirito Santo a reggere la sua Chiesa, dimostrò sempre essersi copiosamente diffusa la divina Carità nel suo cuore, o additando efficaci mezzi per condurre al beato fine le sue pecorelle, o sovvenendole con pronti ed opportuni ajuti ne' più gravi loro bisogni. Ma ciò specialmente abbiamo Noi conosciuto, quando, avendo Egli considerato, che i Vescovi, impediti da gravissime cure del loro Pastorale ufficio, non potevano sempre esser pronti a soccorrere i moribondi con l' Apostolica benedizione, e con la Indulgenza plenaria, diede loro più ampia facoltà, di potere a tal effetto delegar anche pii Sacerdoti. Dichiarò questa sua provvida, e benefica intenzione con sua Bolla, data il dì 5. Aprile dell' anno poco fa scorso: ed a Noi particolarmente con benigno Rescritto del dì 6. Giugno del medesimo anno concedette un cotanto giovevole indulto per tutto il tempo, in cui a questa Chiesa presiederemo.

Non possiamo adunque tener più occulto al Nostro diletto Gregge questo effetto della Clemenza di Sua Santità: e dovendo eseguire ciò, ch' Essa, dilatando le viscere della paterna sua pietà, ci ha concesso; deleghiamo, per dare a' moribondi l' Apostolica benedizione, e l' Indulgenza plenaria, tutti i nostri Parrochi, e cadauno di loro rispetto a' lor Parrocchiani, tanto nella Città, che nella Diocesi.

Ed acciocchè a' Fedeli vicini a morte non manchi mai questo sommo

no beneficio, che deriva dalla suprema Poteſtà Pontificia, quando per avventura il proprio lor Parroco foſſe lontano, o impedito; deleghiamo in queſte circonſtanze nella Città riſpetto a tutte le Parrocchie, che in eſſa ſono, e ne' ſuoi Borghi, il Reverendiſſ. Signor Arciprete della S. Congregazione, o pur uno de' M. M. R. R. Signori Arcipreti delle quattro Pievi, e nella Dioceſi li M. M. R. R. Signori Vicarij Foranei riſpetto alle lor Vicarie, o, queſti pure aſſenti o impediti, i Curati, o deputati alla Cura da' medefimi Parrochi. Se alcun Parroco poi foſſe nello articolo di morte, deputiamo per queſti della Città, e de' ſuoi Borghi li preacennati Signori Arcipreti della S. Congregazione, e delle quattro Pievi; e per queſti della Dioceſi i loro Vicarij Foranei; e a ciaſcheduno di queſti, eſſendo o lontano, o impedito, vogliamo, che reſti ſoſtituito il Parroco più anziano della ſua Congregazione; in aſſenza ancor di queſto, il Curato del medefimo Parroco moribondo. Ne' caſi poi repentini, che minacciano morte improvviſa, reſta delegato quel Sacerdote, che ſi troverà preſente per aſſiſtere al moribondo. Alle Monache finalmente deputiamo nel caſo, che foſſero per morire, e per l'iſteſſo effetto, i loro Confeſſori Ordinarij.

Nell'eſeguire l'atto della ricevuta delegazione avverta ciaſcheduno, che ſi richiede eſſerſi i moribondi con vero pentimento confeſſati, ed aver ricevuta la ſacra Comunione: che ſe però queſto da loro far non ſi poteſſe, debbono almeno con vera contrizione invocar con la bocca, o ciò non potendo, almeno col cuore il Nome Santiffimo di Geſù, ed aver animo pronto di ricevere dalla mano di Dio, come ſtipendio del peccato, la morte. Uſeranno in tale occaſione i Sacerdoti deputati quell'ordine, e rito, che fu da Sua Santità pubblicato, ed il quale abbiamo fatto Noi riſtampare nel noſtro Seminario.

Ma come il Santo Padre ci ha reſa coſì più ampia la facoltà per dare a' Moribondi la ſua Apoſtolica benedizione, perchè ſovente può accadere, che ſiamo o lontani, o impediti allora appunto, che a' fedeli è più neceſſaria la pietà della Chieſa; non dobbiamo perciò ricuſare di accorrere Noi medefimi a dar ajuto a' noſtri figliuoli cariffimi nel pericolo della lor vita, quando non ſiamo aſſenti, o grave impedimento non ce lo vieti: ed anzi vogliamo, che ſieno ſolleciti i Parrochi ad avviſarci, ſe alcuno lor Parroco chiano ſia per morire, quantunque ſols'egli de' più poveri, o de' più abbandonati: giacchè con ugual' affetto Noi amiamo tutti gl' inde-

istessi Nostri figliuoli, e non dobbiam distinguere alcuno nella cura delle lor anime, essendo Ministri di Dio, che non distingue persone.

Voi per tanto già conoscete, quanto largamente abbia il Sommo Pontefice provveduto, affinchè vicini a morte, dopo aver recuperata con la grazia la carità, e dopo esservi stata rimessa la meritata eterna pena per mezzo del Sacramento della Penitenza, possiate ancora con la pronta Indulgenza plenaria, per le infinite soddisfazioni date da Cristo per voi medesimi, e per i meriti di Maria Vergine sua piissima Madre, ed ancora di tutti i Santi, supplire a quelle pene temporali, con cui doveste esser purgati.

Non possiamo però credere, che alcun presuma, che lecito sia viver secondo la umana cupidigia, senza curarsi di far adesso degni frutti di penitenza, se vorrà egli riflettere, che tali Indulgenze non si concedono, se non a' veri penitenti, e che dal Sacro Concilio di Trento siamo avvertiti, non esservi nella Chiesa di Dio più sicura strada per isfuggire la pena de' peccati, la qual ci sovrasta, che il frequentare con vero dolore le opere di penitenza. Esortiamo anzi, e preghiamo, che ciascheduno, come ammonì il Principe degli Appostoli, sia diligente, ed usi ogni sua cura, affinchè renda per mezzo delle opere buone certa la sua elezione e vocazione al promesso eterno premio.

Tra queste dobbiam Noi rammentarvi la Orazione, e specialmente quella, che si chiama Mentale, mentre questa appunto il medesimo Santo Padre con altra sua precedente Costituzione data il dì 16. Dicembre dell'anno 1746. particolarmente propone a tutti i fedeli, acciocchè, pensando essi di cuore a quello, che credono per fede, le anime loro nella desolazione misere non periscano, e adorando così Dio nello spirito, e nella verità, possano da lui impetrare il necessario ajuto per viver sempre lontani dal male, e per oprar ciò, che veramente è buono.

Ed acciocchè tal pio e salutevole Istituto universalmente da' Cristiani si eseguisca, offerisce Egli grandi, e particolari Indulgenze. Concede a chi nella Chiesa pubblicamente, o in altro privato luogo insegnerà la Orazione Mentale, ed a chi interverrà a questa divota Instituzione, qualunque volta, pentito, e confessato, avrà esso ricevuta la Sacra Eucaristia, la Indulgenza di sette anni e di altrettante quarantene delle penitenze ingiunte, o pure da lui dovute. A chiunque poi assiduamente insegnerà o

imparerà la medesima Orazione, e similmente pentito e ricevuta la Comunione, farà preghiere per la concordia de' Principi Cristiani, per la estirpazione dell'Eresie, e per l'esaltazione di Santa Madre Chiesa, dona per una volta al Mese, e a di lui comodo, e arbitrio, Indulgenza plenaria, e remissione de' peccati, la quale per le anime de' Defunti, e per modo di suffragio potrà ancora applicarsi. Inoltre la stessa Indulgenza; e nel medesimo modo, dona una volta al Mese a quelli, che per lo spazio pure di un Mese continuo si faranno in questa Orazione esercitati ogni giorno per mezz'ora non interrotta, o almeno per un quarto d'ora, e pentiti e ricevuto il Santissimo Sacramento, avranno supplicato Dio per li medesimi di sopra accennati fini.

Ma poichè il Beatissimo nostro Padre ci propone mezzo così atto per riaccendere la Carità ne' Fedeli, la quale in questo tempo, in cui vie più abbonda la colpa, sembra che di dì in dì si raffreddi, e ci eccita con le offerite Indulgenze ad usarlo; vi preghiamo ed esortiamo, o fratelli e figliuoli Nostri dilettissimi, che non vogliate rendere a voi stessi inutile la sua paterna sollecitudine. Esortiamo primieramente voi, Parrochi, chiamati da Dio a parte delle cure Nostre pastorali, perchè in qualche tempo opportuno vogliate informar il Gregge a voi raccomandato di questa così salutare Orazione, e procurare, ch'essa nelle vostre Parrocchie sia praticata. Non si pretende, che meditando si formino pensieri curiosi, o sottili raziocinj: si brama, che seriamente con la Divina grazia si rifletta a quelle cose, le quali dalla Fede già abbiamo apprese. Se tutti non sono ugualmente atti ad apprendere il modo di meditare, tutti certamente ponno essere eccitati a pensar bene alle verità della Santa nostra Religione. Chi ha uso della ragione, pensa; e chi pensa attentamente, si dice ch'egli medita. Se si tratta di grave affare, non v'ha chi attentamente non vi rifletta. Or perchè dunque, perchè mai, se si tratta, che il Cristiano si prepari al terribile ultimo giudizio, che pur gli sovrasta, non dovrà egli risolvere di pensarvi attentamente, onde con santo timore diriga le sue opere, per esser salvo? Non bastano però i soli pensieri per compiere la proposta efficace Orazione; ma gli affetti principalmente son necessarj, co' quali abbiamo in orrore tutto ciò, che gl'incauti alletta nel mondo, e resti il nostro cuore unito al vero, sommo, ed unico Bene.

Ricordiamo poi a' nostri Chierici, i quali hanno eletto DIO per
por-

porzione della loro Eredità, e debbon disporre se stessi a' sacrosanti misterj del Sacerdozio, quello avvertimento, che abbiamo loro insinuato con l'Editto del dì 5. Ottobre dell'anno 1738. , cioè essere l'Orazione, ed in particolar la Mentale, uno de' principali loro doveri. Noi adesso, mossi vie più dall'Appostolica Autorità, procureremo di riconoscere, se veramente in loro quella si eserciti, e se gli attestati, che dovranno recarcene, saran conformi alla pratica, che da lor ricerchiamo.

Desideriamo, che quelli, i quali sono a' laicali Congregazioni ascritti, riflettano, essere stati i loro divoti Instituti approvati dalla Chiesa, perchè in qualche tempo, cessando i fedeli laici dalle occupazioni del secolo, considerino e vedano, quanto buono e soave sia il loro DIO, onde ritornando a' loro impieghi, tutto facciano nel Nome del Signore, rendendo grazie a Dio Padre per lo stesso lor Redentor Gesù Cristo. Attendano essi dunque, e principalmente quando insieme si uniscono ne' loro Oratorj, alla mentale Orazione; nè sieno persuasi, che basti onorar Dio con le labbra, avendo da lui il cuore lontano. Sappiano, che le loro solennità farebbero abominevoli agli occhi dell'ottimo eterno Signore, se non si cercasse da lor medesimi altro, che la pompa esterna: volendo egli, che umiliamo noi a lui le anime nostre, e che queste, attente a meditar le sue divine infinite misericordie, ardano sempre del santo fuoco di Carità. Radunatevi pure così nello stesso Nome di Cristo, e sperate, che in mezzo di voi farà egli stesso presente per santificare, e benedire voi, come veri figliuoli del Padre suo Onnipotente. I vostri R. R. Capellani sieguano le piissime intenzioni del Sommo Pontefice, e vi dirigano in questa Santa Orazione, e con voi insieme la vadano usando.

Speriamo Noi, che i Padri di famiglia apprendendo o negli Oratorj, o da' lor Parrochi, o in altra occasione questo modo di orare, lo eserciteranno ancora nelle lor case, e si renderà universale, come desidera il Santo Padre.

Ci è nota la divozione delle Nostre Monache, le quali, unitamente al candore della lor purità, dimostrano Cristiana Prudenza, conservando, come lampade accese e risplendenti, le loro anime fornite d'ogni religiosa virtù; ed avendo continua attenzione verso lo Sposo, che con santo desiderio aspettano, ed amandolo con pudica affezione di carità, si preparano ad essere introdotte all'eternie sue nozze. Noi perciò altro a loro non dobbiam

alcun tempo da lui separati; non vi opponete, nè, carissimi, per durezza de' vostri cuori : ma ubbidite, mentre siete sì amorosamente eccitati dalla sua grazia : la quale sempre resti nello spirito vostro.

Data dal Nostro Palazzo Vesc. di Verona il dì 1. febbrajo 1748.

(Giovanni Vescovo di Verona .

Bernardo Ronchi Canc. Vesc.

~~~~~

M O D U S

A S S. D. N. BENEDICTO XIV.

A P P R O B A T U S

Pro opportunitate temporis servandus, ut infra in Rubricis notatur, ad impertiendam Benedictionem in articulo mortis constitutis ab his, qui facultatem habent a Sede Apostolica delegatam .

Benedictio in Articulo mortis cum soleat impertiri post Sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & extremæ Unctionis illis Infirmis, qui vel illam petierint, dum sana mente & integris sensibus erant, seu verisimiliter petiissent, vel dederint signa contritionis; impertienda iisdem est, etiamsi postea linguæ, ceterorumque sensuum usu sint destituti, aut in delirium, vel amentiam inciderint. Excommunicatis vero, Impœnitentibus, & qui in manifesto peccato mortali moriuntur, est omnino deneganda.

Habens prædictam facultatem, ingrediendo cubiculum, ubi jacet Infirmus, dicat : Pax huic Domui &c. ac deinde egrotum, cubiculum, & circumstantes aspergat aqua benedicta, dicendo *Antiph.* Asperges &c.

Quod si Ægrotus voluerit confiteri; audiat illum, & absolvat. Si Confessionem non petat; excitet illum ad eliciendum actum contritionis; de hujus benedictionis efficacia, ac virtute, si tempus ferat, breviter admoneat; tum instruat, atque hortetur, ut morbi incommoda ac dolores, in antea actæ vitæ expiationem, libenter perferat, Deoque sese paratum offerat ad ultro acceptandum quidquid ei placuerit, & mortem ipsam patienter obeundam in satisfactionem penarum, quas peccando promeruit. Tum piis ipsum verbis consoletur, in
spem

spem erigens, fore, ut ex Divinæ munificentiae largitate poenarum remissionem, & vitam sit consecuturus eternam.

Postea dicat: V. Adjutorium nostrum &c. R. Qui fecit Cœlum &c.

Antiph. Ne reminiscaris, Domine, delicta Famuli tui (vel Ancillæ tuæ) neque vindictam sumas de peccatis ejus.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster &c.

V. Et ne nos inducas in tentationem. R. Sed libera nos a malo.

V. Salvum fac Servum tuum (vel Ancillam tuam: & sic deinceps.)

R. Deus meus, sperantem in Te.

V. Domine, exaudi orationem meam. R. Et clamor meus &c.

V. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.

O R E M U S.

Clementissime Deus, Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui neminem vis perire in te credentem, atque sperantem; secundum multitudinem miserationum tuarum respice propitius Famulum tuum N., quem tibi vera Fides, & Spes Christiana commendant. Visita eum in salutari tuo, & per Unigeniti tui Passionem, & Mortem, omnium ei delictorum suorum remissionem, & veniam clementer indulge: ut ejus anima in hora exitus sui Te Judicem propitiatum inveniatur, & in Sanguine ejusdem Filii tui ab omni macula abluta, transire ad vitam mereatur perpetuam. Per eundem Christum &c.

Tum dicto ab uno ex Clericis adstantibus Confiteor &c. Sacerdos dicat: Misereatur &c.

Deinde: Dominus noster Jesus Christus Filius Dei vivi, qui Beato Petro Apostolo suo dedit potestatem ligandi, atque solvendi; per suam piissimam misericordiam recipiat confessionem tuam, & restituat tibi stolam primam, quam in Baptismate recepisti. Et Ego facultate, mihi ab Apostolica Sede tributa, Indulgentiam plenariam, & remissionem omnium peccatorum tibi concedo. In Nomine Patris &c.

Per sacrosancta humanæ reparationis mysteria, remittat tibi omnipotens Deus omnes præsentis, & futuræ vitæ poenas, Paradisi portas aperiat, & ad gaudia sempiterna perducatur. Amen.

Benedicat te omnipotens Deus, Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus. Amen.

Si vero Infirmus sit adeo morti proximus, ut neque Confessionis generalis faciendæ, neque præmissarum precum recitandarum tempus suppetat; statim Sacerdos benedictionem ei impertiatur.

F I N I S.

ERRATA.

Pag. Lin.	Errata.	Correcta.
10 29	quot annis	quotannis
11 29	alij	alii
12 4	ij	ii
15 18	tuum . Domini- cæ	tuum Dominicæ
17 17	Satan	Sathan
18 11	comunione	communione
19 2	absolutione	ablutione
21 5	aditurus	auditurus
24 3	queque	quæque
28 4	sit	sit
29 13	quarundam	quorundam
32 15 &	singulas hebdo- madas	& in singulas hebdo- madas
40 19	demonis	dæmonis
41 32	populi commu- nicatio	populi communio
51 13	illud	illum
55 1	aspergat	aspergat
60 11	satellitibus	satellitibus
67 12	invisibili	indivisibili
69 19	Tu nos	Tu me
82 11	In sinu Abraham	& in sinu Abraham
83 19	superpelliceo	superpelliceo
85 38	alato	allato
92 16	Omnis Spiritus &c	Omnis spiritus .
94 16	liberati, serviamus	liberati * serviamus
95 26	dona ei	dona eis
27	luceat ei .	luceat eis .

Pag. Lin.	Errata.	Correcta.
101 11	vellabent	velabant
104 13	fœminis	feminis}
104 16	qui scienter	qui sic scienter
105 3	invitis	invitis
110 2	movemus	monemus
112 3	anulum	annulum
7	Anulum, seu Anulos	Annulum, seu Annu- los
114 10	Circundederunt	Circumdederunt
121 15	irascetur	irascitur
122 17	tanto	tantum
125 14	sustine	& sustine
30	Tu es Domines Deus meus	Tu es Dominus Deus meus
130 14	Ut tu deleas	ut tu Dens deleas
144 26	desideranti, quæ eandem	desideranti, eandem
146 28	spiritum	spirituum
148 9	Catherina	Catharina
150 10	R. Requiescant	℣. Requiescant
158 4	institiutione	institutione
153 30	una	unda
161 15	Et ripitur	Et reperitur
162 33	spirituales	spiritales
166 2	ut benedice- do ✠ benedi- cas, & mul- tiplicando ✠ fecundes	ut ✠ benedicendo ✠ benedicas, & ✠ multiplican- do ✠ fecundes

IN NOTIS.

ag. lit.	Errata.	Correcta.
7 b	Const. Tit. 1. c. 19	Const. Tit. 5. c. 19.
c	Tit. 1.	Tit. 5.
12 c	Cathe. Res. f. f.	Cathe. Rom. f. f.
d	c. 15 f.	& c. 15 f.
32 a	dist. 92.	dist. 82.
h	si quis cum dua- bus &c.	si quis cum duabus 34. qm. 1. & 2. si quis cum matre 34. q. 1. & 2. & 35. q. 1. & 2.

Pag. lit.	Errata.	Correcta.
35 b	c. 2. ex. de f. a. c. 1 & 2. de fort. q. 1.	c. 1 & 2. de fort. q. 1.
50 b	Cach. Rod.	Catech. Rom.
105 b	c. 7.	c. 1.
106 a	c. 3.	c. 1.
107 a	c. 30.	c. 10.

De commatibus, punctis, atque accentibus supplendis ubi desunt, atque expungendis, ubi supersunt, aliisque parvis erroribus corrigendis non multum laboravimus, præsertim ubi nullæ orationi tenebræ offunduntur.

~~~~~

N *venia*

